

ഇന്നത്തെ യൂറോപ്പ്

എസ്. കെ. പെററൈക്കാട്ട്

ഇന്നത്തെ യൂറോപ്പ്

പ്രസാധകന്മാർ
സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണ
സംഘം ലിമിറ്റഡ്

INNATHE EUROP

BY
S. K. POTTEKKATT

FIRST IMPRESSION JANUARY 1955

Rights Reserved.

PUBLISHERS
SAHITHYA PRAVARTHAKA C. S.

NATIONAL BOOKSTALL
POST BOX 40, KOTTAYAM

Rs. 2-8-0

ഇന്നത്തെ യൂറോപ്പ്

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്
എസ്. കെ. പൊറോക്കാട്ട്

നാഷണൽ ബുക്ക് ട്രസ്റ്റാൽ
കുളുർകൽ ബസാർ കോട്ടയം

വില 2 ക. 8 അ.

എസ്. കെ. പൊറൊക്കാട്ടിന്റെ കൃതികൾ

വിഷകന്യാക	(നോ
ഒട്ടുപടം	27
നാടൻപ്രേമം	33
പ്രേമനീക്ക	37
രാജമല്ലി	(കഥ
പുള്ളിശാൽ	1
നിശാഗന്ധി	33
മോഹമോല	39
പത്തനാഗം	39
ജലതരംഗം	39
പാഴ്ത്തുമി	39
വൈജയന്തി	39
മണിമാളിക	39
ജ്ഞനീലം	39
പ്രേതഭൂമി	39
രംഗമണ്ഡപം	39
യവനികയ്ക്കുപിന്നിൽ	39
ഹരികവാഹിനി	39
കള്ളിപ്പൂക്കൾ	39
വനകുരുളി	39
ചന്ദ്രകാന്തം	39
അച്ഛൻ	(നാട
കാപ്പിയികളുടെ നാട്ടിൽ	(യാത്രാവിവര
കാഷ്മീർ	39
യാത്രാസ്തനങ്ങൾ	39
ജനത്തെ യുറോപ്പ്	39
സിംഹഭൂമി	39
മലയാ നാടുകളിൽ	39
നൈൽഡയറി	39
ഗദ്യമേഖല	(മേഖലനട
സഞ്ചാരിയുടെ ഗീതങ്ങൾ	(0

എന്റെ യൂറോപ്പ് യാത്ര

എന്റെ യൂറോപ്പ് പർവ്വതം ഇറാഖിലെ നേപ്പിൾസിൽ വെച്ചാണ് കഴിഞ്ഞു. ഇറാഖിലെ 'കാബി ടീപ്പ്,' വെസ്റ്റേൺ അഗ്നിപർവ്വതം, പൊംപി നഗരം മുതലായ സ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചു. ഉൾനാടൻ മാസ്റ്ററായി റോമിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. റോമ നഗരത്തിലും പരിസരങ്ങളിലുമായി രണ്ടാഴ്ച കഴിച്ചു. റോമിൽനിന്ന ഫ്ലോറൻസിൽ ചെന്നപ്പോൾ, വീണ്ടും ഉൾനാടുകൾ ചുറ്റിക്കൊണ്ടു ചരിഞ്ഞ റോഡുരത്തിന്റെ നഗരമായ പീസയിൽ എത്തി. പീസയിൽനിന്ന വെനീസ്സിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. രാജ്യ വെനീസ്സിൽ താമസിച്ചു പിന്നെ അവിടെനിന്ന മിഡാനിലേയ്ക്കു പോയി. മിഡാനിൽ വെച്ചു ഇറാഖിയൻ പർവ്വതം അവസാനിപ്പിച്ച സിറാസർലണ്ടിലേയ്ക്കു തീവണ്ടി കയറി.

സിറാസർലണ്ടിലെ പ്രധാന നഗരങ്ങളിലും അൽപ്പ് മലനിരകളിലും തടാകതീരങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലുമായി 40 ദിവസം സഞ്ചരിച്ചു, ഫ്ലോറൻസിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

രാജ്യ പാരീസ്സിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി. പിന്നെ പാരീസ്സിൽനിന്ന ഫ്ലോറൻസിന്റെ നാട്ടുവൃന്ദങ്ങളിലൂടെ സഞ്ചരിച്ചു 'നീപ്പി'ൽ ചെന്നപ്പോൾ നീപ്പിയിൽനിന്ന ഇംഗ്ലീഷു ചാനൽ കടന്നു ഇംഗ്ലണ്ടിലെത്തി. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ഒന്നാമം താമസിച്ചു 1950 ജൂലായി 8-ാം തീയതി, ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നു ഇന്ത്യയിലേയ്ക്കു കുപ്പൽ കയറുകയും ചെയ്തു. പാരീസ്സു വിട്ടുനൂതനായ ഒരു യാത്രാവിവരണങ്ങളാണു് 'ഇന്നത്തെ യൂറോപ്പി'ൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്.

എസ്. കെ. പൊററക്കാട്ട്.

ഉള്ളടക്കം

	പേജ്
യൂറോപ്പിലേയ്ക്ക്	9
പ്രകൃതിമനോഹരമായ നേപ്പിൾസിൽ	19
പുരാതനനഗരമായ വോംപി	36
നേപ്പിൾസിലെ ദിവസങ്ങൾ	47
റോമാനഗരിയിൽ	62
വത്തിക്കാൻനഗരം-കത്തോലിക്കരുടെ വിശുദ്ധവൻമാരോടൊത്ത്	74
കലാകേടാരമായ ഫ്ലോറൻസിൽ	91
പീസ്സയിലെ ചെങ്കിത്തറോപുരം	104
തോട്ടകുളുടെ നഗരം: വെനീസ്	116
സപിറാസർവ്വത്തിലേയ്ക്ക്	132
പ്രകൃതിമനോഹരമായ സപിറാസർവ്വത്തിൽ	144
റൂസ്സോവിന്റെ ജന്മനഗരമായ ജനീവ	158
അൽപ്പ് മലകളിൽ	165
ജെനോ	173
സപിസ്കാക്ടംബത്തിന്റെകൂടെ	191
പാരീസ്സിൽ റെജ	209
പാരീസ്സിലെ സായോനം	221
പാരീസ്—മുഖമുദിയും മുഖവും	229
പാരീസ്സിലൊക്കരാത്രീ	246
പാരീസ്സിലെ മലയാളികൾ	258

യൂറോപ്പിലേയ്ക്ക്

ഒറ്റത്തു മാസങ്ങൾ ആഫ്രിക്കയിൽ സഞ്ചരിച്ചു, 1950 മാച്ച് 17-ാംനു ഞാൻ അലക്സാൻഡ്രിയാ തുറമുഖത്തു നിന്ന് ഇറ്റാലിയിലെ നേപ്പിൾസിലേയ്ക്ക് കപ്പൽ കയറി.

ആഫ്രിക്കയിലെ ഇരുണ്ട കാടുകളും വരണ്ട മരുഭൂമികളും വിട്ട ഹിമഗിരികളുടെ താഴ്വരകളിലേയ്ക്ക്,—മുടിയിൽനിന്നു തണുപ്പിലേയ്ക്ക്,—മൃഗപ്രായമായ കാപ്പിരികളെ വിട്ട്, കലയും ശാസ്ത്രവുംകൊണ്ടു കളിക്കുന്ന വെള്ളക്കാരെ നാടുകളിലേയ്ക്ക്, കേവലം ഒരിന്ത്യൻസഞ്ചാരിയുടെ നിലയിൽ ഞാൻ യാത്ര തുടന്നു.

‘എസ്. എസ്. പാച്ചെ’ എന്ന ആ ഇറ്റാലിയൻ കപ്പൽ, ഉച്ചതിരിഞ്ഞു മൂന്നര മണിക്ക് അലക്സാൻഡ്രിയാ ബന്തർ വിട്ടു. അലക്സാൻഡ്രിയാത്തീരത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഉയർന്ന മേടുകളോ കുന്നുകളോ തീരെ ഇല്ലെന്നുള്ളതു് ഒരു വിശേഷതയാണ്. ഒരു മണിക്കൂറുകൊണ്ട് കരയിലെ കെട്ടിടങ്ങളും ഭീപസ്സുംഭാഗങ്ങളും കാഴ്ചയിൽ നിന്നും മങ്ങിമറഞ്ഞു: ദൂരെ മരുഭൂവിന്റെ ചക്രവാളത്തിൽ പെട്ടുകിടക്കുന്ന നരച്ച ചക്രവാളം മാത്രം അവശേഷിച്ചു.

തുടർച്ചയായ നിറത്തിലുള്ള നീർപ്പക്കിരകൾ, പകുതികുറഞ്ഞ ചുണ്ടുകളുംകാട്ടി കപ്പലിന്റെ ചുറ്റും പറന്നുകൊ

ണ്ടിരുന്നു. കറേ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ പാവകളും ഞങ്ങളെ വിട്ടു പിരിഞ്ഞു. കടൽ കോപിച്ചു തുടങ്ങി.

കപ്പലിൽ ഇന്ത്യക്കാരനായി ഞാൻ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഇററലി, ഫ്രാൻസ് തുടങ്ങിയ യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങളിലേയ്ക്കും, മാർസെൽസ് വഴി ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കും പോകുന്ന വെള്ളക്കാരായിരുന്നു അധികവും.

കപ്പൽ മദ്ധ്യധരണ്യാഴിയിലെത്തുമ്പോൾ, പ്രകൃതിയിൽ കാണുന്ന മാറ്റങ്ങളെക്കുറിച്ചും നമ്മെ ആകർഷിക്കുന്നത്, വെള്ളക്കാരെ—വിശേഷിച്ചും ഇംഗ്ലീഷുകാരെ—പെരുമാറ്റത്തിലുള്ള മാറ്റങ്ങളാണ്. എന്തു സൗഹൃദമനുഭവമായ പെരുമാറ്റമാണെന്നോ! ആഫ്രിക്കയിൽ വെച്ചു കണ്ടപ്പോൾ എന്നെ മനുഷ്യനാണെന്നു തിരിച്ചറിയാൻ പോലും കൂട്ടാക്കാതിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷുകാർ എന്നോടൊപ്പം തിന്നാനും കുടിക്കാനും കളിക്കാനും ചിരിക്കാനും തുടങ്ങി.

മിസ്റ്റർ ടാർ സുഡാനിലെ ഒരു ഉയർന്ന ഗവർണ്മെന്റ് ജ്യോഗസ്ഥനാണ്. അദ്ദേഹം ഭാര്യസമേതനായി, ഒരു ബ്ലാസയാത്രയ്ക്ക് ഇററലി, ഫ്രാൻസ് തുടങ്ങിയ രാജ്യങ്ങളിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്. ആഫ്രിക്കയിൽ വെച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ സഞ്ചരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ അദ്ദേഹം എന്റെ മുഖത്തു നോക്കാൻ പോലും താല്പര്യം കാണിക്കുകയില്ലെന്ന് എനിക്കറിയാം. എന്നാൽ, കപ്പലിൽ വെച്ചു ഞങ്ങൾ വളരെ അടുത്ത സ്നേഹിതന്മാരായിത്തീർന്നു. മി. ഫോഫ് എന്ന ഡിനാഷ്കാരനും ഞങ്ങളുടെ കൂടെ ചേർന്നു. ഞങ്ങളെ ഇങ്ങനെ അടുപ്പിച്ചത് ഇംഗ്ലീഷുകാരാണ്. കപ്പലിൽ വെച്ചു തുടങ്ങിയ ഈ കൂട്ടുകെട്ട് ഞങ്ങൾ നാലുപേരും, ഇററലിയിലിറങ്ങിയതിനു ശേഷവും തുടർന്നുകൊണ്ടേയിരുന്നു. ദക്ഷിണഇററലി

മുഴുവനും ഞങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു്, ഒരു കുടുംബത്തെപ്പോലെയാണു് യാത്ര ചെയ്തതു്. അവരുമായി പരിചയപ്പെടാൻ ആദ്യം ഇടവരുത്തിയ, രസകരമായ ഒരു ചെറിയ സംഭവത്തെപ്പറ്റിയും പറയാം.

ഈജിപ്തിൽനിന്നു കപ്പൽക്കൂലിയും കൊടുത്തു ബാക്കി പണമെല്ലാം ഞാൻ, ഇററലിയിലിറങ്ങിയാൽ മാറ്റിക്കിട്ടാവുന്ന തരത്തിൽ 'ലറർ ഓഫ് ക്രഡിറ്റ്' ആക്കി വാങ്ങി സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. അത്യാവശ്യപ്പെടുവുകൾക്കു മാറിക്കരുതിയിരുന്ന 'പിയാസ്റ്ററുകൾ' (ഈജിപ്ഷ്യൻ പണം) കപ്പൽ കയറുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ കഴിയുകയും ചെയ്തു. കപ്പലിൽനിന്നു സിഗരറ്റിനും, പാനീയങ്ങൾക്കും, കപ്പലിറങ്ങിയ ഉടനെ പോട്ടർ മാഷ് കൂലിക്കും, ലീറ (ഇററലിയൻ പണം) കൊടുക്കാൻ വിഷമം നേരിട്ടതെന്നു കണ്ടറിഞ്ഞു്, അലക്സാൻഡ്രിയയിലെ എന്റെ ഇന്ത്യൻ സുഹൃത്തു മി. കെ., താൻ കൗതുകത്തോടെ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന കുറേ ലീറാ നോട്ടുകൾ എനിക്കു സഹായിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. പണം എത്രയുണ്ടെന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചു.

"എണ്ണററി അമ്പതു ലീറ," കെ. നോട്ടുകൾ എണ്ണിനോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. ആ നോട്ടുകളും കീഴയിലിട്ട് ഒരു ധനികന്റെ ഭാവത്തിലാണു ഞാൻ കപ്പൽ കയറിയിരുന്നതു്.

അന്നു വൈകുന്നേരം, ഒരു പാക്കറ്റ് സിഗരറ്റു വാങ്ങാൻ ഞാൻ കപ്പലിലെ സ്റ്റാമ്പേർഡിന്റെ മുമ്പിലേയ്ക്കു ചെന്നു. സിഗരറ്റു വാങ്ങി അതിന്റെ വില കേട്ടപ്പോൾ ഞാനൊന്നു ഞെട്ടിപ്പോയി. 160 ലീറ.

"അപ്പോൾ എന്റെ കയ്യിലുള്ള പണം കൊണ്ടു് എത്ര സിഗരറ്റു വാങ്ങാം? ഈ സിഗരറ്റിന്റെ വില

ശ്രുതിയോ, അല്ല, ലീറയുടെ വിവരമോ?” ഞാൻ മി. ഓറിനോടു ചോദിച്ചു.

“രണ്ടും കൂടിച്ചേർന്നതാണ്.” മി. ഓർ പറഞ്ഞു.

“നേപ്പിറംഗിൽ ഇറങ്ങിയാൽ, ഏതെങ്കിലും പെട്ടിസ്സാ മാനുഷരും ഞാൻ തന്നെ ചോദ്യമിലേയ്ക്കു ചുമന്നുകൊണ്ടു ചോദ്യങ്ങളിലായതെന്നാണു തോന്നുന്നത്.” ഞാൻ ഉണക്കിലെയക്കാരും ഡിഗ കറുത്ത ആ മീറാ നോട്ടുകൾ നോക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. ഏതെങ്കിലും വിഷയം മനസ്സിലായപ്പോൾ മി. ഓർ പറഞ്ഞു: “ഓ, അതിനെപ്പറ്റി വിചാരിച്ചു വിചാരിക്കേണ്ട, നീക്കംകൂടി ആയിരമോ രണ്ടായിരമോ മീറാ ഞാൻ തരാമു.” അദ്ദേഹം തരികയുംചെയ്തു.

ആ സന്ദർഭത്തിലാണു മി. ഹോഫ് കവിളും തലോടിക്കൊണ്ടു ഫീറ്റുപിറുപ്പോടെ ഞങ്ങളുടെ ഇടയിലേയ്ക്കു കടന്നു വന്നത്. കപ്പലിലെ സഭ്യനിൽനിന്നു, ഒരു കെണുരം ചെമ്മീറ്റുപിന്നു 300 ലീറ ചാർജ്ജ് കൊടുക്കേണ്ടി വന്നുവെത്ര! ഊറലിയിലെ പാതിരിമാരും അശ്രുതത്തിൽ പലരും താടി വളർത്തി നടക്കുന്നതിന്റെ രഹസ്യം തനിക്കു ഇപ്പോഴാണു മനസ്സിലായതെന്നും മി. ഹോഫ് പറഞ്ഞു.

അന്ന് അവിടെവെച്ചു തുടങ്ങിയ സംഭാഷണങ്ങളും, നേരമുറക്കുകളും, അന്യോന്യമുള്ള സഹായവാരാണങ്ങളും ഞങ്ങളെ കൂടുതൽ അടുപ്പിച്ചു. നോമിൽ എത്തുന്നതുവരെ ഞങ്ങൾ കൂട്ടാപിരിയാതെ കുന്നിച്ചുതന്നെ കഴിയുകയും ചെയ്തു.

അന്നരാത്രി കടൽ വല്ലാതെ ഞോങ്ങി. പിറേറ നന്ദാപിലെ, ഡാബ്രക്കാരിൽ 30 ശതമാനം പേരും കടൽ ഭീമം പിടിപെട്ടു പറഞ്ഞു വന്നതേരിട്ടു.

മുന്നംഗിലവരും എല്ലാം ശാന്തരായി. കടൽ തനി

നീലനിറമായി മാറി, ആ വെള്ളത്തിൽ മുഴുവനും ആരോ കീഴം കവലിയിട്ടുണ്ടോ എന്നു തോന്നിപ്പോകും. നിറപ്പു കിട്ടുള്ള മേഘങ്ങൾ ആകാശത്തിൽ ഗാംഭീര്യമാതൊക്കെ ചിതുകലാപ്രദർശനം നടത്തുന്നു. പല വസ്തുക്കൾ കലർന്ന മിന്നുന്ന മണ്ഡലം ആഴിയുടെ നീലപ്പകിട്ടിൽ നീന്തിക്കളിക്കുന്നു.

അന്നു സാധാരണത്തിൽ അങ്ങൾ സിസിഫിയിലായി ഒൻപതര സമീപത്തെത്തി, അകലെ സിസിഫിയിലെ മലനിരകൾ പൊങ്ങപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പൊതുപ്രദേശത്തിൽ തെളിക്കുന്നിരുന്ന കായ്ക്കു അതുതാവഹമായിരുന്നു. കപ്പലിന്റെ മുകളിലത്തെ തട്ടിൽ ചെറുനിന്നു ഞാൻ ആ കായ്ക്കു തോക്കി ആനയിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ എന്റെ അരികിൽ നിന്നു് ഒരിറാലിയൻ യാത്രക്കാരൻ നൂറു മലകളിലേയ്ക്കു ചൂണ്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: “അവയ്ക്കുള്ളിലെവിടെയോ ജൂലിയാനോ കുളിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്.”

ജൂലിയാനോവിനെപ്പറ്റി ഞാൻ മുന്പെതന്നെ കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. സിസിഫിയിലെ ‘റോബിൻഹുഡ്’ എന്നു വിളിയ്ക്കപ്പെട്ടവനായ കവചക്കാരൻ, 27 വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള ഒരു കോമളയുവാവു്. പ്രഭുക്കളുടേയും ജനികളുടേയും മുതലുകൾ കൊള്ളുവെല്ലു സാധുക്കളായ ഗ്രാമീണർക്കു വീതിച്ചുകൊടുക്കുക; അതാണു് ജൂലിയാനോവിന്റെ വിനോദം. ഇറാലിയിലേയും സിസിഫിയിലേയും സാധാരണ ജനങ്ങളുടെ ആരാധനാധാരമായ ആ ദീർഘവൃഷ്ണപ്പെറ്റിയുള്ള അപമാനങ്ങൾ എത്ര ഗ്രാമത്തിൽ കലന്നാലും കേൾക്കും. പ്രഭുക്കളേയും മനവാന്മാക്കളേയും ജീവത്തിന്റെ തല കോഴ വാക്കിയും, ഏകീജ നില്ക്കുന്നവരുടെ മുതൽ കൊള്ളയടിച്ചും സാധുക്കളെ സഹായിച്ചും ഇറാലിയൻ ഗവർണ്ണർമാനെയും പോലീസിനെയും വെ

പ്ലവിളിച്ചുകൊണ്ട് ആ ഗ്രാമീണയുവാവു സിസിലിയിലെ സ്വതന്ത്രപ്രസ്ഥാപിതനായ രാജാവായി പാഴുകയാണു്. അവനെ പിടിക്കാൻ ഗവൺമെന്റും പോലീസും ആവുന്നതും ശ്രമിച്ചുനോക്കി. ജൂലിയാനോവിനെ പിടിക്കിട്ടില്ല. അവന്റെ താവളം കണ്ടുപിടിയ്ക്കാൻ ശ്രമം നടത്തിയ സാഹസികരായ ഇറ്റാലിയൻ ഫ്രെഡീസ്കോയിൽ മിക്കവരും—എല്ലാം കൂടി ആറ്റിത്താങ്ങു പോർ—അവന്റെ യന്ത്രക്കോക്കിന്നിരയായിത്തീർന്നു. ഗവൺമെന്റിനു സഹിമുട്ടി. വല്ലാത്ത നാണക്കവും കരാർക്കും കൊലയുമായി മരിച്ചുനടക്കുന്ന ഒരു പക്ഷിയെ തിരഞ്ഞുപിടിച്ചു ശിക്ഷിക്കാൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തവരുമുള്ള ഒരു ഗവൺമെന്റിനു സാധ്യമാകുന്നില്ലെന്നോ. ഇറ്റാലിയിലെ ജൂലിയോക്കാരും ക്ഷോഭിച്ചു. ഗവൺമെന്റു് അങ്ങേ അറ്റത്തെ കൈക്കൊണ്ടു കൂട്ടി. അവർ ജൂലിയോനോവിന്റെ 52 പ്രായംചെന്ന വൃദ്ധമാക്കുവാനെ, “കുറഞ്ഞ കൊലയ്ക്കും കൊലയ്ക്കും സഹായിച്ചു” എന്ന കുറ്റം ചുമത്തി ജയിലിലടച്ചു. ജൂലിയോനോവിനെ കണ്ടെടുത്തുവെച്ചു പിടിക്കാനോ വെടിവെച്ചു കൊല്ലാനോ ശ്രമമുണ്ടാകാത്തതു. ഞോയിരും സാമ്രാജ്യാധിപസ്കാരക്കടങ്ങിയ ഒരു സൈന്യത്തെ സിസിലിയിലേയ്ക്കയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ദേഹത്തെ തടവിലാക്കിയ വാക്ക് ജൂലിയോനോവിന്റെ ഹൃദയം ദ്രവിപ്പിച്ചു. “ഈ ലോകത്തിൽ നമുക്കു സ്നേഹിക്കാത്തതു ഏറ്റവും മഹത്തായ വസ്തു”—ജൂലിയോനോ അങ്ങനെയൊരു മാതാവിനു നല്കുന്ന നിർദ്വേഷം—താൻകാരണം ബന്ധനത്തിലിരിക്കുകയാണെന്ന് അറിഞ്ഞു കടന്ന അമ്മയെ മോചിപ്പിച്ചാൽ താൻ എന്തെന്നെയ്ക്കും മറഞ്ഞു് അടങ്ങിക്കൊള്ളാമെന്നു ജൂലിയോനോ ഗവൺമെന്റിലെ അറിയിച്ചു. അവർ ചെവിക്കൊണ്ടില്ല. ജൂലിയോ

നോ പതിനടക്കു ശക്തിയൊക്കെ അന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടരുകയും ചെയ്തു.

ആയവസരത്തിലാണ് റോമിലെ സൂപ്പർ ഡിജി പത്ര പ്രവർത്തകനും ഫോട്ടോഗ്രാഫറുമായ ഹെൻരോ മെൽദോലസി ഒരു വാണിജ്യ നാവികത്വം. മെൽദോലസി, സിസിഡിയിലെ മലയിടുക്കുകളിലൊന്നിടെയോ കൊച്ചു ജൂലിയായനോ വുമായി ഒരു കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തുകയും ആ റിപ്പോർട്ടർക്ക് ഫോട്ടോ എടുക്കുകയും ചെയ്തു.

മെൽദോലസി എങ്ങനെയാണു് ഈ അത്ഭുതകൃത്യം നിർവ്വഹിച്ചതെന്നോ?

ജൂലിയായനോവിന്റെ മൗനബലം—പെറ്റൊഴുക്കുക പെരിച്ചുള്ള ബാധിതമായ സ്റ്റേഡം—മെൽദോലസി മനസ്സിലാക്കി. അയാൾ ജയിലിൽപെന്ന് ആ വൃദ്ധയുടെ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു. പിന്നെ അയാൾ ഇററലിയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനമുള്ള ആഴ്ചപ്പത്രമായ “കാറ്റി”യുടെ പത്രാധിപരെ—എലിലിയോ നല്ലോണിയെ—ചെന്നു കണ്ടു. ജൂലിയായനോ അന്നെ ഒരു കൂടിക്കാഴ്ചയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഒരു പീരവാദം ഇളക്കി. ജൂലിയായനോവിന്റെ ഒരു പുതിയ ഫോട്ടവും കൂടിക്കാഴ്ചയുടെ വിവരണവും അന്നു പക്ഷം എടുത്തപ്പോൾ വീറു പ്രതിഫലം നൽകാമെന്നു പത്രാധിപർ ഏറ്റു.

മെൽദോലസി ഒരു കൂട്ടുകാരനോടുകൂടി സിസിഡിയിലെ മലയെത്തുകയെന്നോരും അലഞ്ഞുനടന്നു. കണ്ടുമുട്ടിയ സകല ഗ്രാമീണക്കും, മുക്കുവന്മാർക്കും അയാൾ “ജൂലിയായനോവിന്റെ ജയിലിൽകിടക്കുന്ന അമ്മ”യുടെ പടം കാട്ടിക്കൊടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ വർത്തമാനം എങ്ങിനെ യെങ്കിലും ജൂലിയായനോവിന്റെ പെരിട്ടിലെത്താതിരിക്കയില്ലെന്നും, ആ പടം കാണാൻ ജൂലിയായനോ അന്നെ പിടിച്ചു

ഒരുമനോഭാവമുള്ള ഒരു കെൽദോപസ്ഥിതിയുടെ വിചാരം. അതു ഹി
ലിജേകയും മെസ്സു, ഒരു സമ്പ്രദായം ചാലേർമോവിന്റെ
പരിസരത്തിലെ ഒരു മലഞ്ചെരിവിൽ വെച്ചു മുമ്പേ കൂടി
യുദ്ധം ആരംഭിക്കുകയും കെൽദോപസ്ഥിതിയും കൂട്ടുകാ
രായും ചിട്ടപ്പെടുത്തി അന്ധിപ്പിച്ചു കൊണ്ടുപോയി ഒരു തീര
പ്പുറത്തിൽ ഇറക്കി. പിറ്റേന്ന് പലർക്കും ജീവിതാനന്ദം
അവരുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അതുകൊണ്ട് പലർ
നന്ദമായി, കെൽദോപസ്ഥിതിയുടെ വേദത്തിൽ ചേർത്തോ
ടുകുന്നതിനു തിന്നുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ അർ
പ്പിച്ചതിലെ കൊടുത്തിലെ മൂന്നു ചിഹ്നങ്ങൾ മൂന്നുകൊടു
കൊണ്ടു ജീവിയെന്നോ പറഞ്ഞു: “ഈ നക്ഷത്രം ഭാഗ്യ
ത്തെയും, സിംഹം ശക്തിയെയും, രാജാവിന് ഭാഗ്യത്തെയും
സൂചിപ്പിക്കുന്നു.”

ജീവിയെന്നോവിന്റെ പലരും ആ കൂടിക്കാഴ്ചയുടെ
വിവരണവും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ ‘റോസ്സി’യുടെ ആ ലക്ക
ത്തിന്റെ 12,00,000 പ്രതികളാണത്രെ വിറ്റഴിക്കുന്നത്.
ജീവിയെന്നോവിന്റെ ചിത്രം കാണാനും, അവനെപ്പറ്റി
അറിയാനും ഇറ്റാലിയയിലെ ജനങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം!

കപ്പലിലെ ഏതെങ്കിലും ഇറ്റാലിയൻ സാഹസികൻ ജീവി
യെന്നോവിന്റെ അപമാനങ്ങളെ വെട്ടിമുറയ്ക്കുകയും ചെയ്ത
കഥാപുരുഷന്റെ പേരിൽ എനിക്കും ഒരു സ്നേഹവും വെ
ളുത്താനും തോന്നിപ്പോയി. മനോഹരങ്ങളായ മലകൾ
നിറഞ്ഞ സിസിവിലിപ്പിയിൽ ഇറങ്ങി സഞ്ചരിക്കാൻ ഏ
നിക്കു സാധിച്ചില്ല. സിസിവിലിപ്പറ്റി കാൽപ്പൊരു
പൊൻമുണ്ടു പുറപ്പെട്ട ആ കുന്നിൻനിരകൾക്കുള്ളിൽ ഒരു
വീടൊക്കെ അഭിനയിക്കുന്ന ജീവിയെന്നോവിന്റെയും കൂ
ട്ടുകാരുടെയും ചിത്രങ്ങൾ ഭാവനയിൽ തൊൽ കാണുന്ന
തു്. എന്നാൽ കുട്ടും! നല്ല മനസ്സാൽ കഴിഞ്ഞു, ലക്ക

നിൽ അൻ താമസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അപസരത്തിലാണ് ആ വർഷം പത്രങ്ങളിൽ വായിച്ചത്—ജൂലിയം നോവിനെ പോലീസ്സുസംഘം വെടിവെച്ചു കൊന്നു വെന്ന്.

നേരിട്ട് അവനെ പിടിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്നു കണ്ടു പോലീസ്, പ്രതിരോധികൾ വഞ്ചന പ്രയോഗിച്ചു. “ഒരു കവർച്ചക്കാരന്റെ ജീവിതം” എന്നൊരു മാധ്യമിനുള്ള കോർ, സിസിവിക്സനുമായിത്തീർന്നു വന്ന ഫിഫിക്സനായിത്തീർന്നെന്നും പറഞ്ഞു വെച്ചപ്പോൾ അതിൽ പോലീസ്സുസംഘം മലകളിൽ ചുറ്റിനിൽക്കുന്നു. ജൂലിയംനോവിനേയും പടത്തിൽ കിട്ടാൻ കഴിഞ്ഞുവെങ്കിൽ എന്നൊരു ഭാഗ്യമായിരിക്കും എന്നു ചില റൂപയകളും അൻ പരയുപരത്തി. പ്രാതികളെ കൊതിച്ചും ജൂലിയംനോവിയെ അറയ്ക്കുവാൻ ആകർഷിച്ചപ്പോൾ. പാവം! വെടിയുണ്ടകൾ വെട്ടിച്ച് അൻ അവന്റെ കഥയും കഴിച്ചു.

* * * *

അന്നു രാത്രി പത്തര മണിക്ക സിസിവിയിലെ ‘ഗസീരിയാ’ടിപസ്സുജന്മത്തിന്റെ പ്രകാശം ഉൾപ്പെടെയുള്ള യൂറോപ്പിന്റെ വെളിച്ചം ആദ്യമായി കാണുകയാണ്. മറ്റു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇറക്കിയുടേയും സിസിവിയിലേയും കടൽത്തീരപട്ടണങ്ങളിലെ ടീപാലകൾ തെളിഞ്ഞു കാണാറായി. കടലിടുക്കു സമീപിക്കുമ്പോൾ ഇരുകരകളിലേയും ടീപാലകളുടെ പ്രതിഫലനംകൊണ്ടു സമുദ്രം ഇറങ്ങിവെച്ച ഒരു മനോരമത്തെപ്പറ്റിപ്പോലെ തോന്നിയിരുന്നു. കടൽക്കരയ്ക്കു പിറകിലുള്ള കുന്നുകളിലെ ബംഗ്ലാവുകളിൽനിന്നുള്ള പ്രഭാതങ്ങളെപ്പോലെ തോന്നിയിരുന്നു. കടൽക്കരയിലെ മുന്നൂറുകൾത്തോളം സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന മിളക്കമാടങ്ങളിൽനി

നുള്ള വെളിച്ചംവീശലും കടലിടുക്കു കടക്കാൻ കാത്തു നില്ക്കുന്ന അനേകം കുപ്പലുകളിൽനിന്നുള്ള പ്രഭാസഭേദങ്ങളും ഏല്പാംകൂടി അവിടെ ഒരു മാതാപോകത്തിന്റെ പ്രതീതിയുളവാക്കി. ഇന്നാലിയൻകരയോടു ചുരുമ അടുത്തുകൊണ്ടാണു കുപ്പൽ സാവധാനം നീങ്ങിയിരുന്നത്. ചിലിനഗരത്തിലെ തെരുവുതോർവാടുകൾ ശരിക്കു വായിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. തീവണ്ടിയുടെ ചുളംപിളിയും കിരപ്പും കാതിൽ വന്നുലളിച്ചു.

മുന്നമണിശ്രർക്കനത്തോളം കരയിലെ വീചക്കാഴ്ചകൾ തുടൻകൊണ്ടുപോയിരുന്നു. രാത്രി ഒന്നര മണിക്കു ഞങ്ങൾ കടലിടുക്കും മെസ്സിനാ തുറമുഖനഗരവും കടന്നു വീണ്ടും വിശാഖമായ സമുദ്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

പിറേറന്നു പൂലകെട്ടു നാലരമണിക്കു 'സ്രോംബോളി' അഗ്നിപദ്മം സമീപിച്ചു. ഇനിയും കെട്ടുടങ്ങിയിട്ടില്ലാത്ത അഗ്നിപദ്മമാണു സ്രോംബോളി. ആര മണിക്കു് ആ ഇരുണ്ട പദ്മത്തിന്റെ പിറകിൽനിന്നു സൂര്യൻ ഉദിച്ചു പൊങ്ങുന്നതും ആ പദ്മം തെല്ലേറെ തനി 'അഗ്നിപദ്മ'മായിത്തന്നെ മാറുന്നതും മാക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരു കാഴ്ചയാണു്. മദ്ധ്യാഹ്നമായപ്പോൾ വീണ്ടും ഇന്നാലിയൻകരയും പാറമണുകളും അകലെ സംഹാരമുന്തിയപ്പോലെ കിടക്കുന്ന വെസുവിയസ്സ് അഗ്നിപദ്മതവും കണ്ടുതുടങ്ങി.

ഇടുക്കുഭാഗത്തായി വിശ്വവിഖ്യാതമായ 'കാപ്പി' ദ്വീപു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. കടന്നിലക്കലും വസ്തുക്കളും വെള്ളപ്പക്കികളും—അമലെ കരയിൽ 'പോംപി'യിലെ ഗ്രാമങ്ങളും. ഒരുമണിക്കു ഞങ്ങൾ നെപ്പിരംസ് ഉൾക്കടലിൽ പ്രവേശിച്ചു. രണ്ടു മണിക്കു നാപ്പോളി(നെപ്പിരംസ്)യിൽ കുപ്പിറങ്ങുകയും ചെയ്തു.

പ്രകൃതിമനോഹരമായ നേപ്പിറംസിൽ

നീലാഭനായ നീരാഴിയുടെ കരയിൽ, ഭക്ഷണത്തുററു
ലിയിലെ സവിശേഷമായ സുര്യപ്രകാശത്തിൽ മുഴുകി നി
ല്ക്കുന്ന 'നാപ്പോളി' നഗരം (ഇററലിയിൽ 'നേപ്പിറംസ്'
'നാപ്പോളി' എന്നാണ് വിളിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നത്) കപ്പ
ലിൽനിന്നു കാണാനാണു കൂടുതൽ ചങ്ങം. നഗരത്തി
ലെ കുമനീയങ്ങളായ പുത്തൻ കെട്ടിടങ്ങളും, നഗര
ത്തിൽ അവിടവിടെ ഫോണിനില്ക്കുന്ന മേടുകയും അവ
യെ ഫോണിത്തുനില്ക്കുന്ന വെണ്മടങ്ങളും, ആകാശ
ത്തിൽ പലേടത്തും പലപ്പോഴുവിതാനം നില്ക്കുന്ന വ
ന്മരങ്ങളും അജ്ഞാതമായ വസ്തുവിവരങ്ങളും കലന്നു
കണ്മയടുന്ന രംഗം.

ഞങ്ങൾ പെട്ടിസാമനങ്ങളെല്ലാം ഒരു പോർട്ടുകറ
എല്ലിട്ടു ഭോളിയിൽ കയറി ചുരംപരിശോധനയ്ക്കു ക
ണ്ണം ഹെതസിദ്ധയ്ക്കു നടന്നു.

ചുരം ഉജ്ജ്വാലസ്ഥനാർ വളരെ മറ്റൊരയോടുകൂടി
യാണു ഞങ്ങളോടു പെരുമാറിയത്. വിശേഷിച്ചും ഇ
ന്ത്യക്കാരനായ എനോടു്. എന്റെ പെട്ടികൾ ഇറന്നു
കാണാൻപോലും അവർ ആവശ്യപ്പെടുകയുണ്ടായില്ല.
ഇററലിക്കാർ ഇന്ത്യക്കാരോടു പൊതുവെ സ്നേഹവും
ബഹുമാനവും അന്നാൻ പല കാരണങ്ങളാലുണ്ടു്. നമ്മൾ
ഇററലിയിൽ, വിശേഷിച്ചും, റോം, ഫ്ലോറൻസ്, മി
ലാൻ, നേപ്പിറംസ് എന്നീ നഗരങ്ങളിൽ കണ്ടുകൂടുന്ന
പുരുഷന്മാരിൽ ഏറ്റവും ഹൃദയമുള്ളതും ഇന്ത്യയിൽ യുദ്ധ

തെടവുകാരനായി പാർത്തവനായിരിക്കും. ഇംഗ്ലീഷുകാർ ഇറ്റാലിയൻതെടവുകാരെ പട്ടികളെല്ലാംചെയ്യാൻ കരുതിയിരുന്നതു്. എന്നാൽ തങ്ങളുടെ രക്ഷയിൻകീഴിൽ വന്നുചെട്ട ഈ തെടവെല്ലികളോട് ഇന്ത്യൻപട്ടാളക്കാരു്, തടങ്ങൽപ്പോന്നു് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും വളരെ സൗജന്യം കാണിച്ചു. ആ നദി അവർക്കിന്നുമുണ്ട്. ഇന്ത്യക്കാർ കൈക്കൊണ്ടു വന്നിരുന്ന മരുഭൂമിയാടും മതിപ്പോടും കൂടിയാണു് ഇവർ നാട്ടിൽ മടങ്ങിയെത്തിയതു്. ഇന്ത്യ സമ്പൽസമൃദ്ധമായ ഒരു നാടാണെന്നും, ഇന്ത്യക്കാർ സ്നേഹത്തിന്റെ പശ്ചാത്തമംതന്നെ അറും അവർ പ്രചാരപേല നടത്തുകയും ചെയ്തു. രണ്ടാംമഹായുദ്ധംകൊണ്ടു് ഇറ്റാലിയിലെ ജനതയിന്നും മഞ്ഞിൽനിന്നും സമരം ചെയ്യാൻ ഇന്ത്യൻപട്ടാളക്കാരുമുണ്ടായിരുന്നു. കടിച്ചു തെമ്മാടിക്കരം കാട്ടുന്ന മനുഷ്യവിഭജനപ്പട്ടാളക്കാരിൽനിന്നു പൃത്യസ്തമായിരുന്നു ഇന്ത്യൻപട്ടാളക്കാരുടെ പെരുമാറ്റം. അവരുടെ അല്പമേറും മറ്റുമെല്ലാം പാവപ്പെട്ട ഇറ്റാലിയൻജനതയെ ആകർഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ധാരാളം ഇന്ത്യൻപട്ടാളക്കാർ ഇറ്റാലിയൻസ്ത്രീകളെ വിവാഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇവരിലധികവും സ്വീകരിക്കാറുണ്ട്.

“ഈ സ്വീകാരത്തെ അടിമീശ തിങ്ങളുടെ സ്രീകൾ എങ്ങനെ പൊരുപ്പിക്കുന്നു?” എന്നു ഞാൻ ഒരിറ്റാലിയൻ സ്നേഹിതനോട് ചോദിച്ചപ്പോൾ അയാളുടെ മറുപടി ഇങ്ങനെയാക്കിരുന്നു: “ചാതിരിയവന്മാരുടെ അടിമീശ പൊരുപ്പിച്ചു പാരമ്പര്യം തങ്ങളുടെ പെണ്ണുങ്ങളോടൊണ്ടല്ലോ.”

ഇന്ത്യയുടെ സ്വാഭാവിജ്ഞ ഇറ്റാലിക്കാരിൽ പലരും വീണ്ടും സാധിക്കുകയിൽ ഇന്ത്യയിൽപോന്നി കടിയേറ്റിപ്പാക്കാൻ ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നവരാണ്.

യുദ്ധാവസാനത്തോടു കൂടി ഇററവിയീലെങ്ങും പട ന്നപിടിച്ച ഭയമരം മാരിട്ടും ഇന്നും അറവസാനിച്ചിട്ടില്ല. ഒരു സിഗരറ്റിനുവേണ്ടി ചാരിട്ടും വിൽക്കാനോ, കെന്റേരഞ്ഞ അമാവാജ്ഞിനവേണ്ടി അമ്പതു രൂപയെങ്കിലും കൈമാത്രീ കഴിക്കാനോ, ചില ഇററവിയൻ തരുണികളും മടിച്ചിരുന്നില്ല. ഇന്നും യൂറോപ്പിൽ പരമ്പരാഗത വ്യഭിചാരം ഏററവുമായി നടക്കുന്നത് ഇററവിയീലാണ്. ഇററവിക്കാർ പൊതുവെ ഹൃദയമാലിന്യവും സാമാന്യം സത്യസന്ധന്മാരാണ്. എന്നാൽ മാരിട്ടവും പരിതഃസ്ഥിതിയും അവരെ വഴമ്പനയ്ക്കു ചേർത്തിട്ടില്ലാത്തതും ആഹാരസാധനങ്ങളുടേയും വസ്ത്രങ്ങളുടേയും ശോൽക്കുറ്റമാനങ്ങളുടേയും കൈമർദ്ദിച്ചും, കൈകൾവിലയും കാരണം ആരോഗ്യം നശിച്ച്, ഇരപ്പായിക്കളപ്പോലെ നടക്കുന്ന ഭനങ്ങളെയാണ് അധികം കണ്ടുവരുന്നത്. 'ലീറ'യുടെ (ഇററവിയൻ നാണ്യം) അത്യുഗ്രമായ വിലയിടവും ഭനങ്ങളെ വെച്ചിട്ടു പോപ്പമാക്കി, യുദ്ധനതിനുമുമ്പ്, നെപ്പിൾസിങ് ഒരു ലീറ കൊടുത്താൽ മികച്ച സിൽക്ക് കെട്ടിടുമായിരുന്നു. ഇന്ന് 300 ലീറയിൽ കറഞ്ഞാൽ കിട്ടുകയില്ല. ഒരു കോപ്പു ചായയ്ക്ക് 80 ലീറ കൊടുക്കണം.

നന്നായി വസ്ത്രധാരണം ചെയ്ത് ആപ്പീസ് ജോലിക്ക് പോകുന്ന മാന്യന്മാർ, സിഗരറ്റ വലിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്ന ന്നങ്ങളുടെ അരികിൽ തക്കിടിയിന്ന് ആ സിഗരറ്റുകാരികളെ നില്ക്കും ഓടിക്കുന്നത് ഇവിടെ സാധാരണമാണ്. ബന്ധിപ്പെടുന്ന ചുമസ്ഥർലത്തെയും ഞങ്ങളുടെ സാമാനങ്ങളും ടോളിയിൽ കയറ്റിക്കൊണ്ടുവന്നു തന്നുപോർട്ടൽ അമ്പലമുക്ക് അപേക്ഷപ്രകാരം, ഞങ്ങൾ കൂലികൊടുത്തു് അതുകൾ സിഗരറ്റുകളാണ്. മി. റോഫാണ് കൊടുത്തത്; പത്തു സിഗരറ്റുകൾ.

ചുങ്കം പരിശോധന കഴിഞ്ഞു, മി. ഹോഫും മി. ഓരും പണിയും ഞാനും ഒരു ട്രാക്സി വിളിച്ച് മരിടത്തരം ഫോട്ടൽ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു.

അപരിചിതമായ വലിയ നഗരങ്ങളിൽ കാഴ്ചകൾ കാണാൻ, ‘ജൂറിസ്റ്റ് ഏജൻസികളെ ശ്രദ്ധണപ്രാപിക്കുന്ന കാലയളവിൽ മി. ഓറിസ്’ ഇഷ്ടമോ വിശ്വാസമോ ഇല്ല. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഒരു നിശ്ചിതസമയംകൊണ്ട്, പ്ലാനിയിൽ എല്ലാം ഒരു ചുറ്റിക്കാണുന്നത്, സിനിമ കാണുംപോലെയാണു്. മംഗളങ്ങളൊന്നും വ്യക്തമായി മനസ്സിൽ അതിനില്ക്കുകയില്ല. ഭവനത്തിൽ കാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വാഹനത്തിനകത്തുനിന്ന നമ്മുടെ കൈഡ് പ്രസംഗിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും. ‘അതാ അക്കാണുന്ന ഗുററൻ പള്ളി’ ഫ്രാൻസിസ്സ് പുസ്തകാലയം സ്മരണയ്ക്കു ‘പീയൂസ് മൂന്നാമൻ’ പണി തീർത്തതാണു്. നമ്മൾ നല്ല പുറത്തേയ്ക്കിട്ടു നോക്കുമ്പോൾ കാണുന്നത് ഒരു കശാപ്പുകടയുടെ മൂലയായിരിക്കും. അപ്പോൾ കേൾക്കും കൈഡിന്റെ പ്രഭാഷണം: ‘നമ്മൾ ഇപ്പോൾ ഇടതുവശത്തു കടന്നുപോന്നതു മൈക്കൽ ആഞ്ജലോവിന്റെ അമ്മായി അമ്മയുടെ വീടാണു്.’ എട മാരണമേ! നമ്മൾ വലതു ഭാഗത്തേയ്ക്കായിരിക്കും അതേവരെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു്. കാണാത്ത പള്ളിയും, കശാപ്പുകടയും, മൈക്കൽ ആഞ്ജലോവിന്റെ അമ്മായിഗൃഹവും കൂടിക്കലർന്നു പുകയിൽ, ജൂറിസ്റ്റ് ഏജൻസികളെക്കുറിച്ചു സംശയവും ചേരുമ്പോൾ ആ ചിത്രം ഭയങ്കരമായിരിക്കുമെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഒരു സ്ഥലത്തെ മുഴുവൻ കാഴ്ചകളും കണ്ടില്ലെങ്കിൽ വേണ്ട. കാണുന്നുവു വിസ്തരിച്ചു, നമ്മുടെ സൗകര്യംപോലെ—കാണണം. എന്തു പറയുന്നു?”

അതും, മി. ഹോഫും, മി. ഓറിന്റെ അഭിപ്രായത്തോടു പരിപൂർണ്ണമായും യോജിച്ചു.

“അതിരിക്കട്ടെ. നിങ്ങൾ കാഴ്ചകളെല്ലാം ശരിക്കു ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടോ?—നമ്മൾ ഇപ്പോൾ നാപ്പോളീനഗരം മുഴുവനും കാണാൻ ഇറങ്ങിയിരിക്കുകയാണ്.” മി. ഓർ ഗതമവേന്താടെ പറഞ്ഞു.

“മോൺ, നമുക്കു മോട്ടറിൽ ചെന്നു കറച്ചു വിട്ടു മിട്ടിട്ടു പോകരുതേ, നഗരം ചുറ്റിക്കാണാനുള്ള ‘നാപ്പോളീ’ മിസ്സിസ് ഓർ ചോദിച്ചു.

“മേഡീ, ലോകത്തിൽ എവിടെയായാലും ഒരു കാഴ്ചക്കാരുന് കരുണവഴിക്കു പോകുന്നതു നീ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? നാപ്പോളീയിലെ സമയ കരുണവകളും ചുറ്റിയല്ലാതെ ഇവൻ നമ്മൾ മോട്ടറിൽ എത്തിക്കയില്ല. നീർച്ച. നഗരം ചുറ്റിക്കാണാൻ ഇനി വേറൊരു യാത്ര ആവശ്യമില്ല. ഇപ്പോൾതന്നെ എല്ലാം നോക്കി മനസ്സിലാക്കിക്കൊളു.”

മി. ഓർ കാഴ്ചക്കാരുനോട്ട്, മടന്നുനടന്ന തെരുവുകളുടെ ചേരയും മേക്കപ്പട്ട കെട്ടിടങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള വീവരങ്ങളും അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കാഴ്ച വലുതായി കളും ചുറ്റി. കാഴ്ചയിൽ വേടിപ്പിട്ടു മീററിലെ വാടക സംഖ്യ, ചാടിക്കയറിത്തുടങ്ങി. ഞങ്ങൾ ജനനിബിഡമായ തെരുവുകളിൽ പ്രവേശിച്ചു. പള്ളികളും, പ്രതിമകളും, പാഷ്ടകളും, ഉദ്യാനങ്ങളും, ജലവന്തുധാരകളും കൂടിച്ചേർന്നു പരിസരം. കോങ്കറുകളുടേയും ബസ്സുകളുടേയും ഞരക്കവും മുളയും വർണ്ണചിത്രമുള്ള വസ്ത്രങ്ങളണിഞ്ഞു നീങ്ങുന്ന ഇററാലിയൻ വനിതകൾ. തെരുവിന്റെ അരികിൽ പലേടത്തും പുറത്തും വിദ്യാർത്ഥികൾ ഏല്പട്ടത്തിൽ കൊല്ലുകകൾ—ആകപ്പാടെ നല്ല പുതുമയോ പ്രസന്നതയും കവർന്ന രംഗങ്ങളും.

കാഴ്ചക്കാരുന് ഞങ്ങളെ ‘മോട്ടർ ഹെഡ്ലൈറ്റ്’യുടെ പടിക്കൽ കൊണ്ടുചെന്നു വിട്ടു.

ദിവസേന 500 ലീറ വാടകയ്ക്ക് അവിടെ ഞങ്ങൾ ഓരോ മൂറി വാങ്ങി, വൈകുന്നേരംവരെ അവിടെ വിശ്രമിച്ചു.

വൈകുന്നേരം ഞങ്ങൾ പുറത്തിറങ്ങി, കയറ്റിൽ ഒരു ഹൈഡ് സ്വയം ഏകീകൃതമായിരുന്നു. കാര്യമായായി ഞങ്ങൾ തെരുവുകളും ചന്തനാഥങ്ങളും മുററിയുടങ്ങി.

ഉടുപ്പുകളും, സ്റ്റേഷനറിസ്റ്റാമാനങ്ങളും, സെമന്റു വർക്കുമാഗ്രികളും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ഷാപ്പുകൾ നിരക്കെ കാണാനുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ കയറി അവയുടെ നേക്ക് എഴുതിവെച്ച വിഭവമായിട്ടു നോക്കുമ്പോഴാണ് ഞങ്ങളുടേതുക. എല്ലാം ബുദ്ധിമുട്ടുകളിൽ ലീറകൾ, തോൽസ്റ്റാമാനങ്ങളും വസ്ത്രങ്ങളും മോശം ഏറ്റവും മികം വിപ, ഒരു പഴക്കത്തിൽ നാളികേരം വില്പനയ്ക്കു വെച്ചിരിക്കുന്നത് എന്റെ ട്രഷറിയിൽപ്പെട്ടു. കിഴക്കേത്തു പ്രദേശത്തിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്നതാണ്. മോശമാണിനും വിപ 250 ലീറ. (2 ക.)

നഗരത്തിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോഴാണ് യുദ്ധം വരുത്തിക്കൂട്ടിയ നാശങ്ങൾ തെളിഞ്ഞു കണ്ടത്. തലതകൻ ഗൃഹങ്ങൾ: കെരിത്തമൻ പള്ളികൾ; കരുവാളിച്ച ഭിത്തികൾ മാത്രം അവശേഷിച്ചു ഷാപ്പുകൾ. ചിലവടങ്ങളിൽ എല്ലാം നിർപ്പായിരിക്കുകയും, അരികെ അവശിഷ്ടങ്ങളുടെ കൂമ്പാരങ്ങളും. അവിടുമിടെ പുതിയ കെട്ടിടങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിവയന്നുണ്ടെങ്കിലും മുമ്പത്തെ നേപ്പിൾസ്സിന്റെ കലാവിശ്വാസം കലൻ കമനീയത യുദ്ധത്തിൽ ആഹുതി ചെയ്തപ്പോഴെന്താണ് ഇറാലിക്കാർ പറയുന്നത്.

കാപ്രിദീപിലേയ്ക്ക്

മോട്ടോർകാർ വെച്ചു ഓട്ടി ഒന്നിച്ചു ചേരാമെന്നു തീർ

മാനിച്ചു, കി, ഭാരാഹുവ, ഓർത്താതികളും, അത്തം ഒറ്റ
യ്ക്കു ചുറ്റിനടക്കാൻ അങ്ങനെയായിരിക്കുന്നു.

സന്ധ്യ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തെപ്പിറംസിനാൽ ഒരു
പ്രതിഭാപരമായൊരു ചിത്രം കാണപ്പെടുന്നു. അത്
അങ്ങനെയുള്ള 'തെപ്പിറംസി'യുടെ പേരിൽ
കാണപ്പെടുന്നു. അത് ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു
ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിനാലാണ് അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അത് ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അത് ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

“അത് ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അത്
ഒരു ചിത്രം ആണെന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

നിത്യസൗന്ദര്യത്തിന്റെ സങ്കേതവും സകല സുഖങ്ങളുടേയും കേദാരവും സ്വപ്നമാണ് എന്നാണല്ലോ നമ്മുടെ സങ്കല്പം. 'ഭൂലോകത്തിലെ സ്വപ്നം' എന്നു പേരുള്ളി മേൽത്തൂ വിചിത്രപ്പെടുത്തുന്ന സ്വപ്നങ്ങൾ പാശ്ചാത്യരായുള്ളിൽ പലതും കാണാം. അവയിൽ മിക്കതും അനുഭവംകൊണ്ടു പ്രതീക്ഷയെ വഞ്ചിച്ചുവെന്നു വരാം. വീര്യവും വ്യക്തിത്വവും നശിച്ചു, കൃത്രിമത്വത്തിന്റെ ചാടുകയറി ഭയനീയസ്ഥിതിയിൽ കിടക്കുന്ന അത്തരം 'ഭൂലോകസ്വപ്നങ്ങൾ' പേരിന്റെ പാശ്ചാത്യകൊണ്ടും, പശ്ചാത്യത്തിന്റെ പകിട്ടുകൊണ്ടും അമേരിക്കൻ സർവ്വകലാശാലയുടെ മടിസ്ഥാനവകൊണ്ടും പുലർപ്പോരിക്കാണ്.

എന്നാൽ, 'ഭൂലോകസ്വപ്നം'മായി അന്നും ഇന്നും ഒരു പോലെ പരിലസിക്കുന്ന ഒരു സ്വപ്നമുണ്ടെങ്കിൽ അത് ഇറ്റാലിയിൽപ്പെട്ട 'കാപ്രി' ദ്വീപു മാത്രമാണ്. കാപ്രി, നിങ്ങളുടെ പ്രതീക്ഷയെല്ലാം ഭാവനയുമായിരിക്കും വഞ്ചിക്കുക. കാപ്രിയിലിറങ്ങുമ്പോൾ മായികമായ ഒരു വലുതുകിര്പ്പിതീയായിരിക്കും നിങ്ങളെ എത്തിക്കുക. വാക്കുകൾകൊണ്ടു വർണ്ണിക്കാനോ ചായത്തുലിക്കുകൊണ്ടു വരച്ചുകൊണ്ടോ കഴിയാത്ത അനുഭവകവേളമായ ഒരു മായാഭിപ്രായമാണ്.

മദ്ധ്യധരണ്യാഴിയിലെ നീവജാലത്തിൽ ഉയർന്നിപ്പുന്ന ഒരു തുരുത്തു്. 5½ പതുക്കത്തുതെരെ കാപ്രിദ്വീപിന്നു വിസ്താരമുള്ളു. എന്നാൽ, എത്ര വമ്പിച്ച സൗന്ദര്യസാക്ഷാജ്ഞാണ് അതുതെക്കൊള്ളുന്നത്! കവികളും, കഥാകാരന്മാരും, ചിത്രകാരന്മാരും അവിടെയ്ക്കു നീർത്തു പോകുന്നു. ഏകദേശം 75,000 വിദേശീയ സന്ദർശകന്മാർ അവിടെ വരുന്നു. റൊമാൻടിക കഥകൾക്കും, ഭൂപ്രകാശങ്ങൾക്കും തുരുത്തുക പൂർവ്വം സമുദായ

നമുക്കു ഒരു മലക്കോട്ട് ലോകത്തിൽ മറെറവിടേയും ഇല്ല. നിറവും കറുപ്പിയും നിറപറവെല്ല നിശ്ചയം പ്രകൃതിയെ കർണണമെങ്കിൽ കാപ്പിയിലെ കറുപ്പും കയറുകതന്നെ വേണം.

നേപ്പിൾസിൽനിന്നു നിത്യവും രാവിലെ സമ്പർക്കത്തായും വന്നിട്ടു കെപ്രിടീപിലെയും ഹൃദയപ്പറ്റുന്ന ഉല്ലാസപ്പെപ്പലിൽ ഞങ്ങളും കയറി. ഉച്ചയിൽക്കണത്തിനുള്ള 'പാണി' (ഇററാലിയൻ റൊട്ടി)യും വെണ്ണയും നെയ്യും മറ്റും ഞങ്ങളും ഞങ്ങളുടെ ചോട്ടലിൽനിന്നു പാങ്ങി പൊതിഞ്ഞുകെട്ടി കയ്യിലെടുത്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ആ ഉല്ലാസപ്പെപ്പലിലുള്ള ഇത്തരംനോളം യാത്രക്കാരിൽ ഏതു പതിനഞ്ച് അമേരിക്കക്കാരിയും രണ്ടു മൂന്നു ഇംഗ്ലീഷുകാരും റെക്കർഡ് ചെയ്തപ്പോഴുള്ള മി. ദേവാപുരം, ഇന്ത്യക്കാരനായ ഞാനും കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഏറ്റവും ഇററലിക്കാർതന്നെ യായിരുന്നു.

പ്രശാന്തമായ പ്രകാശജാനമായ പ്രഭാതം. കപ്പലിലെ സംഗീതശാലയിൽനിന്ന് ഇററാലിയൻ ദേശീയഗാനം മുഴങ്ങി. കപ്പൽ ഏഴേഴക്കാര്മാണിക്ക നേപ്പിൾസ് ബന്തറിൽനിന്നിറുകി.

നേപ്പിൾസ് ഉൾക്കടലിലെ തുറമുഖത്തു എറക്കുന്ന കപ്പൽ കപ്പലുകൾ തമ്മിനില്ലെന്നുണ്ടായിരുന്നു. അക്കൂട്ടത്തിൽ രണ്ടു മൂന്ന് അമേരിക്കൻ പടക്കപ്പലുകളും. അവയുടെ ഇടയ്ക്ക് ഇററാലിയൻ മത്സ്യത്തോണികളും ചില പായുപ്പുകളും ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് കൗതുകപരമായൊരു കാഴ്ചയാണ്.

നേപ്പിൾസ് ഉൾക്കടലിലൂടെ തെക്കുപടിഞ്ഞാറായി യാത്രചെയ്തു, 1½ മണിക്കൂറാകാണ്ടു കപ്പൽ കാപ്രിയിലെത്തി. ദീപിന്റെ വടക്കുഭാഗത്തെ 'മഹിനാഗ്രാൻഡെ'

ധിഷ്ഠിതാനുസരണമായി പഠനീയവസ്തുവിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ് ഉണ്ടാക്കിത്തരിക.

[illegible]

മനീസാഗ്രാർവര്യയിൽനിന്ന 450 അടി ഉയരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കാഷ്ട്രീപുഴണിപേയ്ക്ക് ഒരു പുഴ്ണിക്കുൾ (Funicular)* തൊടിക്കുൾ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഈ പുഴ്ണിക്കുൾക്കു കര തോട്ടാർവണികളും തഴിവകൾക്കു നാഗലീല വിഹാരമെന്നും കാഷ്ട്രീയുടെ ഗ്രാമ്യതയെ അനുസ്മരിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. എന്നു പറയാം.

ജനീനാഗ്രാമം ഡിവിഷൻ കീഴെ നല്ലൊരു മോട്ടോർ ഓട്ടോയും ഗവൺമെന്റുടേതായി കെട്ടിപ്പിടിച്ചുവെക്കണമെന്നും കയറിപ്പറ്റുകയാണെന്ന്, മറ്റുപിന്നെ രണ്ടാമത്തെ പട്ടണം അന്നാക്കാപ്രിയമാണ്. കടലിന്റെ തീരത്തുകയറിയിരിക്കുന്നു അന്നാക്കാപ്രിയുടെ പശ്ചാത്തഃ സമുദ്രതീരത്താൽനിന്നു 980 അടി ഉയരത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്നത് അന്നാക്കാപ്രിയയിലേയ്ക്കും കടലിൽകയറിയെടുക്കുന്ന വലയംകയറുന്ന വൈദ്യുതവാഹനം.

കയറിച്ചെപ്പാക്കൽ, പണ്ടു വെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ ഗുഹകൾക്കുള്ള അമ്പതിരൂപത്തോളം ഇപ്പോഴും കാണാം. ആകെ 784 പടവുകളാണുണ്ടായിരുന്നത്. 1874-ാമാണ്ടിലാണ് ഈ രണ്ടു പട്ടണങ്ങളെയും യോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു പുതിയ നോഡു വെട്ടിയത്.

ജനങ്ങൾ വാരിച്ചുനില്പുന്ന കടന്നിടമായ ഒരു കക്കരപ്പുറം വാണു കാപ്പി. ഏറ്റവും ഉയർന്ന പട്ടണം അന്നു കാപ്പിയായിരുന്നെങ്കിലും ഏറ്റവും ഉയർന്നുകുന്നിന്റെ തൊട്ടടുപ്പി 'മോൻടിപാഡോറോ'വാണ്. 1,920 അടിയാണ് ഈ ശൃംഗത്തിന്റെ ഉയരം.

നീലഗുഹ

കാപ്പിമീഡിന്റെ കരത്തുരുട്ടുമാണ് 'നീലഗുഹ' (Blue grotto).

അങ്ങനെ മനീനാഗ്രാൻഡെയിംഗ്സിങ് ഒരു തോണി വാടകയെടുത്തു നീലഗുഹ കാണാൻ പുറപ്പെട്ടു. തോണിപ്പാൽ തന്നെയായിരുന്നു അങ്ങേയുടെ മാർഗ്ഗം. മീഡിന്റെ അരികിലൂടെ കടലിന്റെ കക്കരപ്പുറത്തെ തലോടി കൊണ്ട് ഒരു നാടൻതോണി നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുക, നിത്യനീലമായ നീരാഴിയിലെ സാമ്പത്തിക കടൽ മത്സ്യങ്ങൾ നീന്തിക്കളിയുന്ന കാഴ്ച ആയുധമാവായിരുന്നു. വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടക്കുന്ന പാറക്കല്ലുകൾക്കു പോലും ഒരു പ്രകാശമുണ്ടായിരുന്നു.

കാപ്പിമീഡിന്റെ ഉപരിഭാഗം പലോളത്തും, വളരെ പഴക്കമില്ലാത്ത അഗ്നിപാറ്റതക്കിടപ്പുകൾക്കുമാണ് മുടപ്പെട്ടതായി കാണാം. അഗ്നിപാറ്റതക്കിടക്കങ്ങൾക്കു കെണ്ടു ഭൂമിയിലുപാദേശകളും, 'പാമ്പ' മുഴക്കിയ പാടുകളും മീഡിന്റെ കക്കരപ്പുറമാണ് തെളിയുക കാണുന്നത്.

അറുക്കത്തന്നെ ആകാശം മുടിയിലൂന്നുന്ന നരച്ച പാറക്കുളുക്കളിലും കടലിലേയ്ക്കും തള്ളിയിലൂന്നുന്ന കരിഞ്ഞ ശിലാമുഖങ്ങളിലും ആരോ വിചിത്രമായ കൊത്തുപണികൾ ചെയ്തുവെച്ചിരിക്കുന്നതായി തോന്നും; ഭൂമിയുടെ അന്തഃസ്ഥവനത്തിന്റേയും ആഗ്നേയപ്രവാഹത്തിന്റേയും അനന്തരഫലമായി ത്രാസാതരംഗാപിച്ച പാറകളിൽ, കാലത്തിന്റേയും ജലത്തിന്റേയും സമമുദ്രംകൊണ്ടു, വീണ്ടും ചില കുളികളും വിട്ടുപോകയും, നേർത്ത തൂണുകളും ഉണ്ടാത്തുന്നിരിക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ കൊത്തുവേലകൾ നിറഞ്ഞ ഏതോ പഴയ ഗുഹയ്ക്കു കരിങ്കൽക്കുളുക്കു കടലിലേയ്ക്കു ചരിഞ്ഞുകയറിയിരിക്കുന്നതായി തോന്നും.

കുറച്ചു ദൂരം ദക്ഷിണീയുദ്യോഗം, സമുദ്രതീരത്തിന്നു ഗുഹയ്ക്കു മുന്നിൽക്കെടുത്തുപോയ ചെങ്കുത്തായി പൊങ്ങി നില്ക്കുന്ന കരയിൽ, തെങ്ങുകളിൽ കൈവീരിയസ്സ് ചക്രവർത്തിയുടെ കൊട്ടാരം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. പഴയ ദോമൻ ചക്രവർത്തിയായിരുന്ന കൈവീരിയസ്സ് തന്റെ ആയുഷ്കാലത്തിന്റെ അവസാനത്തെ പത്തു വർഷവും, കാലിപ്പീലിലെ ഈ മഴനാഹരമായ ശിലാമന്ദിരത്തിലാണു കഴിച്ചു കൂട്ടിയത്. കാലിപ്പീലി ജനവാസയോഗ്യമാക്കിത്തീർക്കാൻ ആദ്യമായി ഉദ്യമങ്ങൾ നടത്തിയതും അദ്ദേഹം തന്നെയായിരുന്നു. പത്തൊട്ടം പുതിയ ഗ്രാമങ്ങൾ അദ്ദേഹം ഏല്പിച്ചതിന്റെയും, കാലിപ്പീലിൽ ശുദ്ധജലം കിട്ടുകയില്ല. ഉറവുകളോ അരുവികളോ പീലിൽ കിടന്നു മില്ല, ജലസേചനവും തീർക്കാൻ. മഴവെള്ളം വലിയ കുൽക്കരാട്ടികളിൽ ശേഖരിച്ചു വെള്ളംകയ്യിരുത്തു അന്നത്തെ പതിവ്. അങ്ങനത്തെ വലിയ കൊട്ടങ്ങളെക്കൂടി പീലിൽ പലേതെങ്കിലും ഇന്നും കാണാം.

കൈവീരിയസ്സ് പണിചെയ്തിട്ടു ദീപസ്തംഭത്തിന്റെ

അവശിഷ്ടങ്ങളും കൊട്ടാരത്തിന്റെ സമീപത്തായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

ഒരു മണിയൂർ കടലിറയുടെ യാത്രചെയ്ത ശേഷം നീലഗുഹയുടെ മുമ്പിലെത്തി.

ഉന്നതമായ പാറക്കെട്ടുകളുടെ ഉള്ളിൽ പ്രത്യേക ഉണ്ടായിരുന്ന വൃത്താകൃതിയിലുള്ള വലിയൊരു ഗുഹയാണിത്. ഒരു തോണിയ്ക്കു കടന്നുപോകത്തക്ക വിസ്താരമുള്ള ഒരു പാറയിടുക്കിലൂടെ, ഈ ഗുഹ സമുദ്രതലവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ പഴുതിയുടെതന്നെ സൂര്യപ്രകാശവും ഉള്ളിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുന്നു.

തോണിയിലായിത്തന്നെ ഗുഹയിലേയ്ക്കു് ഇഴഞ്ഞു പോകാം. പ്രവേശനപീസ്തു് 150 ലീറയാണ്.

ആ ഇടുങ്ങിയ പഴുതിയുടെ തോണി, തുഴത്തു കൈണ്ടു പോകാൻ സാധിച്ചിയില്ല. ഒരു നീണ്ട ഇരുമ്പുചങ്ങല പാറയോടുമേന്തു കെട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതും പിടിച്ചുകൊണ്ടു തോണിയെ നീക്കണം. യാത്രക്കാർക്കും തോണിക്കാരും, തോണിയിൽ കമിഴ്ന്ന കിടക്കകളും വേണം. അല്ലെങ്കിൽ മുകളിലത്തെ പാറയിൽമുട്ടി തല തകർന്നുപോകും. മുമ്പിലെ തോണികളുമായി കൂട്ടിച്ചേർത്തിരിപ്പാൻ, 'ഓ, ഹോയ്,' എന്ന ആരവങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടാണ് പോക്ക്. വക്കലത്തു മരുത്തിലൂടെ വഞ്ചികൾ നയിക്കുന്ന അതേ രംഗം തന്നെ. ആ ചെറുതരങ്കത്തിലൂടെ ആണുകൊണ്ട്, തോണി ഗുഹയിലെത്തി. നിവൻ കണ്ണുമിഴിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ, ഉറപ്പുതീരത്തങ്ങൾ പന്തിട്ട ഒരു നിമയത്തിൽ കടുങ്ങിയതുപോലെ ഒരു തോണൽ. നീലിമയുടെ മായികവിലാസം!

ഗുഹയിലെ ഒരു നല്ല നീലസ്സുകാപോലെ ഉണ്ടായിരുന്നു. നിവൻറപ്പിടിച്ച കടയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള ഈ

റാജ്യത്തെ മുകൾഭാഗം നീലവസ്ത്രം കലർന്ന കയറുകൾ പാറക്കല്ലുകൾകൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞുകിടന്നിരുന്നു. തുരക്കത്തിലൂടെ വഞ്ചാപുത്രം വിജയനാഭനെ പകൽപ്പൊളിപ്പത്തു കൊണ്ടു സ്കൂൾക്കാൽ മല്ലുകൾ കോരംമയിർക്കൊണ്ടു നാ കാഴ്ച! അതിന്റെ പ്രതിഫലനം താഴെ ജലരീതിതാനത്തിൽ ചാണിമരുന്ന ഇറ്റുജാലം.

തെക്കുളുടെ തോണിക്കാരൻ ചുക്കാൻകൊണ്ടു വെള്ളം എന്ന കത്തിമലയമി. നിറത്തു നിമഗ്നനാക്കും വാരിപ്പിത്തറിയപോലെ തൊടുകൾക്കു തൊന്നി. “ഇനി നിങ്ങൾക്കു തൊൻ നീലയഴ പൊയ്യുന്നതു കാണിച്ചുതരാം,” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു തോണിക്കാരൻ ചുക്കാൻകൊണ്ടു പൊക്കം മേല്പാട്ടു കയറിപ്പിട്ടു. അതു ഗമകമായ ജീവമഴയെന്നു തെക്കുളെ എത്തിത്തേറ്റു.

ആ കുടുംബിയ അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ പ്രകാശമാനമായ അന്തഃസ്സന്ദനം കണ്ടാനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു കരനേരം തെക്കുളവിടെ ചുറ്റിപ്പറ്റിത്തരിച്ചു. സാക്ഷാൽ നാഗരവോകത്തിന്റെ കരുഭാഗം സന്ദർശിച്ചു സംതൃപ്തിയോടെ തെക്കുളത്തിലിപ്പുപോരികയും ചെയ്തു.

കാപ്രിയിലെ ഈ അതുഭുതഗുഹയെപ്പറ്റി പഴയ റോമർ സാമ്രാജ്യകാലത്തെ ജനങ്ങൾക്ക് അറിവുണ്ടായിരുന്നു. ചിലന്നു കരനൊലയെന്നെണ്ണു് അതു കരഞ്ഞുകിടന്നു. 1826-ലാണ് ഈ നീലഗുഹയെ വീണ്ടും കണ്ടുകിട്ടിയതു്.

സാഹസികമായ സമുദ്രത്തിലൂടെ കാപ്രിയുടെ കരകണ്ടുകൊണ്ടു തെക്കുളം ചിലന്നും കറച്ചുട്ടരം സഞ്ചരിച്ചു. അന്നുകാപ്രിയിലേയ്ക്കു കയറിപ്പോകുന്നതെത്ര തുറുവഴി അടുത്തുണ്ടെന്നു തോണിക്കാരൻ പറഞ്ഞുപോരും അവിടെ തെക്കുള ഇറക്കിനിറുത്തു തെക്കുളം അവനോടു പറഞ്ഞു.

തോണിക്കാരനെ ക്രൂര്യംകൊടുത്തു തിരിച്ചയച്ച്
ഞങ്ങൾ ആ കുന്നിൽച്ചെല്ലെ ഒരു വെളിച്ചമായിത്തീർന്നു
കയറി.

തനി ഉറങ്ങാൻ, കാട്ടാപ്പുക്കൾ ആകാശത്തു നിറു
ന്ന കുന്നിൽചെരിവ്. അപ്പോഴായിരുന്ന വെളിച്ചം
ആ മലക്കാഴ്ച ചുറ്റിപ്പറ്റിയത് ഇപ്പോഴും മനസ്സിൽ
നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കയറിയിറങ്ങി ഞങ്ങൾ ഏതാണ്ട് ഒരു
മുക്കുളത്തിൽ, ഒരു പുൽത്തടത്തിൽ ചെന്നു. അവിടെ
ഞങ്ങൾ ചെല്ലുമ്പോൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

അങ്ങിനെയും മറ്റുമായിട്ട് ചുറ്റും ചുറ്റും
തോപ്പുകൾ, മലിനീകരണങ്ങളും, മലിനീകരണങ്ങളും
മിഴികളെ എതിർക്കുന്ന നിലയുണ്ടായിരുന്നു. അകലെ
കടലിന്റെ നീലവിതാസവും അതിനപ്പുറം സമുദ്രമു
ത്തിയായ വെളിച്ചത്തിന്റെ ഇടയ്ക്കു കോലവും കൂടി
ചേർന്നു രോഗാലയങ്ങളായ മലകൾ.

അവിടെയെല്ലാം പച്ചക്കളങ്ങളെ കണ്ടുവന്നു. നി
ലത്തും വേലിപ്പറത്തും മാത്രമല്ല പാറക്കല്ലുകൾക്കുള്ളിൽ
നിന്നുപോലും നിറച്ചിട്ടുള്ള മലകൾ മലകൾ
കണ്ടുവന്നു. 850-ൽപരം നാടൻപുല്ലുവെട്ടും
കാപ്പിക്കുന്നുകളിൽ വളരുന്നു.

ഞങ്ങൾ കുതികളെപ്പോലെ പൂക്കളെത്തു മുമ്പിൽ
കൂട്ടിയിട്ടു. മിസ്സിസ് ഓർ ഒരു പുല്ലുവെട്ടുന്നോടുകൂടി അ
തിൽ മലനുകിടന്നു, കാപ്പിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഇംഗ്ലീഷ്
നും മധുരമായി പാടി. പൂക്കളെത്തുകൾ കഷ്ടമായിരിക്കു
മെന്നു ഞങ്ങൾ അന്നാകാപ്പിയെത്തുന്ന നടുത്തു തുടന്നു.

ആ പാത കൈവഴിയിൽ ചെന്നുവന്നു. ഇരു
പാതകളും കിട്ടിയതിൽ മതിലുകളോടുകൂടിയ കണ്ടുകിട്ട

വഴികൾ, കേരളം വിട്ടതിൽപ്പിന്നെ ഞാൻ കണ്ടതു കാപ്രിഡീപിലാണ്.

ഇടുങ്ങിയ ഇടവഴിയിലൂടെ സഞ്ചരിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ കേരളത്തിലെ നാട്ടുപുറങ്ങളെ കണ്ടു. കേരളത്തിലെപ്പോലെയെന്തെന്ന ഒറ്റ വീടും പുറമ്പുറമായി പാർക്കുന്ന സ്വന്തമായും ഇവിടെയുമുണ്ട്. പുറമ്പിൽ പാലക്കാട്ത്തോളവും മൂന്നിടീറ്റുന്നലുകളും, അവയെ വട്ടച്ചുകെട്ടിത്തൊണ്ടുള്ള വേലിയും കാണാം. ചുള്ളിവിറകുകൾ പെറുക്കി കെട്ടാക്കി തലയിൽവെച്ചു കടിലുകളിലേയ്ക്കു മടങ്ങുന്ന ഗ്രാമീണവനിതകൾ ഞങ്ങൾക്കു വഴിമാറിത്തന്നു, മതിച്ചിനോടുകൂടിക്കൊണ്ടു നിന്നു, ഞങ്ങളെ കെറുത്തുകഞ്ഞാടെ നോക്കി, നങ്ങളുടെ ഗ്രാമീണഭാഷയിൽ ഏതൊരറിമാർക്ക് പാശ്ചാത്യർക്കു പുഞ്ചിരി തുക്കി. മിസ്സിസ് ടാറിന്റെ ഉടുപ്പിനേയും അവരുടെ തലമുടി ബ്രൂസ്ചെയ്തു സമ്പ്രദായത്തെയും, ഏന്റെ കറുപ്പുനിറത്തെയും, ഫോഫിന്റെ മേഘമെർമാലുത്തേയും കുറിച്ചായിരിക്കണം ആ നാടൻപെണ്ണങ്ങൾ വിമർശിച്ചിരുന്നത് എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. ആ ഗ്രാമീണവനിതകളുടെ നിറപ്പകിട്ടുള്ള ഉടുപ്പും, തലയിലെ ഉരുമാൽകെട്ടും, തലമുടി വളർത്തി പിന്നിൽ കെട്ടി വെച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ ഭംഗിയും, അവരുടെ തുടുത്ത മുഖവും ആരോഗ്യപ്പൂജയും കണ്ടു ഞങ്ങൾ അസൂയപ്പെടുകയുണ്ടായി.

ഇടവഴി അവിടെ ഒരിടത്തുവെച്ചു മൂന്നായിപ്പിരിഞ്ഞുപോകുന്നു. അന്നാകാപ്രിയിലേയ്ക്കുള്ള മാർഗ്ഗം ഏതാണെന്നറിയാതെ ഞങ്ങൾ വിഷമിച്ചു. തലയിൽ മത്സ്യക്കൊട്ടയുമായി ഒരു മുക്കുവത്തത്തിനു വഴക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ അവളോടു മനഃപാഠമാക്കിവെച്ചു ചില ഇറ്റാലിയൻവാചകങ്ങൾ എടുത്തുപറഞ്ഞു, അന്നാകാപ്രിയി

ലേയ്ക്കുള്ള വഴിയന്തരമായിട്ടു. അവർക്ക് ഇറക്കാലിയൻ ഭാഷ അറിഞ്ഞുകൂടാ. കാല്പിയിലെ മേശേദാഷമാത്രമേ വശമുള്ളു. എങ്കിലും അന്നാകാപി എന്നു കേട്ടപ്പോൾ അവർക്കു കാര്യം മനസ്സിലായി; അവർ വഴിച്ചുണ്ടിക്കാണിച്ചു തന്നു.

അങ്ങനെ ഇടവഴിയീലൂടെ അന്ധരായി പടവുകളും, ഓവരപ്പാലങ്ങളും കടന്നു അങ്ങൾ അന്നാകാപി പട്ടണത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

അന്നാകാപി പട്ടണം കണ്ടപ്പോൾ എങ്കിലും കടകിലെ വീരരാജപേട്ടന്മാർക്ക് കാഴ്ചവന്നത്. ഇടുങ്ങിയ തെരുവുകളും അവയ്ക്കരികിൽ വൃത്തിയുള്ള നാടൻ വീടുകളും അവയ്ക്കു പിന്നിൽ മനോഹരമായ ഭരോപ്പുകളും നിറഞ്ഞ അന്നാകാപി ഇറാലിയിലെ വീരരാജപേട്ടന്മാരെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി. നിർമ്മാണത്തോടു തെരുവുകൾ. തലയിൽ മൂർദ്ധാൽ കെട്ടി നീങ്ങുന്ന സുന്ദരികളായ തരുണികൾ. എങ്ങും സമ്പന്നമായതയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം. അതേ ആകൃതിയും അന്നാകാപി വീരരാജപേട്ടന്മാർക്കു സാമ്യം വഹിക്കുന്നു. വീരരാജപേട്ടയിൽ മുതിർന്നതൊപ്പകളിലും—അന്നാകാപിയിൽ ചെറുവതിയുമില്ല.

പുരാതന നഗരമായ പോംപി

വൃത്തിയായി കല്ലുകൾ പാറിയ ഇടുങ്ങിയ പാതകളുടെ ഇരുവശത്തും ഗ്രാമീണികൾ ഉയർന്നു നിന്നിരുന്നു. ആ ചുമരുകളുടെ മുകളിലൂടെ, ഇളം ചുവപ്പും ശുദ്ധവെളുപ്പും നിറംകലർന്ന പച്ചപ്പോരവുമായി നില്ക്കുന്ന ആൽമണ്ട്, ആപ്പിൾ മുതലായ മരങ്ങൾ അന്തരീക്ഷത്തിൽ ഒരു മായാപരവതാസി വിട്ടുതുറന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഞങ്ങൾ ഒരു വീഞ്ഞുകുടത്തിൽ കയറി. മുൻനിർദ്ദേശം നിറച്ച ഭരണികൾ ഉണക്കിലയിൽ കേൾവിയായി പൊതിഞ്ഞുകെട്ടി, വിറ്റനെയ്യ് വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കാപ്പിയിൽ മുൻനിർദ്ദേശം ശുദ്ധജലത്തോടൊപ്പം ആദർശമാണ്. ഞാൻ ഖീര കൊടുത്തു ഞങ്ങൾ ഒരു ഭരണി വീഞ്ഞു വാങ്ങിക്കരുതി.

അന്നാകാപ്പിയിലെ ഒരു ഹോട്ടലിൽ ഞങ്ങൾ ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ കയറി. ഒരു കുന്നിൽമെലിവിൽ, പരിച്ഛേദിച്ചുള്ള ഒരു ഹോട്ടലായിരുന്നു അത്. അതിന്റെ മുകളിലെ പാലിൽ ഭാഗത്തെ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നുള്ള കാഴ്ച അവിസ്മരണീയമാണ്. കാപ്പിയുടെ പ്രകൃതിവിശാസം മുഴുവനും സംഭരിച്ചുവെച്ച ഒരു കാഴ്ചപ്പാട്. അത് തന്റെ വിശാലമായ മുൻനിർദ്ദേശങ്ങളും, കലാവിശാസത്തോടെ കെട്ടിയൊരുക്കിയ മുൻനിർദ്ദേശങ്ങളും. അവിടെ ദോഷമെന്തെന്നു കൃഷിക്കാരിലൊരാൾ ഞങ്ങളെക്കണ്ടപ്പോൾ, ഒരു സിഗരറ്റിനെ താമിച്ച്. ഞങ്ങൾ രണ്ടു സിഗരറ്റു താഴോട്ട് ഏറിത്തൂകുകൊടുത്തു.

വൈകുന്നേരം ഞങ്ങൾ അന്നാകാപ്പിയിൽ നിന്നും

മടങ്ങി. പുരാതനയിലെ പാതയിലൂടെ കരയ്ക്കടുത്തായി കരയ്ക്കടുത്തായി താഴെത്താഴെ സഞ്ചരിച്ചു. കോപ്പിക്കുന്നിന്റെ ചെരിവുകൾ ചുറ്റിക്കൊണ്ടു പല കോണിൽനിന്നുമുള്ള വിശാലദൃശ്യങ്ങൾ കാഴ്ചവെച്ചുകൊണ്ടു പുറത്തുപോകുന്ന ചന്തമേറിയ പാതയിൽ അവിടവിടെ അതി കാഴ്ചകൾ കണ്ടുനിന്നാൽ അത് തിരികെ നോക്കിപ്പിടിച്ചെടുക്കാൻ സാധിക്കുമെല്ലാം എന്നു അങ്ങൾ മാത്രം. അങ്ങൾ കയറി വന്ന കപ്പൽ ആറു മണിക്കൂറു നഗരം വിടും. സമയം അഞ്ചുമണി കഴിഞ്ഞു. ആറുനാഴിക കൂടും പിന്നെയുമുണ്ട്. അങ്ങൾ ഒരു കതിരവണ്ടി പിടിച്ചു മറീനാഗ്രാൻഡെയിലേയ്ക്കു കയറിച്ചു.

ആ പുരാതനയിലെ പാതയുടെ ഇരുവശത്തുമുള്ള കാഴ്ചകൾ വീണ്ടും എന്നെ കടകിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. സ്വർണഗോളങ്ങൾ തൂങ്ങിനിൽക്കുന്ന നാടകങ്ങളാൽപ്പകർന്ന കാഴ്ചപതിനീർപ്പുകൾകൊണ്ടു മുടിമറഞ്ഞ നാടകവേഷികൾ—കാഴ്ചപൂർവ്വമായതും, പച്ചപ്പൂൽത്തകിടികൾ.....

മനോഹരമായ കോപ്പിപട്ടണത്തിൽ ഇറങ്ങി, അങ്ങൾ കറച്ച സമയം ചെലവഴിച്ചു. ധനികമായ അങ്ങലിന്റെ സുഖാത്മകതയും വാടകക്കയ്യടത്തുവാങ്ങിക്കുന്ന വിചിത്രഗൃഹങ്ങളും പണ്ണക്കപ്പലായിത്തീർന്നു വളർത്തിയെടുത്ത അമ്പലക്കുളം പരമ്പരയെക്കുറിച്ച് അനന്തമായ മുന്തിരിക്കാടകളും വെറിച്ചുനിൽക്കുന്ന പാറമ്പുകൾ തുടർച്ചയായി ആ കുന്നിൻചെരിവിൽ ചിതറിയിടിക്കൊണ്ടു പോയിരുന്നു.

കോപ്പിയിലെ പ്രധാനോല്ലസങ്ങൾ വീണ്ടും ഒലീവ് എണ്ണയും പഴങ്ങളുമാണ്. കോപ്പിപട്ടണത്തിലെ ജനസംഖ്യ 10,000 ആണ്. നാട്ടുകാരിൽ ഗണ്യമായൊരു വിഭാഗം മുക്കുവന്മാരാണ്.

ആ മാതൃകമുപരിലെ വെണ്ണപ്പെട്ടാലിതായില്ലെങ്കിൽ അതും യാതൊരു തരം തൊട്ടു താഴെ നിലക്കെലിന്റെ കഷ്ടത, മറിനാശാൽക്കൾ സമീപിച്ചുവെന്നു അങ്ങനെയൊന്നിനു നൽകി. കപ്പൽ ഇരുകരൻ കണ്ടിച്ച് അഞ്ചുമിനിറ്റുനേരമേ ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ആ ഭൂലോകത്തിലെ സ്വസ്ഥതയോട് അനുസരണമായി യാത്ര പരക്കുകൊണ്ടു അങ്ങനെയൊന്നിൽ കയറി, നേപ്പിൾ-സിദ്ധിയെ തിരിച്ചു.

വിദ്യ ക്ലാസിക്കും ഭാഗ്യഭാരവും കെലിഫോണും മോട്ടോർകാരും സിനിമയും ജീവിതത്തിന്റെ മേൽക്കൂരയായി കഴിഞ്ഞ ഇന്നത്തെ നാഗരികരൂപത്തിന്റെ നേർക്കു പല്ലിട്ടിട്ടു കാട്ടിക്കൊണ്ടു് ഒരു പുരാതന നഗരത്തിന്റെ അസ്ഥിപശ്ചാത്തം നിവക്കൊള്ളുന്നു, പോംപി നേപ്പിൾസ് നഗരത്തിൽനിന്ന് 20 മൈൽ തെക്കുഭാഗത്തായിട്ടാണു പോംപിയുടെ കിടപ്പ്. ചെമ്പുവിയസ്സിന്റെ താഴ്വാരത്തിലൂടെ—മാ! ആപ്പിൾത്തോപ്പുകളും മൃത്തിരിക്കാടകളും മുറുപ്പിച്ചുനിൽക്കുന്ന ഏതു സുന്ദരങ്ങളായ താഴ്വാരമെ!—ചുറ്റിപ്പൊക്കുന്ന കൈവെട്ടുതറങ്ങി, നന്നര മണി ഇളകുകൊണ്ടു നാശം പുതിയ പോംപിനഗരത്തിൽ കൊണ്ടുവിട്ടുതരുന്നു.

കുറച്ചുകൂട്ടം വാസഗൃഹങ്ങളും കൂറ്റൻ ക്രിസ്തീയരേ വാഴ്ത്തുന്നതും കലാനും, വീതിയുള്ള തെരുവീഥികളോടുകൂടിയ ഒരു നഗരമാണു പുതിയ പോംപി. മറ്റൊരുതരം ലക്കത്തു ബോദ്ധ്യമുണ്ടാക്കും പുതിയ പോംപി നഗരത്തിലും വാലിച്ച നാശനഷ്ടങ്ങൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. ഏന്നാൽ പ്രകൃതിവിവാസത്തെ പറ്റെറ നശിപ്പിക്കാൻ ബോദ്ധ്യം കഴിയില്ലല്ലോ. അങ്ങനെയൊരു ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട പരയിടങ്ങളേയും തെരുവുകളേയും ആഴ്ത്തലായി കൊണ്ടു ചുറ്റുപാടുമായ വെളിപ്പെട്ടപ്പുകളും പച്ചവിളി

സൂക്ഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു നടൻ മരങ്ങളും വളർ നിൽക്കുന്നു.

പഴങ്ങളും പൂക്കളും വീഞ്ഞും വിറ്റുനൽകുവാൻ കടകളും, പലമാതിരി കർതൃകവസ്ത്രങ്ങൾ കർമ്മശാലകളും, സ്കൂളുകളും നിരന്ന തെരുവുകളിലൂടെ മുക്കാൽ മൈൽത്തുർ സഞ്ചരിച്ചാൽ നിത്യനികൃഷ്ടയിൽ കിടക്കുന്ന പുരാതന നഗരീയുടെ പുതിയ മതിയകെട്ടിന്റെ ഗോപ്യതപരമായി നമ്മൾ കണ്ടെത്തുന്നു. പരമാവധി ഏറ്റാഴ്ചകളെ നമ്മിൽനിന്നു കുറവിനിൽക്കുന്ന ഒരു കലിൽക്കെട്ടാനാകൂ്.

അപ്പുറം വെറും വിഭജനം. തെരുവുകളും, റീടുകളും, കുത്തുതൂണുകളുടെ മീതെ മകുടങ്ങളും ഏറ്റവും കാണുന്നുണ്ട്. ആ നഗരത്തിൽ ഇന്നൊക്കെഴീവ്വിവിധമാണെന്നു തോന്നിപ്പോകും. 1,870 വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് വെമ്പുവിയസ്സ് വലിച്ചു വരുന്നിരുന്നതിന്റെ പാടയിൽ മുടിപ്പോയ മരാനഗരത്തിന്റെ പാടകളാണു ഒരു കൈൽ ചുറ്റളവിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭൂതനഗരത്തിൽ പടർന്നു കിടന്നതെന്തെന്തെങ്കിലും, കടലാകൃതിയെങ്കിൽ അവിടത്തൊഴികിപ്പോവുകയോ ചെയ്ത ഒരു നഗരത്തിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങളല്ലോ, പാവാപ്രവാഹത്തിൽ അങ്ങനെത്തന്നെ പാകെത്തടത്തുപോകലയായിത്തീർന്ന അതൃതവഹമായ ഒരു ശിലാസാമ്രാജ്യമാണു നാമുടെ മുമ്പിൽ ആവിർഭവിക്കുന്നത്.

പുരാതനമായ പോംപിനഗരം 'ഹെറാക്കിരീസ്' പണികെട്ടിയിട്ടുതാണ്. കാലാനുരൂപത്തിൽ അതു റോമർക്കുതന്നെ അധീനത്തിലായി. ക്രിസ്റ്റാബ്ബനതിനു 310 വർഷം മുമ്പു മുതൽക്കുതന്നെ, പോംപിയെപ്പറ്റിയുള്ള പ്രസ്താവനകൾ റോമർമാരിൽക്കൽ മേഖലപ്പെടുത്തിയതായി കാണാം. സുഖലോഭപരമായ റോമിലെ പ്രളയം പണ

മോതം പ്രമാണികളായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും വിനോദത്തിനും വിശുദ്ധത്തിനും വേണ്ടി, പോംപിയിൽ സ്വന്തം സൗകര്യങ്ങൾ പണിതീർപ്പിച്ചവരുടെ പതിവായിരുന്നു. കായികോദ്യാനപ്രദർശനത്തിനുള്ള കളരികളും, ചെമ്പയുദ്ധങ്ങളുടെയും, നാടകക്കൊട്ടകങ്ങളും പൊതുസ്നാനത്തിനുള്ള കൃത്രിമജലാശയങ്ങളും കളിപ്പരകളും—അങ്ങനെയെല്ലാം ഉപയോഗ സമർപ്പിച്ച സമൃദ്ധിയിനും വിനോദത്തിനുമുള്ള സൗകര്യം ഏർപ്പാടുകളും—പോംപിയിലുണ്ടായിരുന്നു. അടിമകളുടേയും മാവേദ്യോൽപ്പാദനം ചെയ്യുന്നതും, കാണാനും തിരയുവാനായ തടവുപള്ളികളുടെ മുമ്പിൽ കാഴ്ചക്കാരന്മാരെ അറിയിച്ചിട്ട് ആ മരണശ്വാസാടം കണ്ടുരസിക്കാനും, പോംപിക്കാർക്ക് വലിയ കമ്പമായിരുന്നു. അങ്ങനെയെല്ലാം മരണാത്സവങ്ങൾ കൊണ്ടാടിയിരുന്നത് 'ആംഫി തിയേറ്റർ'ൽ വെച്ചായിരുന്നു. പതിനായിരക്കണക്കിൽ ജനങ്ങൾക്കിരുന്നു കാണിക്കാൻ സൗകര്യമുള്ള, പട്രോപരമ്പരകൾ വൃത്താന്തത്തിൽ പണികൊള്ളുന്നതായ വിശാലമായതാണ് 'ആംഫി തിയേറ്റർ.'

വെസുവിയസ്സ് കോടീശ്വതിന്റെ 16 വർഷം മുമ്പ് അവിടെ സംഭവിച്ച ഭൂകമ്പത്താൽ പോംപിയിലെ കൂററൻ കെട്ടിടങ്ങളും വസ്തിച്ച ഭവനങ്ങൾക്കും തകർന്നുപോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. നഗരം പതുക്കിപ്പണിതുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലാണ് വെസുവിയസ്സിനു മരോപാദിച്ചത്.

പോംപിയിലെ പ്രധാന വീഥികളിലൊന്നായ 'അബ്ബോഡൻസ'യിലൂടെ (Strada Dell Abbodanza) നടന്നാൽ പഴയ പ്രമുഖനരങ്ങൾ, നാടൻവീടുകൾ, ഭവനങ്ങൾ, പ്രതിമാശില്പികളുടെ പ്രവൃത്തിസ്ഥലങ്ങൾ, ഖായം മുക്കുന്ന ശാലകൾ, ഖായം ചൊടിച്ചുചെടിക്കുന്ന ഏറ

കഥം, ധാരാളങ്ങളുടെയും, ധാരാളം ചെറുപ്പങ്ങളും കൊടുത്തു ശാലകൾ, റോട്ടികളുടെയും, തുണിപ്പീടികളുടെയും, കൊല്ലന്റെയും ആലകൾ, തോൽപ്പണിക്കാരന്റെ പ്രവൃത്തിസ്ഥലങ്ങൾ, രജകുമാരങ്ങൾ, കന്യാമിരങ്ങൾ ഇവ മാനു മല്ലോ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന്റെ ആഘാതങ്ങൾ കോണ്ട് കാപ്പോഷൻ നടത്തിയിരുന്ന വിദഗ്ദ്ധ ഔവർവ്വസ്ഥകളെ ആസ്പദിയും — വെസ്റ്റാഗ്രാമങ്ങളും കൂടി — അവയുടെ തവിട്ടും അതിൽ നമുക്കു കാണാം. ജീവകാശത്തും മാത്രമില്ല.

ഗ്രാമത്തിൽമാണത്തിനെ പറ്റിയിൽ കെട്ടിയിടുകയും, ചേർന്നുപിടിയുടെ പരിസ്ഥിതികളിൽ കിട്ടിയിരുന്നില്ല. അന്നിം പ്രതിത്തിലെ കരിഞ്ഞ ചരൽക്കല്ലുകൾകൊണ്ടാണു വീടുകൾ ഉണ്ടാക്കിയിരുന്നത്. ചുരുക്കത്തുക കോണുകളിൽ മാത്രമേ ഇഷ്ടിക ഉപയോഗിച്ചിരുന്നുള്ളൂ.

സാധാരണക്കാരുടെയ്ക്കു ചെറിയ മാളികവീടുകളായിരുന്നു — മുകളിലത്തെ നില അടിമകളും റൂത്വനാരുമാണുപയോഗിച്ചിരുന്നത്. പ്രദേശങ്ങളുടെ മാതൃക കാണുവാൻമാണു കേരളീയരായ നമുക്ക് അത്ഭുതം തോന്നുക. അവ നമുക്കു മലയാളത്തിലെ പഴയ രീതിയിലുള്ള നാലുകട്ടകൾതന്നെ — നടുവിൽ കഴിമുറവുംകൂടിയുണ്ട്. നാലുവശത്തുമുള്ള മേൽപ്പുകകളിൽനിന്നും പാർശ്വവീഴുന്ന മഴവെള്ളം ശേഖരിച്ചു വെസ്റ്റാൻ ആ കഴിമുറയ്ക്കു് അവർ വലിയൊരു മൺകട്ടകൾകൂടി സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. ആ ഉൾമുറത്തിൽ അവർ അഗിയുള്ള പൂത്തോട്ടങ്ങളും വെച്ചുപിടിപ്പിച്ചിരുന്നു. പൂക്കൾ വളർത്തുവാൻ അവരൊക്കെ പരിവർത്തിയെന്ന വിചിത്രരൂപത്തിലുള്ള കൽക്കട്ടകൾകൂടി അവരുകൊടുത്തതാണു അങ്ങനെയെന്നു അവിടെ ഇന്നും നിലനിൽക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ആ ഗ്രാമങ്ങളുടെ ഉൾമുറത്തിലെ ഉച്ചാനത്തിലിരുന്നുകൊണ്ടു് അന്നു് ആഫ്രി തിയേറ്ററിൽവെച്ചു നട

ക്കാൽ പോകുന്ന അടികളുടെ മരണപ്പൊരിനേരം സാഹസികരീതിയായ 'ഗ്രാഡിയേറാർ' മരയുടെ കിടമത്വങ്ങളേയും കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചും വാദിച്ചുംകൊണ്ടിരുന്ന കടുംബങ്ങളുടെ നേരിൽ കത്തിച്ചുവന്ന ആ അഗ്നിപ്രഭയത്തെ ഒരു വിഭാവനം ചെയ്തു നോക്കൂ! ചുട്ടൊഴുത്ത ചരച്ചു മണലും ധാതുക്കളും കമ്പൻ കൊഴുത്ത ഭൂവകത്തിൽ നഗരവും പരിസരങ്ങളും നിമഗ്നമായി. പൊട്ടുന്നതെ ജീവമെത്രയും നിറച്ചു..... കൂമേണ എല്ലാം ശാന്തമായി. പൊടിയും ക്ഷാരവും മുതിയ ആ കനത്ത ചാടം—പോംപിയിൽ മുഴുവനും 20 അടി കനത്തിൽ ലാവ കെട്ടിനിന്നിരുന്നു—ഉറച്ചു ചട്ടിയായപ്പോൾ അതിന്നടിയിൽപ്പെട്ട മേനപരാമ്പരങ്ങളെല്ലാം മെഴുവിൽ വാക്കെടുത്ത പ്രതിമകൾ പോലെയാടിത്തീർന്നു. അങ്ങനെ ശിശിഭൂതനായ മനുഷ്യക്കോലങ്ങളിൽ ചിലവ പോംപിയിലെ ചാഴ്ചഞ്ചാലാവിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്.

ലാവയുടെ ആക്രമണത്തിൽനിന്ന് ഓടി രക്ഷപ്പെട്ട ജനങ്ങൾ തിരികെ വന്നു തങ്ങളുടെ വിലപ്പെട്ട വസ്തുക്കൾ മഴിവെച്ചുകൊണ്ട് തുടങ്ങി. ഉറച്ചു ചട്ടിവേല കിടന്നിരുന്ന ആ പുതിയ പരാമ്പരത്തിൽ കഴിക്കാൻ വലിയ പ്രയാസമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ കഴികളും തുരങ്കങ്ങളുമുണ്ടാക്കി കണ്ടുകിട്ടിയ വസ്തുക്കളെല്ലാം വീണ്ടെടുത്തു.

പത്താം നൂറ്റാണ്ടു കാലമായപ്പോഴേയ്ക്കും എല്ലാം വിസ്ഫുരപ്രായമായി. പഴയ പോംപി നഗരത്തിന്റെ സ്ഥാനം പോലും അജ്ഞാതമായിപ്പോയി. പിന്നെ 1954-ാണ്ടിൽ ഡൊമിനിക്കോ ഫോൺകാനോ എന്നൊരു ഗ്രാഫിസ്റ്റി, അവിടെ ഒരു തോട്ട വെട്ടിയപ്പോഴാണ്, ചില പീടകളുടെ അവശിഷ്ടങ്ങളും കൊത്തുപണികൾ നിറഞ്ഞ ചുല്പലകകളും ആദ്യമായി കണ്ടെത്തിയത്. 1748-ാണ്ടിൽ ആ രണ്ടാമതെ പരിസരത്തിൽ കൂട്ട

തൽ മനനങ്ങൾ നടത്തിയപ്പോൾ, ചർച്ച ചോംപിനഗരം അടിയിലുണ്ടെന്നു തെളിയുകയും ചെയ്തു. 1763-ാമുണ്ടിലാണ് വിസ്തരിച്ച ഗുപ്തസ്മാരാസ്പതമായ ക്ഷതനം ആരംഭിച്ചത്. ആവശ്യം നീങ്ങി നഗരത്തിന്റെ ഓരോ ഭാഗങ്ങൾ പ്രസ്തുതപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

രണ്ടുദിവസംകൊണ്ടു മുഴുവൻ കണ്ടുനീക്കം ചെയ്തതൊക്കെ കോട്ടകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ശിവാധാരാലയമാണ് ചോംപി. രണ്ടാമിപ്പു വശങ്ങൾക്കപ്പുറത്തു വീതിക്കുന്നതും സംഭവങ്ങളെയും അയവിറക്കുന്ന അന്തരീക്ഷവും പെരുമാണികൾക്കിന്റെ പെരുമാറ്റം നിവർത്തിക്കാനിടയായ പട്ടണവുമായും, കൂടാതെ ഭരണകർമ്മങ്ങൾക്കും ആരാധനകൾക്കും അങ്ങി നില്ക്കുന്ന ശിവസ്തംഭം നഗരവും എല്ലാറ്റിന്റെയും പശ്ചാത്തലത്തിൽ—ഒരു കൈൽ അകലെ—ഈ കെട്ടിടങ്ങൾക്കുമേലും കാരണമായ ചമ്പുവീയസ്സിന്റെ ഇരുണ്ട കോമ്പംകൂടിയെണ്ണ ആ രംഗം ആകപ്പോൾ അകാശമായ ഒരു ഭീതിയുണ്ടാകുന്നിടമാണ്.

ഇനി ചോംപിയിലെ പ്രധാനകോട്ടകളിലേയ്ക്കു നമുക്കുവരുന്നതിനോക്കാം.

ഏതാണ്ട് അഞ്ചുപ്രതിയിൽ കിടക്കുന്ന നഗരത്തിന്റെ തെക്കുഭാഗത്തു് അഞ്ചുപ്രതിയിൽക്കുന്ന ഉണ്ടാക്കിയെടുത്തിരിക്കുന്ന ഒരു വിശാലരംഗമാണ് 'ആംപി തിയേറ്റർ.' ചുറ്റും ചുവ നിറകളിലായി മറ്റു കെട്ടിയെടുത്ത ചുവത്തുനിറത്തിലുള്ള വലിയൊരു ചുവന്നുവർത്തിക്കുകയാണെന്നു ഭാഷണം, ഒറ്റ നോട്ടത്തിൽ.

ചോംപിയിലെ ഏറ്റവും വിശാലമായ വിനോദ പ്രദർശനശാലയാണിത്. 460 അടി നീളവും, 345 അടി വീതിയുമുള്ള ഇറങ്ങിയ ഈ തിയേറ്ററിൽ, 12,800 ആളുകൾക്ക് ഇരിക്കാനും, എല്ലാകൂടി 20,000 ആളുകളെ

ഉൾക്കൊള്ളിക്കാനും ഉള്ള സൗകര്യങ്ങളുണ്ട്. ഗ്യാലറി കരം ചുമറിലും ജനനിലവകുപ്പിലായിട്ടാണ് നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. മുഖോട്ടു തള്ളിനില്ക്കുന്ന കാഴ്ചയ്ക്കു നിലയിൽ 5 വരിയിലും, നടുവിലത്തെ നിലയിൽ 12 വരിയിലും, ഏറ്റവും മുകളിലത്തെ നിലയിൽ 18 വരിയിലും, അങ്ങനെ ചാനിലും ചെമ്പ്ര ചാമ്പ്രയായി ഉയർന്നിരിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മനിർമ്മാണധാരകൾക്കുതന്നെ തോന്നത്തക്കവണ്ണം ഒരു കാഴ്ചയാണ്.

ആംപിതിയേറ്ററിന്റെ അഗ്രഭാഗത്തും ചില ഭാഗങ്ങളിലും അടിയിലായി അനേകം അറകളുണ്ട്. അടിമകളായി പ്രവേശിച്ചവരും നടത്താൻ തുടങ്ങിയിട്ടുള്ളവരും അടയ്ക്കപ്പെട്ടവരും മറ്റും ഓടിക്കൊണ്ടു പോകുന്നതും സൂക്ഷിപ്പിക്കുന്നതും ഈ നിലയറകളിലായിരുന്നു. നിരായുധരായ അടിമകളെ രോഗങ്ങളെയും കടത്തിവിടാനുള്ള തുരങ്കങ്ങളും ഗ്യാലറികൾക്കിടയിലുണ്ട്.

ഗ്യാലറിയേറ്റർമാരുടെ (പ്രവേശിച്ചവരും തൊഴിലായി സ്വീകരിച്ച സാഹസികവീരന്മാർ) താമസസ്ഥലങ്ങളും തിയേറ്ററിന്റെ തൊട്ട് ചുറ്റും ഉണ്ടായി കാണാം.

നഗരത്തിന്റെ ജീവനാഡിയായിരുന്നു 'ഫോറം.' പൊതുവിചാരണകളും സ്വദേശികളും ഇവിടെയെല്ലാം നടത്തിവന്നിരുന്നു. പ്രധാന ദേവാലയങ്ങളും പ്രമുഖഗൃഹങ്ങളും പൊതുസ്നാനമന്ദിരങ്ങളും മറ്റും ഇതിനു ചുറ്റും ഉണ്ടായി കാണാം.

467 അടി നീളവും 126 അടി വീതിയുമുള്ള വിശാലമായ ഒരു ഭംഗമാണ് ഫോറം. മിക്കതും കല്ലുകൾ വെട്ടി അയക്കുന്നതാണ്. കൂടുതലായവയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള മുകൾഭാഗം വെട്ടിപ്പുറപ്പെട്ട പീപ്പിങ്ങുകളുടെ ആകൃതിയിലുള്ള കൽക്കുന്ന്കൾക്കും ഇവയെല്ലാം കലാഭംഗിയോടെ കൂട്ടിക്കലർന്ന ഒരു വിചിത്രശാലമാണിത്.

അപ്പോളോ(സൂര്യദേവൻ)വിന്റെയും വീനസ്സി(പ്രേമദേവത)ന്റെയും അനുഗൃഹീതം, പോംപിയിലെ ഒരു ധനകേന്ദ്രമാണ്. പോംപിക്കാർ, സമീപത്തിൽനിന്നുയർത്തിക്കെട്ടിയ വിശാലമായപാഷാളിണിയാണ് ദേവാലയങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിരുന്നത്. പുരാതനമായ പോംപിയിലെ വീനസ്സ് ശൈത്യകേരളാനുസ്മിത നാട്ടിലെ വെണ്ണക്കാൽത്തുണകൾ 1966-ൽ ഉദ്ധരിച്ചു. ആ വിചിത്രസ്തംഭങ്ങളുടെ പാദങ്ങൾ മാത്രമേ ഇന്നു നിലനില്ക്കുന്നുള്ളൂ.

'വെത്തി'മതിരം (Casa di vettii) 'ലോറൻസോ തിബൂർത്തിനി'മതിരം (Casa di lorenzo tiburtini) 'കൊർനീലിയോ'മതിരം (Casa di cornelio rufo) തുടങ്ങിയ പ്രമുഖരെക്കൂടി അനാർദ്ധമായ കലാസമ്പത്തുകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നവയാണ്. കൊത്തുവേലകളും ചിത്രങ്ങളും ഏതൊക്കെ അതികവിഷ്ണു അലങ്കരിക്കുന്നു. വസ്തുക്കളെല്ലാം പതിച്ചുണ്ടാക്കിയ ചിത്രങ്ങൾ മുതലകളിലൊക്കെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വെണ്ണക്കൽപ്രതിമകളും വാതുക്കളും പലപലത്തും പ്രദർശിച്ചുകൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

പോംപിയിലെ അവാശിസ്റ്റുക്കളെ വലംവെച്ച മറ്റൊരു വഴിയിലേക്കു പോകുന്ന വൈദ്യുതവണ്ടിയിൽ കയറിത്തന്നാൽ നോപ്പിംഗിലേയ്ക്കു മടങ്ങി. വെസുവിയസ്സിന്റെ തൊട്ടിയിലൂടെ കതിച്ചുപോയ വണ്ടിയിലിരിക്കാൻ ആ സംഭവമുണ്ടായിരുന്ന അഗ്നിപർവ്വതത്തെ നല്ല പോലെ ഒരു നോക്കി. ചിന്തിക്കുമ്പോൾ വെസുവിയസ്സ് ഭൂതന്മാരായ ഒരു സമുദായമാണ്, നേരെമറിച്ച് ആ കരിമ്പുറൻ അടിമത്തമാണുണ്ടാകുന്നതെന്ന് ഉള്ള കെട്ടിപ്പായം എന്നിൽ ഇപ്രമേയത്തുണ്ടാക്കി. പ്രകൃതിക്കു പലമല്ലാത്തതെന്നു എത്രയെന്നു പ്രാചീനനഗരങ്ങൾ തന്നെ മണ്ണടിഞ്ഞുപോയി! രണ്ടായിരം കൊല്ലങ്ങൾക്കു പ്പുറത്തെ മനങ്ങളുടെ ജീവിതരീതിയെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്ന ഏഴാളുകളും, കൊട്ടാരങ്ങളും, കെട്ടിടങ്ങളും കളിസ്ഥലങ്ങളും അവയുടെ തനിമയെത്തിൽ കാണണമെങ്കിൽ നമുക്കു പോംപിയിൽത്തന്നെ പോകണം. ആ നഗരത്തെ സ്വന്തം ലാവയിൽ മുക്കി 1,800 വർഷക്കാലം നൃത്തിച്ചുകൊണ്ടു, നമുക്കു കൈതുകൾ വിതങ്ങാനും നല്ലൊന്നിവയെത്തിയ ഒരു വെസുവിയസ്സ് കാണേണ്ട ഒരു അടിമത്തകരണമെന്നു വേണം.

നേപ്പിൾസിനെ ദിവാസങ്ങൾ

മഴക്കാലം പരന്നു സ്പ്രൂട്ടുകൾക്കു മറഞ്ഞു ഒരു നൂതന സാഹസരമാണ് അന്ന് നേപ്പിൾസിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചിരുന്നത്. പട്ടണപ്രായത്തിൽ ഇപ്പോൾ മഴപ്പാമ്പും ഉണ്ടായിരുന്നു.

തണുപ്പിന്റെയും നനവിന്റെയും ആക്രമണത്തിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടാൻ തടിച്ച മേൽപ്പൊയ്ക്കൊക്കെ ശരീരത്തിൽ കോട്ടകെട്ടിപ്പോയി. മി. ഹോവാ അന്നും നേപ്പിൾസ് കടൽത്തീരത്തിലെ 'ഗ്ലാമോറിക്കസ്'വീഥിയിലൂടെ കോട്ടകൾ കണ്ട് അവസരമായി നടക്കുകയായിരുന്നു.

ആഹ്ലാസിക്കുന്ന ഒരു മുഖമാണത്. മുഖത്തെ വേഷത്തിൽ ചില കപ്പൽക്കൊഴിച്ചുകളയും, ഒഴിഞ്ഞു കളിപ്പുകളും, 'അന്നും വെട്ടയോ നിന്റെ കൂടെ?' എന്ന ആത്മഹത്യാഭാവത്തിൽ വഴിപാക്കളുടെ നേർത്ത വിചിത്രങ്ങളും വിതറിനടക്കുന്ന ചില അനാഥപ്പെൺകുട്ടികളും അവിടെ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അറിച്ച് മിനക്കിയ പാത, മഴപ്പാമ്പേറ്റ നനഞ്ഞു, കരുവു വിളക്കുകളുടെ വെളിച്ചപ്പോലും വലിപ്പിച്ചു. ബോംബാക്രമണങ്ങൾ തകർന്നുപോയ പാതകൾ പുതുക്കിപ്പണിത്തിന്റെ പുറത്തിത്തുകളിൽ, നടക്കാവുന്നതല്ലെങ്കിൽ മറവിൽ ചില ഇത്തരം കൊലങ്ങൾ കത്തിയിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു—തെരുവുതെങ്ങികളായിരിക്കും. ആകുപ്പയുടെ അകാരണമായി മയം ജനിപ്പിക്കുന്ന മരണമിഷണം. അവിടെ, ചിട്ടിച്ചുപറിപ്പോ, ബലാപ്രഹരമോ, കൊലപാതകമോ എന്തും സംഭവിച്ചേക്കാം എന്നൊരു ഭയം.

യൂറോപ്പിലെ ഏതു ചെറിയ തുറമുഖങ്ങളിലും കരണാം. ഇരുക്കുറുത്തുനിന്നും കമ്മീഷൻപാറി, ചുരുങ്ങിയ മുഖ്യ നം ഏഴുപ്പും പെരുപ്പിക്കാമെന്ന ഒരു തൊഴിലാണി നാണയവിനിമയം. വിഭജിക്കുകയായ യാത്രക്കാർ, ഇത 'ഗണിപേഷ്യൻസ്' ഒരുദാദലയ ഉപയോഗിച്ചു ഉപദ്രവിച്ചുമാണ്.

ഹോംസ് സംശയിച്ചുനിൽക്കുന്നു. അയാളുടെ കയ്യിൽ കരേ അമേരിക്കൻ ഡോളർനോട്ടുകളെക്കുറിച്ച് പാലസ്റ്റീനിൽനിന്ന വിട്ടുപോയവരും, ശമ്പളപെറ്റാക്കൂടി അമേരിക്കൻ ഡോളർനോട്ടുകളായിട്ടുണ്ട് അയാൾക്കു കിട്ടിയിരിക്കുന്നത്. ഇറ്റലിയിൽ ഏതാനും അധികച്ചുമായ പണം അമേരിക്കൻ ഡോളറാണ്. ബാങ്കുകളിൽ കൊടുക്കുന്ന തിക്കിന്റെ പലതിയിലധികം പറ്റാമെന്നിരിക്കെ കിട്ടിയെന്ന് വരും.

തെരുവിൽ കണ്ടുചുട്ടിയവയെ പക്കൽനിന്ന പണം മാറ്റിവാങ്ങുന്നത് അത്ര ഭദ്രമല്ല എന്ന അഭിപ്രായക്കാരനായിരുന്നു ഞാൻ. ഞാൻ ട്രസ്റ്റിയിനോട് അതു പറയുകയും ചെയ്തു.

“എന്നാലും നമുക്കൊന്നുനോക്കിപ്പോക്കാമല്ലോ,” എന്ന് ഏനോട്ട സ്വകാര്യമായിപ്പറഞ്ഞു. ഹോംസ് അയാളുമായി സംഭാഷണമാരംഭിച്ചു.

“ഡോളറിന് ഏതു വില തരും?” ഹോംസിന്റെ ചോദ്യം.

“സാറിന്റെ കയ്യിൽ ഏതു ഡോളറാണ്?” ഇറ്റലിക്കാരന്റെ മറുപടിയും—അയാൾ കറച്ചുകൂടി ഹോംസിന്റെ അഭികീഴെയെടുത്തു.

“എന്റെ കയ്യിലെ തുക ചിലമ്പുപോയതു തരാം—നിന്റെ വില കേൾക്കട്ടെ.”

“ബാങ്കിൽ ഡോളറിന് ഇന്നത്തെ നിരക്ക് 620 ലീറയാണ്,” ഇറാഖിക്കാരൻ സൗജന്യമായിപ്പറഞ്ഞു.

അതു പരമാത്ഥമായിരുന്നു. അന്നു രാവിലെ ‘ഒരു ഡിനോ ഇറാഖിയായോ’ ബാങ്കിൽ ഞങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ ഡോളറിനു 620 ലീറ വിലയുണ്ടായിരുന്നു” അവർ പറഞ്ഞത്.

“ബാങ്കിലെ നിരക്ക് ഏറ്റവും താഴ്ന്നതാണെന്ന് എല്ലാവർക്കുമറിയാം. നിങ്ങളെന്തുതരണം? അതുകുറിയേ ഞള്—ഭരണം വൈകുന്നു, വേഗം പറയണം,” ഫോഫ് തിരക്കി.

“ഡോളറിന് ആയിരം ലീറ വീതം ഞാൻ തരാം! എന്തു ഡോളർ കയ്യിലുണ്ട്?”

ആയിരം ലീറയോ? ഞങ്ങൾക്ക് അല്പം വിശ്വാസിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കുറച്ചുകൂടി ചിന്തിച്ചപ്പോൾ മനസ്സിലായി, അതിവാശ്ചര്യമില്ലെന്ന്. ലീറയുടെ ഭയങ്കരമായ വിലയിടിവും, അതിന്റെ അനിശ്ചിതാവസ്ഥയും കാരണം ഇറാഖിയിലെ പണക്കർ, തങ്ങളുടെ പണം ഡോളറുകളാക്കി മാറ്റി സൂക്ഷിച്ചുവരികയാണ്. ഡോളർ കിട്ടാൻ എന്തു വില നൽകാനും അവർ തയ്യാറാണ്. അവരുടെ ല്ലോളികളിലൊത്തതൊന്നും ഞങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നത്, സംശയമില്ല.

ഫോഫ് അധികം ചിന്തിക്കാൻ നിന്നില്ല, ഇറാഖി കാരൻ പകരം തന്നെ ലീറ നോട്ടുകൾ അസ്സൽ നോട്ടുകൾ തന്നെയോ എന്നൊന്നു പരിശോധിക്കുകയൊരുമേ വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളു.

“ഇതാ പത്തു ഡോളർ. പതിനായിരം ലീറ ഇങ്ങനെ ടൂട്ടൂ,” ഫോഫ് കീഴ്യിൽനിന്നു രണ്ട് അഞ്ചു ഡോളർ നോട്ടുകളെടുത്തു കയ്യിൽവെച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു.

ഇററലിക്കാരൻ കീഴയിൽനിന്ന് ഒരു കടലാസു പൊതി പുറത്തെടുത്തു നിവർന്നി. ആയിരം ലീറാ നോട്ടുകൾ. “ഒന്ന്, രണ്ട്, മൂന്ന്...” അയാൾ എണ്ണിക്കൊണ്ടി. ഫോഫ് അതികൊള്ളെണ്ണം എടുത്തു വെളിച്ചത്തിനൊന്നി ഒരു പിടിച്ചു പരിശോധിച്ചു. വാട്ടർമാഷർ, സക്കർ മിശ്രകളും മറ്റും ചിന്താക്കുളെല്ലാം ശരിയെന്ന്. പുതിയ നോട്ടുകളെല്ലാം സംശയം തീർന്നു.

ആ ഇററലിക്കാരൻ ഇടയ്ക്കു നല്ല മിടുപണിയും പഠിക്കുന്നതും എന്തെങ്കിലും കണ്ടുപിടിപ്പാൻ തൊൻ ഫോഫിന്റെ പിറകിൽനിന്ന് അവന്റെ കൈയ്ക്കു ചലനവും ഭാവവും സൂക്ഷിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സംശയിക്കത്തക്കതായി ഒന്നും കണ്ടില്ല. അയാൾ അങ്ങേയുടെ ഇറന്നു പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയല്ലെന്നു, ആയിരം ലീറാനോട്ടുകൾ പത്തുണ്ണം വ്യക്തമായി വീണ്ടും എണ്ണി ഒരു കടലാസുകയ്ക്കുത്തിൽ പൊതിഞ്ഞു ചുരുട്ടി ഫോഫിന്റെ കയ്യിൽ വെച്ചുകൊടുത്തു. ഫോഫ് ആ പൊതി വാങ്ങിയപ്പോൾ ഇററലിക്കാരൻ ഒരു പതിഞ്ഞ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു: “അതാ ആ തിണ്ണയിലിരിക്കുന്ന കറുത്ത കോട്ടുകാരനെ കണ്ടുവോ? അയാൾ നല്ല പുള്ളിയല്ല. അയാൾ നിങ്ങളുടെ ചിന്നാലെ കൂട്ടുന്നതു കണ്ടിരിക്കാമല്ല.”

അയാൾ നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു മതിൽത്തിണ്ണയിൽ, മരത്തിന്റെ മറവിൽ, കീറിപ്പൊളിഞ്ഞ കറുത്ത കോട്ടുകാരനെ ചലിനവേഷങ്ങൾ തലയും മറന്നിരിക്കാണ്ടു കണ്ടിയിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. അയാൾ പറഞ്ഞെടുക്കുന്നതും എണ്ണുന്നതുമെല്ലാം ആ മറയ്ക്കൽ മരത്തിന്റെ മറവിയിലുണ്ടാകാണ്ടു പതുക്കെ നോക്കുകയായിരുന്ന എന്ന് അയാൾക്കു മനസ്സിലായി.

ഫോഫ് നോട്ടുകളുടെ കടലാസുപാത്രം കീഴയിൽ

ഭ്രമമായിവെച്ചു, ഇറ്റാലിക്കാരനായ പത്തു ഡോളറും കൊടുത്തു അവനോടു നന്ദിപറഞ്ഞു നടന്നു. പിന്നാലെ തൊന്തം.

“ഇതു നല്ലൊരു ‘ചിക്ക് അടി’ ആയിപ്പോയി. ഡോളറിന് ആയിരം ലീറ കിട്ടുമെന്ന് ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ പോലും ഊഹിച്ചിരുന്നില്ല.” കീഴയിൽ കയ്യടക്കിപ്പിടിച്ചു നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ ഹോഫ് പറഞ്ഞു. ഇറ്റാലിയീലെ ഇന്നത്തെ ഇന്ത്യ കൽ അമേരിക്കൻ ഡോളറാണെന്നു ഞാനും പറഞ്ഞു. സംസാരിച്ചുകൊണ്ട് നടക്കുമ്പോഴും ഞങ്ങളുടെ ഭ്രമം തിണ്ണയിൽ കുത്തിയിരിക്കുന്ന ആ പേരുകാഴ്ചയിന്റെ നേർക്കുനോക്കിയിരുന്നു. അവന് ഒരു ക്രിമിനൽപള്ളിയുടെ സകല ചർച്ചണങ്ങളുമുണ്ടെന്ന് ഹോഫ് കണ്ടുപിടിച്ച് പറഞ്ഞു.

ഞങ്ങൾ ആ വഴി കടന്നുപോന്നപ്പോൾ ആ കർത്താക്കോട്ടയുടെ സ്വന്തമാണു വിദ്യുദ്ഗോനാരും ഞങ്ങളുടെ പിന്നാലെ യൂരി. ആ പല്ലുകൾ ഞങ്ങളെയും പിടികൂടി.

“മാന്യരേ, ഒരു സിഗററ്റു തന്നോ?” ആ മനുഷ്യൻ പിറകിൽനിന്നു മുറിയൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ ചോദിച്ചു.

“സിഗററ്റ് ഇല്ല.” ഹോഫ് തിരിഞ്ഞുനോക്കിക്കൊണ്ടു പെരുപ്പംപറത്തിൽ പറഞ്ഞു. ഞാനും ഹോഫും അന്യോന്യം ഉരുത്തിക്കൊണ്ടു നടന്നു.

“പിള്ളിയിവരും ഏവിടെയാണു താമസിക്കുന്നതു്? പിറകിൽനിന്നു ചോദ്യം.

ഞങ്ങൾ ചിണ്ടിയില്ല. “പോക്കറു സൂക്ഷിച്ചൊളു.” ഞാൻ ഹോഫിന്റെ വെങ്കിട്ടിൽ മറുതിച്ചു. എന്റെ ഉപദേശത്തിന്റെ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. കീഴയിലെ നോട്ടുകെട്ടിൽ മുകളെ പിടിച്ചുകൊണ്ടാണു ഹോഫ് നടക്കുന്നത്.

“നിങ്ങൾക്കു നല്ല കാഴ്ചകൾ കാട്ടിത്തരാം—നല്ല പെൺ—” പറുകിൽ നിന്നാണത്.

“പോട നായേ, നിന്റെ കാഴ്ചകളാകെണ്ടു്.....” ഫോഫ് അവനെ അടിക്കാനെന്നപോലെ തിരിഞ്ഞുനിന്നുകൊണ്ടു് അവറി. ആ കടുത്ത മോട്ടുകാരൻ തിരിഞ്ഞു് ഭാടിക്കുളഞ്ഞു.

“ഇനി അവന്റെ ഓരോയില്ല,” ഫോഫ് സമരസം നത്തോടെ ഒരു സിഗരറ്റു തീപ്പറ്റിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“വീരേശികളായ യാത്രക്കാരെ പലതും പറഞ്ഞു പ്രലോഭിപ്പിച്ചു്, പെരുവഴിയിൽനിന്നു തെറ്റിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, കൈക്കൊള്ളു മുതലെല്ലാം പിടിച്ചുപറ്റി തള്ളിയയയ്ക്കും. അന്താണിക്കുട്ടന്റെ തൊഴിൽ. സിറിയയിലും ഇറാക്കിലുമുള്ള തെമ്മാടികളും ഈ അടവുതന്നെയാണുപയോഗിക്കുന്നതു്.”

സിറിയയിൽ തന്നിക്കുളങ്ങര ചില അനുഭവങ്ങൾ ഫോഫ് എന്നു കേൾപ്പിച്ചു.

ഞങ്ങൾ കടൽക്കരയിലെ പാതയിൽനിന്നു, ഞങ്ങളുടെ ഫോട്ടലിന്റെ തെരുവിലേയ്ക്കുള്ള തിരിവിൽ എത്താറായി.

“പാക്കർ പോന്ന വേണോ? പാക്കർ ചെന്ന!”

മേൽപ്പുറത്തു തെറ്റിച്ചിറങ്ങിപ്പോയ ഒരു മീശക്കാരൻ, വിരലുകൾക്കിടയിൽ ഒരു ഫെറാണ്ടർപെന്റയും പൊക്കി പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഞങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ വഴി മുട്ടിച്ചു നിന്നു.

പോന്ന കണ്ടപ്പോൾ ഫോഫിന് ഒരു കൊതി. നല്ലൊരു പോന്ന വാക്കുണ്ടെന്നു ഫോഫ് വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നുവത്രെ. തന്റെ സകല ആവശ്യങ്ങളും കണ്ടുറിഞ്ഞിട്ടെന്നുപോലെയാല്ലോ, ഇന്നാലിക്കാർ ഓ

രോ വസ്തുക്കളുമായി ഫോഫിന്റെ മുറിയിൽ ചാടിവീഴുന്നത്? എന്നാലും ഞാൻ ഫോഫിനെ താക്കീതുമെടുത്തു. “വിശ്വസിക്കാൻകൊള്ളാത്ത വസ്തുവായിരിക്കും. വലിയ വിജയത്തോടും വായിൽനിന്നു വീണുപോകരുത്.”

റോഫ് പേന വാങ്ങി തിരിച്ചും മറിച്ചും നോക്കി. ഇറന്ന്, ഉള്ളിലെ സാമഗ്രികളും സസ്യങ്ങളും പരിശോധിച്ചു. ഇററലിന്റെ ഒരു കണ്ണും കടലാസ്സിൽ, ആ പേനകൊണ്ടുള്ള, എഴുത്തിന്റെ വഴുവഴുപ്പ് പ്രദർശിപ്പിച്ചു. ഫോഫിനു തുപ്പിയാൽ.

“എന്തു വില വേണം?”

“പുതിയ മോഡൽ പാക്കർപേനയാണു് സാർ. ഉപയോഗിച്ചിട്ടേ ഇല്ല—5,000 ലീറ വില കിട്ടണം.”

“അയ്യായിരം ലീറയോ? അതൊന്നും തരില്ല. 2,000 ലീറയ്ക്കു തരാൻ മനസ്സുണ്ടോ?”

ഉറപ്പും അറിയാത്തതും ആ പുതിയമോഡൽ പേനയ്ക്കുണ്ടായിരത്തിൽ കുറഞ്ഞ വില പറയുന്നത് ആ പേനയെ അപമാനിക്കലാവാം എന്ന മനോഭാവത്തോടുകൂടിയാണ്, റോഫ് ആ സംഖ്യ ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞത്.

“എന്നാൽ 2,000 ലീറ ഇങ്ങുടക്കൂ,” ആറു ലീറ വില പറഞ്ഞാലും അതു കയ്യൊഴിക്കാൻ കരുതിക്കൊണ്ടുള്ളൊരു നിവഹാരമാണ് ആ ഇററാലിയൻ വഴിവാണിടക്കാൻ അംഗീകരിച്ചിരുന്നത്.

ഫോഫ് കിരയിൽനിന്നു, മാറിക്കിട്ടിയ നോട്ടുകൾ പുറത്തെടുത്തു. അതു വല്ലവരും പിറകിൽനിന്നു ചട്ടങ്ങനെ റാഞ്ചിക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കു ഉൾക്കൊള്ളിയോ എന്നൊരു കരുതലോടെ ഞാനെന്റെ ചങ്ങാതിയുടെ പിറകിൽത്തന്നെ പററിനിന്നു.

ഫോഫ് പൊതിയഴിച്ചു നിവർന്നു. അയാളുടെ മു

ഖം കടലത്തുപോലെ വിളറി. ആ ചുരുൾ നിവർത്തി നോക്കിയപ്പോൾ അടിയിൽ ആയിരം ലീറയുടെ മരൊററ നോട്ടമാത്രമുണ്ട്. ബാക്കിയെല്ലാം അതേ വയ്പ്പുത്തിലുള്ള സ്റ്റേപ്പേഴ്സ് കണ്ണങ്ങൾ!

“പററിപ്പൂ!” ഹോഫ് എന്റെ ഭവനം തുറിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ട് ഒരു തൊങ്ങി. ആയിരം ലീറ നോട്ടുകളുടെ സ്ഥലംപിടിച്ചു ആ സ്റ്റേപ്പേഴ്സുള്ളതെങ്ങൊക്കെ കണ്ടപ്പോൾ എനിക്കു ചിരിയടക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

“ഇല്ല, എന്താ പറി?” ചോദിക്കാൻ പറയാം.

“ഒന്നു പററിയിട്ടില്ല—തല്ലാലം മെക്കയിൽ ആയിരം ലീറയെയുള്ള.” തനിക്കു പിന്നത്തെ ഭയമക സ്ത്രീയ്ക്ക് പുറത്തറിയിക്കാതെ ഹോഫ് ആ കടലാസ്സുകളുടെ കീഴയിൽതന്നെ തിരക്കിവെച്ചു.

“ആയിരമെങ്കിൽ ആയിരം—ഇങ്ങനെതന്നെ.” ചോദിക്കാൻ വിടാൻ അവമിറ്റാതിരുന്നു.

അങ്ങനെ ആയിരം ലീറ കൊടുത്തു ഹോഫ് ചോദിക്കാൻ കീഴയിലിട്ടു.

ഇററാലിയൻ പണംമാറാക്കാൻ എപ്പോഴാണ് ഈ പണി പറ്റിക്കാൻ അവസരം കിട്ടിയത് എന്നു ഞങ്ങൾക്ക് ആലോചിച്ചിട്ട് ആദ്യം ഒരു പിടിയും കിട്ടിയില്ല. ഒടുവിൽ ഹോഫ് ആ സന്ദർഭം ഉൾക്കൊള്ളുന്നത്. ‘ആ കുറുത്ത കോട്ടകാരനെ സൂക്ഷിക്കുക’ എന്ന താക്കീതു ഞങ്ങളുടെ കണ്ണുതൊറിച്ചു ഒരു വെക്കൽ നേരംകൊണ്ട്, ജാലവില്ലാക്കാരനെപ്പോലെ ആ വിദ്വാൻ വിദഗ്ദ്ധവേഗത്തോടെ തന്റെ കൈയടക്കം പ്രയോഗിച്ചു കടലാസ്സുവെക്കും മാറിക്കളഞ്ഞു. ഉള്ളടക്കത്തപ്പാറി പെട്ടെന്നു സംശയം ജനിക്കാതിരിക്കാൻ ആയിരത്തിന്റെ ഒരു നോട്ട

രിക്കലുള്ള ഒരു കർമ്മമായിരിക്കണം. ദിവസേന കുളിച്ചാൽ ഇററലിയിലെ യാത്ര പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയാതെ പോയേക്കും എന്നെന്നിങ്ങ മനസ്സിലായി. എന്റെ കൂട്ട കാരെല്ലാവരെയും ഞാനും തലകുഴികൾപ്പുറമാനം തുടങ്ങി.

എന്റെ വിവരപ്പെട്ട ഷർട്ടുകളിൽ രണ്ടെണ്ണം ആ രോട്ടയിൽ ഉപേക്ഷിക്കാൻ ഞാൻ നിർബന്ധമായി. രോട്ടയിലെ വേലക്കാരി തിരക്കീടുകയാണ് അതിസാങ്കേതമായി. അവൾ രണ്ടുദിവസം മുമ്പെ “കുപ്പായങ്ങൾ വെട്ടൂ അലക്കുവാനുണ്ടായിൽ എന്റെ കുട്ടിയിൽ തന്നാൽ മതി. ഞാൻ അലക്കിത്തരാം,” എന്ന് എന്റെ വെട്ടുകൾ വന്ന് അഭ്യർത്ഥിച്ചതനുസരിച്ച് എന്റെ രണ്ടു ഷർട്ടുകൾ ഞാൻ അവളെ ഏല്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. യാത്ര പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ എനിക്കു ഷർട്ടിന്റെ കാര്യം കർമ്മമായി. ഞാൻ തിരക്കീടുകയും വിളിച്ച് അലക്കിക്കൊടുക്കു ഷർട്ടു തരാൻ ആ വല്ലപ്പെട്ട. ആ മിടുക്കത്തി വിസ്തരിച്ച ഒരു പഞ്ചിരിയോടെ, വെള്ളം നിറച്ച ഒരു തൊട്ടി എന്റെ മുമ്പിൽ ഫാജരാക്കി. ആ തൊട്ടിക്കുള്ള എന്റെ ഷർട്ടുകളും ചുരുക്കുകിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

“ഇന്നലെ കപാതിക്കിടക്കുകയാണ്. എടുത്തു തിരക്കീടുകയാണ് ഇതേവരെ ഇടകിട്ടിയില്ല. ഇനി എന്തു ചെയ്യണം?” അവൾ ക്ഷമാപണസംഭരണത്തിൽ ചേർന്നു.

നനച്ചുവെച്ച ഷർട്ട് എടുത്തു കെട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുകയെന്നത് ആരും ചെയ്യുകയില്ലല്ലോ. അതു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുതന്നെയാണ് അവൾ അപ്പണി പാറിപ്പോയത്. ഞങ്ങൾ യാത്ര പരക്കെ പിരിഞ്ഞപ്പോൾ, ആ പരിചാരികൾക്കു സാധാരണ കിട്ടാറുള്ള ചെറിയതോതിലുള്ള പെരട്ടെ എന്റെ രണ്ടു ഷർട്ടുകളും കിട്ടി എന്ന പരക്കെ മതിയല്ലോ.

അങ്ങനെ അങ്ങരം നേപ്പിൾസിലെ മനോഹരമായ പുതിയ തീവഴിയാപ്പീസിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അങ്ങളുടെ ഘനപ്പെട്ട പെട്ടിസ്സാമാനങ്ങളെല്ലാം അങ്ങരം മുറുവത നന്നെ, ഭംഗ്യ ശരീരം സാമാനം സൂക്ഷിപ്പിച്ചതിൽ നീക്കം പിച്ഛിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവയെല്ലാം തിരികെ വാങ്ങി, കരുത്തുവളയിൽ കയറ്റി, അങ്ങരംതന്നെ പ്ലാറ്റ്ഫോംത്തിലേയ്ക്കു് ഉറപ്പിക്കാണ്ടുപോയി.

റോമിലേയ്ക്കുള്ള വൈദ്യുതവണ്ടി പുറപ്പെടാൻ ചെന്നതും ഒന്നുമേണിക്കൂർ അമസമുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങരം സ്റ്റേഷനിലെ തുറന്ന പ്ലാറ്റ്ഫോമങ്ങളിൽ അലഞ്ഞുനടന്നു. അടുത്ത പ്ലാറ്റ്ഫോമത്തിൽനിന്നു് മദ്ധ്യവയസ്സനായ ഒരിറ്റലിക്കാരൻ എന്തെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കുറേനേരം അങ്ങനെ നോക്കിനിന്നു, പിന്നെ അയാൾ മെല്ലെ എന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു വന്നു തെല്ലൊരു വിനയത്തോടെ ചോദിച്ചു: “ഇന്ത്യനോ?”

“സ്ത്രീ സീത്തേന്താർ,” (അതെ, മിസ്റ്റർ) ഞാൻ തലകുനിച്ചു പറഞ്ഞു.

“സ്ത്രീ പാർക്കെ ഇത്താലിയാനോ?” (ഇറ്റാലിയൻ ഭാഷ സംസാരിക്കാനറിയാമോ?)

തല്പരത്തോ അറിഞ്ഞുകൂടുന്നു ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ മറുപടിക്കൊടുത്തു.

അയാൾ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് ഇംഗ്ലീഷിൽ പറഞ്ഞു: “ഞാൻ കറച്ചുകാലം ഇന്ത്യയിലുണ്ടായിരുന്നു.”

“നേരോ?” ഞാൻ അപ്പോഴത്തോടെ അയാളുടെ കൈപിടിച്ച്, “ഇന്ത്യയിലെവിടെയായിരുന്നു?”

“ബാംഗ്ലൂരിൽ—യുദ്ധത്താവുകാരനായിട്ടു്.”

“ഇപ്പോൾ നിങ്ങളെന്തുചെയ്യുന്നു?”

“സ്വദേശത്തു കൃഷിക്കുചയ്യുകയിരിക്കയാണു്— സിസിലിയാണു്” എന്റെ സ്വദേശം.”

“യുദ്ധക്കാലത്തു് നിങ്ങൾ വളരെ ദുഷ്ടശരങ്ങൾ അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കും ഇല്ലേ?” ഞാൻ സാഹസാപരതയെ ചോദിച്ചു.

“അതെല്ലാം ഒരു ദുസ്ഥസ്ഥലമായെ കഴിഞ്ഞു. ഈ പ്ലേറ്റം അതിന്റെപ്പറ്റി വിവരിച്ചിട്ടു പ്രയോജനമില്ലല്ലോ. ഏകിലും ബാഗെറ്റിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടിയ ദിവസങ്ങൾ ഞാനൊരിക്കലും മറക്കുകയില്ല. ഇന്ത്യക്കാരുടെ സ്നേഹവും, സഹായവുമാണു് ഞങ്ങളെ അവിടെ സഭാ മൂല്യം സഭാവിതരാക്കിത്തീർത്തതു്. അവർ ഞങ്ങൾക്കു ചായ തന്നു; പൂരി തന്നു. ചപ്പാത്തി തന്നു—സിഗരറ്റുകൾ തന്നു— ഞങ്ങളോടൊപ്പം കളിക്കുകയും വിനിക്കുകയും ചെയ്തു. തടവുകാരാണെന്ന ഒരു തോന്നൽ ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായില്ല. ഇന്ത്യൻജനതയുടെ ദയയൊന്നും സൗഹൃദവും സ്നേഹമെന്നതുതന്നെ ഒരാന്ദമമാണു്. നിങ്ങളെ കണ്ടപ്പോൾ ആ സ്നേഹകരം ഓരോന്നായി എന്നിൽ ഉണർന്നു. നിങ്ങളെക്കണ്ടു് സംസാരിക്കാൻ സാധിച്ചതു് ഒരു ഭാഗ്യമായി ഞാൻ കരുതുന്നു.”

ഇംഗ്ലീഷുപദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും പ്രയോഗപ്പെട്ടു് ഓർമ്മിച്ചു, ഇടയ്ക്കിടെ ഹിന്ദുസ്ഥാനിവാക്കുകൾ കലർത്തിയുംകൊണ്ടാണു് അയാൾ ഇത്രയും പറഞ്ഞൊഴിച്ചതു്. ഇന്ത്യ എന്നു മൂലിക്കുമ്പോൾ അയാളുടെ മിഴികളിൽ സ്വപ്നങ്ങൾ വഴുതിവീഴുന്നതുപോലെ തോന്നിയിരുന്നു.

തന്റെ പേർ ‘ചാമച്ച ഫ്രാൻസിസ്കോ’ എന്നാണെന്നും, സിസിലിയിൽ പാലമോസംസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു കുന്നിൽചെടിവിളാണു് തന്റെ പെറ്റിടവും കൃഷി സ്ഥലവും എന്നും മറ്റും അയാൾ പറഞ്ഞുതന്നു.

“ഇനി നിങ്ങളോ? നിങ്ങളിവിടെ എന്തിനു വന്നു?” അയാൾ ചോദിച്ചു.

ഞാൻ പരാതിയുകൊടുത്തു.

“അങ്ങനെയൊക്കെകിൽ നിങ്ങൾ സിസിവിയുംക്രടി സന്ദർശിച്ചു മടങ്ങാറു. എന്റെ കൂടെ വരി. അങ്ങനെയൊക്കെ സാധ്യമായ കൃഷിക്കാരനാകണമെന്നും, എന്റെ കഴിവിന്നനുസരിച്ച് നിങ്ങൾക്കു ഞാൻ ഏറ്റവും സഹായത്തേയും ചെയ്യാനാകും.”

ഞാൻ ദോഷമില്ലെന്നു യാത്ര പുറപ്പെട്ടപ്പോഴെന്തെന്നു ഇനി പരിചരിക്കും മറ്റൊരാൾ നിവൃത്തിയില്ലെന്നും കേട്ടപ്പോൾ ഫ്രാൻസിസ്റ്റോരിനു വലിയ നിരാശതയുണ്ടായി. അയാൾ പിന്നെയും എന്തെങ്കിലും നിർമ്മാണമെടുക്കണമെന്നും “കണ്ടുകിട്ടാത്തതെങ്കിലും എന്റെ കൂടെ സിസിവിയിൽ താമസിച്ചിട്ടുപോയാൽ പോകുമോ?—ഞാൻ ഇതാ അടുത്ത വണ്ടിയെ നേരെ പാലത്തോടടുത്തു പോവുകയാണ്.”

തൽക്കാലം സാധ്യമല്ലെന്നു ഞാൻ തീർത്തുപറഞ്ഞു. “എന്നാൽ, നമുക്കൊരുമിച്ചു കുറച്ചു വലുതും ഭവനങ്ങളും കെട്ടിപ്പിടു പിരിയണം—എന്റെ കൂടെ ഒരു ചായയെങ്കിലും കഴിക്കാതെ ഞാൻ നിങ്ങളെ വിട്ടുകൊള്ളില്ല.”

ബാംഗ്ലൂരിലുണ്ടായിരുന്ന നമ്മുടെ പഴയ അതിഥിയുടെ കടുവിലത്തെ അപേക്ഷ ഞാൻ സന്തോഷപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചു.

അടുത്തുനിന്നിരുന്ന എന്റെ കൂട്ടുകാരോട്, ഫ്രാൻസിസ്റ്റോയെ ലോഹ്യവും അറിയിച്ചിരുന്നില്ല—അവർ ഇംഗ്ലീഷുകാരാണെന്ന് അയാൾ കണ്ടറിഞ്ഞിരുന്നു—പഴയ വിഭവങ്ങളിൽനിന്നു കുറച്ചു അയയ്ക്കുക മറ്റൊരിടത്ത് മായാതെ കിട്ടുന്നുണ്ടായിരിക്കണം. എങ്കിലും, നമ്മുടെ പഴയ അതി

ഫിക്സ് ഞാൻ എന്റെ കൂട്ടുകാർ പങ്കിച്ചയപ്പെടുത്തിരിക്കുന്നു. അവരുടെ അനുഭവത്തെക്കുറിച്ച്, ഞാനും, ഫ്രാൻസിസ്സ്കോവും സ്റ്റേഷൻ മോട്ടലിൽ പോയി ചായ് പലഹാരങ്ങൾ കഴിച്ചു മടങ്ങി.

പാലാമോവില്ലേയ്ക്ക് പാർപ്പു നൽകുന്ന രാജിയിൽ ഫ്രാൻസിസ്സ്കോ കയറി. അതാളെ യാത്രയയക്കുവാൻ ഞാൻ പ്ലാറ്റഫോമിൽ വെണം. രാജിയിലൂടെയല്ലേ, ഫ്രാൻസിസ്സ്കോ തുല പുറത്തേയ്ക്ക് നീട്ടി, ഇന്ത്യയോട് നന്ദിയും സ്നേഹവും പരത്തേണ്ടതാണെന്ന ഒരു പുഞ്ചിമിയോടെ, കൈവീശി.

റോമാനഗരിയിൽ

പ്രതിമകളും പള്ളികളും പുരാതനപ്രാദേശങ്ങളുടെ ശ്മശാനശാലകളും ക്രിസ്തീയപരമോഹിത്വത്തിന്റെ പ്രതീകവും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പ്രവിശ്യയായ റോമാനഗരി! അതിൽ ആകുപ്പാടെ കരഞ്ഞുപോയ ആഭിജാത്യവുമുണ്ട്. ഏറ്റവും അന്തർദ്ദേശീയ മഹാനഗരങ്ങളിൽപ്പെട്ട് എന്നു ഏറ്റവും വഴികരിച്ചതു റോമാണ് എന്നു പറയാം.

റോമിലെ പഴയ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷൻ ബോമ്പാക്രമത്തോടെ പഴയ തകർച്ചപോയി. തൽസ്ഥാനത്തു് ഗംഭീരസുന്ദരമായൊരു പുതുമുഖം കെട്ടിപ്പൊങ്ങിപ്പോയി. നവീന ഏഷ്യാനിയറിക്കും ശാസ്ത്രീയരീതിയിലുള്ള സൗകര്യങ്ങളും ശില്പകലയും കൂട്ടിച്ചേർത്ത ഒരു കൂറ്റൻ കെട്ടിടം. ഉരുക്കും സിമന്റും, വെണ്ണക്കല്ലും കണ്ണാടിയും കലാപരമായ രാഷ്ട്രയോട്ടുകൾ കൊണ്ടുനിർമ്മിച്ച ഒരു തീവണ്ടിത്തടാരകമാണിത് റോമിലെ പുതിയ 'സ്റ്റേഷൻ' (സ്റ്റേഷൻ).

യാത്രക്കാരുടെ പെട്ടിസ്താനങ്ങൾ കോളികളിൽ കയറ്റി നിർമ്മിക്കാൻ പോകുന്ന പോർട്ടർമാരുടെ ഒരു സേനയെ അവിടെ അണിനിർത്തുവാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഏറ്റവും അധികം കിടക്കകൾ കെട്ടിയെടുത്തുകൊണ്ടു പോകുന്ന സമ്പ്രദായമില്ല—അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല. തീവണ്ടികളിലെ മുന്നോട്ടോട്ടത്തിൽപോലും നല്ല ചപ്പൻ കിടക്കകളുണ്ടായിരിക്കും. ഫോട്ടലുകളെ അത്രയും പ്രാപിക്കുന്നതു സുഖമായ ഒരു മെത്തയുടേതായിരുന്നു.

അങ്ങനെയൊക്കെയുള്ള സാമാനങ്ങൾ ഒരു ഭാഗ്യമെന്ന് ഏല്പിച്ച് ജോഷ്ഠിയിലേയ്ക്കു നൽകുന്നു. സാമാനങ്ങളെല്ലാം അവിടെ നിക്ഷേപിച്ചു. സൗകര്യം വേണ്ടത്ര ഉണ്ടാകുന്നത് ഒരു ഹോട്ടൽ അനുവദിച്ചു താമസമുറപ്പിക്കണമെന്നായിരുന്നു അങ്ങനെയുള്ള ഉദ്ദേശം.

ജോഷ്ഠിയിൽ ഏല്പിക്കുന്ന പെട്ടികളും ഭാഗ്യങ്ങൾക്കും—സഞ്ചികളുംകൂടി—ഒട്ടുമായി പൂട്ടി സീൽപെട്ടു കണ്ടാവല്ലാതെ അറുവവിടെ ഏകദിനങ്ങളായില്ല. യാതൊരാളെ പെട്ടെന്ന് തുറന്നെന്നാണോ സൗകര്യവും—കെട്ടാരം പൂട്ടാരം സീൽകുത്താനുമുള്ള സാമഗ്രികളും ഉണ്ടായിരിക്കുമായില്ലല്ലോ. അതു കണ്ടറിഞ്ഞു കൊണ്ടുതന്നെ നെയിൽപെ അധികൃതന്മാർ, നമ്മുടെ സാമാനങ്ങൾ ഭദ്രമായി കെട്ടി, ഉരുക്കിന്റെ കൂറ്റയും പാലത്തിന്തന്നെതിന്ന് ഒരു വകുപ്പ് അവിടെ ഏർപ്പെടുത്തിയെടുത്തുണ്ട്. ചുരുങ്ങിയതായ പാലം കൊടുത്താൽ മതി. നമ്മുടെ ഭാഗ്യങ്ങളും സഞ്ചികളും ഇൻഷുർ പാർസൽ പോലെ ഭദ്രമായി കെട്ടി സീൽപെട്ടു കിട്ടും. അങ്ങനെ അങ്ങനെയുള്ള സാമാനങ്ങളെല്ലാം സ്റ്റേഷനിൽ ഏല്പിച്ചു, ചെറിയ തുകൽ ബാഗുകളും തൂക്കിക്കൊണ്ടു അങ്ങനെയൊക്കെ പുറത്തു കടന്നു.

1950 റോമിലെ 'പെരിസ്റ്റലോഗ്രാഫി'മാണ്. ലോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗത്തുനിന്നും കത്തോലിക്കർ, വത്തിക്കൻ പുണ്യനഗരിയെ സന്ദർശിക്കാനും, ഇററലിയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിലുമുള്ള പുരാതന വേദാലയങ്ങളിലെ ഉത്സവങ്ങളിൽ പങ്കുചേരാനും അനുദിനം ആയിരക്കണക്കിൽ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. പല ദേശക്കാരും ജാഷക്കാരും വേഷക്കാരായ ഈ തീർത്ഥാടകന്മാരുടെ സഹായത്തിനു ഗവണ്മെണ്ടു പ്രത്യേകം ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വത്തിക്കൻ വട്ടത്തിന്റെയും പ്രത്യേക പേരുകൾക്കും ചെങ്കരിസ്തുസംഘക്കാരും എല്ലാം സ്റ്റേഷ

നിൽ തയ്യാറായി നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഞങ്ങളേയും പരിശുദ്ധ റോമിലേയ്ക്കുള്ള തീർത്ഥാടനങ്ങൾക്കായി തെന്റിലായിരത്തിൽ അത്തുതമില്ലല്ലോ. സഹായം ആവശ്യമില്ലെന്നു ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞപ്പോൾ, അവർ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു എന്നാൽപ്പിന്നെ ഞങ്ങൾ അമേരിക്കൻ കോടീശ്വരന്മാരായ സന്ദർശകന്മാരിലൊരാൾ.

റോമിലെ തെന്റുകളിൽ കടന്നുവരുമ്പോൾ പ്രാഥമിക നന്മയുടെ മുഴുപടം ധരിച്ച ഒരു പുതിയ വേഷം ഞങ്ങളെ എതിരേറ്റു. അന്നു കാണാത്ത വീഥികളും, നടക്കാരുകളും ഏകദേശം തിരിഞ്ഞതായും പ്രതിമകളും പൂക്കളും—പാതിരിമാരും തന്നെ. പച്ചപ്പൂക്കളും, ഗാനങ്ങളും, വീടുകളും, മതഭക്തിയും ഇറാഖിലിലെ സാധാരണക്കാരുടെ ഓരോ ജീവിതാവസ്ഥകളാണു്. യുദ്ധത്തിന്റെ ദുരന്തമായ അനന്തരഫലങ്ങൾ അവന്റെ ചിന്തകളെ മുഴുവനാക്കിപ്പിടിച്ചു ചിലപ്പോൾ ചുവപ്പിക്കണമെന്നുവെങ്കിലും സന്ദർശന സമാപനത്തിന്റേയും കലാബോധത്തിന്റേയും പരമ്പരാഗതമായ വേദകൾ അവന്റെ കർമ്മകളിൽ കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്നതു കിടക്കുന്നതു തട്ടിനീക്കം അവന്നു സാധിക്കുന്നില്ല. സമ്പ്രദായം, കമ്മ്യൂണിസത്തിന്റെ ചോരത്തുളപ്പുന്ന പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന യുവാക്കൾ, പൂക്കൾ മുഴുവനും തെന്റുകളിലമർത്തി, പ്രകൃതിയിലെ പ്രശാന്തരംഗങ്ങളെ ചിത്രങ്ങളിൽ പകർത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കാണാം.

“ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു പണിതീർന്നതല്ലാ റോം” എന്നൊരു കഥാലോകമുണ്ടല്ലോ. ഒരു മാസം മുഴുവനും ചുറ്റിനടന്നാൽപ്പോലും റോമിലെ കർമ്മകൾ മുഴുവനും കണ്ടുതീർക്കു സാദ്ധ്യമല്ല. ശതാബ്ദപരമ്പരകളിലെ ശില്പകലാ വൈവിധ്യങ്ങളുടേയും ചക്രവർത്തികളുടേയും പ്രഭുക്കളുടേയും സമ്പൽപ്രാപ്തികളുടേയും മഹത്തായതായ പ്രദർശനശാലയാണു് റോമാനഗരി. അവിടുത്തെ പള്ളികൾ

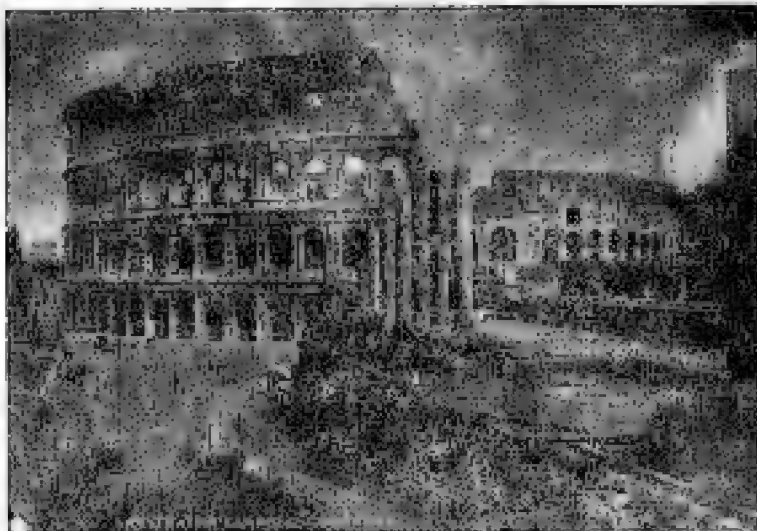
ജം ശിലാമന്ദിരങ്ങൾക്കും കുത്തും കുന്നുകളിലും. പ്രാചീനവും നവീനവും പ്രാചീനവും അപ്രാചീനവുമായ ആ ഭദ്രവാലുക്കളിലേയ്ക്കുമാണിഹൻറയും അനുഭവപ്പെട്ടത്. 'കലാപരമായ ഏതെങ്കിലുമൊരു വിശേഷത കാണാം. പ്രതിരോധവന്നതാക്കിയെന്ന പ്രാചീനശിപ്പികളുടെ ശിലാസ്തംഭികളും, ചിത്രബലക്കരുടെ കല്പനാക്കരവിന്ദുക്കൾ വിചസനാ മുഖമകളും, ദണ്ഡശാലിപരമനല്ലക്കളിൽ ഗാഢനിദ്ര ചെയ്യുന്ന ചരിത്രചിത്രങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ആ മണിമനിക്കരകളും കണ്ടു നീക്കാൻതന്നെ കരേ ദിവസങ്ങൾ നീക്കിവെക്കണം.

റോമിൽ പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ എന്തെന്ന നിരൂപിച്ചപ്പോൾ തീയത്ത് രണ്ടെണ്ണമാണ്. അറിയിക്കത്തക്കതെന്ന ഭാരിദ്രവും, കൈയർ നദിയും. നമുക്കു കന്യാശിരോമുഖോലുള്ള ഒരു നീക്കമുണ്ടു മാത്രമാണ് ഈ കൈയർ.

കൈയർക്കുവരെ വരെ തങ്ങൾ റോമിൽ കരകളെല്ലാം ചുറ്റിനടക്കും. പിന്നെ കൂട്ടിക്കാണുമായി എന്തിനു യാത്ര പറയേണ്ടിവന്നു. കരേ ദിവസങ്ങൾ, കരേ കടുംബാംഗങ്ങളെപ്പോലെ ഒരുമിച്ചു് ആനന്ദിച്ചു സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന തങ്ങൾ ഒരു കഥയിൽനിന്ന് അവസാനത്തെ ഒന്നിച്ചുള്ള ലാലകളെന്നും കഴിച്ചു് അന്ത്യോന്ത്യം യാത്ര പറയുക. ഹോംസ്, ചെങ്കരിത്തുസംഖംവകയായുള്ള ഹോസ്സയിലേയ്ക്കു പോയി. ഓർവോത്തികൾക്ക് അന്നത്തെ രാത്രി കഴിക്കുന്നതിന് ഒരു 'പെൻസോണെ' (കിടക്കാനുള്ള സൗകര്യവും ആഹാരവും ലഭിക്കുന്ന ഹോട്ടൽ)യിൽ സ്ഥലം കിട്ടി. തോൻ എന്റെ പഞ്ചാബി സുഹൃത്തു് മി. ലാലിന്റെ വസതിയിലേയ്ക്കു്, 'മെന്റോസാ ദ്രവ (82) റോസ്റ്റേറിയോ ഫൗറോ' എന്ന മേൽവിലാസം ഉരുവിട്ടു പഠിച്ചുകൊണ്ടു് 'പിയാസാ തുറോവറിയാ' എന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കു് താം കയറുകയും ചെയ്തു.

റോമിലെ കാഴ്ചകൾ

റോമക്കുറുമ്പിയുടെ പഴക്കവും തുറന്നാണ്ടുകളിലൂടെ അതു പാലിച്ചുപോന്ന പ്രാദേശങ്ങളുടേ, ലോകചരിത്രത്തിൽ അതു സമാർപ്പിച്ച പദനിയുംകൊണ്ടു വിവരിച്ചാൽ മിന്നക്കുടന്നില്ല. എന്നാൽ ഒരു സംഗതി പ്രത്യേകം എടുത്തു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ലോകചരിത്രത്തിലെ പഴയ ചാർനഗരങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഇന്നും നിലനില്ക്കുന്ന ഒന്നാണിത് അതു റോം ഉറക്കോണം".

കടന്നുപോയ തുറന്നാണ്ടുകളുടെ ചാവിട്ടടിയിൽപ്പെട്ട റോമിന്റെ പ്രതാപമെല്ലാം തെക്കുകുടലായി. സമ്പത്തികൾക്കും സമൃദ്ധിയുംതെയും സമൃദ്ധിയാധുനികഗണങ്ങളുടേയും

റോമിലെ ജനങ്ങളെപ്പറ്റിയ കഥകൾ ചരിത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ ഐക്യത്തിലും തെളിയിക്കുന്നു. വിശപ്പും മുഴുവനും മറ്റും കൊല്ലിക്കൊണ്ടിരുന്ന ആ നാടും നിവൃത്തിയും പട്ടാളത്തിലും തന്റെ ദിനപിജനനാടകങ്ങളുടെ അവസാനയവനികളോടും ചിലവെടുത്തു കൂട്ടിയിട്ടു കഴിഞ്ഞു. ഡീസർ പട്ടാളത്തിലൂടെ വർണ്ണാശ്രമങ്ങൾക്കിടയിൽ ജീവിക്കുന്നവർക്കുമാണ് ഇരയായിത്തീർന്നത്. നീറോ പട്ടാളത്തിലൂടെ 'പ്രവാകർഷാദാ' സമ്പ്രദായംകൊണ്ട് ക്രൈസ്തവർക്കെതിരെ നിലകൊള്ളുന്നു. ൨൪൭ നരകവും നിവൃത്തിയും കൽ ഇരുണ്ടതും താഴികക്കുടങ്ങളും പിന്തിരിയുന്ന 'പ്രവാകർഷാദാ' പട്ടാളത്തിലും പട്ടാളത്തിലും തുടങ്ങിയവർ പരിസരത്തിലെ ഗുണഭോക്താക്കളും കടക്കുന്ന ഒരു പ്രതിനിധിയാണെന്നുള്ളതാണ്. ജനങ്ങളുടെ ചിന്താഗതി മാറി. ജീവിതരീതി മാറി. ശിക്ഷയും പരിതൃപ്തിയും മാറ്റം കഴിയാത്ത ഒരു 'കല'യായി മാറ്റം അവശേഷിച്ചു. നവീനശാസ്ത്രം സകലതിനെയും ശസ്ത്രക്രിയ ചെയ്തു. എന്നിട്ടും ആ നഗരം ഇന്നും നിലകൊള്ളുന്നു. പുരാതനനാഗരികതകൾ കീഴടക്കിയും നശിക്കുകയും ചെയ്തു ആ മണ്ണ് അവിക്കെത്തുന്നതാണ്. റോമിന്റെ വിസ്തൃതി ചുരുങ്ങിയിട്ടില്ല. കൈബർനടി വറ്റിപ്പോയിട്ടില്ല. കാലത്തിന്റെ പുതുപലകയിലെ കരുക്കൾപ്പോലെ റോമാപുരിയിലെ ഏഴ് കനകം ഇന്നും വെളിയിൽനിൽക്കുന്നുണ്ട്. വിദ്യുച്ഛീപ മാലകളുടേയും വേഡിയോഗാനങ്ങളുടേയും, വിമാനഗതകളുടേയും ഇടയിൽ സ്റ്റേഷനുകളുടെ ധൂമപാലങ്ങൾ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു പ്രേതപോകവും പുനർജന്മം ഉണ്ടെന്ന് പ്രാചീന റോമാനഗരി.

റോമിലെ ജനങ്ങളെപ്പറ്റിയ കഥകൾ ചരിത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ ഐക്യത്തിലും തെളിയിക്കുന്നു. വിശപ്പും മുഴുവനും മറ്റും കൊല്ലിക്കൊണ്ടിരുന്ന ആ നാടും നിവൃത്തിയും പട്ടാളത്തിലും തന്റെ ദിനപിജനനാടകങ്ങളുടെ അവസാനയവനികളോടും ചിലവെടുത്തു കൂട്ടിയിട്ടു കഴിഞ്ഞു. ഡീസർ പട്ടാളത്തിലൂടെ വർണ്ണാശ്രമങ്ങൾക്കിടയിൽ ജീവിക്കുന്നവർക്കുമാണ് ഇരയായിത്തീർന്നത്. നീറോ പട്ടാളത്തിലൂടെ 'പ്രവാകർഷാദാ' സമ്പ്രദായംകൊണ്ട് ക്രൈസ്തവർക്കെതിരെ നിലകൊള്ളുന്നു. ൨൪൭ നരകവും നിവൃത്തിയും കൽ ഇരുണ്ടതും താഴികക്കുടങ്ങളും പിന്തിരിയുന്ന 'പ്രവാകർഷാദാ' പട്ടാളത്തിലും പട്ടാളത്തിലും തുടങ്ങിയവർ പരിസരത്തിലെ ഗുണഭോക്താക്കളും കടക്കുന്ന ഒരു പ്രതിനിധിയാണെന്നുള്ളതാണ്. ജനങ്ങളുടെ ചിന്താഗതി മാറി. ജീവിതരീതി മാറി. ശിക്ഷയും പരിതൃപ്തിയും മാറ്റം കഴിയാത്ത ഒരു 'കല'യായി മാറ്റം അവശേഷിച്ചു. നവീനശാസ്ത്രം സകലതിനെയും ശസ്ത്രക്രിയ ചെയ്തു. എന്നിട്ടും ആ നഗരം ഇന്നും നിലകൊള്ളുന്നു. പുരാതനനാഗരികതകൾ കീഴടക്കിയും നശിക്കുകയും ചെയ്തു ആ മണ്ണ് അവിക്കെത്തുന്നതാണ്. റോമിന്റെ വിസ്തൃതി ചുരുങ്ങിയിട്ടില്ല. കൈബർനടി വറ്റിപ്പോയിട്ടില്ല. കാലത്തിന്റെ പുതുപലകയിലെ കരുക്കൾപ്പോലെ റോമാപുരിയിലെ ഏഴ് കനകം ഇന്നും വെളിയിൽനിൽക്കുന്നുണ്ട്. വിദ്യുച്ഛീപ മാലകളുടേയും വേഡിയോഗാനങ്ങളുടേയും, വിമാനഗതകളുടേയും ഇടയിൽ സ്റ്റേഷനുകളുടെ ധൂമപാലങ്ങൾ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു പ്രേതപോകവും പുനർജന്മം ഉണ്ടെന്ന് പ്രാചീന റോമാനഗരി.

ലിയിലെ 'സക്കബർ'കണകളിൽനിന്നു പുതിയ വാസസ്ഥലം തേടിവന്ന ഒരുക്കൂട്ടം മലയർ, കൈബർനിയുടെ തെക്കും കിഴക്കുമുള്ള കുന്നുകളിൽ കുടിയേറിപ്പാർത്തു. അവരിൽ പലക്കൈറൻകുന്നിയെ നിവാസികളുടെ നേതാവ്, 'റോമുഡസ്സ്' എന്ന മഹാശക്തൻ, ആ കുന്നിലെ മൂന്നു ശിവരാത്രിയായി നിവർത്തിയെന്ന മൂന്നു ഗ്രാമങ്ങളെ ഒന്നാക്കിത്തീർക്കുകയും, ആ പട്ടണത്തിന്നു റോം എന്ന പേർ നൽകുകയും ചെയ്തു. (ക്രി. മു. 754-ാണ്ടു് എ.ഡി. 21-ാണ്ടു-യാണത്രേ ഈ സമയോത്സാഹം സാമകുരണവും നടന്നതു്.) കാലക്രമത്തിൽ റോമിന്റെ വിസ്താരം വളർച്ചയുണ്ടായി. നഗരം ഏഴു കുന്നുകളിലേയ്ക്കും വ്യാപിച്ചു. 'പലക്കൈറൻ,' 'ക്യൂറ്റിറോളിൻ,' 'ക്യൂറിനാൽ,' 'വിരിനാൽ,' 'എസ്ക്യൂവിൻ,' 'ക്വേലിയൻ,' 'അവൻകൈറൻ' ഇവയാണു് പതിനാലുപ്രസിദ്ധമായ ആ ഏഴു കുന്നുകൾ. റോമാനഗരം ഇന്നും ഈ ഏഴു കുന്നുകളുടെ മുകളിലും, കടൽപ്പലം താഴ്വരകളിലുമായി നിറയന്നു കിടക്കുകയാണു്.

"റോമിൽ നിന്നും എവിടെ നടക്കുമ്പോഴും, കാണുന്ന സകല പശുക്കളുടേയും ഉള്ളിൽ ഒന്നു കയറി നോക്കാതെ പോകരുതു്. അവയ്ക്കു കത്തുകുവാൻ പറ്റാത്തതും പുതുതായോ, വിശേഷമായോ നിങ്ങൾ കണ്ടെത്താതിരിക്കുകയില്ല."

റോമിലെ ഇന്ത്യൻ ഏംബസ്സിയിലെ ഇറ്റാലിയൻ പതിതാശ്വേട്ടൻ, റോമിൽ സന്ദർശിക്കേണ്ടുന്ന പ്രധാന കാഴ്ചകളെപ്പറ്റി വിവരിച്ചതന്നു കൂടുതൽ അദ്ധ്യായമായി ഏതാനു തന്നെ ഉപാദേശം അർപ്പിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. അവർ പറഞ്ഞതു തികച്ചും പരമാർത്ഥമാണെന്നു് ഏതൊക്കെ വെറുപ്പുകയും ചെയ്തു. പഴയതും പുതിയതും, പലിയതും ചെറിയതുമായ പശുക്കൾ പശുക്കളുടെ ഒരു മണ്ഡി

ഈ പ്രദർശനംതന്നെയാണ് റോമാനഗരം. ഡെൻറ് പാളിന്റെ പാളി, റോമിലെ മറ്റു ദേവാലയങ്ങളുടെ പേരും മുമ്പെയും അപകാരമാനമാക്കിത്തീർന്നുണ്ടെങ്കിലും ഉപപരിചയ പുതിയ ആനന്ദത്തിന്നും റോമിലെ ദൈവദോഷാവസ്ഥയിന്റെയും അന്തർഗതം വഴി തെളിക്കുന്നുണ്ടെന്നു കാണാം. ചക്രവർത്തിമാരുടെയും പ്രഭുക്കളുടെയും മേൽക്കൂപ്പത്തിന്റെയും ധാരാളിത്തത്തിന്റെയും ചിഹ്നങ്ങളായി ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കുന്ന സംസ്കൃതീതമായ സ്തംഭങ്ങളുപയോഗം കണ്ടു തിട്ടമുപോൾ നമുക്കു പുതിയ ആനന്ദം പകർത്തുന്നതു പാളികൾക്കുള്ളിലെ കൊത്തുപണികളും, വണ്ണവിതുമ്പും, ഉറപ്പുകൾ പ്രതിമകളുമാണ്.

റോമിൽ ക്രിസ്തുജനസംഗ്രമണത്തിന്റെ പ്രാരംഭഘട്ടത്തിൽ മതപരമായ യോഗങ്ങളും ചർച്ചകളും പുതിയ വിശ്വാസികളായിത്തീർന്നു ധനികന്മാരുടെ സഹായത്തോടെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നു നമുക്കറിയാം. പുതിയ മതത്തോടുള്ള ക്രമം കൈനിയം ക്രമങ്ങൾ കൈനിയങ്ങൾ കൈവരണം, മതസമുച്ചാരങ്ങൾക്കുപയോഗപ്പെടുത്തിവന്നിരുന്ന സഹായങ്ങളെ പിന്നീട് ആരാധനാമന്ദിരങ്ങളാക്കി മാറ്റി പുരോഹിതന്മാരുടെ മേൽനോട്ടത്തിന്നു വിട്ടുകൊടുത്തു.

ക്ലോൺസ്റ്റൻതൈറന്റെ ചക്രവർത്തിയാണ് ആദ്യമായി ക്രിസ്തുജനത്തെ റോമിലെ രാജകീയമതമായി അംഗീകരിച്ചത്. അദ്ദേഹം അനേകം മതമന്ദിരങ്ങൾ—‘ബസിലിക്ക’കൾ—റോമിനു സംഭാവന ചെയ്തു. ഈ ബസിലിക്കകളുടെ അന്തർഗതം അക്കാലത്തെ അമ്പലങ്ങളുടെ മാതൃകയിലും, ബസിലിക്കാവാദസഹായങ്ങളുടെ ഉപവിധം സ്തംഭപരമ്പരകളോടുകൂടിയ അങ്കണത്തിന്റെ മാതൃകയിലുമാണു നിർമ്മിച്ചിരുന്നത്. ഒരിടത്തും അനാ

നഷ്ടമുള്ള സഹായകകേന്ദ്രങ്ങളായ 'ഡയാമോണി' മന്ദിരങ്ങളും മതപ്രചരണത്തിന്റെ തണലിൽ വർദ്ധിച്ചുകൂടിയ ശി. കാലാന്തരത്തിൽ ഏല്പാനരം മതമന്ദിരങ്ങളും ബസിലിക്കകൾ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടു. വീടുകൾ മികച്ച കലാസൃഷ്ടികൾക്കൊത്തുവെച്ചിട്ടു വെക്കുന്നത് അക്കാലത്തെ കലാകന്മാരുടെ പരിഷ്കാരമായിരുന്നു. വർണ്ണാശയം പള്ളികളായി മാറിയപ്പോൾ ആ അലങ്കാരസമ്പ്രദായവും അവിടേയ്ക്കു സംക്രമിച്ചു. ചുരുക്കിയിട്ടുള്ളതും, ചുറ്റും പ്രതിമകൾക്കും പുതിയ ക്രിസ്തീയപുരാതന കൂട്ടിച്ചേർത്തുവെക്കുകയും, വിശ്വവിഖ്യാതരായ ആലോചകന്മാരുടെയും പ്രതിമാശില്പികളുടെയും കല്പനാവൈചിത്ര്യത്തിന്റെ മകുടോദാഹരണങ്ങളായ കലാസൃഷ്ടികൾ പള്ളികൾക്കുള്ളിൽ സ്ഥലം പിടിച്ചത് അക്കാലത്തുകൊണ്ടാണ്.

പ്രധാനപ്പെട്ട 66 പള്ളികൾ റോമാനഗരത്തിലുണ്ട്. അവയിൽ പലതിലും ഞാൻ ചെലവഴിച്ചു മണിശുഭകരം അറിവുണ്ടായിത്തീർന്നുണ്ട്. മതമേന്മയല്ല ഏതൊരു മേഖലയെങ്കിലും നയിച്ചത്. വിവിധകലകളുടെ നിലവാരമുണ്ടായിട്ടുണ്ട് ഞാൻ അവയെ ദർശിക്കുന്നത്. മനസ്സിനു കളർച്ചയും ശാന്തിയും പകർന്നു നൽകിയതെ പരിശുദ്ധമേഖലയാണ് അവയോരോന്നും.

ബോഴ്സ് സ്കാലറി

റോമിലെ പഴയതും പുതിയതുമായ അനേകം കലാസ്മാരകമന്ദിരങ്ങളിലും, ചിത്രശാലകളിലും, കാഴ്ചശാലകളിലും കടന്നുചിഞ്ഞാൽ മണിശുഭകരം മോഹിതമാകുന്നതറിവുകയില്ല. പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കണ്ട കണ്ണും കരളും കളർപ്പിക്കുന്നതും അമൂല്യമായ കലാസൃഷ്ടികൾ

ഭാരണ പഴയ കോട്ടകൾക്കിടയിലും, തകർത്തറങ്ങളിലും, പള്ളികളുടെ നിലയറകളിലും നിശ്ശേഷപിച്ചതൊഴുതിയിരുന്നതു്. വെൺകളുക്കല്ലുകളിൽ കടികൊള്ളുന്ന ആ കലർ വൈവേദങ്ങളെ വാക്കുകൾക്കൊട്ടെ വിവരിക്കാനോ തൂലികകൊണ്ടു പകർത്താനോ സാധ്യമല്ല. മാനുവൽസ്ക്രിപ്റ്റ് മുമ്പിൽ ജാതും ഉയിക്കൊള്ളുന്ന അതുതാപ്രയുക്തികളാണു് അവയോരോന്നും. പ്രതിമാശിപ്തകലയുടെ ഒരു പ്രത്യേകതയാണു് ഇതെന്നു തോന്നുന്നു.

റോമിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ 'ബോർട്ടീസ്സ് ഗ്യാലറി' യിലെ കലാവസ്തുക്കളെപ്പറ്റി വിവരണംകൊണ്ടു് ഒരേകദേശത്തുനമെങ്കിലും വായനക്കാർക്കിടയ്ക്കു കൈമാറാൻ മിനക്കുടന്നതു പെരുതെയാണു്. ഉദാഹരണമായി അവിടുത്തെ കാസ്റ്റിനോ എന്ന പ്രതിമാശിപ്തിയുടെ 'പോളിനെ ബോർട്ടീസ്സ്' എന്ന വെണ്ണകൽപ്രതിമയെ ഏകദേശം ബോർട്ടീസ്സ് പ്രഭുവിന്റെ രൂപം, വീനസ്സ് ദേവതയുടെ മട്ടിൽ നിർത്തിപ്പ കർമ്മമായൊരു കലാശിപ്താണിതു്. പ്രഭുവി, ഒരു പട്ടുകിടക്കയിൽ കാൽനീട്ടിയിരുന്നു കണക്കെ കിടക്കയിലൂന്നി, മറ്റൊ കൈകൊണ്ടു് ഒരു പ്ലിംപ്ഷം കടിച്ചു തിന്നുകയാണു്. പ്രഭുവിന്റെ രൂപമാവസ്ഥയും അവരും അസ്സലായിട്ടു് ആ ശിലയിൽ ഫലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഏറ്റവും അതുല്യതകരമായ വേല—ശിപ്തിയുടെ കലാപരമായ കഴിവിനേറിയം കല്പനയുടേയും പരമകാഷ്ഠ—ആ കിടക്കയിലാണു് അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. കിടക്കയിലെ സൂക്ഷ്മങ്ങളായ വളിവുകളും മുഴകളും മാത്രമല്ല, നലയിണയുടെ അഗ്രങ്ങൾ തുന്നിച്ചെട്ടിയത്തുവിടുകയും, ഇടയ്ക്കു ഏകദേശം തമ്മിൽ ഏറ്റു കൂട്ടിയിരിക്കുന്നുപോലും ആ കല്പിൽ പണിചെയ്തു കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. തൊട്ടുനോക്കിയാൽ മറ്റൊരു അതു പട്ടല്ല ക

ല്ലാഞ്ഞെന്നു ഭയം വരികയുള്ളു. 150 വർഷം മുമ്പു നിശ്ചയിച്ച ഒരു പ്രതിമയാണിത്.

അവിടെത്തന്നെ മറ്റൊരു അത്ഭുത പ്രതിമ കാണാം. 'പ്രോസർപീനിയൻ ബോൾഡറൺ.' ബർണീനിയുടെ ഒരുതമ കലാസൃഷ്ടിയാണിത്. (റോമിലെ പഴയ കൊട്ടാരങ്ങളിലും, പള്ളികളിലും തെരുവുകളിലും ശില്പകലാചക്രവാർത്തിയായ ബർണീനിയുടെ അത്ഭുതസംഭാവനകൾ കടികൊള്ളുന്നതു കാണാം) ആ കന്യകയെ രാക്ഷസപ്രകൃതിയോടുകൂടിയ ഒരു കീഡകൻ ബലാശ്ചാരമായി വാലിക്കയറ്റത്തു കൊണ്ടുപോകുന്ന രംഗമാണ് ചുറ്റും കടഞ്ഞെത്തു നെപ്പിരിയുന്നത്. ആ കന്യകയുടെ മുഖത്തെ നൈരാശ്യാം മിഴികളിലെ നിസ്സാരതയോടൊപ്പം നമ്മുടെ നെഞ്ചലിയിപ്പിക്കുന്നു.....പൈശാചികമായ ദോഷബന്ധിന്റെ വിരുദ്ധമാണ് അകൃമിയുടെ കണ്ണുകളിലും ചുണ്ടുകൾക്കിടയിലും സ്ഫുരിക്കുന്നത്. അവന്റെ ഇരിമ്പുലക്കൾപോലൊന്ന കൈവിരലുകൾ അവളുടെ തുടയിൽ അമർത്തിപ്പിടിച്ച് പാടുകൾപോലും തെളിഞ്ഞു കാണാത്തത്. ആ സാലാപി പരിപൂർണ്ണ നഗ്നയാണെന്ന വാസ്തവം നമ്മുടെ മനസ്സിലേയ്ക്കു തിന്തോക്കുന്നില്ല. നമ്മുടെ വികാരങ്ങളെ അവളുടെ ദയയാചനാഭീനമായ വക്ത്രമണ്ഡലത്തിലേയ്ക്ക് അപഹരിച്ചെടുക്കുന്നതിലാണ് ശില്പിയുടെ കല്പനാപാടവം വിരളിക്കുന്നത്. നന്മത്തകളിമണ്ണിനെക്കൊണ്ടൊക്കെയാണ് ബർണീനിയുടെ കൈകൾ ആ വെണ്ണക്കല്ലിനെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

'ഡേവിഡ്സിന്റെ കവണകേൾ' എന്ന ഭവനദർശന പ്രതിമയും ബർണീനിയുടേതാണ്. 1619-ൽ, തന്റെ 21-ാമത്തെ വയസ്സിൽ, ബർണീനി നിശ്ചിച്ച് ഒരു ഗുഹ

പ്രതിമ. പുഷ്പാങ്കുരത്തിന്റെ പൂർണ്ണസൗജന്യവും, യുവത്വത്തിന്റെ ശക്തിയും, കവണയുടെ ചലനപ്രതീതിയും ജീവശ്ലോകെ പകർത്തിയ ഈ പ്രതിമ അതുതമല്ലാ, മേൽമാൺ നമ്മുടെ മനസ്സിലങ്കുലിപ്പിക്കുന്നത്.

സ്നാനം കഴിഞ്ഞു നനഞ്ഞൊട്ടുന്ന വസ്ത്രവുമായി നില്ക്കുന്ന ഒരു തരുണിയെ അങ്ങനെയെന്നെ വെൺകല്പിൽ ചിത്രത്തിലാണിടാൻ കഴിയുമെന്നു വിശ്വസിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? ബോർ്ലീസ്സ് മന്ദിരത്തിൽ അങ്ങനത്തെ ഒരു പ്രതിമയുണ്ട്. കല്പിതപ്പെട്ടാലും അവിയിപ്പിക്കുന്ന ശില്പകല!

പഴയ ഇറ്റാലിയൻ ചിത്രകാരന്മാരുടെ അനേകം കലാസൃഷ്ടികൾ ബോർ്ലീസ്സ് കൊട്ടാരത്തിന്റെ ഭിത്തികളെ അലങ്കരിക്കുന്നു. റൂബൻസിന്റെ 'ശവസംസ്കാരം,' ബസ്സാക്കോവിന്റെ 'ഭടവിലത്തെ അത്താഴം,' തൈത്തോന്റെ 'ചരിത്രപരമായ പ്രാപഞ്ചികച്ഛേദം,' ബോട്ടിക്കെല്ലിയുടെ 'പരിശുദ്ധകന്യകയും പത്രനും' എന്നീ ചിത്രങ്ങളും, റഫേലിന്റെ 'ഫെർനാറിനാ,' 'പെറ്റുഗലിനോവിന്റെ ചോയറപടം,' 'ക്രിസ്തുദേവന്റെ ശവകുടീരം' എന്നീ ചിത്രങ്ങളും അവിടെ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു.

വത്തിക്കാൻ നഗരം—കത്തോലിക്കരുടെ വിശുദ്ധവർഷാവേഷം

1950 റോമൻ കത്തോലിക്കരുടെ വിശുദ്ധവർഷമാണ്. റോമിലെ പള്ളികളിലും വത്തിക്കാൻ നഗരിയിലും മാത്രമല്ല ലോകത്തിന്റെ എല്ലാ മൂലകളിലുമുള്ള കത്തോലിക്കാസമുദായങ്ങളിലും ഈ വിശുദ്ധജൂബിലിയുടെ ചടങ്ങുകൾ നടന്നുവരികയാണ്. ക്രിസ്തുമസ്സാഘോഷങ്ങളോടുകൂടി അവയവസാനിക്കും.

ക്രിസ്തുമസ്സനാളിൽ, ലോകസമാധാനത്തിനുവേണ്ടി ഒരു കൂട്ടുപ്രാർത്ഥന നടത്തണമെന്നു മാപ്പാപ്പ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതേ ഇനിയത്തെ ജൂബിലിക്ക് ഇരുപത്തിയഞ്ചു വർഷം കാത്തിരിക്കണം. അതിന്നിടയ്ക്കും മരുപ്പടയും ആറന്തബോനും പൊട്ടിക്കെതിരിച്ചു മനുഷ്യപംശം നാശത്തിലേയ്ക്കു പതിക്കാതിരിക്കാൻ നാം പ്രാർത്ഥിക്കുക.

ഇന്ത്യൻ തീർത്ഥാടനാസംഘം

ഈ വിശുദ്ധവർഷത്തിൽതന്നെ റോമിലും വത്തിക്കാൻനിലും ഏത്തിച്ചേരാൻ സാധിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ, ഭാസാധാരണമായ പല കഷ്ടകളും കാണുന്നതിനും, വിവിധ രാജ്യക്കാരും വിഭിന്നവേഷക്കാരായ തീർത്ഥാടകക്കൂട്ടമായി ഇടകലരുന്നതിനും എനിക്കു സന്ദർഭമുണ്ടായി. ചീനക്കരാട്ടു ചിലിവരെ ലോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗത്തുനിന്നും കത്തോലിക്കർ അവിടെ ആയിരക്കണക്കിൽ വന്നുചേർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പൂട്ടത്തിൽ ധാരാളം ഇന്ത്യക്കാരും സിദ്ധോൺകാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഹിദേൾഗിയരായ

തീർത്ഥയാത്രക്കാർക്കു വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങളും സഹായങ്ങളും നല്കുന്നതിനു വത്തിക്കാൻ അധികൃതന്മാരും, ഇറാഖിലുൽ ഗവൺമൻറും സഹകരിച്ചു വിപുലമായ ഐക്യോദ്യമം കലശ്ശിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഭാഷകൾക്കുണ്ടോ, ജീവിതരീതികൾക്കുണ്ടോ ഭേദമായി വാങ്ങാത്ത ബന്ധവുമില്ലാത്ത ഈ വിദ്വരരാജ്യക്കാരായ അതിഥികളെ അവിടെ ഉൾക്കൊള്ളിക്കാനും അവരുടെ സൗകര്യങ്ങൾ അന്വേഷിക്കാനും അധികൃതന്മാർക്കുണ്ടെന്നറിയുന്ന പാട്ടുകെട്ടുകളുണ്ടി വരുന്നുണ്ട്. ഗംഭീരമായ ദോഷാസനം കണ്ട് അമ്പരന്നു ചിരിച്ചാൽ നീങ്ങുന്ന പാവങ്ങളാണധികവും. വിശേഷിച്ചു ഇന്ത്യയിൽനിന്നു വന്നവർ. “ഇന്ത്യക്കാരായ തീർത്ഥയാത്രക്കാരെ! ചെറുചെയ്യൂ ഇലകുടിക്കു് കയിനിന്റെ പാതയിൽനിന്നു വിട്ടുനില്ക്കുക,” എന്നു ദോമിലെ സെൻട്രൽ സ്റ്റേഷനിലെ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകളിലെ ഉച്ചഭാഷിണികൾ ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിൽ കൂടെക്കൂടെ താഴീതുചെയ്യുകകാണിരുന്നു. ഇന്ത്യൻ തീർത്ഥയാത്രക്കാരിലധികവും തെക്കെ ഇന്ത്യക്കാരാണ്. അവർക്കു ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷയെക്കാൾ കൂടുതൽ മനസ്സിലാകുന്നതു ലാറ്റിൻഭാഷയാണെന്നു ദോമക്കാരുണ്ടോ അറിയുന്നു.

യൂറോപ്പിന്റെ ഉൾനാടൻമുഖകളിൽനിന്നു കെട്ടും ഭാഷയും ചുമലിലേററി, പുണ്യസ്തോത്രങ്ങളും പാടിക്കൊണ്ടു വരുന്ന ഹാമീണസംഘങ്ങളും നമ്മുടെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിക്കുന്നു. അവരിൽ പലരും വർത്തമാനമായി പരിചയമില്ലാത്ത പാവങ്ങളാണ്. ഭാരം കാരകളും ബസ്സുകളും നിരന്തരമായി നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന തെരുവുകൾ അവക്കുവുമായി മുറിച്ചുകടന്നു പരക്കുംപായുന്ന ആ സാധുക്കളെ നിയന്ത്രിക്കാൻ ഒരു വഴിയുമില്ല. അവരിൽ ചിലർ കാൽനടയായിട്ടാണ് ദോമിൽ വന്നുചേർന്നു്.

ഈ ജൂബിലിയവസരത്തിൽ റോമിലെ പള്ളികളിലെ ഒരു വിശേഷം, വിശുദ്ധ കവാടങ്ങൾ തുറന്നിട്ടിരിക്കുകയുണ്ടാകുന്നു. കത്തോലിക്കാ ഭക്തന്മാർ അവയ്ക്കും പ്രവേശിച്ചു ആരാധന നടത്തേണ്ടുന്ന നാലു പ്രധാന പള്ളികളുണ്ട്! സെൻറ് ജോൺ ലേറെററൻ പള്ളി, സെൻറ് പീറ്റർ പള്ളി, ബാൻസ് പാൾ പള്ളി, സെൻറ് മേരി മാഗ്ഡേലൻ പള്ളി. ഈ പള്ളികളുടെ പുറംചുമരിലെ പരിശുദ്ധകവാടങ്ങൾ ജൂബിലി വർഷങ്ങളിൽ മാത്രമേ തുറക്കുകയുള്ളൂ. ഈ പരിശുദ്ധകവാടങ്ങളിലൂടെ കടന്ന് ആരാധന നടത്താനാണ് ആയിരക്കണക്കിൽ ഭക്തന്മാർ വന്നുചേരുന്നത്. സെൻറ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെ പരിശുദ്ധകവാടം തുറക്കുന്ന കർമ്മം നിർവ്വഹിക്കുന്നത് മാപ്പാപ്പയാണ്. വർഷാവസാനത്തിൽ മാപ്പാപ്പയുടെ കൈകൾ ഞെട്ടിക്കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന അത്ഭുതകരമായ വേഷം.

ഏ. ഡി. 800-ാമാണ്ടിലെ ക്രിസ്തുമസ്സിനത്തിൽ, മാപ്പാപ്പ ലിയോ മൂന്നാമൻ ഒരു ഫ്രഞ്ച് രാജാവിനെ റോമാക്കാരുടെ ചക്രവർത്തിയായി അധിരോഹിപ്പിച്ചു മുതൽക്കാണ്, പരിശുദ്ധ റോമാസാമ്രാജ്യം ആരംഭിച്ചതെന്നു പറയാമെങ്കിലും, വാസ്തവത്തിൽ 21 വർഷത്തെ പ്രഭുവായുവുണ്ട്. 1929 ഫെബ്രുവരി 11-ാം തീയതിയാണ് വത്തിക്കാൻ ഒരു സ്വതന്ത്ര രാജ്യമായി ആവിർഭവിച്ചത്. മാപ്പാപ്പയുടെ സഭയും (Holy See) ഇറ്റാലിയൻ സാമ്രാജ്യാധികാരവും തമ്മിലുണ്ടായ ഭേദസമ്മതിയുടെ ഫലമായി, മാപ്പാപ്പയുടെ നെസ്റ്റ് ഏക്കർ വിസ്തൃതിയുള്ള ഈ സ്ഥലത്തിന്റെ പരമാധികാരം സിംഹിപ്പിച്ചു. കത്തോലിക്കാലോകത്തിന്റെ തലസ്ഥാനം മാപ്പാപ്പ അധിവസിക്കുന്ന വത്തിക്കാൻ നഗരമാണ്. ക്രിസ്തീയപരമോഹിതൃത്തിന്റെ ഒരു കോട്ടപോലെ റോമിന്റെ ഒരു കോ

ണിൽ പ്രൗഢിയും പ്രതാപവും ചലൽക്കൊണ്ടു നില കൊള്ളുന്ന ഈ നഗരത്തിന്റെ മുക്കാൽ ഭാഗവും സെന്റ് പീറ്റർ പള്ളിയും, വത്തിക്കാൻ അരമനയും കലാവസ്തു ശേഖരശാലയും അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നു.

പഴയ സമ്പ്രദായത്തിലുള്ള ചുമന്നു കുപ്പായവും ചെന്നിമട്ടിൽ ചതഞ്ഞ തലപ്പായവും ധരിച്ച അഥവാത്ര ധരായ സപിസ്റ്റ് സർവ്വകളാണു് വത്തിക്കാന്റെ പ്രഭു ശക്തിമാരുള്ളിൽ കാവൽനില്ക്കുന്നതു്. വത്തിക്കാന്റെ ഈ കാവൽക്കാർ, സപിറ്റ് സർവ്വന്റിൽനിന്നു പ്രത്യേകമായി തിരഞ്ഞെടുത്തയക്കുന്നവരാണത്രെ. വത്തിക്കാണി ലെ ഒരു ഗ്രോഹികളുള്ളകളിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ കലീന രായ അംഗരക്ഷകന്മാരും (Noble Guards), കൊട്ടാര വക രക്ഷിഭടന്മാരും (Palatine Guards) മാറ്റം വേറേയു മുണ്ടു്.

വത്തിക്കാണു സ്വന്തമായ തപ്പാൽ-കമ്പിവകുപ്പും, പോലീസും, സിവിൽ-ക്രിമിനൽ കേരടതികളും ഏല്പാം ഉണ്ടു്. ലോകത്തിലെ പല പ്രധാന രാജ്യങ്ങളിലും വത്തി കാൻ സ്വന്തം അന്ധാസ്സിഡർമാരെയും നിശ്ചയിച്ചി ട്ടുണ്ടു്.

റോമാനഗരിയുടെ പടിഞ്ഞാറെ കോണിൽ ഒരു ബർ നദിയുടെ വലത്തെ കരയിലായി, 'വിമിനാൽ' ക ന്നിന്റെ പാർപ്പത്തിൽ, പഴയ 'അപ്പോളോ'ക്ഷേത്രത്തി ന്റെ പരിസരത്തിലാണു് വത്തിക്കാൻ സ്ഥിതിചെയ്യ ന്നതു്. ക്രിസ്തീയപൗരോഹിത്യത്തിന്റെ കേന്ദ്രം ഇവി ടെ സ്ഥാപിച്ചതിന്നു മീല പ്രധാന കാരണങ്ങളുണ്ടു്. റോമാനഗരം ചക്രവർത്തിയായിത്തീർന്നു എന്നു ചുമ ത്തിക്കൊണ്ടു, നീറോ ചക്രവർത്തി അനേകായിരം ക്രിസ്ത്യാ നികളെ ഈ സ്ഥലത്തുവെച്ചു ക്രൂരരണ്ടുതടവുവിട്ടിട്ടു

കൊന്നുകളഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഏ. ഡി. 64-ാം, 65-ാംമാണ് ഈ ശുശ്രൂഷാങ്ങൾ നടന്നത്. കേരളീയസ് കലിതൂലാ ചക്രവർത്തി പണിയിച്ച സർക്കസ്സ് (വൃത്താകൃതിയിലുള്ള വിശാലമായ വിനോദപ്പടം) ആയിരുന്നു അക്കാലത്ത് ഈ സ്ഥലം: കുറ്റവാളികളെന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ട ക്രിസ്ത്യാനികളെ, ശീലയിൽ പൊതിഞ്ഞ് എണ്ണയിൽ മുക്കി മനുഷ്യപ്പുറങ്ങളാക്കി ജീവനോടെ കത്തിച്ചുകളയുകയോ ചെയ്തിരുന്നുവത്രെ.

ഏ. ഡി. 67-ൽ സെന്റ് പീറ്ററുടെ വയറും ഇവിടെവെച്ചുതന്നെയാണു നടത്തിയത്. അതോടുകൂടി ഈ പതിസറം ക്രിസ്തീയ രക്തസാക്ഷികളുടെ ആത്മാക്കളുടെ പരിശുദ്ധക്ഷേത്രമായിപ്പരിണമിച്ചു.

ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് ആരാധനാസ്ഥാതന്ത്രവും

ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് ആരാധനാസ്ഥാതന്ത്രവും ലഭിച്ചത് ഏ. ഡി. 313-ലാണ്. കോൺസ്റ്റൻ്റെറൻ ചക്രവർത്തിയാണ് ക്രിസ്തുമതത്തെ രാജകീയമതമായി ആദ്യമായി അംഗീകരിച്ചത് എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. റോമിൽ പുതിയ ആരാധനാമന്ദിരങ്ങളും പള്ളികളും മറ്റും പണിചെയ്യിക്കാൻ മുൻകയെടുത്തു പ്രവർത്തിച്ചതും ഈ ചക്രവർത്തിതന്നെയാണ്. 324-ാമാണ്ടിൽ അദ്ദേഹം വത്തിക്കാൻ കുന്നിൻറെ മുകളിൽ, സെന്റ് പീറ്റററുടെ ശവകുടീരത്തിനുമീതെ, ഗംഭീരമായ ഒരു പള്ളിയുടെ നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ചു. ഇതിനുവേണ്ടി കലിതൂലയുടെ വിനോദപ്പടം പൊളിച്ചു നീക്കേണ്ടതായിവന്നു. 349-ാമാണ്ടുവരെ ഈ പള്ളിയുടെ പണി തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. പക്ഷേ, കോൺസ്റ്റൻ്റെറൻ പണിയിച്ച ആ പള്ളിയുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾപോലും ഇന്നു കാണുന്നില്ല.

ആ പള്ളി പല കാലങ്ങളിലുമായി ഫിദേലീയനായ ആ ബ്രമികളാൽ കൊള്ളയടിക്കപ്പെട്ടുപോയി. സെൻറ് പീറ്ററുടേയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിന്തുടർച്ചക്കാരായ ഐസ്ലാൻഡുകാരുടേയും ഭക്തനികാപശിഷ്യന്മാർ അടക്കം ചെല്ല അന്തർാഗതത്തെ അറകളും അക്രമികളുടെ ക്രൂരവിനോദങ്ങൾക്കിരയായിത്തീർന്നു. 846-ാമാണ്ടിലാമത് ഈ പള്ളിക്ക് ഏറ്റവും ഭയങ്കരമായ നാശം പിണ്ടുന്നത്. മുഹമ്മദീയനായ അക്രമികളിൽനിന്നും വീണ്ടും ആകൃമണങ്ങളുണ്ടായി പള്ളി നാശാവശേഷമായിപ്പോകുമെന്ന ഭയം, മാപ്പാപ്പ ലിയോ സാലാമൻ, പിറ്ററത്തെക്കൊല്ലും പള്ളിയുടേയും വത്തിക്കാൻ കുന്നിൻ്റെയും ചുറ്റുപാടും രൂപവസ്ഥിച്ച മതിപ്പെടുത്തിന്റെ നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ചു. എട്ടു വർഷം കൊണ്ട് പൂർത്തിയാക്കിയതും 'ലിയോണൈൻ ഭിത്തികൾ' എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്നതുമായ ഈ രക്ഷാവലയത്തിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ അവിടവിടെയായി ഇന്നും കാണാം. 1527-ലെ ജർമ്മൻകാരുടെ കയ്യടിയുമായ റോം ആക്രമണകാലത്ത് ഈ പള്ളിയും നശിച്ചു പോയി.

സെൻറ് പീറ്ററർസ് ആസനപ്പള്ളി

ഇന്ന് നാം കാണുന്ന സെൻറ് പീറ്റർപള്ളിയുടെ നിർമ്മാണം ജൂലിയസ് രണ്ടാമന്റെ കാലത്താണ് ആരംഭിച്ചത്. ബ്രമാൻറീസ്സ് എന്ന ഗില്ലിയുടെ പ്ലാനനുസരിച്ച്, 1506-ാമാണ്ട് ഏപ്രിൽ 11-ാംനു ഇതിന്റെ ശിഖാധാരപതകർമ്മം നടന്നു. ഒരു ഗ്രീക്കു കരിശിന്റെ ആകൃതിയിൽ പള്ളി നിർമ്മിക്കണമെന്നായിരുന്നു ബ്രമാൻറീസ്സിന്റെ പ്ലാൻ. എട്ടുവർത്തിനശേഷം, പള്ളിയുടെ പണിവിശ്വവിശ്വാകകലാകാരനായ റഫേൽ

ഏറ്റെടുത്തു. മാപ്പാപ്പ ലിയോ പത്താമന്റെ രക്ഷാധികാരിയായിത്തീർന്നിരുന്നു. നിർമ്മാണം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നതും, റഫേലിനു പുറമെ, ജൂലിയോറോ ഡാ സാഗല്ലോ, വെറോണ, ബാൽസ്റ്റോക്കർ തുടങ്ങിയ അക്കാലത്തെ പ്രമുഖ ശില്പികളും ഈ മന്ദിരത്തിന്റെ കവാടമായ ഉയർച്ചയെ സഹായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ലിയോ പത്താമന്റെ ചരമത്തിനുശേഷം പുതിയ പള്ളിയുടെ പണികൾ മന്ദീരവിച്ചു. ഒട്ടറിൽ 1546-ൽ പാദം മൂന്നാമൻ പള്ളിയുടെ പണി ശില്പിസാച്ചിനെമനായ മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോവിനെ കൈമാറ്റിച്ചു. മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോ, ബ്രോറോറീസ്സിന്റെ ഗ്രീക്ക് കലാശൈലിന്റെ ആത്യന്തിയിലുള്ള പ്ലാസ്തരണ സ്വീകരിച്ചു, പണി തുടർന്നു. സെൻറ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെ അത്ഭുതാവഹമായ ഗംഭീരകർമ്മം മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോവിന്റെ സ്വയംഭാവം. 1564-ൽ തന്റെ മരണവരെ, മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോ ഈ പള്ളിയുടെ നിർമ്മാണത്തിൽ മുഴുകിയിരുന്നു. പള്ളിയുടെ ആകാരത്തിൽ മാത്രമല്ല അന്തർഭാഗത്തെ അറകളും സ്തംഭങ്ങളും ഭിത്തികളും തന്റെ അനുഗൃഹീത രൂപികകൊണ്ടു മോടി പിടിപ്പിച്ചെന്നതിലും ആഞ്ജലോ ദത്തശ്രദ്ധനായിരുന്നു. ഫാളിന്റെ കമാനാകൃതിയിലുള്ള മോത്തായത്തിൽ ക്രിസ്തുദേവന്റെ ജീവിതസംഭവചിത്രപരമ്പരകൾ വരയ്ക്കാൻ മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോവിനു മുകളിൽ കെട്ടിത്തൂക്കിയ മരപ്പലകയിൽ അഞ്ചാറുകൊല്ലത്തോളം തുടർച്ചയായി മലങ്കിടക്കേണ്ടിവന്നതിന്റെ ഫലമായി മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോവിന്റെ ദേഹം വടിവോലെ മരവിച്ചു പോയെന്നു വരതിക്കാതിലെ ഗൈഡ് എറണാടു പറഞ്ഞപ്പോൾ, അതിൽ ഒട്ടും അതിശയോക്തിയില്ലെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോവിന്റെ ജീവ

കെട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതിലെ സുപ്രസില ചിത്രങ്ങളിൽ തെളിഞ്ഞുകാണുന്നുണ്ട്.

1603-ൽ—97 വർഷംകൊണ്ട്—ഇന്നത്തെ സെന്റ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെ പണി തെരവിയം പൂർത്തിയായി.

അതിനനുശേഷം പല കലണ്ടരിലായി പ്രസിദ്ധ കലാകാരന്മാർ പള്ളിയുടെ അകത്തും പുറത്തുമായി വളരെ പരിഷ്കാരങ്ങൾ വരുത്തിയിട്ടുള്ളതായി കാണാം. ഇവരിൽ ബർണ്ണീനിയുടെയും മെഡർണായുടെയും ചേതകൾ പ്രത്യേകം പ്രസ്താവ്യമാണ്. സെന്റ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെ മുഖിലത്തെ വിശാലമായ അങ്കനവും സ്തംഭങ്ങളും അങ്കണത്തിനകത്തും മുകളിലെ പ്രതിരോധരഥാകളും ബർണ്ണീനിയുടെ സംഭാവനയാണ്. “പിയാസ്സാ സെൻപിയാത്രോ” എന്നു വിളിച്ചുവരുന്ന, ശിലാസ്തംഭമായ ഈ ചതപ്രാങ്കണം ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വിശാലമായ പള്ളിമാറ്റമാണ്. 260 വാഴ നീളവും 215 വാഴ വീതിയുമുള്ള ഈ മാറ്റത്തിന്റെ മുൻവശത്തു്, അണ്ഡാകൃതിയിലുള്ള മറ്റൊരു പ്രാങ്കണവുമുണ്ട്. ഈ ഉപാങ്കണം നാലു വരികളിലായി നിലകൊള്ളുന്ന സ്തംഭനികളാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഉപാങ്കണത്തിന്റെ പുറംഭിത്തികളിൽ 88 വലിയ ചതുരങ്ങളുകളും, 284 ഒഴുക്കൻ തൂണുകളുമുണ്ട്. ഭിത്തികളുടെ മീതെ, പുണ്യവാളന്മാരുടെ 140 പ്രതിമകൾ നിരന്നിരിക്കുന്നു. ഭിത്തികളും തൂണുകളുമെല്ലാം കെരളകാവനമായ കൊത്തുവേലകൾ നിറഞ്ഞതാണ്.

ഈ ഉപാങ്കണത്തിന്റെ കെട്ടിടത്തിൽ, 80 അടി ഉയരമുള്ള ഒരു ശിലാസ്തംഭം നാട്ടിയിട്ടുണ്ട്. സൂചാകൃതിയിലുള്ള ഈ ദ്വാരക്കൽസ്തംഭം, കലിഗുലാ ചതുരന്മാരിൽ ആത്മപ്രകാരം പണ്ട് ഇരുത്തിപ്പിടിയിരുത്തി കൊണ്ടുവന്ന ഒരു പ്രാചീന ഇരുമ്പിപ്പഴുപ്പ് സ്തംഭംകൊണ്ടാണ്.

കലിഇലയുടെ റിനോട്രൈറ്റിയെ അവലോകിച്ചിരുന്ന ഈ അനന്തരസ്ഥലത്തെ 1586-ലാണ് ഇന്നത്തെ സ്ഥലത്തെ യുക്തമാക്കിയത്.

പള്ളിമുറ്റത്തിന്റെ ഇരുവശത്തും ഉയർന്നുകിടന്ന ജലധാരകൾക്ക് നശിച്ച പ്രത്യേകം ആകർഷിക്കുന്നതായി. 45 അടി ഉയരമുള്ള ഈ ജലധാരയെത്തുടർന്ന് മേയർ ഓഫീസ് നിർമ്മിച്ചത്. തുടർച്ചയായ തണുപ്പുകയുടെ ഉട്പ്പണിയെന്ന് ഉയരത്തിൽ തുടർച്ചയായ ഈ ജലധാരകൾ മേയർ, 340 വർഷം മുമ്പെ നിർമ്മിച്ച പൊലൈസ്തെ ഇന്നും നിലകൊള്ളുന്നു.

കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്ക്

ഉപാകണത്തിന്റെ വലതുവശത്തു മുകളിലായിട്ടാണ് വത്തിക്കാൻകൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കുള്ള പ്രവേശനപാത. വെള്ളാട്ടക്കൊണ്ടു നിർമ്മിച്ച കൂറൻ വാതിലുകൾ അടയ്ക്കുകയെന്ന ഈ പാടിപ്പുറത്തു കണ്ടാലിക്കാ പാതയോടൊന്നിച്ച് വത്തിക്കാൻ ജീവനാഡിയായ വത്തിക്കാൻ കൊട്ടാരം, തലയുയർത്തി നില്ക്കുന്നു. വത്തിക്കാൻ നഗരത്തിലെ പ്രത്യേകം മുഴുവനും പുരോഹിതവർഗ്ഗമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. അവരുടെ നാശ്യ കരാമിത്തോളം വരും.

വത്തിക്കാൻകൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കു നമുക്കു പ്രവേശനമില്ല. നാം സെൻറ് പീറ്റർപള്ളിയിലേയ്ക്കുതന്നെ തിരിയുക.

പള്ളിയുടെ പുറംഭാഗം ആസൂത്രണം ചെയ്തത് മേയർ ഓഫീസ്. 158 വാർഷികവും 133 അടി ഉയരമുള്ള ഈ പുഴയെത്തു താങ്ങിനില്ക്കുന്ന ഏഴു കൂറൻസ്തംഭങ്ങളും പത്തു കറിയ ചതുരസ്തംഭങ്ങളുണ്ട്. ക്രിസ്തുദേവ

നേരയും, ജോൺ പണ്യവാളന്റേയും, അപ്പോസ്തലന്മാരുടെയും 16 അടി ഉയരംവരുന്ന വെൺകൽപ്രതിമകൾ പൂമുഖത്തെ അലങ്കരിയ്ക്കുന്നു.

വിശുദ്ധകവാടം

പൂമുഖത്തിൽനിന്ന പള്ളിയുടെ അകത്തേക്ക് 5 പ്രവേശനദാർശമുണ്ട്. ഇവയിൽ ഏറ്റവും വലുതെന്ന് നാത്തുരുതാണ്. 'വിശുദ്ധകവാടം' നടുവിലത്തേതു് പെരുന്നാളാഘോഷാവസരങ്ങളിൽ മാത്രം തുറക്കപ്പെടുന്ന 'വൈദികകവാടം'മാണ്.

ഇവിടെ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള മുകളിൽ ചുരുൾ കാണുന്ന കൊത്തുവെച്ചിരുന്നതും 1439-ാമാണ്ടിനും 1445-ാമാണ്ടിനുമിടയ്ക്ക് ഫിലിപ്പൈ എന്ന കവാടാകൻ നിർമ്മിച്ചവയാണ്. അവയിൽ 'ക്രിസ്തുവും കത്യാമറിയവും' 'ബ്രഹ്മരീതികൾക്കു നന്ദൻ' 'പീറ്റർ,' 'സെൻ' 'പോളിന്റെ ശിരസ്സോടും' എന്നീ ചിത്രങ്ങൾ നാമെ പ്രത്യേകം ആകർഷിക്കുന്നു. പൂമുഖത്തിന്റെ മച്ചിന്റെ അടിമേതത്തു് 32 മാപ്പാപ്പമാരുടെ കമ്മായപ്രതിമകളും പതിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു.

കലാവസ്തുക്കളും അലങ്കാരചാത്രങ്ങളും

ഉള്ളിലേയ്ക്കു കടക്കുമ്പോൾ, മങ്ങിയ പ്രകാശത്തിന് അനുഭവപ്പെടുന്ന അന്തർഭാഗത്തിന്റെ ധ്യാപ്പിയും ഒരു വമ്പിച്ച പ്രതിഷ്ഠയിയുടെ അത്യന്തരംഗംപോലെ കർമ്മിനെ കിഷിളിപ്പിക്കുന്ന അന്തരീക്ഷവും നമ്മെ തെല്ലിടസ്സുവാക്കിപ്പോക്കുന്നു. ശ്രദ്ധേയമായതുകൂടിയും തൂണുകളിലും തട്ടുകളിലും കിടയിരിക്കുന്ന ഇവയ്ക്കും കവാടകോലങ്ങളും ഒരു മുകൾമേൽ പൊഴിച്ചു നമെ ഉണർത്തുന്നു. മ

തം കലയിൽ ഉറപ്പിക്കാനോ, അല്ല കല മരത്തിലുറപ്പിക്കാനോ, ഏതാണ്ട് റോമക്കാർ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതെന്തെന്ന് തീരുമാനിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. സെൻറ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെ ഉള്ളിലെ ഓരോ തൂടനാഴിയിലും, മണ്ഡപത്തിലും ഉപമണ്ഡപത്തിലും, ചുമരിലും ഭൂമിയിലും ഒരു പിക്ചറോടുകൂടിയ അടക്കിയെടുത്തിരിക്കുന്ന കലാവസ്തുക്കളുടേയും അലങ്കാരചിത്രങ്ങളുടേയും സ്റ്റാൻഡിംഗ് ഫിഗ്യൂരിന്റെയും വിസ്തരിച്ചൊരു പട്ടിക തയ്യാറാക്കിപ്പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് അവ ഒന്നായും കൂട്ടമായും ഉൾപാടിയിരിക്കുന്ന മാതൃകസൗന്ദര്യത്തിന്റെ അവഗാഹത്തെയും കരകൾക്കുമേൽത്തന്നെയും പകിടുന്നില്ല. മൈക്കൽ ആഞ്ചലോ, റഫേൽ ബർണീനി, ഫോറാസ്സോ, കറോറാജ, ജോർജോ, ബിയാഞ്ചി തുടങ്ങിയ വിശപരവാരന്മാരുടെ ആത്മാക്കളാണ് ആ അനാഭീഷ്യത്തിൽ സ്പന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

സെൻറ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെ അഞ്ചുശാഖത്തിന്റെ ആകെ വിസ്താരം 3,500 ചതുരശ്രയടിയാണ്. (ലണ്ടനിലെ സെൻറ് പാൾ പള്ളിക്ക് ഇതിന്റെ ചെറുതി വിസ്താരമേയുള്ളൂ. പാരീസ്സിലെ നോട്ടർഡാം പള്ളിക്ക് ഇതിന്റെ മൂന്നിലൊരംശവും.) മദ്ധ്യഭാഗത്തെ ഉയരം 92 അടിയാണ്. അവിടം മുതൽക്കാണ് മഹാകാളികത്തിന്റെ ഉയരം ആരംഭിക്കുന്നത്.

കുരുതി

സെൻറ് പീറ്റർക്കു ശവക്കല്ലറയുടെ നേരെ മുകളിലാണ് ഞാറത്തായ ഒരു ശിവാച്ഛത്രാപോലെ കുരുതി വിടർന്നിരിക്കുന്നത്. മൈക്കൽ ആഞ്ചലോവിന്റെ ശില്പകലാവിജ്ഞാതത്തിന്റെയും കല്പനാക്കവചിത്വത്തിന്റെയും മഹാകാലാഹരണമായി ഇതിനെ പരിഗണി

കാരം. ആഞ്ഞിലി വേലായുധൻ മരിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ പേര് സാമന്തമ്മായി എന്നായിരുന്നു. ഇതിനെത്തുടർന്ന്, കോട്ടയം ജില്ലയിലെ തൃക്കാക്കര ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, ഏതാനും വർഷങ്ങൾക്ക് ശേഷം 1989-ൽ നടന്ന നിയമസഭാ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ 1589-ാം നമ്പറിൽ അറവുകാരനായ ഒരു സ്ത്രീയാണ് വിജയിച്ചത്.

ചംഭകത്തതികൻ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്ന ഉയരം 405 അടിയാണ്. വീതി 138 അടിയും, അകത്തെ ചുമതകൾ മുഴുവനും പറ്റിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വിരൂപാക്ഷന്റെ അലങ്കാരങ്ങളിലൊന്നാണ്. 'കാവ'-ഡി-ആപ്പിനോ' എന്ന കലാകാരന്റെ കരുണാപരമായ രൂപവും, ചംഭകത്തിന്റെ മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്ന കൂറൻ ശൈലാലിന്റെ മുകൾഭാഗത്തായി 'പിതൃവേദം'യെ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ചെറു വില്ലിന്റെ ആകൃതിയിൽ വളഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന മുകളിലെ അലങ്കാരങ്ങളിൽ, ക്രിസ്തുദേവൻ, കന്യാമറിയം, ജോൺപൗലോസ്, അപ്പോസ്തലന്മാർ ഇവരുടെ രൂപങ്ങൾ കൊത്തിയെടുത്തുണ്ട്. ഈ മേഖലയെക്കുറിച്ചു നിർമ്മിച്ചതെന്തിനായിരുന്നു പതിനാലാം നൂറ്റാണ്ടിലെ പ്രവേശിക്കുന്ന ചക്രവർത്തിമാർ ചംഭകത്തിന്റെ അന്തർഭാഗങ്ങളിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയതെന്തിനായിരുന്നുവെന്ന് അറിയാൻ കഴിയില്ല.

ജാലകരമേഖലയ്ക്കു താഴെ, പീറൻ പുണ്യവാളന്റെ പൗരോഹിത്യപ്രാമുഖ്യം പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള, സെന്റമാന്യൂവിന്റെ സുവിശേഷത്തിലെ ഒരു വാക്യം: “അങ്ങൻ പീറനാണ്”. ഈ വാദമേൽ ഞാൻ എന്റെ പള്ളി കെട്ടിയുയർത്തും.”— മലാറംപ്ലാക്കം വരുന്ന അക്ഷരങ്ങളിൽ പകർത്തി കൊത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ ചുറ്റിലും, അണ്ഡാകൃതിയിലുള്ള മെമ്മോയച്ചട്ടത്തുകളിൽ നാലു സുവിശേഷകന്മാരുടെ രൂപങ്ങളും കാണാം. ഇവയിൽ പൂജ് പുണ്യവാളന്റെ കയ്യിലെ പേനയുടെ നീളം 7 അടി

യാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ ആ രൂപങ്ങളുടെ ആകെ വലിപ്പം ഏതാണ്ട് ഉയരിക്കാമല്ലോ.

കേരളത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ ചില നട്ടുകുളം മട്ടപ്പൊവു കളമുണ്ട്. അവിടെ കയറിനിന്നു നമുക്കു ഉള്ളിലേയും താഴ്വരകളും ചാഴികൾ നല്ലപോലെ കാണാനാവിടാ.

കേരളത്തെ താങ്ങി നിൽക്കുന്ന നാലു കൂറ്റൻസ്തംഭങ്ങളുണ്ട്. കാരാ സ്തംഭത്തിന്റെയും ഉയരം 145 അടിയും ചുറ്റളവ് 230 അടിയുമാണ്. ഈ ശിഖാസ്തംഭങ്ങളിലെ കൊത്തുവലുകളും ചിത്രപ്പണികളും നിർവ്വഹിച്ചതു ബർണീനിയാണു്. പുണ്യവാതുനാരുടെ 16 അടി ഉയരത്തിലുള്ള പ്രതിമകൾ സ്തംഭപാദങ്ങളെ ചേർന്നിരിക്കുന്നു.

കേരളത്തിന്റെ മുകളിലേയ്ക്കു കയറിപ്പോകാൻ, പീഠിയാണിയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള കോണുകളും കൂടാതെ ഒരു 'ഇലക്ട്രിക് ലിഫ്റ്റ്' ആണ്. ലിഫ്റ്റിൽ കയറി മുകളിലേയ്ക്കു സവാരി ചെയ്യുന്നതിനേക്കാൾ ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുക, അല്ലെങ്കിൽ ആയാസമനുഭവിക്കുകയും കാര്യം യാതി ആ കോണിപ്പടവുകൾ കയറാനാണ്. കടലുപോലെയും വാങ്ങി കയ്യിൽ കരുതി 50 ലീറ്റർ പ്രവേശനപീസും കൊടുത്തു ഞാൻ മുകളിലേയ്ക്കു കയറിത്തുടങ്ങി. മുകളിൽ പല പതനങ്ങളിലായി, വിരളമിടാനും കൂടുതൽ കൾ നോക്കി. മനസ്സിലാക്കാനും ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്ന ഗ്രാമ്പളങ്ങളുണ്ട്. 139 പടവുകൾ കയറി ഒന്നാമത്തെ തട്ടിലെത്തി. അവിടുന്നാക്കേഴ്ത്ത് ഗുട്ടങ്ങിയതും നെറുകത്തന്നെയുള്ളവയുമായ കൊല്ല പടവുകളാണ്. ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടു കഴിഞ്ഞ കാലുകളുമായി ഒരു മുകളിലെ പ്രാണയിൽ-കേരളത്തിന്റെ മുഖാവിയ്-എത്തി, അവിടുത്തെ മതിമതി വീട്ടിലുറക്കുവാൻ താഴെത്തലോളത്തിലേയ്ക്കു് ഒരു നോക്കിയപ്പോൾ, നോക്കിപ്പോ അകം പ്രതാപവും താ

[illegible]

സെൻറ് പീറ്റർയുടെ ശവക്കല്ലറയ്ക്കു സമീപത്തെ ഒരു ഹാൻ പീണ്ടും വരുന്നതായി. (ശവക്കല്ലറ കിടക്കുന്നതു ഭൂമിപ്പടിയിലുള്ള നിലയിലാണ്, മാപ്പാപ്പമാരുടെ ശവമണ്ഡപങ്ങളും അതിന്നടുത്തുതന്നെയാണ്.) ശവക്കല്ലറയുടെ ഒരു മുക്കളിലെ മണ്ഡപമാണു 'മാപ്പാപ്പായുടെ പീഠം.' ഈ മണ്ഡപത്തിൽവെച്ചു കുർബാന നടത്താൻ മാപ്പാപ്പയ്ക്കു മാത്രമേ അധികാരമുള്ളൂ. മരണമെന്നോ നിമിഷ 'കമ്പസാരക്കു'മാണു്, മാപ്പാപ്പാപീഠത്തിൽനിന്നു തൊട്ടുവിലുള്ളതു്. അതിന്റെ ചുറ്റിലുമായി, സപ്തം പൂശിയ 89 രാത്രിവിളക്കുകൾ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ കമ്പ

സാരമുറിഞ്ഞൊന്നാണെന്ന്, അടിയിലെ വിശുദ്ധ ശവക്കല്ലറ കല്ലിലേയ്ക്കുള്ള പ്രവേശനദാർഢ്യം, ഓടുകൊണ്ടുപോയതും, പിരിയുന്നതിനുള്ള ആകൃതിയിലുള്ളതുമായ 55 അടി ഉയരമുള്ള നാലു കാലുകളിൽ മനോഹരമായ ഒരു പട്ടണോലപ്പ് മാപ്പാപ്പയുടെ പീഠത്തിന്റെ മുകളിൽ വിടർന്നിരിക്കുന്നു. 1683-ൽ, അർന്നീനിയാണ് ഈ വിശ്വനമസ്കാരം നിർമ്മിച്ചത്.

മുതലുകളിലെ ചിത്രങ്ങളെയും പ്രതിമകളെയും മുഴുവനാ നോക്കിപ്പറ്റിപ്പോകാൻ ദിവസങ്ങൾക്കുതന്നെ വേണ്ടിവരും. ക്രിസ്ത്യീയവേദചരിത്രത്തിലെ സകല പുണ്യവാളന്മാരെയും പരിശുദ്ധന്മാർക്കുള്ളതും, പല ദോഷത്തിലും ദോഷത്തിലും പല കൈകളും ആവർത്തിച്ചുവെത്തിച്ചു; കല്ലിലും കമ്മാരത്തിലും ചായത്തിലും അവിടെ കുടിയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. വൈദികസ്താമകമിഥുനങ്ങൾക്കു കണക്കില്ല. സെൻറ് പീറ്റർ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന, ആനക്കൊമ്പു കൊത്തിപ്പിത്തിച്ച ഒരു മരക്കുസരയും, പുരാതന ജന്തുസലത്തിലെ അമ്പലത്തിലെ ഒരു കൽത്തൂണും അവയുടെ കൂട്ടത്തിൽ കാണാം.

സെൻറ് പീറ്ററുടെ സംബന്ധിച്ച എല്ലാ സ്തോകവസ്തുക്കളും, വേദപരമായ നാനാതരം പുണ്യവശീകരങ്ങളും ചിത്രകാരന്മാരുടെ റെജിനൽ ചിത്രങ്ങളും സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നത് വത്തിക്കാൻ കാത്തഡോളിക്കാലാണ്. സെൻറ് പീറ്റർ പള്ളിയുടെയും വത്തിക്കാൻ അരമനയുടെയും ഇടയ്ക്കാണ് ഈ ഗംഭീരമായ മൃഗിയം. 1925-ൽ മാപ്പാപ്പ പ്യൂഷ്യസ് പത്താമന്റെ കാലത്താണ് ഈ വിശ്വവിശ്വാസമായ വൈദികകലാസമീക്ഷണം പൊതുജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി തുറന്നുകൊടുത്തത്.

വത്തിക്കാന്റെ അന്ത്യരീക്ഷത്തിൽ നിന്നു പുറത്തു

കടന്നപ്പോൾ ഞാൻ ആലോചിച്ചു, മതത്തിന്റെ പേരിൽ ഇത്തരം ആഘാതങ്ങളും ധനവ്യയവും സ്വാതന്ത്ര്യം നഷ്ടമാക്കുകയോ എന്ന്. ത്രിസ്തവോസ് പാവാപ്പെട്ട ഒരു കർമ്മമന്റെ രക്ഷത്തിൽ, മാപ്പാപ്പയുടെ മുമ്പിൽ വന്ന വത്തിക്കാൻ നിലപാടുകീഴെ സുരക്ഷിതമാക്കിയതും ആർക്കിദിനത്തെക്കുറിച്ചും അധിഷ്ഠിപ്പിക്കുന്ന ഒരു സംഗമം, ദേവി കോനവിയുടെ ഒരു നോവലിൽ വായിച്ചത് എന്റെ സ്മരണയിൽ വന്നു. ഇററലിക്കാരികളിലും അദ്ധ്യക്ഷികളിലും മറ്റു കിഷ്ടിയുദ്ധോദം റോമിന്റെ നടുവിൽ ഭൂതമായി നില നിൽക്കുന്ന ഈ ഗണപ്രദേശത്തെ അന്യയോടും ചിലപ്പോൾ അവയെക്കൂടിയെക്കൂടിയാണ് പുതിയ തലമുറക്കാർ വീക്ഷിക്കുന്നത്. മെല്ലെ മെല്ലെ കമ്മ്യൂണിസത്തിലേയ്ക്കു വഴിയുണ്ടാക്കുന്ന ഇററലിക്കാർ മതത്തിന്റെ പേരിൽ കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്ന ഈ മാന്ദ്യവേദത്തെ എത്രകാലം പൊറുപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നു കണ്ടതെന്നു അറിയണം. ഒരു കാര്യം വ്യക്തമാണ്. വത്തിക്കാന്റെ ശക്തി റോമിലല്ല പുറംരാജ്യങ്ങളിലാണ്. വത്തിക്കാന്റെ വരുമാനവും പുറംരാജ്യങ്ങളിൽനിന്നാണ്. വത്തിക്കാന്റെ സമ്പത്തിനു കണക്കില്ല. കമ്മ്യൂണിസം ആ കെട്ടിക്കിടക്കുന്ന സമ്പത്തിന്റെ നേക്കു കണ്ണുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. വൈദികന്മാരുടെ സുഖജീവിതത്തെയും വത്തിക്കാനിലെ സമ്പൽപ്രമത്തനെയും മതത്തിന്റെ പേരിൽ നടത്തിവരുന്ന മൂഷണങ്ങളേയും വളർത്തിക്കൊണ്ടു വരുന്ന അന്ധവിശ്വാസങ്ങളേയും മനുഷ്യപുരോഗതിയുടെ പേരിൽ അധിഷ്ഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളും ലഘുലേഖകളും കമ്മ്യൂണിസറ്റുകാർ ധാരാളം ഇറക്കിവിടുന്നുണ്ട്.

വൈദികന്മാരുടെ രോഗാശയങ്ങളുടെ നേക്ക് അവർ കൂടിവിളിച്ചു കല്ലേറു നടത്തുന്നത് ഒരു പാതിവ്രതം

ത്തീർത്തിരിക്കുകയാണ്. വത്തിക്കാനും സിൽവാനികളും മതത്തിന്റെപേരിൽ ഏതൊക്കെ അസംബന്ധങ്ങൾ കാണിച്ചാലും മനുഷ്യപുരുഷനെയും വിലക്കുറിച്ചുനില്ക്കുന്ന ഒരു യുദ്ധമണ്ഡിതികവസ്തുതായി അവർ അധികേണ പിടിച്ചെടുത്താലും, ഒരു പരമാർത്ഥം തമ്മിൽ വിസ്തരിക്കാവുന്നതല്ല. കലാപത്തിന്റെ ചിത്രീകളിലേയ്ക്കും കുതിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ ലോകത്തിൽ സമയാനത്തിനുവേണ്ടി നിവകൊള്ളുന്ന ഒരു വമ്പിച്ച സംഘടിതര കതിയുമാണ് മാപ്പാപ്പയുടെ പ്രഭുകൾ.

കലാകേദാരമായ ഫ്ലോറൻസിൽ

സ്റ്റുഡിയിൽമാസത്തിലെ ഒരു മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ കുമനീ
രമായ രോമാനഗരിയോടു യാത്രപറഞ്ഞു ഞാൻ ഫ്ലോറൻസിലേയ്ക്കു തീവണ്ടി കയറി.

ഒരു മൂന്നാംക്ലാസ് കമ്പാർട്ട്മെൻറിലാണ് ഞാൻ കയറിയിരുന്നത്. ഇറ്റാലിയൻ റെയിൽവേകളിലെ മൂന്നാംതരം മുറികൾ മനോഹരമായ കച്ചവടം ചര വശാനികൊണ്ടു പോതിരുന്ന ഇരിപ്പിടങ്ങളും, കണ്ണാടി ജാലകങ്ങളും, വായു ചൂടപിടിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സർവീസായ വൈദ്യുതോപകരണങ്ങളും മറ്റും അടങ്ങിയതാണ്. പുകവലിക്കാൻ സൗകര്യമുള്ള മുറികൾ ഇടകല ന്നങ്ങളായിരിക്കും. യാത്രക്കാരുടെ സൗകര്യങ്ങൾ അനേക ഷിക്കുന്നതിനും അവശിരങ്ങളേണ്ടുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി ഉദ്യോഗസ്ഥരായിത്തന്നെ മുമ്പിലത്തെ സ്റ്റേഷനിലെത്തുമ്പോൾ അവരെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നതിനും തയ്യാറായി നില്ക്കുന്ന കണ്ടക്ടരും ഓരോ മുറിയിലും ഉണ്ടായിരിക്കും.

ഏതൊ മുറിയിലെ യാത്രക്കാരിൽ ഭൂരിപക്ഷവും ഗ്രാമീണരായിരുന്നു. കച്ചവടാവശ്യമായും രോമിൽപോയി മടങ്ങുന്നവർ; കാഷികോല്പന്നങ്ങൾ വിറ്റു, വീടാ നോട്ടുകളുടെ പണയൻകെട്ടുകളുമായി, തിരിച്ചുപോകുന്ന ധനികരായ അട്ടംപുറക്കാർ; ഇവർക്കൊക്കെ വിശുദ്ധരോ മാനഗരിയിലെ പള്ളികളിൽ തീർത്ഥയാത്ര കഴിച്ച സംഗ്രഹിയോടെ വിദൂരഗ്രാമങ്ങളിലേയ്ക്കു മടങ്ങുന്ന ഒരു സംഘം ഗ്രാമീണരും ഉണ്ടായിരുന്നു. വെണ്ണപ്പകിട്ടുള്ള പട്ടുര

മാൽ ഗിരസ്സിൽ കെട്ടിയ നാടൻപെണ്ണങ്ങളും, മരമുട്ടി പോലത്തെ പരുക്കൻമുട്ട്സ് കാലിൽ താങ്ങി, കഴുത്തിൽ കെട്ടിയ ടൈയൂക്കുമുകളിൽ കടുത്ത വസ്ത്രം കലർന്ന മുമ്പൂർ ചുറ്റി, പൈപ്പു പുകച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുരുഷന്മാരും, മലർച്ചെണ്ടുകൾ കയ്യിൽ പിടിച്ചിരിക്കുന്ന കൊച്ചുബാലന്മാരും ഇടകലർന്നു, നിറവും നാശമല്ലാത്ത, ഉന്മേഷവും സാരോദാര്യവും അലതല്ലുന്ന മരത്തരീക്കമായിരുന്നു വണ്ടിക്കെഴുത്ത്.

അവകത്തിവൃക്ക പുറത്തെയും ദോഷമൊന്നും കാണുന്നതു തുറന്നുകിടക്കുന്ന തുറവാലിയർ നാട്ടുപറങ്ങളാണ്. പച്ചപ്പല്ലുകൾ കിളന്മാരെന്ന മൈതാനമേടുകളും പട്ടുകടപോലുള്ള കൈപൻമരങ്ങളും, മണ്ഡപസ്സ് മരങ്ങളുംകൊണ്ട് അത് തുന്നിച്ചിട്ടിട്ടില്ല. മുണ്ടൻകുന്നുകളും കലീവ് മരത്തോപ്പുകളും മാറി മാറി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒഴിമുകളിലെല്ലാം ചത്തമുള്ള മുതിരിപ്പത്തലുകൾ പൊന്തിവരുന്നുണ്ട്. കൃഷിക്കാർ പാടങ്ങളിൽ കതിരകളെക്കൊണ്ട് ഉഴിയുന്നു. വണ്ടി കടന്നുപോകുമ്പോൾ അവർ അങ്ങളുടെ നേക്ക് ഉറുമാലുകൾ വീശി അകാരണമാന്യരാരോടൊരും പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ആ ഗ്രാമീണരംഗത്തിന്റെ വിട്ടുതന്നെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നീലമലകൾ തലയുയർത്തി നിന്നിരുന്നു. ആ മലകളുടെ മൂർഛാലിലും ചുമലിലും കനത്ത ഹിമപടലം മറഞ്ഞുപോകാതെ കിടന്നിരുന്നു. പോക്കവെയിലിന്റെ സ്പർശത്തിൽ ആ പാടുകൾ നേരിയ പാടലവസ്ത്രം കലർന്ന പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മലമഞ്ചെരുവുകളിലും അങ്ങനെ ചില ഇളംമുകുപ്പുള്ളികൾ തെളിക്കുന്നുമില്ലെന്നു കാണാനാണു്. അവ; അസ്സമയസൂര്യന്റെ കിരണങ്ങൾ പ്രതിബിംബിക്കുന്ന ഹിമദാരുണങ്ങളുമ്പോൾ ദോസ് വസ്ത്രത്തിൽ ചാലാപൂശിയ ഗ്രാമീണശവങ്ങളാണ്.

മലബാറിലെ വകുപ്പുകൾ ചുറ്റി വളഞ്ഞും, കോട്ടകൾക്കു മീതെ മരപ്പാലങ്ങളും കയറിയും, കൂടെക്കൂടെ ചെറുതുമകുപ്പുകൾ കടന്നും, വെപാർമരക്കാടുകളും പച്ചക്കറിത്തോപ്പുകളും, കോതമ്പുപാടങ്ങളും, മോട്ടക്കുറുപ്പുകളും, ചിന്നിട്ടു കെടാത്ത കിരീടങ്ങളെ കർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു വെള്ളി നീർത്തിരിയുന്നതു്. ഇതിനെത്തുടർച്ചയായി അങ്ങനെയങ്ങനെയായി ഇടക്കിടെ കൂടിവിട്ടിട്ടു കൈമാറ്റം ഒരു രൂപയും പോലെയുമാണ് ആ പുകവെള്ളി പൊക്കുപ്പായിത്തീർന്നതു്.

വയലിൽ വേലചെയ്യുന്ന കൃഷിക്കാരെ ധാരാളം കണ്ടുതുടങ്ങി. കൂടെ തടിയൻ കത്തികൾക്കുയും. ആ ഗ്രാമീണർ, തങ്ങളുടെ കതിരുകളെപ്പോലെത്തന്നെ നല്ല ആരോഗ്യമുള്ളവരാണ്. പട്ടിണിയും ദാരിദ്ര്യവും ആ നാട്ടുകാരിൽ കാണുന്നില്ല. — അവയെല്ലാം ഇററലിലിവെ നഗ്നങ്ങളിലാണ് അടിഞ്ഞുകൂടിയിരിക്കുന്നതു് എന്നു തോന്നുന്നു.

ഇന്ത്യയിലെ നാടൻകൃഷിക്കാരനോ? പാവപോലെ തീങ്ങുന്ന മരമിത്തകാലയുടെ പിറകിൽ ഇഴഞ്ഞുവരുന്ന ആ എല്ലത്തിന് സഹായം കാണുന്ന മാത്രയിൽ ആ പട്ടിണിപ്പ്രേതം ഇന്ത്യയുടെ ഒരു പാരമ്പര്യപിന്നാലായിത്തീർന്നു എന്നു വേദനയോടെ തമ്മിലുകുറിക്കുന്നതു്.

പക്ഷെ കഴിഞ്ഞ കുറേയുടേയും സുഖിയുടെ സംതൃപ്തമായ ഇററലിയൻ കഷ്ടതയുടെ ജീവിതത്തെ കൾക്കിപ്പോലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഐക്യകക്ഷികൾ ഇററലിയൻഗ്രാമങ്ങളെ ബോധിപ്പിക്കുകയും; ധാരാളവയലുകൾ തീർത്തും ബെറിഞ്ഞു കരിച്ചുകുറഞ്ഞു. ഇംഗ്ലീഷുകാർ ചെയ്ത ആ കെടുതികളെ ഇററലിയൻ കൃഷിക്കാർ കൈമാറ്റം ഉറക്കുകയില്ല.

എന്റെ സഹയാത്രികനായ ഇററലിക്കാർ എന്നു

ശ്ലൈഫത്തോടും കെരതുകത്തോടുംകൂടി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇന്ത്യക്കാരനാകുന്നത് അവർക്കു മനസ്സിലായി. വസ്ത്രപരമായി യാതൊരു 'അസക്രൂത'യും അവരിൽ കണ്ടില്ല. നേരെമറിച്ച് ഏതോരു കൂട്ടരുടെ അടുക്കുവാറും സംസാരിക്കുവാനും അവർ ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി.

അവരുടെയിടയിൽനിന്നു കറച്ച് ഇംഗ്ലീഷുകാർ കളി അറിയാവുന്ന ഒരു മാന്യൻ ഏതൻ അടുക്കൽ വന്നിരുന്നു. കറച്ച് ഇററാലിയൻ വാക്കുകൾ ഏനിക്കും അറിയാമായിരുന്നു. അങ്ങിനെയൊരു ഒരുപോലെ വരുമുള്ളത് ആംഗ്ലോ-ഇന്ത്യമായിരുന്നു. അങ്ങനെ അങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്നു തുടങ്ങി.

ഇംഗ്ലീഷുകാരെ ഇന്ത്യയിൽനിന്ന് ആട്ടി കൂടിക്കാൻ സാധിച്ചതിൽ ആ കർക്കർ ഇന്ത്യക്കാരെ അഭിനന്ദിച്ചു. കാലകാതീതമായിട്ടു പുറത്തെ വയലിലേയ്ക്കു നോക്കി, അവിടെ ഒരു സ്ഥലത്തേയ്ക്കു മൃഗങ്ങളാണിപ്പുകൊണ്ട് അയാളെന്തോടു ചോദിച്ചു: "അതെന്താണെന്നറിയാമോ?"

"അതു വെള്ളംവന്നിട്ട ഒരു കളമല്ലേ?— അല്ലെങ്കിൽ വല്ല ചരിത്രസ്മരകങ്ങളായിരിക്കാം," അയാൾ പറഞ്ഞു. "അതൊന്നുമല്ല," ആ ഗ്രാമീണന്റെ ഭാവപകർപ്പ്, "ഇംഗ്ലീഷുകാരെയും ഇട്ടു ബോംബിന്റെ കഴിക്കുകയാണ്. ഗ്രാമങ്ങളെ നശിപ്പിക്കാൻ അവർക്കു കഴിഞ്ഞു. പക്ഷെ, ഇററാലിയൻ പ്രകൃതിയെ വഞ്ചിക്കാനോ നശിപ്പിക്കാനോ അവർക്കു കഴിയുകയില്ല. നോക്കൂ, ആ ബോംബുകൾക്കു മേൽ, മനോഹരമായ നീലപ്പൂക്കൾ നവയുയർത്തി നില്ക്കുകയല്ല!"

അയാൾ ഏഴ്നോററ്, മുകൾത്തട്ടിൽ വെല്ലുന്ന ഒരു കൊട്ടു ഏഴത്തു തുറസ് അതിൽനിന്ന് ഒരു വീഞ്ഞു

കുറ്റി പറ്റത്തെടുത്തു, കണ്ട് 'വെളുത്ത വീഞ്ഞു' ഒരു ഗ്ലാസ്സിലേയ്ക്കു പകർന്ന് എനിയ്ക്കു സമർപ്പിച്ചു.....

രാത്രി 7 1/2 മണിയ്ക്കു ഞങ്ങൾ ഫ്ലോറൻസിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അതിമനോഹരമായ ഒരു പുത്തൻ കെട്ടിൽ വേസ്റ്റേഷനാണ് 'ഫിറൻസെ സ്റ്റേറ്റ് സിറോണോ.''

'ഫ്ലോറൻസ്' എന്നത് ഇംഗ്ലീഷുകാർ വിളിച്ചു വരുന്ന പേരാണ്. ഇറ്റാലിയൻ ഭാഷയിൽ ആ നഗരം 'ഫ്ലോറൻസ്' അല്ല, 'ഫിറൻസെ' ആണ്.

എന്റെ പെട്ടിസ്റ്റാമനക്കൾ പതിച്ചുപോയ വേസ്റ്റേഷനിലെ ബ്ലോക്ക്റൂമിൽ 'റെഡ്ക്ലോസിറ്റ്' ചെയ്ത താമസത്തിനു നല്ലൊരിടത്തും മോട്ടൽ അന്വേഷിയ്ക്കാൻ ഞാൻ നഗരത്തിൽ പുററിക്കടന്നു. 'വിന്റാ റോൻഡിനെല്ലി' തെരുവിൽ 'ഇലൻസിഡോണെ സ്റ്റാഗി' എന്നൊരു മോട്ടൽ എന്റെ കരമേരിയ്ക്കു സുഹൃത്തു നിർദ്ദേശിച്ചു തന്നിരുന്നത് എന്റെ ഓർമ്മയിലുണ്ടായിരുന്നു. ആ ഒരു മവ് അന്വേഷിച്ചു ഞാൻ നടന്നു. ഒടുവിൽ ആ തെരുവു മോട്ടലും കണ്ടെത്തി. അവിടെ കയറി അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ 'നീരെ ഒഴിവില്ലാ' എന്നാണ് ആദ്യം മറുപടി കിട്ടിയത്. ഫ്ലോറൻസിൽ ഉത്സവക്കാലമായിരുന്നു. അമേരിക്കയിൽനിന്നു കണക്കില്ലാത്ത സന്ദർശകന്മാർ വന്നു, ഫ്ലോറൻസിലെ മോട്ടലുകൾ മുഴുവനും കൈവശപ്പെടുത്തിയിരുന്നു.

ഞാൻ ഇന്ത്യക്കാരനാണെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ, മോട്ടലുമെമ്പര ഒരു പുനഃചോദ്യം നടത്തി. ഇന്ത്യൻ അതിഥികൾ അപൂർവ്വമായേ അവിടെ വന്നുപോവൂള്ളു. ഒരിന്ത്യക്കാരനെ അതിഥിയായിക്കിട്ടിയാൽ, പിന്നെ അയാളുടെ ശുപാർശിപ്പകാരം, ഫ്ലോറൻസ് സന്ദർശിക്കുന്ന മറ്റു ഇന്ത്യക്കാരും അതേ മോട്ടൽ അന്വേഷിച്ചു

കൊല്ലുന്ന പതിവുണ്ടാകുമല്ലോ എന്ന ഒരു വിശ്വാസവും ആ ഘോരതക്കാരായിൽ ഉളവാക്കിയിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. എങ്ങനെയായാലും, മനോരഹാറേണി റിസർച്ച് ചെയ്തപ്പോൾ ഒരു മുറി രണ്ടു ദിവസത്തെ താമസത്തിന് അവരെനിക്കു തന്നു.

ഇററാഖിയൻ മട്ടിലുള്ള കെണാഴവും കഴിച്ചു ഞാൻ നേരത്തെ കിടന്നുറങ്ങി.

പിറ്റേന്ന് രാവിലെ ഞാൻ ഫ്ലോറൻസ് നഗരവും പരിസരവും ചുറ്റിക്കാണുവാൻ കാൽനടയായി പുറപ്പെട്ടു.

ആർണി നദിയ്ക്ക് ചുറ്റപ്പെട്ട 'ഫ്ലോറൻസ്' അതിപുരാതനമായ ഒരു നഗരമാണ്. ക്രിസ്റ്റാബുത്തിനു മുമ്പ് 200-ാമാണ്ടിൽ 'എട്രൂസ്കൻ ഫിഞ്ചേസോൾ' വർഗ്ഗക്കാരുടെ ഒരു കുടിപാർപ്പു പട്ടണമായിരുന്നു അതെന്നു ചരിത്രം രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇററാഖിയൻ ചരിത്രം പല കാലാവസ്ഥയിലും ഫ്ലോറൻസിനോടു കെട്ടുപിണഞ്ഞാണു കിടക്കുന്നത്. രാജവംശീയരെയും പ്രഭുക്കുടുംബവാഴ്ചകളുടേയും, മറ്റൊപ്പമുള്ള മനുഷ്യാധിപത്യങ്ങളുടെയും കളരിയായി മാറിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു നഗരമാണിത്. ജർമ്മൻകാരും, ആസ്ട്രിയക്കാരും, ഫ്രഞ്ചുകാരും ഈ നഗരം പിടിച്ചടക്കി ഭരണം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്—ഇവിടെ അധികാരം പിടിച്ചുപറ്റാൻ കിരീടവും കരിയൂറും അനേകം തവണ രക്തപകിലമായ സമരം നടത്തുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അക്രമികളായ റൂൺർ കയ്യേറി, വെറും നേരമ്പോക്കിനുവേണ്ടി, ഈ മഹത്തായ കലാക്ഷേത്രത്തെ ചുട്ടുരിച്ചുകളഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ തീയിമ്പൂടെയും ഫോറയിമ്പൂടെയും ഇഴഞ്ഞുപോന്ന ആ ചരിത്രമല്ല ഒരു വിദേശീയസന്ദർശകനെ ഇന്ന് ഇവിടെക്കൊക്കിക്കിടക്കുന്നത്.

ന്നത്. ഇററലിയിലെ കലാപരമായ നവോത്ഥാനത്തിന്റെ ഭേദമാണ് ഫ്ളോറൻസ്. ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പുത്തൻകവാടം കണ്ടെത്തിയത്, ഇവിടെയെല്ലാം.

സ്വാമിത്വത്തിന്റെ പാശ്ചാത്യചാർവ്വകനായ ഡാൻറെറയുടെ ഭേതികാരശിഷ്യങ്ങൾ വിശുദ്ധിക്കുന്നത് ഫ്ളോറൻസിലാണ്. ആകാശത്തിലെ ഗോളങ്ങളുമായി സമ്പർക്കം സമ്പാദിച്ച ആദ്യശാസ്ത്രജ്ഞൻ ഗലീലിയോ ഗലീലിയും വിശുദ്ധിക്കുന്നത് ഫ്ളോറൻസിലെ 'സാത്താ ക്രോസ്സ്' പള്ളിയിലാണ്. കലയെ ശിഖയിലുറപ്പിച്ച അത്ഭുതമനുഷ്യൻ മൈക്കൽ ആഞ്ചലോ, ജനിച്ചതും മരിച്ചതും ഫ്ളോറൻസിൽക്കെട്ടാണ്. ജീവിതസ്വപ്നങ്ങളെ ചായത്തിന്റെ രാസസൂത്രത്തിൽ അനശ്വരമാക്കി കാഴ്ചപ്പെടുത്തിയ ലിയോനാർഡോ ഡാവിഞ്ചിയും, ഫ്ളോറൻസിന്റെ അരുമസന്താനമാണ്.

ഫ്ളോറൻസിലെ ഓരോ തെരുവുമുലയുടേയും പിറകിൽ പഴയ ശതാബ്ദങ്ങളുടെ ചരിത്രം പരറിപ്പിടിച്ച കിടക്കുന്നുണ്ട്. ഇന്നിറക്കിക്കാണുന്ന ഓരോ പഴയ ഗൃഹത്തിനും അതീതശതാബ്ദങ്ങളുടെ ആത്മാവിനെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന മഹാത്മാക്കളുടെ ജീവിതത്തെ സ്പർശിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലുമൊന്നു കാഴ്ചവെയ്ക്കാനുണ്ടായിരിക്കും.

ആധുനികമാതൃകകളിലുള്ള കെട്ടിടങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ഒരു പുതുമുഖമാണെന്ന പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ തോന്നുമെങ്കിലും, ഇങ്ങനെയൊക്കെ പരിശോധിച്ചാൽ അവയെല്ലാം പരിഷ്കാരത്തിന്റെ വെറുമൊരു പുറംതേപ്പു മാത്രമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കും. തിളങ്ങുന്ന സ്പർശകകവാടങ്ങളോടെ തെരുവിലെയും തള്ളിയിട്ടുള്ള കടയുടെ പിറകിൽ, പതിമൂന്നാം നൂറ്റാണ്ടിലെ പ്രളയകാലത്തിന്റെ ദ്രവിച്ച ഭിത്തികൾ ഏത്തിനോക്കുന്നുണ്ടാകും. നഗരത്തിലെ

കൊള്ള പ്രധാന കേട്ടിടമായ വെള്ളിയോ കെട്ടാരവും കാമ്പിതന്നെയാണു നിർമ്മിച്ചതെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. ഫ്ലോറൻസിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ട്രോസ്കപ്പള്ളി യുടെ കർമ്മം നിർമ്മിച്ചതു ബ്രൂനെല്ലെച്ചി എന്ന ശില്പി യാണ്. മഹാമറി ദാരുണ മൃതപായവശം ഭരണികാവ ശിഷ്ടങ്ങൾ കടിക്കപ്പെട്ടവ: 'ക്രോക്വ' പള്ളിയും 'സെൻ ഷോറൈസോ' പള്ളിയും മറ്റും പതുക്കിപ്പണിതതും ബ്രൂനെല്ലെച്ചി തന്നെയാണ്. മുഖപ്പെറ്റണത്താൽ ഇന്നു ഫ്ലോറൻസിൽ നമ്മെ ആകർഷിക്കുന്ന പള്ളികളിലെല്ലാം ആ പ്രഗത്ഭശില്പിയുടെ ദാവനയും കർമ്മം സ്പർശിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഫ്ലോറൻസിലെ അത്തുതാറയ്യങ്ങളിലൊന്ന് ഇവിടുത്തെ ട്രോസ്കപ്പള്ളി (സെൻറ് മേരിയാ-ഡൽഫിയോറെ പള്ളി)യാണെന്നു പറയരുവല്ലോ. അതിന്റെ വലുപ്പവും ഗാംഭീര്യവും, തിരുസ്താനമന്ദിരത്തിലെ കൊത്തുപണികൾനിറഞ്ഞ ഗുഹൻ പിത്തളവാതിലുകളുടെ തിരക്കും, കലയുടെ കൃഷ്ണക്കുഴയെ അർദ്ധഭാഗവും മനസ്സിൽ നിന്നു മാന്യുറൻ കഴികയില്ല.

1298-ാമാണ്ടിൽ, 'അർന്നൊൾ ഫൊ ഡി കരമ്പിയോ'വാണു് ഈ പള്ളിയുടെ പണി ആരംഭിച്ചതു്. 'കൊക്കോ'നാ,' 'പിസാറോ,' 'താലൈന്തി,' 'ഗിയോറോ' തുടങ്ങിയ ആ ശതാബ്ദത്തിലെ പ്രമുഖശില്പികൾ പള്ളിയുടെ നിർമ്മാണം തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. 1434-ാമാണ്ടിൽ ബ്രൂനെല്ലെച്ചി ഈ ട്രോസ്കപ്പള്ളിക്ക് അത്തുതാവഹമായ അതിന്റെ കർമ്മം സംഭാവനചെയ്തു. പള്ളിയുടെ പുറംചുമതകൾ വെണ്ണക്കല്ലുകൊണ്ടു പണിതീർത്തതു് 'ഗ്രെമി ഡിയോഡി പെബ്രിസ്റ്റാ'ണു്. ചിത്തള കവാടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണക്കാരും 'പസ്സാജിയാ,' 'കുസ്സിയോഡി' എന്നീ രണ്ടു പ്രഗത്ഭശില്പികളാണു്.

ശിലയിൽ കെട്ടിപ്പൊക്കിയ കലയുടെ വിഭവസ്തരും പോലെ അത്തുടരാവഹമായ ഒരു മണിഗോപുരം (Campanile) പള്ളിയുടെ അമ്പലത്തെ അവതരിക്കുന്നു. 1334-ാമാണ്ടിൽ, ഗിയോറോറ എന്ന കിഷ്ടിയാണു് ഈ ഗോപുരം ഭാവനചെയ്ത പ്രവൃത്തിയാരംഭിച്ചതു്. 1359-ാമാണ്ടിൽ 'ഹ്രാൻസിസ്കോ അലന്തി' ഇതിന്റെ പണി പൂർത്തിയാക്കുകയും ചെയ്തു. 280 അടി ഉയരമുള്ള ഒരു ഗോപുരമാണിതു്.

റോമിലെ സെൻറ് പീറ്റർ മറ്റോസനപ്പള്ളി കഴിച്ചാൽ, പോകുന്നില്ലേയ്ക്കു് വെച്ച് ഏറ്റവും വലിയ പള്ളി ഇതാണു്.

ഇറ്റാലിയിലെ ഏറ്റവും പരാതനവും പരിശുദ്ധവുമായ പള്ളികളിലൊന്നാണു് 'സെന്റ് ക്രോച്ചെ' പള്ളി. ഇറ്റാലിയൻ ചരിത്രപുരുഷന്മാരിൽ പലരുടെയും ഭൗതികാവശിഷ്ടങ്ങൾ നിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നതു് സെൻറ് ക്രോച്ചെ പള്ളിക്കകത്താണു്. ഗലീലിയോ, കെപ്ലേർ ആണു്ലോ, മച്ചിയാവല്ലി, ബാക്കുണോവോ, ആൽഫിയേരി തുങ്ങിയ മഹാനായ ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ഇതിനകത്തു കിടന്നു.

ആർണിനിയും, വിചിത്രങ്ങളായ മരപ്പാലങ്ങളും, മേടികളും, കുന്നുകളും, മദ്ധ്യശതകത്തിലെ കോട്ടകളും കൊട്ടാരങ്ങളും, സങ്കീർണ്ണവർണ്ണാഭവലങ്ങളായ വിസ്തൃതാരാമങ്ങളും, അനശ്വരപ്രതിമകളും, പൂർവ്വികരുടെ പ്രതിഭാഭാസ്യങ്ങളും പരിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ഫ്ലോറൻസ് ഇന്നും കലാകാരന്മാരുടെ സ്വപ്നലോകമായിത്തന്നെ നില്ക്കുകയുണ്ടു്. ഫ്ലോറൻസിന്റെ കലാസമ്പത്തിൽ അവിടുത്തെ ദയനീയമായ ദാരിദ്ര്യത്തെ നാം വിസ്മയിച്ചുപോകും. ചിത്രകലയിലും, ശില്പകലയിലും ഫ്ലോറൻസ്

കാർ അങ്ങനെയൊക്കെയും ഉയർന്നു. അതിന്റെ തീവ്രതയും. എന്നാലും ആ പഴയ പാരമ്പര്യം അഭിമാനത്തോടെ പുലർത്തിക്കൊണ്ടു വരുന്നവരാണ് ഇന്നത്തെ ഫ്ലോറൻസിയിൽ. നദീതീരത്തിലും, കുന്നിൻചെരിവിലും തെരുവുകളിലായിലും ഇരുനൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന ചെറിയ കെട്ടിടങ്ങൾ ഇന്നും വെളിച്ചം കൊണ്ടു നിൽക്കുന്നു. കെട്ടിടങ്ങൾ കെട്ടിടങ്ങൾ എന്നായിരിക്കാം അവയുടെ നാമം കാണുന്നത്. ആ മണ്ണിന്റെ കലാവാരം നയിക്കുന്ന കരൾ കെട്ടിടങ്ങളിലൂടെയും ആ യുവാക്കൾക്കു അറിയുമോ?

കലാരംഗകന്മാരായ അനേകം വിദേശികൾ ഫ്ലോറൻസിൽ സ്ഥിരതാമസമുറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനുള്ളിൽ, ഉത്തരേന്ത്യക്കാരനായ ഒരു യുവകുമാരനും ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ കേട്ടു. ആ ഇന്ത്യൻ യുവാവ്, കെട്ടിടങ്ങളിലായിലും കലാരംഗങ്ങളിലായിലും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അവയുടെ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ പാർത്തുനിൽക്കുമായിരിക്കാം.

ഇറ്റാലിയിലെ—വിദേശികളും കലാവിജ്ഞാനകേന്ദ്രമായിരുന്ന ഫ്ലോറൻസിലെ—പ്രാചീനവും അറ്റാപ്തമായ കലാസൃഷ്ടികളുടെ വിത്തുതരംഗങ്ങളായ ശാലകളും, കൊട്ടാരങ്ങളും ഇവിടെ ഒട്ടനേകമുണ്ട്. ഫ്ലോറൻസിലെ 'മുഹമ്മിദ് കിരാനി' ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും മനോഹരവും വിപരീതമായ ഒരു കാഴ്ചസ്ഥലമാണ്. കിരാനിയിൽ ഇറ്റാലിക്കുള്ള മേയ്ക്കുക്കു സുവർണ്ണമുദ്രകളാണ് അവിടുത്തെ കിരാനിയുടെ മേയ്ക്കുക്കു നാമം കൊണ്ടിരുന്നത്. പോർട്ടുഗീസ് കൊട്ടാരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന 'നേഷണൽ മ്യൂസിയം' കലയുടെ മേയ്ക്കുക്കു കലാലോകമാണ്. 'ഡെലോറോക്കോ', 'ഡെലോറോക്കോ', 'ഡെലോറോക്കോ', 'ഡെലോറോക്കോ', 'ഡെലോറോക്കോ' ആ

ഞ്ചലോ' തുടങ്ങിയ പ്രസിദ്ധ ചിത്രകാരന്മാരുടെ മികച്ച കൃതികൾ ഇവിടെ തുടങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. 'പിറവി കൊട്ടാൻ'ത്തിലെ ചിത്രശാലയിൽ, റെഫേൽ, റൂബൻ, തിത്സിയൻ തുടങ്ങിയ വിശുത ചിത്രകാരന്മാരുടെ ഒരിടീനൽ ചിത്രങ്ങൾ കിടക്കുകയുണ്ട്.

ഇറാലിയൻ പ്രതിഭാ നിർമ്മാണകലയുടെ പരമകാപ്പിയെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന ഒററായും കൂട്ടമായുള്ള ശിലാശുപജരം 'സീനോറിയ' അയണത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു. ചത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിലേയും ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിലേയും ഇറാലിയൻ ചിത്രകാരന്മാരുടെ സംഭാവനകൾ പിറവി കൊട്ടാരത്തിലെ മോഡേൺ ആർട്ട് ഗാലറിയിൽ കാണാം.

ഇറാലിയിലെ 'ടസ്സനി'നാടികൻറെ ചെറിയൊരു ജില്ലയാണ് ഫ്ലോറൻസ്. പ്രകൃതിസൗന്ദര്യംകൊണ്ട് പ്രമുഖമായൊരുമുഖ്യം ഈ പ്രദേശം വിശപകലാകാരന്മാരുടെ മാതൃമണ്ഡലം. ഇറാലിയിലെ ഏറ്റവും സൗന്ദര്യവതികളായ സ്ത്രീകളുടേയും ജന്മസ്ഥലമാണ്. പുരുഷലത്തെ കലാശാലത്തിൻറെ പവിത്ര പഠനത്തിനുകൊണ്ട് ഇനിയും അനേകം നൂറ്റാണ്ടുകൾ അതിജീവിയ്ക്കുവാൻ ഫ്ലോറൻസിനു കഴിവുണ്ട്.

രണ്ടുദിവസം മുഴുവനും ഫ്ലോറൻസ് നഗരത്തിൽ ചുറ്റിനടന്ന്, ഉൾനാടുകളിലേയ്ക്കും യാത്രചെയ്യാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ആർണി നദിയുടെ മുകരയിൽ ഉയർന്നൊരു കുന്നിൻമുകളിൽ പണിതീർത്തുവെച്ച 'മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോ സ്കാലകായൺ'ത്തിൽചെന്ന് നിന്ന് ആ കലാകേരാരത്തോടു യാത്രപറഞ്ഞ സായാഹ്നത്തെ ഞാൻ ഇപ്പോഴും മുമ്പിൽ തെളിഞ്ഞുകാണുന്നു. മൈക്കേൽ ആഞ്ജലോവിൻറെ സ്കാലകപ്രതിമയുടെ നിഴലിൽനിന്നുകൊണ്ടു വട

കോട്ട നോക്കുമ്പോൾ കാണുന്ന ആ കാഴ്ച വലയന്റെ ഒരു ചിത്രംപോലെ മനസ്സിൽനിന്നു മാഞ്ഞുപോവുകയില്ല. ആർന്നിനടിയുടെ സ്വച്ഛന്ദസമ്പന്നതയുടെ കരുത്ത് വിറകിൽ ഫ്ലോറൻസ് നഗരം മുഴുവനും മാത്രമല്ല, അപ്പുറത്തെ 'ഫിയസോൾ,' 'ജോൻടി ഗോറല്ലോ,' 'വിസ്സോയ്ക്ക്' മുതലായ ഉപനഗരങ്ങളും, വലിയൊരമ്പ്രാസാമുഖവും, പ്രാചീനപ്രഭാവത്തിന്റെ സ്മരണയോടുകൂടി പാടിപ്പിടുകയാണ് അവിടെത്താങ്ങി നില്ക്കുന്നതുപോലെ ഭരാനരം.

ഇററാലിയൻ കലകളുടെ ഒരു പുതിയ ശ്രോതാവിയിടക്കും ഫ്ലോറൻസ്—പക്ഷേ അത് സാമൂഹ്യമായൊരു ശ്രോതാവാണു്, സംശയമില്ല.

പീഡയിലെ ചെരിഞ്ഞ ഗോപുരം

സുഖവാസത്തിനും, ചില പ്രത്യേക രോഗങ്ങളുടെ ചികിത്സയ്ക്കും ശ്രേയിസ്കൂട്ട കട്ടനേക്കും സാനിറ്റററി യ്ക്കും പടക്കു ഇറാലിയിൽ അടങ്ങിത്താമിങ്ങനെയും മലഞ്ചെരിവുകളിൽ, ഇളംവരൾച്ചയും തെളിഞ്ഞ വെയിലും തരമെടുന്ന ഗ്രാമങ്ങളിൽ, പ്രശാന്തസുന്ദരങ്ങളായ പ്രകൃതിക്കാഴ്ചകൾക്കിടയിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ട ഇത്തരം സാനിറ്ററിയങ്ങൾ മനിക്കരയ്ക്കു വിദ്യേഴിയകയെയാണ് അധികം ആകർഷിക്കുന്നത്. രോഗികളല്ലാത്തവരും, നഗരത്തിന്റെ ഞെരുക്കങ്ങളിൽനിന്നു കുറച്ചുവിശ്രമത്തെ സമർഥനം അന്വേഷിച്ചുവരുന്നവരും ഈ ആരോഗ്യകേന്ദ്രങ്ങളെ അഭയപ്രാപിസ്തരാണ്. താമസസൗകര്യമുള്ള, നല്ല ഭക്ഷണവും, ബാത്ത്റൂമുകളും സന്ദർശകന്മാരുടെ ആവശ്യത്തിന് അവിടുത്തെ നഗരസഭാധികൃതന്മാർ ഏറ്റെടുത്തിവെച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കും. ആരോഗ്യസംവൽനത്തിന്നു ചെറിയ ധാന്യസംയുക്തമായ നീരുറവകളും സമീപത്തെവിടെയെങ്കിലും ഉണ്ടായിരിക്കും. പഴുവണ്ണകളും, മന്തിരിച്ചാരും, പാലും സഹായവിധിയ്ക്കു ലഭിക്കും. പ്രത്യേകരോഗങ്ങൾക്കു ചികിത്സാവിശ്ലേഷണയ ഡോക്ടർമാരും ഇവിടെ സ്ഥിരതാമസമാക്കിയിട്ടുണ്ടാകും.

അത്തരത്തിലുള്ള ഒന്നാത്തരമൊരു ഗൃഹകേന്ദ്രമാണ് “മോൻടി കാറീനി കൺട്രിറെ.” ഈ പട്ടണം ഒരു വിശാലമായ പാക്കിനുള്ളിലുണ്ടായെന്നതോ, അല്ല, പട്ടണത്തിൽ ഒരു പാർക്കുണ്ടായെന്നതോ ഏതെന്നു തീർത്തുപറയാൻ സാധിക്കുകയില്ല. അങ്ങനത്തെ ഒരു പ്രാമുഖ്യം

മൂന്നുതവണയോളം കുന്നിന്റെ കയ്യിൽ ഒരുങ്ങിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ കുന്നിൻമുകളിൽ അവിടവിടെയായി നിറപ്പുകിട്ടിയ ഗ്രാമങ്ങളും, അവിടേയ്ക്കു ചുറ്റിക്കയറിപ്പോകുന്ന ചുരുക്ക റോഡുകളും, ചുറ്റുമ്പ്രദേശത്തിനകം പരന്നിരിക്കുന്ന മരകൂട്ടങ്ങളും ഒരുങ്ങിവെച്ചു നഗ്നത്തിന്റെ ഭരണി എന്ന പ്രത്യേകമാണ്. മലയുകളിലേയ്ക്കു 'ഹണീക്കലറം' (റെയിൽവേയിലായി കുന്നുകൾ മധ്യകയറുന്ന കൈവലുതവണ്ടി) എടുപ്പുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

യന്ത്രത്തിനെസ്സംബന്ധിച്ച രോഗങ്ങളുടെ ചികിത്സയ്ക്കുവേണ്ടിയാണു മനുഷ്യരും സാധാരണയായി മോൻസി കാറ്ററിനിയിൽ വന്നു താമസിക്കുന്നത്. ഇവിടുത്തെ വിശേഷപ്പെട്ട ഉറവുവെള്ളവും അതിനു പറ്റിയതാണത്രെ.

മോൻസി കാറ്ററിനിയിൽനിന്നു ഞാൻ 'ലൂക്കോ' എന്ന പട്ടണത്തിലേയ്ക്കു ബസ്സുകയറി. തനി മരുന്നാൽ ഗ്രാമങ്ങളിലൂടെയായിരുന്ന യാത്ര. പല്ലമേഞ്ഞ കഷക ഗ്രാമങ്ങൾ അവിടവിടെ പൊങ്ങിനിന്നിരുന്നു—ഗ്രാമത്തിന്റെ മുന്നത്തു വൈക്കോൽക്കൂടങ്ങളും, പറമ്പുകൾ മൂങ്ങിരിപ്പണലുകൾകൊണ്ടു മറഞ്ഞുകിടന്നിരുന്നു. പച്ചക്കറിത്തേറ്റുകളിലെ ചുരുക്ക ചീരകൃഷിക്കുങ്ങളുടെ ഉജ്ജ്വലവണ്ണം ഒരു കാണേണ്ടതുതന്നെയാണ്. നിരത്തിനരികിൽ, അവിടവിടെ മലയിലെ ഉറവുവെള്ളം താഴോട്ടു കൊണ്ടുവരുന്ന കുഴലുകൾക്കരികെ, നിറപ്പുകിട്ടിയ ഉടുപ്പുകൾ ധരിച്ചു ഗ്രാമീണപ്പെണ്ണങ്ങൾ തണ്ണീർക്കുളങ്ങളുമായി തിരിഞ്ഞിരിക്കി കൂടിയിരുന്നു. ആകുപ്പാടെ, അവ മരിച്ചുപെട്ട ഒരു കല്ലാണപ്പന്തലിന്റെ മടുളമായിരുന്നു ആ ഗ്രാമങ്ങൾക്ക്.

ഒരു മണിക്കൂറു യാത്രകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ ലൂക്കായിലെത്തി. ചരിത്രസ്മാരകങ്ങളായ പല പഴയ കൊട്ടാരങ്ങളും

കോട്ടകളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു ചെറു പട്ടണമാണ് മ്യൂക്ക. പഴയ കോട്ടവാതിലിന്റെ ഇടുങ്ങിയ വഴിതന്നെയാണ്, പട്ടണത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കാൻ ഇന്നും ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നത്. ആ കൂറവൻ കെട്ടിടങ്ങളുടെ അറകൾ ഗവൺമെന്റപ്പീസ്സുകളായും വിശായമായ മറ്റും ബസ്സ്റ്റാൻഡായും മാറിയിരിക്കുകയാണ്.

ഞാൻ മ്യൂക്കയിൽനിന്ന്, മറ്റൊരു ബസ്സിൽ കയറി, പീസ്സാ നഗരത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. മലഞ്ചെരിവുകളും ചെറിയ മുരങ്ങളും ചുറ്റിക്കൊണ്ടു കരേ സഞ്ചരിച്ച ക്രമേണ ഞങ്ങൾ സമതലത്തിലേയ്ക്കിറങ്ങിത്തുടങ്ങി. സമ്പൂശ്യാമളത മാഞ്ഞു: നല്ല പൂഴിമെത്താനങ്ങൾ പ്രസ്തുതപ്പെട്ടു. സമുദ്രം അടുത്തുവന്നു മനസ്സിലായി. ആ പൂഴിപ്പാടങ്ങളുടെ നടുവിലൂടെ കരെ ചെന്നപ്പോൾ, കടലാസ്സുപോലെ നർച്ച അന്തരീക്ഷത്തെ സ്പർശിക്കുന്ന ഒരു ചെങ്കിഞ്ഞ പേനപോലെ, പീസ്സയിലെ ഗോപുരത്തിന്റെ മുകൾബീതാം കണ്ടുതുടങ്ങി.

കൈകൾനോക്കു മുന്നേ മണിസമയത്താണ് പീസ്സയിലെത്തിയത്. പട്ടണത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ബസ്സിറങ്ങി, അവിടവിടെ കുറച്ച ചുറ്റിനടന്നപ്പോഴേയ്ക്കും മടുത്തു. പഴയ കെട്ടിടങ്ങളും, പൊളിഞ്ഞ ഇരുമ്പുകപ്പാതകളും, വളഞ്ഞു നിമിഞ്ഞു പോകുന്ന ഇടുങ്ങിയ തെരുവുകളും പരമദരിദ്രമായ മനങ്ങളും കലന്ന വൃത്തികെട്ട രണ്ടു പട്ടണമാണ് പീസ്സ. സമ്പർക്കനാടുകൾ മടിശ്ശീലയെ ആശ്രയിച്ചാണ് പീസ്സ പലരുന്നത്.

ഇടുങ്ങിയ തെരുവുകളിലൂടെ ഓം കാറുകൾ ആപല്യമോയവിധത്തിൽ ഓടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. സമ്പർക്കനാടരെ ആകർഷിക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ വില്പനയ്ക്കു വെച്ചു കടകളാണ് കൂടുതൽ കാണുന്നത്. താമരകൾക്കു കണക്കില്ല.

ഫ്ലോറൻസിനെ മോടി പിടിപ്പിക്കുന്ന ആണ്ണി നമിക്കുന്നയാൾ പീസ്സയിലൂടെയും കഴിക്കുന്നത്. പക്ഷെ, ഇവിടെയെത്തുമ്പോഴേയ്ക്കും ആണ്ണി, ഒരു കിഴ്വിയെപ്പോലെ അനാകർഷകമായിത്തീരുന്നു. നമിയിൽ തടവിനില്ലെന്ന ചെറിയ ആവിർഭൂതികളും ചരക്കുതോണികളും കൂലിക്കാരെക്കുറിച്ചും തീരക്കര പട്ടണത്തെ വൃത്തികളെപ്പോലെയുള്ള പ്രവസായകേന്ദ്രമാക്കിത്തീർന്നിരിക്കുകയാണ്.

പട്ടണത്തിൽനിന്ന് ഏതാണ്ടു രണ്ടു മൈൽ ദൂരെയാണ് പീസ്സയിലെ പ്രധാന പള്ളിയും ചെരിഞ്ഞ ഗോപുരവും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. പള്ളിയുടെ അടുത്തുവരെ കാരകാരകരം കാട്ടുന്നുണ്ട്. അത് 'ഗാരിബാറ്റാഡി സെങ്'വിൽനിന്ന് അവിടേയ്ക്കു റോ കയറി.

പീസ്സയിലെ ഗോപുരം ലോകപ്രസിദ്ധമാക്കിത്തീർത്തത് അതിന്റെ ചെരിഞ്ഞ പ്രകൃതമാണല്ലോ. ഒരു കാലത്ത് ഇതു ലോകത്തിലെ ഒരുതൂണുകാഴ്ചയായിപ്പറിക്കണമെന്നാണ് ഇതിന്റെ ആദ്യനിർമ്മാതാക്കൾ ഒരു പക്ഷേ വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടാവുകയില്ല.

പീസ്സയിലെ ദ്രോഹനപ്പള്ളിയുടെ തിരുമറയ്ക്കത്, ഒരു ഘണ്ടാഗോപുരം (Campanile) കെട്ടിയുയർന്നതെന്നു അവർദ്ദേശമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അത് ഒരു ചെരിഞ്ഞ ഗോപുരമായി—അങ്ങനെ കരസാധാരണ കാഴ്ചയായി—പണിതീർക്കണമെന്ന് അവർ മുൻകൂട്ടി ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നുവെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവരും ഉണ്ട്. ഈ മണി ഗോപുരത്തിന്റെ പ്രധാനമിട്ടി ഒരു ക്രൂനായിരുന്നുവെന്നും, അയാൾ മനുഷ്യവും ഇതിനെയും ഒരു ക്രൂൻ കെട്ടിടമാക്കിത്തീർക്കാൻ ഏതോ സുതൃപ്പണി പഠിപ്പിച്ചതാണെന്നും ഒരൈതിഹ്യമുണ്ട്.

നവീനശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെ പരീക്ഷണങ്ങൾകൊ

ഒരു തെളിവുണ്ടെന്ന് അസ്തിത്വത്തിന്റെ ഘോഷവും, അതിന്റെ നന്മയും ചെളിയും അയച്ചിരിക്കുന്നു. ഗോപുരത്തെ ചെരിയാൻ സഹായിച്ചത് ഏനാണെന്ന്. കാര്യം കഴിയുമ്പോൾ ഗോപുരത്തിന്റെ ചെരിവ് കൂടിക്കൂടി വരികയാണ്.

പീസ്സയിലെ ഗോപുരത്തിന്റെ ചെരിവിനെ ചേരം കൂടിവരികയാണെന്നും, കഴിഞ്ഞ നൂറ്റാണ്ടിനിടെയിൽ, കൊല്ലത്തോളം അകലി അകയറ്റം തോതിൽ ചെരിവ് കൂടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഗോപുരം, അടുത്ത കാലത്തു, കൊല്ലത്തിൽ തെളിപ്പെടുത്തൽ അംഗീകാരം എന്ന തോതിൽ ചെരിഞ്ഞു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നുവെന്നും ഒരു വാർത്ത ഇന്ത്യയിലെ പത്രങ്ങളിൽ കാണുകയുണ്ടായപ്പോൾ. ഈ തോതു വലിക്കുന്ന പക്ഷം അടുത്ത മാറ്റിയിൽത്തന്നെ ഈ കെട്ടിടം അധഃപതിച്ചേക്കാം. അതിൽ അതൃപ്തിപ്പെട്ട്, 775 സംവത്സരം ഇതിനെ വീണ്ടെ ചെരിയുകൊണ്ടുതന്നെ നിലനിന്നതാണ് അത്ഭുതം.

ഗോപുരത്തിന്റെ പ്രത്യേകതകളെക്കുറിച്ച്, ഭിത്തിയിൽ, ഇതിന്റെ താഴെപ്പിട്ട തിര്യതി, ഇതിന്റെ നിർമ്മാണകാലം കൊണ്ടിരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്; ഇപ്പോഴത്തെ കലണ്ടർ പ്രകാരം അത് 'ക്രിസ്റ്റാബ്ദം 1173 ആഗസ്റ്റ് 6-ാം നമ്പർ' എന്ന ഗണിച്ചെടുക്കാം.

പീസ്സയിലെ കിടാസനപ്പള്ളിയുടെ പിത്തളവാതിലുകൾ വാർത്ത 'ബോണാനോ പിസാനോ' (Bonanno Pisano) എന്ന വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു, ഈ ഗോപുരത്തിന്റെ നിർമ്മാണം ആരംഭിച്ചത്. 'ഇൻസ്' ബ്രക്കിലെ വില്യം' എന്ന കെരവാൻ വിശേഷിപ്പിച്ചും, ഈ ഗോപുരനിർമ്മാണത്തിൽ സഹായിച്ചിരുന്നുവത്രെ.

ഇതിന്റെ കിതം ക്ലാസ്സിക്കൽ തോന്നുന്നതുകൊണ്ട്

ലെ, ഇതിന് അടിമകൾ മുടിവരെ തലമുട്ടിൽ നേർ വരയിലുള്ള ചെരിവല്ലാ ഉള്ളത്. ആര കഷ്ടപ്പെട്ടുവെങ്കിലും അതോ കഷ്ടതയോ പല പ്രകാരത്തിൽ പല രീതികളിൽ കളിപ്പോലും കളിപ്പോലും ചെയ്തിട്ടുണ്ടാകാം എങ്കിലും. തട്ട കളിക്കു ഇത് ക്രമമല്ലാത്ത ചെരിവുകളായിരിക്കാം ഒരു പക്ഷെ ഗോപുരത്തിന്റെ ആപൽക്കരമായ മുൻതൂക്കത്തെ ഇത്രയുംക്കാലം നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടു വന്നത്.

ഗോപുരത്തിന്റെ നിർമ്മാണകാലത്ത്, സമുദ്രം കരേ ശുദ്ധി സമീപത്തായിരുന്നു. ആ ചതുപ്പുനിലത്ത് അധികം ആഴത്തിൽ കഴിച്ചാൽ വെള്ളം നിറഞ്ഞു തടസ്സമാകുമെന്നും. അതുകൊണ്ടു ഭയപ്പെടുന്നതും, അധികം ആഴത്തിൽ കഴിക്കാതെ, ഗോപുരത്തിന്റെ തറ കെട്ടിപ്പൊക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. ഭൂമിയിലേയ്ക്കു താഴ്ന്നിട്ടു ഗോപുരത്തിന്റെ അടിഭാഗത്തിന്റെ ആഴം 8 അടി 10 അംഗുലം മാത്രമേയുള്ളൂ. ആ ഭാഗം മണ്ണിറുപ്പിക്കാൻ 24½ അടിയിലധികം കഴിച്ചു കയ്യിട്ടില്ല.

തറക്കുഴി, പാറക്കല്ലും കയ്യാലും മറ്റും ചെത്തി നിറച്ചു കൂടി, അതുണക്കി ഉറപ്പു കട്ടിപ്പിടിക്കാൻ ഒരു കൊല്ലം കാത്തിരുന്നതിനുശേഷമാണ്, ഒന്നാമത്തെ തട്ടിന്റെ പണി തുടങ്ങിയത്. ഒന്നാമത്തെ തട്ടിന്റെ നിരപ്പിൽ, കെട്ടിനില്ക്കുന്ന മഴിപ്പൊക്കും പറ്റത്തെയ്ക്കുവിടാൻ ഒരു ഓവു നിർമ്മിച്ചുകൊടുത്ത് ഇപ്പോഴും കാണാം. ഗോപുരത്തിന്റെ ചെരിവു തെക്കുഭാഗത്തേയ്ക്കാണ്. ഇതിൽ നിന്നുതന്നെക്കിടക്കുണ്ടു് ഒന്നാമത്തെ തട്ടു പണിതീർന്ന കാലത്ത് ഗോപുരം നെറുകത്തന്നെത്തന്നെയാണു നിന്നിരുന്നതെന്നാണ്. രണ്ടാമത്തെ നിലയും കഴിഞ്ഞു മൂന്നാം നിലയുടെ പണി ആരംഭിച്ചപ്പോഴാണ് ഗോപുരം ഒരു കല്ലു തറസ്സുവിക്കാൻ തുടങ്ങിയത്. പണി തുടരുന്നത് ആ പൽക്കരമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി അവർ ചിന്തിക്കാതി,

പിന്നീട് 60 കൊല്ലക്കാലം അതങ്ങനെ അപൂർണ്ണ നിലയിൽത്തന്നെ കിടന്നു.

1230-ാമുണ്ടിൽ 'ജോവാന്നി സിമോണെ' എന്ന ശിപ്പി, ഇതിന്റെ പണി പൂർത്തിയാക്കാൻ ഒരു ചുമതല ഏറ്റെടുത്തു. കഴിഞ്ഞ അസ്തിവാദത്തിൽ ചെയ്തിട്ടു നില്ക്കുന്ന ഒരു കെട്ടിടത്തെ, പിന്നെയും കെട്ടിയുയർത്താൻ ധൈര്യപ്പെട്ട സിമോണെയെ അഭിനന്ദിക്കുകതന്നെ വേണം.

ഗോപുരത്തിന്റെ ചെയറിവിനെ ഗണ്യമാക്കാതെ, സിമോണെ തുരീയകക്ഷ്യമുണ്ടെ പണി പൂർത്തിയാക്കി. നാലാമത്തെ നില കെട്ടുവേദം അവൻ ഒരു വിദ്യചെയ്തു. ഗോപുരത്തിന്റെ ചെയറിവിന്റെ എതിർഭാഗത്തേയ്ക്കു 63 അംഗുലം തള്ളിയിട്തിക്കൊണ്ടാണു നാലാം നില ഉറപ്പിച്ചത്. ആ സ്തൂനം തന്നെ അഞ്ചാം നിലയിലും പൂയോഗിച്ചു. അഞ്ചാം നിലയുടെ മുകളിൽ ഒരു ഘണ്ടാരോലയുണ്ടാക്കി സിമോണെ ഗോപുരനിർമ്മാണം അവസരപ്പിച്ചു. അപ്പോഴേയ്ക്കും ഗോപുരത്തിന്റെ ആകെ ഉയരം 160½ അടി എത്തിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

എന്നാൽ സിമോണെ പണിതീർത്ത തറത്തിലുള്ള ഗോപുരമല്ലാ ഇന്നു നാം കാണുന്നത്. 14-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ 'തോമസ്സ് ഫീസ്റ്റാനോ' എന്നൊരു ശിപ്പി, സിമോണെ കെട്ടിയിൽ പണികഴയ്ക്കു കലാശിപ്പിച്ച ഘണ്ടാരോലത്തെ, ആറാമത്തെ നിലയാക്കി ഉയർത്തുകയും, താഴത്തെ നിലകൾക്കുള്ളതുപോലെത്തന്നെ അവിടെയും സ്തംഭപരമ്പരകൾ സ്ഥാപിക്കയും, ആറാമത്തെ നിലയുടെ മുകളിൽ ഇന്നു കാണുന്ന ഘണ്ടാരോല പണിക്കുവെക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ രൂപത്തിൽ നാമിന്നു കാണുന്ന ഗോപുരത്തി

ന്റെ ഉയരം 179 അടിയാണ്. ഗോപുരത്തിന്റെ ചുറ്റും 51 അടി 8 അംഗുലവുമാണ്.

1573-ാമാണ്ടിൽ, ഗോപുരത്തിന്റെ കീഴ്ഭാഗത്തിന്നു ചുറ്റും വലിയൊരു ശാർവ്വീരഭാവം കെട്ടുകയുണ്ടായി. ഈ വേലി ഗോപുരത്തിന്റെ അസ്തിവാരത്തെക്കൂമേണു ബാധിച്ചതുകൊണ്ടോ ഏതോ ഗോപുരത്തിന്റെ ചെരിവു വലിച്ചു കയറ്റുകയുണ്ടായി. 1838-ാമാണ്ടിൽ ഈ വേലി വലിച്ചു നീക്കിക്കളഞ്ഞു.

1909-ാമാണ്ടിൽ, ഗോപുരത്തിന്റെ ചെരിവിനെക്കുറിച്ച് സൂഷുമാന്യരായ പരിശോധന നടത്തുന്നതിന് ഒരു കമ്മറ്റിയെ നിയമിക്കുകയുണ്ടായി. 1817-ാമാണ്ടിനുശേഷം, ഗോപുരത്തിന്റെ ചെരിവ് 10½ അംഗുലം വലിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു കമ്മറ്റി റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തു. ഗോപുരത്തറയ്ക്കു താഴെ കുരവുണ്ടെന്നും, ആ ഉറവ് അസ്തിവാരത്തെ ദുർബ്ബീകരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവർ കണ്ടുപിടിച്ചു. പക്ഷേ, അവർക്കൊരു നിവാരണമാർഗ്ഗവും നിദ്ദേശിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

1983-ാമാണ്ടിലാണ് ഗോപുരത്തിന്റെ അസ്തിവാരത്തിന്റെ ക്ഷയരോഗത്തിന്നു ചില ചികിത്സകളെല്ലാം നടത്തിയത്. അവർ അയ്യായിരത്തോളം 93 അൻസിമൻറ് ഇഞ്ചക്ട് ചെയ്തുകൊടുത്തു. രണ്ടാംതവം വിസ്താരവും, 7 ഫർല്ലോൺ ആഴവുമുള്ള 361 കുഴികളിലൂടെയാണ് ഈ സിമൻറ് ചെലുത്തിക്കൊടുത്തത്. ചെരിഞ്ഞ ഗോപുരം നില്ക്കുന്നത് 'ആശ്ചര്യങ്ങളുടെ വിളനിലം' (Prato dei miracoli) എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടുവരുന്ന ഒരു വയൽപ്രദേശത്താണ്. മദ്രാസനപ്പള്ളി (Cathedral), ഇരട്ടക്കുടങ്ങളോടുകൂടിയ തിരുസ്സാനഗ്രഹം (Baptistery), മഹാശ്വരാനം മുതലായവയും 'ആശ്ചര്യങ്ങളുടെ വിളനില'

ത്തിലെ മറ്റു കാഴ്ചകളാണ്. ഭദ്രാസനപ്പള്ളി 1063-ാ മാണ്ടിലും, തിരുസ്താനഗ്രാമം 1153-ാമാണ്ടിലും, ശ്യാനം 1276-ാമാണ്ടിലും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടവയാണ്.

‘ശ്യാവാനി’ നിർമ്മിച്ച പ്രസംഗപീഠം, ‘വിൽ സൗന്ദര്യം പോസത്തി’ വാതിൽ ‘ഗജീന്ദ്രിയോറിതൻറ ഭീ പം’ മുതലായ അതുതുകലാവസ്ഥകൾ പള്ളിയുടെ അന്തർഭാഗത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു. ചെരിഞ്ഞ് ശ്യാപുരത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവായ മൊണാണോ, കരബഞ്ചിളിയിലെ വില രംഗങ്ങളുടെ ചിത്രങ്ങളോടുകൂടി വാക്കെടുത്തു വെള്ളോട്ടിന്റെ വരതിലുകൾ, പള്ളിയുടെ ഒരു വശത്തു, കലാകൃതികളെ ആകർഷിച്ചുകൊണ്ടു നിൽക്കുന്നു.

വിശാലമായ പള്ളിമുറ്റത്തിലൂടെ സാമന്തിന്റെ കോണിൽ പിണങ്ങിനില്ക്കുന്ന ആ അതുതുകലാവസ്ഥകളുടെ മുഖമിളക്കം.

മനോഹരമായ കല്ലുമാനസ്സംഭരണം ചൂഴ്ന്ന ഒരു മണ്ഡപശാലയിലേയ്ക്കാണ് നാം പ്രവേശിക്കുന്നത്. ഈ മണ്ഡപശാലയ്ക്കു മീതെയാണ് ശ്യാപുരം കെട്ടിയുയർത്തിയിരിക്കുന്നത്.

ശ്യാപുരത്തിന്റെ പ്രവേശനദാർശനികതയ്ക്കു ഭിത്തിയിൽ, സുസ്തവയുള്ള കെട്ടുകളുടെ വാൽ ഒരു കെട്ടും ഒരു കെട്ടിടത്തോടു കൂടിയുണ്ടെന്ന ഒരു ഭവന ചിത്രം കെട്ടിയിരിക്കുന്നു. ദേവനും മനുഷ്യനും ചെകുത്താനോടു സമർത്ഥനെന്നൊരൊരോരുത്തരുടെ ചിത്രത്തിന്റെ സ്വംഗാത്മകം.

താഴത്തെ മണ്ഡപശാലയുടെ മീതെ നിന്നു കൂടുന്ന തട്ടുകൾക്ക് ഓരോന്നിന്നും 30 സ്തംഭങ്ങളുണ്ട്. അങ്ങനത്തെ ആറു തൂറുന്ന തട്ടുകളും, ഏല്പാററിന്റെയും മുകളിൽ മകുടമണിഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന കലാസുഗമമായ രാജാശാലയുമാണുള്ളത്.

മണ്ഡപശാലയിൽനിന്ന ഘണ്ടാശാലയുടെ കയറിപ്പോകാൻ പഠിയാണിയുടെ ആകൃതിയിൽ പണിത കൽപ്പടവുകളുണ്ട്. ആകെ 294 പടവുകൾ കയറി ഒരു മുക്തിപ്പെടുന്നതു് ആവാസകരമായ ഒരു ഭോമിയാണ്.

ഗോപുരമിതിയുടെ വണ്ണം താഴെ നിയന്ത്രിതമാണു്, 13 അടി 3 അംഗുലമാണു്. ശേഷാൽ കവലുംതോറും വണ്ണം ക്രമേണ ചുരുങ്ങിവരുന്നു. ഏറ്റവും മുകളിൽ മുതരിന്നു് 7 അടി 9 അംഗുലമാത്രമേ വണ്ണമുള്ളൂ.

ഘണ്ടാശാലയിൽനിന്ന താഴോട്ടു നോക്കുമ്പോൾ, ചെരിച്ചുനൊട്ടാത്ത തൊട്ടിയിൽ കയറിനില്ക്കുമ്പോൾ ഒരു കൈവെട്ടാത്തതാണെന്നു കാണാത്തു്.

രാമകൊണ്ടു വാർത്തയും, വിവിധസ്വരങ്ങൾ പാടപ്പെട്ടു വിടുന്നതുമായ ഏഴു കൂറൻമണികൾ ഘണ്ടാശാലയിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നുണ്ട്. ഇവയിൽവെച്ച് ഏറ്റവും വലിയ മണിയുടേ 'അസുന്ദാ' എന്നാണു പേർ. കന്യാമറിയത്തിന്റെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണചിത്രം ഈ മണിയുടെ കീഴ്ത്തട്ടിൽ കൊത്തിവെച്ചിരിയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടാണു് ഇതിനു് 'അസുന്ദാ' (ആരോഹണം) എന്നുപേർ വീണതു്. 1655-മാണ്ടിൽ 'പിയാത്രോ മാർലാണ്ടോ' എന്ന ശിപ്പിവാർത്ത ഈ ഘണ്ടയുടേ 3½ ടണ്ണിയധികം തൂക്കമുണ്ട്. ഏറ്റവും പഴക്കമുള്ള മണി, 'പാസ്സെപറേച്ചിയാ' എന്ന പേരോടുകൂടിയതാണു്. 1262-മാണ്ടിൽ 'ലോത്തറിംഗോ' എന്ന ശിപ്പിയാണു് ഇതു വാങ്ങിയതെന്നു്. ഭേദവന്മാരുടെയും പറക്കുന്ന കതിരുകളുടേയും ഗന്ധധനാദയുടെ മറ്റും രൂപങ്ങളോടുകൂടി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ഈ മണിയുടെ കലാഭംഗി ഒരു പ്രത്യേകമാണു്.

പീസ്റ്റയിലെ നീതിഗോപുരത്തിന്റെ മുകളിൽ കെട്ടിത്തൂക്കിയിരുന്ന മണിയാണിതു്. കരവാളികളേയും,

[illegible]

പീസ്സയിലെ ഗോപുരത്തിനു ചരിത്രം കേൾക്കുന്ന മറ്റൊരു പ്രാധാന്യം കൂടിയുണ്ട്. ഇറ്റാലിയൻ ശാസ്ത്രജ്ഞനായ ഗലീലിയോ, ഇതരത്തിൽനിന്നു പതിക്കുന്ന ഘനപദാർത്ഥങ്ങളുടെ ചലനസ്വഭാവത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ആദ്യഗവേഷണങ്ങൾ നടത്തിയതു പീസ്സഗോപുരത്തിന്റെ മുകളിൽവെച്ചാണ്. ഗലീലിയോവിന്റെ ശിഷ്യനും 'ജീവചരിത്രകാരനുമായ 'ലോറൻസോ വിവിയാനി' ഇതിനെക്കുറിച്ച് ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു: "ഇദ്ദേഹഗോപുരത്തിന്റെ മുകൾത്തട്ടിൽനിന്ന്, ഗലീലിയോ ഏതാദാർത്ഥങ്ങളുടെ വിഴ്ചിൽ സംഭവിക്കുന്ന ഗതിഭേദസ്വഭാവങ്ങളെക്കുറിച്ച് പരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു." "വസ്തുക്കളുടെ ചലനരീതികളെക്കുറിച്ച് മനസ്സിലാക്കിയിരല്ലെങ്കിൽ പ്രകൃതിയെക്കുറിച്ചും നാം അറഞ്ഞാമായിരിക്കും" എന്ന് അദ്ദേഹം പറയുകയായിരുന്നു... "പ്രസ്തുത ഘനത്തിലുള്ള ഒരു ജാതി പദാർത്ഥങ്ങൾക്കു വിഴ്ചിൽ, ഒരു ക്രമത്തിലുള്ള ഗതിഭേദങ്ങളാൽ

൯ സംഭവിക്കുന്നത്,” എന്നദ്ദേഹം തെളിയിച്ചു. അന്നേവരെ നിലവിലുണ്ടായിരുന്ന ‘ആഫീസ്സോട്ടലി’ന്റെ തത്വങ്ങളെ അദ്ദേഹം തികയ്ക്കുക.....

പെൻഡുലത്തിന്റെ (ആട്ടക്കുട്ടി) ആട്ടത്തിന്റെ സ്വഭാവഗതിയെക്കുറിച്ചു പരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്താൻ, ഗവീഡിയോമിന്നുപ്രമോദനം തപ്പിയ ആ സൂര്യചിഹ്നമാൽ കാട്ടുവിട്ടത്, പീസ്സയിലെ ചിത്രസമ്പന്നർക്കു തെളോത്തിൽ ഇന്നും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്.

180 ആടി ഉയരത്തിൽ ഗോപുരത്തിന്റെ ചുവറ്റായ ശാലയുടെ മുകൾത്തട്ടിൽനിന്നുള്ള വിവരഗവീഷണനും വിശ്വതാവഹമായ കിരണപ്രവാഹമാണ്. ഒരു വിശാലമായ വീക്ഷണവലയത്തിലൂടെ, ആഴ് പീസ്സാനഗരത്തിന്റെ സുന്ദരമാകാത്ത സമഗ്രമർന്നം നമുക്കു കാഴ്ചപ്പെടുന്നു. ഒരു വൃത്തികെട്ട നഗരം ഉയരുന്നിന്നു കാരണവേഗം ഏതൊരു ചാലമാണെന്നോ? വടക്കുഭാഗത്തു വിപ്ലവകാരിമാർക്കു വെൺപാടത്തെയും വിളാത്തിൽ ആൽപ്പിനാറ്റു ചാണി ചാകളും മലർക്കോണാണ്. അലയടാഴ്ചയെ മാറ്റുന്ന ഒരു പ്രവാഹ മരിയെടുപ്പാലം വിടർക്കുവെച്ച് പീസ്സാമല വിവരപ്പെടുമ്പിന്നു; (ഇതു മല ഇടയിൽക്കൂടെ പെട്ടിരുന്നില്ലെങ്കിൽ പീസ്സയിലെ ഗോപുരശൃംഗത്തിൽനിന്നു ഞാക്കിയാൽ അകലെ വൃക്കാമ്പനം കാണാൻ കഴിയാമായിരുന്നു. പുരാതനഗതിന്റെ കോഴിയെ മറയ്ക്കുചിട്ടിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ‘മുറയുണ്ടാക്കുന്നമല ഏതാണു’ പീസ്സക്കൾ ഇതിനെ വിളിച്ചുവരുത്തു്.) തെക്കുഭാഗത്തു കൈഗോൽ ഇറച്ചലത്തിന്റെ കോഴ്, പെട്ടിത്താലാളത്തു പതിയെ ഉരുമാപതിച്ചുവരുന്ന സമുദ്രം വെട്ടിത്തളയുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, വൃത്തികെട്ട ആർണിനേരിപ്പാലും ഇവിടെനിന്നു തെക്കുഭാഗത്തുപുറത്തു കലൺ ഒരു സപ്താഹിനിയാലി തോന്നിപ്പോകും.

തോട്ടകളുടെ നഗരം: വെനീസ്

താഴിൽ കെട്ടിപ്പിണഞ്ഞു കിടക്കുന്ന തോട്ടകളും, വെള്ളത്തിലേയ്ക്കു തള്ളിയിലുന്ന കുറുപ്പിട്ടു കൊട്ടാരങ്ങളും, കെഴുതു കവസ്സുകളുടെ കടകളും നിറഞ്ഞ വിവിത മാഞ്ചാത പഴയ വർത്തകസാമ്രാജ്യമാണു 'വെനീസ്' അഥവാ 'വെനീഷ്യ.'

വിപുലമായ റിദേറഗ്ഗാപാരം കൊണ്ടുണായിത്തീർന്ന സമ്പൽസമൃദ്ധിയുടെയും കൃഷിയിലൂടെയും പഴയ സൗരഭ്യമാണു വെനീഷ്യ എന്ന വാക്കിൽ അർത്ഥപ്പെടുന്നത്. കേരളമരയുമായി വെനീഷ്യക്കാർ കച്ചവടബന്ധത്തിലേർപ്പെട്ടിരുന്നു ആ പഴയ കാലത്തെപ്പറ്റിയും നാം കൌതുകത്തോടെ അനുസ്മരിക്കുന്നു.

വെനീസ്സ്, അഡ്രിയാറ്റിക് കടലിൽ, ഇറ്റാലിയൻകരയിൽ വിലസുന്ന തിരക്കുള്ള ഒരു തുറമുഖനഗരമാണു്. ഗ്ലോപ്മരച്ചകങ്ങളിൽനിന്നുള്ള തിരവധികം വരുമാനം സന്ദർശകന്മാരിൽനിന്നാണു ലഭിച്ചുവരുന്നത്. വെനീസ്സിലെ തോട്ടകളിലൂടെ ഗോഷേഡാളത്തോണികളിൽ സഞ്ചരിക്കാനും, പഴയ വസ്തുകച്ചടക്കും നിർമ്മിച്ചുവെച്ച കൊട്ടാരങ്ങളിൽ : ഒന്നു കയറിയിറങ്ങാനും, വെനീഷ്യൻ കലാവസ്തുക്കൾ റിപ്പനയ്ക്കു വെച്ച കടകളിൽ ചുറ്റിനടക്കാനും—കായലുകളിലുള്ള ഏകാന്തമായ തുരുത്തുകളിലൊന്നിൽ കയറിയിരുന്നു സ്വപ്നം കാണാനും ജനങ്ങൾ വെനീസ്സിലേയ്ക്കു വരുന്നു.

'നൊവീറോ,' 'പരേഡോ' മുതലായ നഗരങ്ങൾ കൂടെ 'ഇഡക്ട്രിക്ടേയിൻ തുറമുഖം'യുടെ കീഴടക്കുകടലിനെയും, കടലിന്റെ തുടർച്ചയായിക്കിടക്കുന്ന കായലുകളേ

യും സമീപിക്കുമ്പോൾ, ആകർഷകമായ ഒരു മാറ്റം അനുഭവപ്പെടുന്നു. കെങ്കിണകേരളത്തിന്റെ കടലും മാതൃകയും കെട്ടിപ്പിടിക്കാൻ കിടക്കുന്ന ചിത്രത്തിൽനിന്ന് ആ തെങ്ങിൻപാലു മാത്മകളെല്ലാം പകരം ഉരുക്കിന്റെ നരച്ച സ്തംഭകൂടാരം അവിടവിടെ വരച്ചുവെച്ചാൽ എങ്ങനെയിരിക്കുമോ ഏതാണ്ട് അങ്ങനത്തെ ഒരു ചിത്രമാണു മുന്നിൽ നിവന്നു കിടക്കുന്നത്.

കായലിന്റെ നടുവിലൂടെ കെട്ടിയിറപ്പിച്ച 'ഫെറോവിയാറിനോ പാലം' കടന്നു ഇലക്ട്രിക് ട്രെയിൻ ഫെറോവിയാറിനോ സ്റ്റേഷനിൽ യാത്രയവസാനിപ്പിക്കുന്നു. സ്റ്റേഷന്റെ മുമ്പിൽ തോട്ടകൾ കണ്ടുതുടങ്ങുന്നു. അപ്പുറം തോട്ടകളുടെ നഗരമാണ്.

സ്റ്റേഷന്റെ മുമ്പിലെ 'പീനാസ്സോം നീയോൺ' അങ്കണത്തിൽനിന്നു ചുറ്റുമയിലോളം വളഞ്ഞുകയറി നില്ക്കുന്ന 'ഡെലിസാൽസി' പാലം കടന്നു നാം വെനീസ്സിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു.

വലിയ പാസഞ്ചർ ബോട്ടുകളും ചെറിയ കഗാളോലാള തോണികളും നമ്മെ എതിരേൽക്കുന്നു, അവ

ആം ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന തൊഴിലാളികളെ മുറിച്ചുകൊണ്ട് നാഗരമുഖത്തോടു കൂടിയ 'ഗ്രാൻറു കനാൽ' നീണ്ടുകിടക്കുന്ന വെനീസ്സിയിലെ പ്രധാനമായ ജലമാറ്റമാണ് ഗ്രാൻറു കനാൽ. ഗ്രാൻറു കനാൽ വഴിയായി ബോട്ടിൽ മുക്കൽ മണിത്തുളർ യാത്രചെയ്താൽ, വെനീസ്സിന്റെ പുതിയ ഹൃദയമെന്ന പേരായ 'സാന്റാക്കോവിയ' ചെന്നിറങ്ങാം.

മാറിടിയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള കാൽനടപ്പാലങ്ങളെ ശൈത്യ കൂട്ടിയിണക്കിയ അനേകം ചെറുപട്ടണങ്ങളുടെ ഒരു വിവിതസമാഹാരമാണ് വെനീസ്സ്. വൻതറക്കുളിയെ വേദപുകൾക്കു ചേർന്നു ചുറ്റിപ്പിന്നെയു കിടക്കുന്ന ആ തൊഴിലാളികളെ നഗരത്തിന്റെ ഏതു കോണിലും ചെന്നെത്താൻ കഴിയും. ഒരു സ്ഥലത്തുനിന്നു മററൊരു സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പോകാൻ നെല്ലു തുള മാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. തൊണിക്കോണ്ട് ആ വഴികളെല്ലാം കാണാപ്പാറാണു്. തങ്ങൾ മിഴിച്ചു നിന്നപ്പോൾ.

തൊഴിലാളികളുടെയും മറ്റുവർഗ്ഗത്തിൽ നില്ക്കുന്ന വിവിധ തരം കർമ്മക്കാര്യങ്ങളും ഗ്രാൻറു കനാലുകളും നിറുപ്പിട്ടുള്ള തൊഴിലാളികളുടെയും ഇടയ്ക്കിടെ പഴയ കോട്ടകളും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

നാട്ടിയിൽ ആ കാഴ്ച അസ്വാർഥകമാണു്. വെനീസ്സിന്റെ ചെറുപ്പപ്പോൾ വഴിമ തൊഴിലാളി പ്രദോഷവും നിരന്തരം പറ്റിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയുണ്ടു്. ഉന്നതമായ പമ്പരപ്പീപ്പിയും വെനീസിലിൽ ഇരുകി പ്രതിപതിക്കുന്ന ആ കലാകൃതിയാണു് സമാധാൻ വെനീസ്സിനെ നാം കണ്ടെത്തുന്നതു്.

തൊഴിലാളികളിൽ ഗ്രാൻറു കനാലിലൂടെ നീങ്ങുന്നതും കറാഡി കാരോ, 'ചെന്റാമിൻകലേഡി' തുടങ്ങിയ പഴയ പ്രദർശനങ്ങൾ വഴിക്കൈകിൽ കാണാം. ആ

ബാബുജിക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്ത ചെങ്കോലുകൾക്കും മറ്റ് വസ്തുക്കൾക്കുമായി 'ഡ്രൈനിംഗ് ബാങ്ക്'യെ സൃഷ്ടിക്കാനും വിവിധ കരാറുകളും നേരിട്ട ഡ്രൈനിംഗുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ശ്ലീയിൽ പറയുന്നതു നോക്കുക. ചിലർ ഇങ്ങനെയൊന്നും ചെയ്ത്, കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്ന് അവർക്ക് തോന്നുന്നു. എന്നാൽ യേശു ക്രിസ്തുവിന്റെ അടുത്തു വരവ് വരെ നമ്മുടെ നിയമങ്ങൾക്കും പ്രവാചകൻ നൽകിയ പ്രതിജ്ഞയ്ക്കും യേശു ക്രിസ്തുവിന്റെ ഇരുപത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തോളം ഇത് നിലനിൽക്കുമെന്നാണ് യേശു ക്രിസ്തുവിന്റെ പ്രവചനം.

അങ്ങനെ സമരം നഗരത്തിന്റെ ഏതാനെ വി
ഭിന്നഭാഗങ്ങളിലായി പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. 400 പേ
രോളം പേർക്ക് പരിക്കേറ്റു. 100-ൽ അധികം പേർക്ക് പരിക്കേ
റ്റിയിട്ടുണ്ട്. നഗരത്തിന്റെ 150 പേർ
യെ അറസ്റ്റ് ചെയ്തു. ഈ നഗരത്തിന്റെ മേൽ
കീടുന്നു.

വെനിസ്സിലെ ഇന്നത്തെ ജനസംഖ്യ 3 ലക്ഷത്തിലധികമുണ്ട്. ലോകത്തിൽ ജനങ്ങൾ ഏറ്റവുമധികം തിങ്ങിപ്പാടുന്ന നഗരങ്ങളിലൊന്നാണ് വെനിസ്സ്. നഗരത്തിന് വിസ്താരം കൂട്ടാൻ സാധ്യമല്ലാത്തതുകൊണ്ട് ജനങ്ങൾ ചുറ്റുകൂട്ടിയേടത്തല്ലാം പാറ്റപ്പിക്കൾം കത്തിത്തിരകിടൊപ്പിരിക്കുകയാണ്. പലതരം ചരക്കുകൾ വ്യവസായില്ലാതെ പാതിവലിച്ചുകുതിയിട്ടിരിക്കുന്ന കരവഞ്ചികൾ കൂടിനില്ക്കുന്നതുകൊണ്ടും, ഈ നഗരത്തെ ആകർഷണീയമായ നോക്കുവാനാകും.

‘സാൻമാറ്റോ പബ്ലിക്സ്’ യും അയന്നും ഡ്യൂഷിന്റെ കൊട്ടാരവും ‘സൻപാത്രോ,’ ‘സാന്താജെറീമോ’ എന്നീ പള്ളികളും ലീനോപീറ്റർ ട്രെയ്ണിന്റെയും മറുമാണ്. ഇവ തീസ്സിൽ കാണാവുന്ന പ്രധാന കെട്ടിടം. സമുദ്രതല സെനകയ്ക്കുള്ള കരൊനാത്തരം കെട്ടിടമാണ് ലീനോ

വിൽ കാരണമ, നഗരത്തിൽ ഏറ്റവുമധികം കച്ചവടത്തിരക്കുള്ള കേന്ദ്രമാണ് 'റീയാർട്ടോ.'

വെനീസ്സിലെ 'സാൻമാക്കോ അങ്കണം' ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും മനോഹരമായ ഒരു മണിമുറമാണ്. ഒരു പ്ലാളിന്റേ പകുതിയിൽ ഈ പ്രവിശ്യമായ ചന്തപരങ്കണം ആദ്യമായി സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ "ഹാ! ഇതു യൂറോപ്പിലെ ഏറ്റവും കമനീയമായ അതിഥിസല്ലാരശാലയാണ് പ്ലോ!" എന്ന് അതുളനത്തോടെ അടമകയുണ്ടായത്രെ.

ഒരു പമ്പംകൊണ്ടോ ഒരു ശതാബ്ദംകൊണ്ടോ പണി പൂത്തിയാക്കിയ ഒരു കാഴ്ചശാലയല്ല, സാൻമാക്കോ. തികച്ചും ആയിരം വർഷങ്ങളിലെ വേലകളാണ് ഈ ശിലാസ്തംഭശാലയിൽ ചെയ്തിട്ടിരിക്കുന്നത്. 800-ാമുണ്ടിൽ ആരംഭിച്ച ഇതിന്റെ പണി 1800-ാമുണ്ടുവരെ തുടർന്നുകൊണ്ടേയിരുന്നു. പക്ഷെ ഒരൊറ്റ ശില്പിയുടെ ആസൂത്രണമനുസരിച്ച് ഏതോ ഒരു തലമുറിയിൽ നിർമ്മിച്ചതാണെന്നു ഒരൊറ്റ തോട്ടത്തിൽ തോന്നുകയുമുണ്ട്.

സാൻമാക്കോപ്പള്ളിയും, മണിഗോപുരവും, ഡ്യൂക്കിന്റെ കൊട്ടാരവും ഈ മുറത്തിന്റെ ഓരോവശത്തു് ഉയർന്നിരിക്കുന്നു. മുൻവശം ഗ്രാൻറകനാലും, കായലും തുറന്നുകിടക്കുന്നു. ലോകത്തിൽ മോട്ടോർകാറുകളോ മറ്റു വാഹനങ്ങളോ തീർത്ത ഇല്ലാത്ത ഒരു നഗരവിഭാഗം ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു സാൻമാക്കോ മാത്രമാണ്.

സന്ദർശനാരിൽ ഗണ്യമായൊരു ഭാഗം അമേരിക്കക്കാരാണ്. അവരുടെ ഡ്രോളറാണ് ഇറ്ററലിയുടെ പുതിയ ജീവൻ. കബേറന്മാരായ അമേരിക്കക്കാരരുടെ ധൂതന്തി കാരണം ഇവിടെ മറ്റു രാജ്യക്കാർ വില്പയില്ലായെത്തിനിന്നിരിക്കുന്നു. അമേരിക്കക്കാരനാണ് എവിടെയും മുൻഗണന. മോട്ടോർക്കാരും, തോണിക്കാരും, വഴി

വാണിജ്ജ്യം, പെട്ടെന്നുള്ളതല്ലാം 'അമേരിക്കാനോ' വിനെ അകമ്പടി സേവിക്കാനാണ് ആഗ്രഹിക്കുന്നത്.

മറ്റൊരാളിനെയും സ്വന്തം കിട്ടാത്തതുകൊണ്ട് ദൈവി സ്തിയെക്കൊന്നാശ്വേദം വോട്ടുവിൽ അടവിലാക്കി അറസ്റ്റ് ചെയ്തതായി. അന്നു രാത്രി ഡിനറിനുമുമ്പ് വോട്ടു വിലെ പ്രധാന മേൽനോട്ടക്കാരൻ എൻറോക്കോൽ വന്നു ചോദിച്ചു, ഡിനറിന്റെ ശ്രമം എന്തിനെക്കുറിച്ചാണ് വീണ്ടേതാ, 'അക്വാമിനറാലെ'യോ ഏതാണ് മോഷ്ടം? (ഈ 'അക്വാമിനറാലെ' എന്നതു വെറും സോഡാബെള്ളമാണ്.) വീണ്ടു ചിട്ടിച്ചാൽ കൂടുതൽ പണം കൊടുക്കേണ്ടിവരുമല്ലോ എന്നു മറുപടിയിലൂടെയാണ് 'അക്വാമിനറാലെ' മതിയെന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. രണ്ടുദിവസം അങ്ങനെയാണ് അക്വാമിനറാലെ ആസൂരിച്ചു. മൂന്നാംദിവസം എൻറോക്കോൽചെയ്തവിന്റെ ബില്ലിന്റെ ഒരു കോപ്പിയെടുത്തു നോക്കിയപ്പോൾ അക്വാമിനറാലെയ്ക്ക് ഓരോ ഗ്ലാസ്സിനും 85 ലീറ കൊടുക്കേണ്ടതായി കണ്ടു. വീണ്ടുവീണ്ടും എന്തു വിവരമെന്ന് അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ, ആ മോഷ്ടക്കാരൻ പറഞ്ഞു: "വീണ്ടേതാ? വീണ്ടു മോഷ്ടത്തിന്റെയൊരു ഉള്ളതാണ്. പ്രത്യേകം വില കൊടുക്കണം."

വെറുതെ കിട്ടുന്ന വീണ്ടുപേക്ഷിച്ചു നിത്യവും 85 ലീറ കൊടുത്തു പൂട്ടിക്കുന്ന സോഡാബെള്ളം മോഷ്ടം എന്ന അങ്ങനെ വെളിച്ചമുണ്ട് അമേരിക്കൻമോഡലിലുള്ള അധിപതിയുടെ മോഷ്ടം പിന്നീട് വെനീസിലെ മനുഷ്യാധിപതി, വെറുതെ കിട്ടുന്ന ഏതാനോയും അമേരിക്കക്കാരാണ് ഒരു പുല്ലുമാണ്. കൂടാതെ നല്ലൊരു കുടി കഴിക്കുന്നിട്ടാണ് അവന്റെ തീർത്ത്. അപ്പോൾ സോഡ കടിക്കാനാണ് അവ

ന്നിപ്പും. അന്നും അങ്ങനെ ഒരു അമേരിക്കൻ പരിഷ്കാരിയായിരിക്കുമെന്ന റിശ്യാസത്തോടെയാണ് ഫോട്ടൽ ഹോർ മർക്സിട്ടി എന്റെ അധി അന്വേഷിച്ചതും ഏകദേശം അഞ്ചു വർഷം.

വെനിസ്സിൽ, സകല വസ്തുക്കൾക്കും താരതമ്യേന ഉറപ്പി വിലയുണ്ട്. പക്ഷേ, അതു നിശ്ചിതവിലയാണ് എന്നൊരു സാധനമുണ്ട്. വിവരപരമായ വേലാപിളി എന്ന അവിടെയില്ല. സാധനങ്ങൾക്കുള്ള വില അതിന്മേൽ എഴുതിവെച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കും. നിയമം അങ്ങനെ നിർബന്ധിക്കുന്നു.

പലതരം സ്ഫടികസാധനങ്ങൾ വെനിസ്സിൽ കുറഞ്ഞ വിലയ്ക്കു കിട്ടും. വെനിസ്സിൽ വലിയൊരു ഗ്ലാസ് ഫാക്ടറിയുണ്ട്. 100 ലീറ്റർ പ്രദേശനഹീന കോടത്താൽ സമുദ്ര ഫാക്ടറിയും ഗ്ലാസ് നിർമ്മാണരീതിയും മറ്റും അവർ കാണിച്ചുതന്നു. മെഴുപ്രായത്തിലുള്ള കുഞ്ഞാടിയിൽ അവർ നിർമ്മിക്കുന്ന കരവേലയാണ് കാണേണ്ടത്.

അതിപുരാതനമായ ഒരു പ്രദേശമാണ് വെനിസ്സ്. 4,000 വർഷങ്ങൾക്കപ്പുറം 'എനെറി'വർഗ്ഗങ്ങളുടെ രുദ്രവിലത്തെ തടയുവാൻ, മത്സ്യം പിടിച്ചും നീർപ്പുഷ്പികളെ ഭവനാടിയാക്കുകയും ഈ ചതുപ്പുനിലങ്ങളേയും ചുറ്റിത്തുളളുകളേയും അധിവസിച്ചിരുന്നു. 'എനെറി'വർഗ്ഗക്കാരിൽനിന്നാണ്, ഈ പ്രദേശത്തിനു 'വെനെറി' എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചത്. തോടുകളുടെ കരയിൽ മരത്തടികൾ കത്തിത്താളി അവിടെ മരംകൊണ്ടും ഉണക്കിയ നീർകുപ്പിത്തണ്ടുകൾക്കൊന്നും നിർമ്മിച്ച കെട്ടികളിലായിരുന്നു ഇക്കൂട്ടർ പാർത്തുവന്നിരുന്നത്. ഇങ്ങനെ അടിയിൽ കോൽമരങ്ങൾ കഴിച്ചിട്ടുറപ്പിച്ച തറയിൽ വീടുകൾ കെട്ടിപ്പുറപ്പെന്ന സമ്പ്രദായം 15-ാം നൂറ്റാണ്ടുവരെ നില

നിന്നിരുന്നതായിക്കണ്ടാം. വെനീസ്സിന്റെ പഴയ ഗുഹൻ മാർബിറംക്കൊട്ടാരത്തോളം ഇന്നും നില്ക്കുന്നുണ്ട്. ഇതെന്തൊരു മരണകുളിവാണു്. ഏതൊന്നിന്റെയും ശരീരം ഇവിടെ വെട്ടിക്കുറുത്തു കളിയാക്കി. രോമിന്റെ പൂർവ്വകാലത്തിന്റെ പാരമകാശങ്ങളുടെ കാലത്തുപോലും ഇവിടെ 500-ൽ അധികം ഏതൊന്നിക്കൊന്നായിരുന്നിരുന്ന വിശ്വസ്തരായവർ ഇവിടെ ചിലിട്ടു ചിട്ടിട്ടു കയ്യടക്കിയതും വേദനപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പാവപ്പെട്ടതും ഇവിടെ കടൽത്തീരത്തിലെ 'അപ്പുലിയ' പട്ടണത്തിലെ ചന്ദനത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ചിട്ടുകയ്യിരുന്ന പതിവു്.

വിദേശികളായ ക്രൂരവർഗ്ഗക്കാർ (ബർബറിയക്കാർ) ഇറക്കിയ ആക്രമിച്ചു. അവർ അക്രമിച്ചതായതും കീഴടക്കിയതും അതിനെ ചുട്ടുകരിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

അക്രമിച്ചതിനുശേഷം ശത്രുക്കൾക്കു കീഴടങ്ങിയതായ, കായലിലെ ചതുപ്പുനിലപ്പീടകളിലേയ്ക്കും പ്രാണരക്ഷയ്ക്കായി ചിതറുകയും ചെയ്തവർക്കും 'കോർട്ടെല്ലോ,' 'മലാമോക്കോ,' 'നിയാറോട്ടോ,' എന്നീ മൂന്നു തുരുത്തുകളിലാണ് അവർ അഭയം പ്രാപിച്ചിരുന്നതു്. അപ്രാപ്തമാകാൻ കഴിയാതെ ഈ ചതുപ്പുനില സാമ്രാജ്യത്തെയും പേർത്തിരിയുന്ന ഒരു നീണ്ട മരോൺ തുരുത്താണ് 'മലാമോക്കോ.' കായലിൽ കുറുപ്പു കിടക്കുന്ന ഒരു മരകത്തുരുത്താണ് 'കോർട്ടെല്ലോ.' സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്ന അനാഥിഡെറിക്കും പാവപ്പെട്ടതുകളുടെ കീഴടക്കൽ സപ്തം പൊങ്ങിനിൽക്കുന്ന ഒരു മരോൺ 'നിയാറോട്ടോ.' ഈ അഭയത്തിലേക്കും ഇവിടുത്തെ ആദിമനിവാസികളായ ഏതൊന്നിക്കൊന്നൊന്നായി, സംഘടിപ്പിച്ച ശത്രുക്കളുടെ കീഴടക്കിയതും ഒരു ശക്തിയായി വളർന്നു. അക്കാലത്തിനിടയിൽ ഇറക്കിയ ഒരു ഏതൊ

ഈ മുക്കാൽശതാബ്ദം വിദേശികളായ അക്രമികൾ കീഴടക്കിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പട വെട്ടിപ്പിടിച്ച സ്ഥലങ്ങളെയെല്ലാം മുട്ടുകുരിച്ചു നശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് അക്രമികൾ നീങ്ങിയിരുന്നത്. എന്നാൽ, ചെളിയിലും വെള്ളത്തിലും ഒളിച്ചിരിക്കുന്ന റെനീഷ്യക്കാടോട് ശത്രുക്കളുടെ വില്പനയാണു് വലിച്ചിട്ടു. ചാട്ടുകൾക്കൊക്കെ തീയന്ധകരംകൊണ്ടും ഒളിയുരും ചെയ്ത് അവർ ശത്രുക്കളെ തിരിച്ചോടിച്ചു. അങ്ങനെ റെനീഷ്യക്കാട് മാത്രം ശത്രുക്കളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം സംരക്ഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞുവെന്നു പറയാം.

എന്നാൽ അതൊരപകടം പിടിച്ച സ്വാതന്ത്ര്യമായിരുന്നു. കടലുരയും അന്തർപ്രദേശങ്ങളുമെല്ലാം ശത്രുക്കളുടെ കയ്യിലാണ്. റെനീഷ്യക്കാർ ഒറ്റപ്പെട്ടുപോയി. തങ്ങളുടെ പുതിയ സങ്കേതവും ജീവിതവും നിലനിൽക്കാൻ വേണ്ടി അവർ പുതിയ പദ്ധതികൾ കണ്ടുപിടിക്കേണ്ടതായിവന്നു.

റെനീഷ്യക്കാർ ചരക്കുതൊണികളും പായക്കപ്പലുകളും പണിയാൻ തുടങ്ങി. ശത്രുക്കളുടെ കണ്ണു പതിയാത്ത കടലോരങ്ങളിലെ തുലകളിൽ ഒളിച്ചു ചെന്ന് അവർ മീൻപിടുത്തവും വ്യാപാരവും ആരംഭിച്ചു. ക്രമേണ അവരുടെ മാർഗ്ഗങ്ങൾ നീണ്ടുതുടങ്ങി. 'പോ'നടീമുഖത്തിലെ തുരുത്തിയും 'കൊമാച്ചിരോ' കായലുകളിലും റെനീഷ്യൻ പായക്കപ്പലുകൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. പിക്വാലത്തു പെന്തസ്തോസ്യങ്ങളുമായുള്ള വാണിജ്യക്കുരുക്കം ഏറെനേരം റെനീഷ്യക്കാരുടെ പൂർവ്വികന്മാരായ കുടുംബ്ബാപാരികളെയാണ് ഇവിടെ നാം കാണുന്നത്.

പോനടീയുടെ തെക്കുഭാഗത്തു 'റാവെന്നി' എന്ന വനാദിമുദ്ര കിടന്നിരുന്നു. അവിടെ മുതൽക്കു പ്രദേശങ്ങൾ ചൈനസൻസെൻ (ഗ്രീക്ക്) രാജവംശത്തിന്റെ

അധീനത്തിലായിരുന്നു. അവരും ആക്രമികളെ ഭയന്ന ജീവിക്കുകയായിരുന്നു. ബൈസന്റൈൻകാരും വെനീഷ്യക്കാരും തമ്മിലുള്ള വ്യാപാരസംബന്ധം ക്രമേണ പരസ്പരസഹായാഭിസമാനത്തിലുള്ള ഒരു സാഷ്ടീയ ബന്ധമായി ശക്തിപ്പെട്ടു. വെനീഷ്യക്കാരെ അവർ യഥാസാമഗ്രികൾ നവ്വീയും വെനീഷ്യയിൽ പുതിയ കോട്ടകൾ പണിയിച്ചുകൊടുത്തും കപ്പലാസൈന്യങ്ങളെ അയച്ചും സഹായിച്ചുപോന്നു. അതിന്റെവെല്ലാം ഫലമായി വെനീഷ്യക്കാരുടെ പുതിയ മേഖലായ് മകളായിത്തീർന്നു, നാവന്നയിലെ പ്രഭുക്കൾ. വെനീഷ്യക്കാർക്ക് അതുമൂലം നഷ്ടപ്പെടുന്നെന്നു മില്ലായിരുന്നു. നാട്ടിന്റെ ഭക്ഷ്യ ഭദ്രമായിത്തീർന്നപ്പോൾ വെനീഷ്യക്കാർ തങ്ങളുടെ കടൽവ്യാപാരത്തിലേയ്ക്കു മുഴുവൻ ശ്രദ്ധയും പതിപ്പിച്ചു. 'ഇസ്റ്റീരിയ,' 'ഡാൽമേഷ്യ' തുടങ്ങിയ കീഴ്ക്കുൻകരയിലെ ഭിക്ഷകളിലേയ്ക്കു അവരുടെ കപ്പലുകൾ ഓടിത്തുടങ്ങി.

ശതബ്ദങ്ങളിനെ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പല കാലങ്ങളിലായും വെനീഷ്യ ശതകുടുംബങ്ങളുടെ ആക്രമണങ്ങൾക്കിരയായിത്തീർന്നുവെങ്കിലും അവർ തങ്ങളുടെ തുരുത്തു സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം സംരക്ഷിച്ചുപോരുക എന്ന ചെയ്തു.

809-കാണ്ടിൽ ഹ്രസ്വനാശാവായ ചാറൽമറന്റെ പുത്രൻ, 'പിപ്പിനോ' വെനീഷ്യയെ കീഴടക്കാൻ അയച്ച കൂട്ടം നടത്തുകയുണ്ടായി. വെനീസ്സിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ വെച്ച് ഏറ്റവും ഭയങ്കരമായ കൊലകളുമായിരുന്നു അത്. ഹ്രസ്വനാവികസേന വെനീസ്സിനെ വഹതിത്തു. ആദ്യം ലീഡോകരയും, പിന്നെ മലാമോക്കോദപീഠം അവർ കൈവശപ്പെടുത്തി. വെനീഷ്യക്കാർ, റിയാൾട്ടോവിൽ തങ്ങളുടെ സകല ആയുധശക്തിയും കേന്ദ്രീകരി

മൂ, ശത്രുവിനെ തുരത്താൻ അവസരം പാർത്തിരുന്നു. ഫോ മനകാലത്തെ വേലിയിറക്കം വന്നപ്പോൾ, തോടകളിലെ വെള്ളം താഴ്ന്നു ഭൂമിയിലുയർന്നു ചളിയിൽ നീങ്ങാതായി. വെനീഷ്യക്കാർ തിരിഞ്ഞെത്തിയപ്പോൾ ശത്രുക്കളെ ഓടിച്ചുകളകയും ചെയ്തു.

ഈ യുദ്ധം വെനീസ്സിൽ കോലാപത്തെയും ഭാവത്തെയും കരെയെല്ലാം മാറ്റിത്തീർത്തതിന്നു കാരണമായിത്തീർന്നു. പഴയ തലസ്ഥാനങ്ങൾ മാറ്റി അവർ റിയാഡോട്ടോവിൽ ഭരണകേന്ദ്രം സ്ഥാപിച്ചു. റിയാഡോട്ടോവിൽ ചതിച്ച പട്ടികളും കൊട്ടാരങ്ങളും ചോണ്ടികൾക്കും കൊടുത്തുതന്നു. ഇന്ന് വെനീസ്സിൽ നമ്മെ ആകർഷിക്കുന്ന പ്രധാന പട്ടികയായ 'സെന്റ് മാർക്ക്' ഇക്കാലത്തുണ്ടായതാണ്.

വെനീഷ്യൻ വ്യാപാരികളും വിദൂരദിക്കുകളിലേയ്ക്കു വ്യാപിച്ചിരുന്നെങ്കിലും പേർഷ്യയിൽനിന്നു പരവതാനികളും, ലബനോണിൽനിന്നു മരങ്ങളും, ഇന്ത്യയിൽനിന്നു സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളും, രത്നങ്ങളുകളും പട്ടികളുമെല്ലാം വെനീസ്സിൽ വന്നു നിറഞ്ഞു. 800 മുതൽ 1000-മാണ്ടുവരെ വെനീഷ്യ ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും സമ്പൽസമൃദ്ധമായ ഒരു തുരുത്തായിത്തീർന്നു.

യൂറോപ്പ് പെർഷ്യ രാജ്യങ്ങളും തമ്മിലുള്ള സങ്കല്പ വ്യാപാരങ്ങളുടേയും നേതൃത്വം വെനീഷ്യൻ ചതികൾ പ്രദർശനം ചെയ്തിരുന്നു. അവർ ആവശ്യപ്പെടുന്ന എന്തുവിലയും ചരക്കുകൾക്കു ലഭിച്ചിരുന്നു. ചരക്കുകളെല്ലാം ഉടമകൾ കോടീശ്വരന്മാരായിത്തീർന്നു. ലോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും, രത്നങ്ങളും പൊൻനാണയങ്ങളും വെനീഷ്യയിലേയ്ക്കു പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ഈ ധനങ്ങളെല്ലാം എന്തുചെയ്യണമെന്നറിയാതെ

അവർ കഴിഞ്ഞി. തങ്ങളുടെ പ്രതാപവും ധനശക്തിയെയും പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അവർ കൊട്ടാരങ്ങളും പള്ളികളും പണിയിച്ചുതുടങ്ങി. അവസ്ഥാൻഡ്രിയായിൽനിന്നും ഈ ജില്ലയിൽനിന്നും കൊണ്ടുവന്ന വെണ്ണക്കല്ലുകളും, ഗ്രീസിൽ നിന്ന് കൊണ്ടുവന്ന അതുവശിമരപ്രതിമകളും, ലക്ഷിണ ഇന്ത്യയിലെ ശിംശുക്കളെയും വെനീഷ്യൻകൊട്ടാരങ്ങളെ അലങ്കരിച്ചു. അവർ രാജ്യങ്ങളിൽനിന്ന് വ്യാപാരികളും ശിപ്പികളും വേദക്കാരെയെല്ലാം വെനീസ്സിൽവന്നു നിറഞ്ഞു. ചെളി നിറഞ്ഞു പ്രായേണ ശുശ്രൂഷാർത്ഥത്തിനുള്ള ആ നാലു തൂണുകളും രണ്ടുകൊട്ടാരങ്ങൾ നിറഞ്ഞ മരു നവലോകമായി മാറി. വെനീഷ്യക്കാരെ ഈ ധനശക്തിയോടൊപ്പം അവരുടെ നാവികശക്തിയും ആ ക്രമണവാസനയും വർദ്ധിച്ചുവന്നു. അഡ്രയാറ്റിക് കടലിൽനിന്ന് പൂർണ്ണപ്രദേശങ്ങൾ മുഴുവനും വെനീഷ്യക്കാരുടെ കയ്യിലായിരുന്നു. അവരുടെ കോട്ടകളും പാണ്ടികൾക്കും കെട്ടിയുറപ്പിച്ചു. ഗ്രീസിലെ തുറമുഖങ്ങളെയും അവർ കീഴടക്കി, പൌനസ്സു രാജ്യങ്ങളുമായുള്ള കടൽവ്യാപാരത്തിന്റെ അക്കോൽ കയ്യിലാക്കി.

പുതിയ ആക്രമണങ്ങളുടെയും കടൽയുദ്ധങ്ങളുടെയും കാലമായിത്തന്നെ 1300-ാമത്തെ മുതൽ 1580-ാമത്തെ വരെ. വെനീസ്സിനുള്ളും പലവിധം രാഷ്ട്രീയകലാപങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

1797-ൽ, ഫ്രഞ്ചുവിപ്ലവത്തെത്തുടർന്ന് വെനീസിലെ പ്രഭുവാഴ്ച അവസാനിച്ചു. വെനീസും അവർക്ക് ഫ്രഞ്ചുകാരുടെ കീഴിൽ ഇരിക്കേണ്ടിവന്നു. നെപ്പോളിയൻ വെനീസ്സിനെ ആസ്പ്രിയാരാജ്യത്തോട് കൂട്ടിച്ചേർത്തു. 1848-ൽ ആസ്പ്രിയൻ പോലീസ്സുഭ്രാന്തത്തിനെതിരെ വെനീഷ്യക്കാർ ഒരു ഭയങ്കര വിപ്ലവം നടത്തുകയും സാൻമാരേറ്റോ

റിപ്പബ്ലിക്കിനെ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ ഒരു വർഷത്തിനകം ആസ്ത്രിയൻസേനയുടെ മുമ്പിൽ അവർക്ക് വീണ്ടും കീഴടക്കേണ്ടിവന്നു. 1866-ലാണ് വെനീസ്സ് ഇറ്റാലിയൻരാജവാഴ്ചയിൽ വന്നത്.

ഇതാണ് വെനീസ്സിന്റെ ചരിത്രം. വെനീസ്സിന് തനതായതൊക്കെ ഒരു ചെറുസേനാശക്തിയുടെ ചുമതലയായിരുന്നു. പണ്ടത്തെ പ്രദേശം ചെറുസേനാശക്തികളായിട്ടുള്ള മാർബിൾ കെട്ടിടങ്ങൾ വെനീസ്സിൽ നിർമ്മിച്ചവെങ്കിലും, കരയിൽ പരിഷ്കൃതരീതിയിലുള്ള വാഹനങ്ങൾ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നതുകൊണ്ടും മറ്റൊന്നാണ് ഇങ്ങനെയൊരു പ്രതീതിയുണ്ടാകുന്നത്. വിവിധരാജ്യങ്ങൾക്കായ സന്ദർശകന്മാർ ഇടകലർന്നുനിൽക്കുമ്പോഴാണ് തെരുവുകൾ കടന്നുപോകുന്ന ആകാശ യൂറോപ്യൻ സമരത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്നു നമുക്കു തോന്നുകയില്ല.

വെനീസ്സിലെ ഇടുങ്ങിയ തെരുവുകളിൽ കാൽനടയായി ചുറ്റിനടക്കുമ്പോൾ വഴിതെറ്റാതിരിക്കുവാൻ അവിടെ എല്ലാം തെറ്റായ മാർഗ്ഗങ്ങളേ ഉള്ളൂ എന്നുകൂടി നമുക്കു തോന്നിപ്പോകും.

ഇതരങ്ങളു വെനീസ്സിലെ കൂടുതലായ കെട്ടിടങ്ങൾ വെനീസ്സിലെ വിശാലമായ പൊതു ഉദ്യാനത്തിൽനിന്നു് അവിടെ രാജ്യപ്രദർശനങ്ങൾ നടത്താറുണ്ട്. ഈ ഉദ്യാനത്തിൽ ഇതിനുവേണ്ടി പല മാതൃകയിലുള്ള ശാലകൾ സ്ഥിരമായി പണിതുവെച്ചിരിക്കുന്നതായിക്കാണാം. 'ബിയെറേൽ' എന്ന ഇറ്റാലിയൻസമിതിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിലാണ് ഈ പ്രദർശനങ്ങൾ നടത്തപ്പെടുന്നത്. പ്രദർശനകെട്ടിടങ്ങളെല്ലാം ബിയെറേലിന്റെ വകയാണ്. ഇവയിൽ ഇറ്റാലിയൻവസ്തുക്കളുടെ പ്രദർശനത്തിനുള്ള പ്രത്യേകകെട്ടിടം, അമ്പതു വലിയ ഹാളുകളുള്ള ഒരു പുതിയ കൊട്ടാരമാണെന്നതാണ് പരമ്പര.

ഗ്രാൻറ് കനാലിനു (പ്രധാനതോട്ട്) അരിവേലിടെ യായി അതിമനോഹരമായ പ്രൊമനേഡുകൾ (വെള്ളത്തെ സ്പർശിച്ചുനില്ക്കുന്ന തിണ്ണുകൾ) കാണാം. അവിടെ നിത്യസന്ദർശനം ഉപത്തിൽ നിക്ഷിപ്തമാണിരിക്കുന്ന കപ്പലുകളും, തോണികളും, ഉല്ലാസബോട്ടകളും നോട്ടണി രസിക്കാം. ഇടയ്ക്കിടെ പൂത്തൊപ്പുകളും നിർമ്മിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്.

വെനീസ്സിലെ പലതരം കൊട്ടാരങ്ങളിൽ പലതും ഇന്നു പരിഷ്കൃതരോട്ടുകളായി മാറിയിരിക്കുകയാണ്—പഴയ പാണ്ടികശാലകൾ ബോട്ട് സ്റ്റേഷനുകളായും മറ്റും നഗരങ്ങളിലുള്ള ബസ്സ്റ്റാന്റായും ഓമിക്കറായും സമാനം വെനീസ്സിൽ മോട്ടോർബോട്ടുകൾക്കും സ്റ്റീംബോട്ടുകൾക്കുമൊന്നുള്ളതു്.

വെനീസ്സിലെ വർത്തകന്മാരുടെ ചില ചേരകൾ മലയാളിയായ ഏതൊരു വളരെ രസിച്ചിട്ടു. ‘സാമിപ്പെട്ടി’ ‘കോമുപ്പെട്ടി’ മുതലായ പേരുകൾ വലിയ അക്ഷരങ്ങളിൽ എഴുതിവെച്ച ബോർഡുകൾ വായിക്കുമ്പോൾ ചിരിക്കാതെ കഴിയുമോ?

വെനീഷ്യക്കാർ നല്ല മത്സാരയുദ്ധ കൂട്ടരാണ്. വിദേശീയരെ മാത്രം അതിഥികൾ എന്ന നിലയിലാണ് അവർ സ്വീകരിക്കുക.

ഇന്ത്യയിലെ കാഷ്മീരിനെ കിഴക്കൻരാജ്യങ്ങളിലെ ‘വെനീസ്സ്’ എന്നു വിളിച്ചവരാരണ്ടല്ലോ. വാസ്തവം പരമതാൽ, വെനീസ്സിനെ പരിജ്ഞാൻരാജ്യങ്ങളിലെ ‘കാഷ്മീർ’ എന്ന പറയുന്നതുപോലും കാഷ്മീരിനൊരപമനമാണ്. കാഷ്മീരിന്റെ പ്രകൃതിസൗന്ദര്യത്തിന്റെ ആയിരത്തിലൊരംശംപോലും വെനീസ്സിനെ അഗാധാരിച്ചിട്ടില്ല. ‘ജലാശയങ്ങൾക്കുൾക്ക് അഴകു വെടിപ്പിക്കുന്നത്’ അവയുടെ പശ്ചാത്തലങ്ങളിൽ പൊങ്ങിനില്ക്കുന്ന മലകൾ

ഈ ഗിരിശൃംഖലകളോടു ആണ്. ആ മലകൾ ഹിമാലയ ശൃംഖലയോടൊന്നിച്ച് സ്വാഭാവികമായി ഒരു തടാകം ഉണ്ടാകുമെന്നു കരുതപ്പെടുന്നു. കോഴിക്കോട്ടിലെ തടാകങ്ങൾക്കും തോടുകൾക്കും കൈതൂക്കം കൂട്ടുന്നതു ചുറ്റിലും മടക്കമടക്കായി കിടക്കുന്ന മണലുകളാണിത്. വെനീസ്സിലാണെങ്കിലോ അതിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ ഒരു മേട്രോപോളിസ് കെട്ടിനിൽക്കുന്നു. സമുദ്രം തുറന്നു കളിച്ച് ജലാശയം ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു കായൽ. അന്യോന്യം കെട്ടിപ്പിണഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ശതക്കണക്കിളുള്ള ഇരുണ്ട തോടുകൾ, ഇടുങ്ങിയ കായലുകൾ. തോട്ടിൽ മുട്ടിനില്ക്കുന്ന നിരവധി പഴയ കരിങ്കൽ കെട്ടിടങ്ങൾ. ജലത്തിൽ ആഴത്തോളം ചെന്നു കയറി 'ഗോഡൗൺ'കൾ (ഉല്പാദനശാലകൾ). ഉത്സവം കൊണ്ടാടുന്നവരെപ്പോലുള്ള കര സന്ദർശകന്മാരും, നിങ്ങളും തിരക്കും. ഇതിൽക്കൂടി 'മെറ്റ്രോപോളിസ്' വെനീസ്സിലില്ല.

തിരുവിതാംകൂറിലെ ചില കായൽപ്രദേശങ്ങൾക്കും (വിശേഷിച്ചും തോടുകൾക്കൊണ്ടു കളം വരഞ്ഞ കൊച്ചുഗ്രാമങ്ങൾ നിറഞ്ഞ അമ്പലപ്പുഴപരിസരങ്ങൾക്കും) വെനീസ്സിനെക്കാൾ ഭാഗ്യമുണ്ട്. കായലിന്റെ ഇരുളും കറയും പറ്റിക്കൂടിയ കരിങ്കൽകൊട്ടാരങ്ങൾക്കുപകരം, പ്രകൃതിയുടെ പച്ചക്കുളം പിടിച്ചുനില്ക്കുന്ന തെങ്ങുകളാണ് നമ്മുടെ തോടുകളിൽ പ്രതിബിംബിച്ചു നില്ക്കുന്നത്. ഏതാൽ കേരളത്തിലെ 'തോടുകൾ നിറഞ്ഞ നാട്' അറിയപ്പെടാതെ കിടക്കുന്നു. വെനീസ്സിനു പ്രതാപത്തോടുകൂടിയ പഴയൊരു നീണ്ട ചരിത്രമുണ്ട്. പ്രശസ്തമായ പുതിയ പരമ്പരയുണ്ട്. ആ പേര് അറുപതും ആയിരക്കണക്കിൽ സന്ദർശകന്മാരെ ആകർഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മാനസികമായ ഒരു പുതിയ ഉത്സവം കൊണ്ടാടാൻ മനു

ഷൂർ വെനീസ്സിലെ തോട്ടകളിലേയ്ക്കു കയറിക്കുന്നു. ഉല്ലാസത്തിന്റേറയും റൊമാൻസിന്റേറയും നിഗൂഢചരണങ്ങൾ വെനീസ്സിലെ ഇരുണ്ട ജലവിഹികളിലും, കരന്തപ്പുറങ്ങളുടെ മറവുകളിലും, തോട്ടിൻതിണ്ണുകളിലും, പൂന്തോട്ടങ്ങളിലും അമ്പർ കണ്ടെത്തുന്നു.

നേപ്പിൾസ്, ഹ്വേറൽസ് മുതലായ മറ്റു സ്ഥലങ്ങളെപ്പോലെ വെനീസ് ഒരു ക്ഷണനൂതല്ലാ, ഒരു നിർമ്മാലയാണു്.

ഒമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റേറയും പതിനെട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിന്റേറയും ഇടയ്ക്കുള്ള കുലത്തെ മനസംപഷ്ടിയുടെ അവശിഷ്ടങ്ങളാണു് ഇന്നു നാം വെനീസ്സിലെ കൊട്ടാരങ്ങളിൽ കാണുന്നതു്. ബാക്കിയെല്ലാം കാവ്യപാഠത്തിൽ കലങ്ങിപ്പോയി. വെനീസ്സിലെ തോട്ടകളും മൂത്ത മധാന്യപോയ തോട്ടകൾപോലുള്ള ആ മാർബിറക്കോട്ടാരങ്ങളും മാത്രം അവിടെ തങ്ങിനില്ക്കുന്നുണ്ടു്. അവ കറുത്തും ആ പഴയകുലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സൂക്ഷ്മങ്ങളിൽ കെട്ടിട പയിച്ചിരിക്കുന്നും ലോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും ആളുകൾ വന്നുചൊണ്ടിക്കുന്നു. 1938-ൽ 4,96,000 സന്ദർശകന്മാർ വെനീസ്സിൽ വരികയുണ്ടായത്രെ.

സപിററ് സർലണ്ടിലേയ്ക്ക്

ഇററിലിയിലെ പ്രധാന വാണിജ്യനഗരമാണ് 'മിലാൻ.' (ഇററിലിയൻഭാഷയിൽ 'മിലാനോ')

യൂറോപ്പിലെ ഏറ്റവും കലാസമൃദ്ധവും സകല സൗകര്യസമ്പന്നവുമായ ഗംഭീരമാകയാൽ ജനകീയശൈലിമാണ് മിലാനിലെ പുതിയ റെയിൽവേസ്റ്റേഷൻ. ഇതിന്റെ മുഴുവൻ ഭാഗവും വെണ്ണക്കല്ലുകൊണ്ടാണ് പണി തീർത്തിരിക്കുന്നത്. വൈദ്യുതവിളക്കുകളും സ്റ്റോൺകൾക്ക് വിളക്കുകളും നിത്യപ്രഭു ചൂരുന്ന ഇതിന്റെ അന്തർഭാഗത്തു ചെല്ലുമ്പോൾ ഒരു നന്ദനശാലയ്ക്കകത്തു പെട്ടപോലെ തോന്നിപ്പോകും.

സ്റ്റേഷൻ പ്ലാറ്റ്ഫോമത്തിൽനിന്ന് ഇലക്ട്രിക് ലിഫ്റ്റ് ഇറങ്ങിച്ചെല്ലുന്നതു നഗരപ്രദക്ഷിണം ചെയ്താൽ നോക്കുശീതില്ലെന്ന കാര്യം കാറിലേയ്ക്കാണ്.

കഴിഞ്ഞ മഹായുദ്ധത്തിന്റെ സംഹാരാഘാതങ്ങൾ മിലാൻ നഗരത്തെയും അലങ്കോലപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാലും, പുതിയ കീഴിയിലുള്ള ഉന്നതങ്ങളായ ഏഴുപ്ലകൾ തുടക്കമെടുക്കുന്നതുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

കാവത്തിന്റെ തണലിൽ അലസമായി വളർന്നുകലാസൗധങ്ങളോ, ഉത്തമചിത്രശാലകളോ മിലാന്നു കാഴ്ചവെച്ചുനില്പാ എന്നുതന്നെ പറയാം. വാണിജ്യപരമായ പുനരുദ്ധിപ്പനപരിശ്രമങ്ങളുടെ സ്വഭാവം വലന്റുമാണ് മിലാനിലെ തെരുവുകളിൽ അലയടിക്കുന്നത്. കലയുടെ കളികളല്ലാം മററിവെച്ച് യന്ത്രയുഗത്തിലെ ജീവിതങ്ങളെയിവിടെയ്ക്കു തിരിഞ്ഞ പുതിയ ജനതയുടെ

ഉരസവും ബഹളവും കിടമേത്തുരച്ചതാണ് ഇവിടെ നാം കണ്ടെത്തുന്നത്.

പക്ഷെ, വാണിജ്യപ്രധാനമായ ഗുരു നഗരങ്ങൾക്കുള്ള വൈകാരികമായ, വ്യവസ്ഥാവിരുദ്ധമായ മിഥാസനതീണ്ടിയിട്ടില്ല. മിലാൻ ആക്ഷ്യാന്റെ അഴിമതികളാണു നഗരമാണ്. വൃത്തിയുള്ള ഗുരുൻ കെട്ടിടങ്ങൾ ഇരുവശത്തും അണിയണിയായി ഒരുങ്ങിയിട്ടുള്ള വിശാലവീഥികളും, നേർവരയിൽ അറവു കാണാതെപോകുന്ന പാതകളും, നടക്കാവുകയും, ഉല്ലാസപ്പുറങ്ങളാകുകയും, മൈതാനങ്ങളും ഇടകലന്ന് ഈ മഹാനഗരത്തിനു പ്രത്യേകമായ ഭരണകർമ്മകരപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യാനുഭവം ഇല്ലെന്നിരിക്കിലും പൊതുവെ ഒരു പ്രസന്നതയും ഒരുക്കവും കാണാനുണ്ട് എന്ന് പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

പക്ഷെ, മിലാനിൽ ഒരു ദിവസത്തെ താമസംകൊണ്ട് എന്തിനു മടുത്തു. വ്യാപാരക്കണ്ണാടുകൂടി അവിടെ വന്നുചേരാത്തവർക്കെല്ലാം ആ മടുപ്പ് അനുഭവപ്പെടുകയും ചെയ്യും. തിക്കും, തിരക്കും, ഭരണികളിവിരുത്തിന്റെ കടുത്ത മദമാത്സര്യങ്ങളും, ദോഷലക്ഷ്യരായ ഭരണികളുടെയും (ഒരു മാത്രം താമസിക്കുന്നതിനുമത്രം ഫോട്ടലിൽ എന്തിനു കൊടുക്കേണ്ടിവന്നത് 1,500 ലീറയാണ്) സാധാരണ സഞ്ചാരികളെ അവിടെനിന്നുക്കുറിക്കുന്നതും.

'നിരവർത്തം'ത്തിന്റെ (Last Supper) അടുത്തായ ഒരു ചുമർചിത്രം പതിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ഒരു പഴയ പള്ളിയും, മുസ്ലീമിനിയുടെ ശവം കുറച്ചുദിവസം കെട്ടിത്തൂങ്ങി പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന അപ്രധാനമായ ഒരു തെരുവുമായും മാത്രമാണ് ഞാനറിഞ്ഞേക്കത്തോളം ഇന്ന് മിലാനിൽ കാണാനുള്ള പ്രധാന കാഴ്ചകൾ.

മിലാനിൽ അഞ്ചാറ് ഇന്ത്യൻ വ്യാപാരികളുണ്ട്.

എല്ലാം സിന്ധികളാണ്. അവരിൽ ഒരു ചെല്ലറും ആൻഡ് സൺസ്, മി: കെ. ഐ. ഡെഡ്. തോട്ടിർമാൽ എന്നിവരുടെ റ്റോപോഗ്രാഫിക് പ്രത്യേകം പ്രസ്താവ്യമാണ്.

പിറ്റേന്ന് പ്രഭാതത്തിൽ ഞാൻ മിലാനിൽനിന്നു ജനീവയിലേയ്ക്ക് ഒരു റെയിൽവെ ടിക്കറ്റുവാങ്ങി ഇഷ്ടനാഷനൽ എക്സ്പ്രസ്സിൽ കയറി സപിററ്സർവ്വന്റിലേയ്ക്ക് പുറപ്പെട്ടു.

മിലാനിൽനിന്നു ജനീവയിലേയ്ക്കുള്ള ആ നീവണ്ടി യാത്ര. യുഗോപ്പിന്റെ പ്രകൃതിസൗന്ദര്യത്തെപ്പറ്റി ഏറ്റവും നിറംപിടിപ്പിക്കുന്ന സ്മരണകളാണ് അങ്ങനെയ്ക്ക് ഉണർന്നത്.

പാരീസ് കേന്ദ്രമാക്കിക്കൊണ്ട്, യുഗോപ്പിന്റെ നാഭാഗത്തേയ്ക്കും പശ്ചിമ ഏഷ്യയിലേയ്ക്കും എക്സ്പ്രസ്സ് വണ്ടികൾ കാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അവയിൽ പാഗെർബർഗ് കമ്പനിവക ഓറിയൻറ് എക്സ്പ്രസ്സുകൾ മൂന്നു പ്രത്യേക ഡബ്ബുകളായി പാരീസ്സിൽനിന്നു, ബുക്കുറസ്സിലേയ്ക്കും (റഷ്യ), വാർസോ (പോളണ്ട്) വിലേയ്ക്കും, ഇസ്റ്റാൻബുളിലേയ്ക്കും (തുർക്കി) പോകുന്നു. പാരീസ്സിൽനിന്നു ഇസ്റ്റാൻബുളിലേയ്ക്കുള്ള എക്സ്പ്രസ്സ്, ഇറാഖിലെ സിംപ്ലൻ തുരങ്കംവഴിയായി പോകുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെ 'സിംപ്ലൻ എക്സ്പ്രസ്സ്' എന്നും പറഞ്ഞുവരുന്നു.

പാരീസ്സിൽനിന്നു ഇസ്റ്റാൻബുളിലേയ്ക്കു സിംപ്ലൻ എക്സ്പ്രസ്സ് വഴിക്കുള്ള ദൂരം 1,881 മൈലാണ്. ഈ എക്സ്പ്രസ്സ് പാരീസ്സിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട്, ഫ്രാൻസ്, സപിററ്സർവൻ, ഇറാഖി, ഗ്രീസ്, യുഗോസ്ലാവിയ, ബൽഗേറിയ എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലൂടെ കടന്നു തുർക്കിയിലെ ഇസ്റ്റാൻബുളിൽ 80 മണിക്കൂറുകൊണ്ട് എത്തുന്നു.

മിലാൻ, വെനീസ്, കെയിസ്റ്റോ തുടങ്ങിയ ഇറ്റാലിയൻ നഗരങ്ങളെ സ്പർശിച്ചുകൊണ്ടാണ് സിംപ്ലൻ എക്സ്പ്രസ്സ് ഓടുന്നത്.

ഇന്ന് ബാംഗ്ലൂരിനെയും ഡുബായ് നഗരത്തെയും കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് വിനാശശക്തിയായി മാറിയതുകൊണ്ട് ആ വഴി കടന്നുപോകാൻ യാത്രക്കാർക്ക് 'റിസ്' കിട്ടാൻ റിപ്പോർട്ടാണ്. അതുകൊണ്ട് ഗ്രീസ് കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഈ എക്സ്പ്രസ്സ് നാശമാകുമായിട്ടാണ് ഓടുന്നത്.

ഇസ്ലാമിസത്തിൽനിന്നു പാരീസ്സിനെയും മടക്കുന്ന സിംപ്ലൻ എക്സ്പ്രസ്സിലാണ് ഞാൻ കയറിയിരുന്നത്. രാവിലെ 7 മണിക്ക് എക്സ്പ്രസ്സ് മിലാനിൽനിന്നു യാത്രയായി.

മിലാൻ വിട്ടു കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആൽപ്സ് നിരകൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. നല്ല തെളിവുള്ള പ്രഭാതമായിരുന്നു.

തൂലകങ്ങൾ കൂടെയുണ്ടെങ്കിൽ കാഴ്ചകളെ വിഴുങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തൂലകങ്ങൾ കഴിക്കുന്നത് ഇറ്റാലിക്കാർക്ക് ഒരു കട്ടിമുട്ടിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. മാർഗ്ഗങ്ങൾക്കു വിലങ്ങിച്ചു നില്ക്കുന്ന മേടുകൾ മലകളോളം ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയുടെ ഇടകൾ തുരന്നുവിടാതെ തരമില്ലല്ലോ. എന്നാൽ, വഴിക്കരികെത്തോറും ഒരു മല നില്ക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ റെയിൽപ്പാത അങ്ങോട്ടു തിരിച്ചു ആ മലയ്ക്കടിയിൽ ഒരു പുതിയ തുരവും കുഴിക്കാൻ മുതിരുന്ന ആ ഇറ്റാലിയൻ മനോവൃത്തി നമ്മെ വിമിഷിപ്പിക്കും. തടാകങ്ങളിലൂടെ പൂർണ്ണമായും വെള്ളി പൊന്നുനനെ ഒരു വലിയ മലയുടെ അടി വളഞ്ഞു തിരിയുന്നതും ദീർഘമായ ഒരു തുരത്തിലൂടെ കുറേനേരം ശ്വാസംമുട്ടി ഓടി വീണ്ടും തടാകങ്ങളിലേയ്ക്കു തന്നെ മടങ്ങിവരുന്നതും കാണാം. ഈ മലമ്പ്രദേശങ്ങളിൽ ഇറ്റാലിക്കാർ ഇത്രയേറെ തുരപ്പൻ

പണി ചെയ്തു തങ്ങളുടെ തുരങ്കനിർമ്മാണപരീക്ഷണങ്ങൾക്കോ, തങ്ങളുടെ ഏഞ്ചിനീയറിങ്ങ് ക്വെറക്കുപ്പും പരസ്യപ്പെടുത്താനോ, ജനങ്ങൾക്കു തൊഴിലുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കാനോ വേണ്ടി ആയിരിക്കണമെന്നുവരികാനേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ.

ചൈനയിലും ഇങ്ങനെ അനാവശ്യമായി കര തുരങ്കങ്ങൾ കാണ്മാമെന്ന ലിങ്ക്യുടാങ്ങ് കിടത്തു പ്രസ്താവിച്ചത് ഇവിടെ രാജ്വന്തം. അതു കാരണം വേറെ ലിങ്ക്യുടാങ്ങ് പറയുന്നു: “പരിസ്ഥിതിരായ പാശ്ചാത്യർ മലയുടെ അടിയിൽ തുരങ്കം കുഴിക്കുന്നതിന്നു മുൻപു മലയുടെ ഉയരവും കനവും എല്ലാം കണക്കാക്കുകയും ഇരുവശത്തും അടുത്തു സ്ഥാനം നിർണ്ണയിക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്നു. ഞങ്ങൾ ചെയ്യാത്തത് അത്തരം പ്രാരംഭമത്സരകളൊന്നും ആവശ്യമില്ല. ഞങ്ങൾ ഒരു സംഘം ആളുകൾ കൈയ്യേറ്റും കോരികയും കൊട്ടയുമായി മലയുടെ ഇങ്ങേവശത്തുനിന്ന് എതിർവശത്തേയ്ക്കു തുരന്നുതുടങ്ങും. മറ്റൊരു സംഘം കൈയ്യേറ്റും കോരികയും കൊട്ടയുമായി അങ്ങേവശത്തു നിന്ന് ഇങ്ങോട്ടും തുരക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കും. അവസാനഫലം: ഉദ്ദേശിച്ച ഒരു തുരങ്കത്തിന്നുപകരം രണ്ടു തുരങ്കങ്ങൾ!”

എക്സ് പ്രസ്സിൽ പതിവിലധികം ആരാജ്ഞിക്കുണ്ടായിരുന്നു. യൂറോപ്പിലെ വിവിധ ഭാഷക്കാടും ദേശക്കാടുമായ ജനങ്ങളുടെ ഒരു സങ്കലനം. ഗ്രീസിൽനിന്നു വരുന്ന സാധുക്കളായ അഭയാർത്ഥികളും, പാരിസിയിലേയ്ക്കു് ആനന്ദിക്കാൻ തെങ്ങിപ്പുറപ്പെടുപോകുന്ന ഞെരങ്ങു തൂക്കികളും ഏന്റെ കമ്പാർട്ട്മെന്റിലുണ്ടായിരുന്നു.

മിലാൻ വിട്ടതോടുകൂടി ഇറ്റാലിയൻ ഭാഷയുടെ ഉപയോഗമില്ലാതായി. യൂറോപ്പൻ വൻകരയിലെ സ

ഘോരമായ അപമാനമാണ്. ഏതെങ്കിലും പരിഹാരമുണ്ടാകട്ടെ എന്റെ പരിശ്രമം വലിയൊരു പരാജയമായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിന്റെ ഉച്ചാരണരീതിയാണു് വിഷമംപിടിച്ചതു്. മുളകയും മുളയ്ക്കുകളും തേങ്ങകളും വെണ്ണയ്ക്കുന്ന അംശങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നു.

ഞങ്ങളുടെ ഏല്പുപ്രസ്തു്വത്തി, 8-15-നു് 'അഹോ' എന്നായിട്ടു് എഴുതി. ഇവിടെനിന്നു് 'അഹോ' തടാകത്തിന്റെ കാഴ്ച ഏറ്റവും കൈതളുകൾമായിരുന്നു.

സാമാന്യം തെളിഞ്ഞ അറബിക്കടലിൽനിന്നു്, കൂടെ കൂടെ വലുതും ചെറുതുമായ തുരങ്കങ്ങൾ കടന്നു തെല്ലൊരു തടാകത്തു് വിടാതെ തീവണ്ടി കടന്നുപോകുന്നു. കാൽ മണിക്കൂറ കഴിഞ്ഞു, തടാകക്കരയിൽ വിലങ്ങനെ ഒരു കൂറ്റൻമല തലയുയർത്തുന്നു. മലത്തിൽ നീങ്ങുന്ന വള്ളങ്ങളും മീൻതോണികളും തെളിഞ്ഞുകാണാം. തീവണ്ടിപ്പാതയുടേയും തടാകത്തിന്റെയും ഇടയ്ക്കു് നാനാനിറങ്ങും തുങ്ങുംവെണ്ണയ്ക്കുന്ന മലർച്ച കിഴങ്ങാപ്പുകുമാണ്. മലയ്ക്കെടുത്തു നിവർത്തിയ മലർച്ചവതികളുടെ മറവിന്റെ പുകവണ്ടി ഇഴുകുന്നു.

ഞങ്ങൾ 'സ്പ്രിംഗ്' സ്റ്റേഷനിലെത്തി.

ഇവിടെ തടാകം കരകളിൽ അടുത്തുകാണാം. തടാകത്തിന്റെ മറുകയേതെല്ലാ മലകളും വേർതിരിച്ചു കാണാമായിരുന്നു. തടാകത്തിൽ ഒരു ചെറിയ പീപ്പും അതിൽ നിറയെ സുന്ദരവൃക്ഷങ്ങളും വെളിച്ചമിട്ടു.

ഒരു വലിയ തുരംഗം കടന്നു വണ്ടി വീണ്ടും തടാകക്കരയിലേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞു. കൊട്ടാരങ്ങളും പള്ളികളും നാലു ചുറ്റും പൂശിയ മരബാഗ്ഗാവുകളും കാഴ്ചനിരത്താപ്പുകൂടെ മറവിൽ വിലങ്ങുന്ന കാഴ്ച. തടാകത്തിൽ രണ്ടു തുരംഗങ്ങളും തമ്മിൽ സ്പർശിച്ചു കിടക്കുന്നു.

8.45-ന് വണ്ടി 'ബേവേനോ' സ്റ്റേഷനിൽ ചെന്നു നിന്നു. ഇടുക്കുഭാഗത്തു് ഒരു പട്ടുമാറൻമല. വലതുഭാഗത്തു പട്ടുപോലത്തെ തടാകം. ഇവയ്ക്കിടയിൽ ഒരു പൂങ്കുവന്നഗ്രാമത്തിന്റെ നെടുങ്കയലിവാണു് സ്റ്റേഷൻ നിലകൊള്ളുന്നതു്.

വണ്ടി തടാകമുറയിപ്പുടക്കുന്നതു താതു തുടർന്നു. ഒരു തുരങ്കം കടന്നു പുറത്തു കടന്നപ്പോൾ പ്രകൃതിയുടെ ഭാവം പകർന്നു കാണപ്പെട്ടു. മഞ്ഞുവഴി പൊയ്ക്കുട്ടത്തി.

ഇടുക്കുഭാഗത്തു പൊക്കത്തിലുള്ള 'പിരോമ്പ' മലയാണു്. അതിന്റെ കടമ്പുളുടെ ഒരു കാട്ടാറു കരിച്ചു പാറുന്നു. ആ കാട്ടാറിന്റെ മീതെ കെട്ടിയ റെയിൽപ്പാലം കടന്നു വണ്ടി വീണ്ടും ഒരു തുരങ്കത്തിലേയ്ക്കിടങ്ങുപോയി. പെട്ടിയിൽ വന്നപ്പോൾ വീണ്ടും മുന്നിൽ കാണുന്നതു് മണ്ണൊറാ സരസ്സിന്റെ മറെറായ വശംതന്നെ. മൂടൽമഞ്ഞിന്റെ നീലപ്പാടയിൽ തടാകപ്പുറപ്പും കരയിലെ കുന്നുകളും മങ്ങിക്കിടന്നിരുന്നു. പത്തുമിനിറ്റുകൂടിയാതുമെയ്ക്കപ്പോൾ തടാകക്കുഴി അവസാനിച്ചു. പിന്നെ മണ്ണുഭാഗത്തും മലകൾതന്നെ. മലയിടുക്കുകളും ഗാഢകളും തുരങ്കങ്ങളും കടന്നു കറച്ചുചെന്നപ്പോൾ ഗ്രാമങ്ങളും മൃഷിർഗ്ഗമലങ്ങളും കണ്ടുതുടങ്ങി.

നിലത്തു വരിവരിയായി വേലിത്തറികൾപോലെ നീണ്ട കോലുകൾ നാട്ടിരിരിക്കുന്നു. മുന്തിരിവള്ളിക്കു പടന്നുകയറാനുള്ള കോലുകളാണു്. വയലിൽ ഗ്രാമീണപ്പെണ്ണുങ്ങൾ വേലുചെയ്യുന്നു.

ഇവിടെയുള്ള ചെറിയ നീറണ്ടി:യാപ്പീസുകളിൽ മുന്തിരിച്ചുറുന്നിച്ച സ്പാടികളാണികൾ, ഉറുതുവണ്ടിയിൽ നിരത്തിവെച്ചു്, വില്ലാൻ കൊണ്ടുനടക്കുന്നതു കാണാം. ഉണക്കിലകൊണ്ടു ഭംഗിയിൽ പൊതിഞ്ഞുകെട്ടി

ഈ ഈ വർഷത്തിൽ വലിയ വീണ്ടെടുക്കലുകളിലൂടെ പത്തു ഞായറും വിവരങ്ങൾ.

‘കുസ്സാമോ’ സ്റ്റേഷൻ കഴിഞ്ഞു’ ഒന്നരണ്ടു തുരങ്കങ്ങളും കടന്ന്, വണ്ടി ഒരു പടയോട്ടമുണ്ടാക്കിയ പാലം വരുന്നതിനായി പാലം ഇഴുകിയുപോയതാണ്. ഈ പാലം മഴ നിറയ്ക്കുകയും മറ്റും ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തതിനാൽ വണ്ടിയിൽ ഒളിവിയിട്ടുള്ളവർ പത്തു മിനിറ്റിനകം ഞായറു് ‘മോമോ മോസ്റ്റോ’ സ്റ്റേഷനിൽ ചെന്നുചേർന്നു.

ഇററലിയുടെ അതിർത്തിക്കടുത്ത വലിയ സ്റ്റേഷനാണ് ‘മോമോ മോസ്റ്റോ.’ സപിററ് വായു ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും, പാസ്റ്റ് പോർട്ട് പരിശോധിക്കുന്ന പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ഇവിടെ തയ്യാറായി നില്ക്കുന്നുണ്ടാകും.

ഒരു മണിക്കൂറു് ഇവിടെ താമസിക്കേണ്ടതായി വന്നു. ഇററലിയൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ തങ്ങളുടെ നാട്ടിൽനിന്ന് എന്തെങ്കിലും വിശിഷ്ടവസ്തുക്കൾ ആക്കെയിലും അപമാനിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കാൻ വില്ലു കിച്ച പരിശോധനകൾ നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സപിററ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വണ്ടിയിൽത്തന്നെ കയറിക്കൂടി യാത്രക്കാരെ വിചാരിക്കുകയുണ്ടായി.

വണ്ടി നീങ്ങി. പിന്നെ മലകയററമാണ്. താഴെ പ്രശാന്തസുന്ദരമായ താഴ്വാരപ്പുറപ്പു്. മലയുടെ കോണിലൂടെ വളഞ്ഞും തിരിഞ്ഞും കയറിക്കൂപ്പാകുന്ന വണ്ടിയിൽനിന്നു നോക്കുമ്പോൾ ആ താഴ്വാരം ചിലപ്പോൾ ഇടത്തും ചിലപ്പോൾ വലത്തുമായി ചാറി ചാറി വരുന്നതു കാണാം. വാപിട്ടുൻനില്ക്കുന്ന തുരങ്കം പെട്ടെന്ന് എല്ലാം വിഴുങ്ങിക്കളയും. വൃത്തിക്കുട്ട അന്ധകാരവും, ഇരമ്പവും, നീരുറവകളുടെ നനവും, ചുരുക്കുക നാരാവും സമീപം കൊണ്ട് തുരങ്കങ്ങൾ കടന്നു പോകുന്നതുമ്പോൾ ആ താ

ഗ്ലോബലിസം നെട്ടിങ്ങനെ കറാറ്റ് കേന്ദ്രീകരണമെന്നതാണ്.

ഇക്കാരണത്തുകൊണ്ടായി അഞ്ചു തുരങ്കങ്ങൾ കടന്ന് വെള്ളി 'വാർഷിക്' സ്റ്റേഷനിൽ ചെന്നുനിന്നു.

പുകയിട്ട മാളത്തിൽനിന്നു പുറത്തുചാടുന്ന നാഗത്തെപ്പോലെ, തുരങ്കത്തിൽനിന്നു പുറത്തേയ്ക്കു വളഞ്ഞു ചെന്നു വെള്ളിയുടെ അഗ്രഭാഗം, എഞ്ചിനാടുത്ത മുറികളിൽനിന്നു നോക്കിക്കാണാൻ നല്ല നേരമുണ്ടാകാറുണ്ട്.

വർക്കേഴ്സ് കഴിഞ്ഞതാൽപിന്നെ ഭീർഷ്മമായ ഒരു തുരങ്കമാണ്. ആ തുരങ്കം കടക്കാൻ പത്തു മിന്നിട്ടു വേണ്ടിവന്നു. പിന്നെ അഞ്ചു മിന്നിട്ടുകൊണ്ടു അങ്ങരും 'ഇസെല്ലാ-ഡി-ഓ സ്റ്റേഷൻ' സ്റ്റേഷനിലെത്തി.

ലോകത്തിലെമ്പരപ്പു ഏറ്റവും നീളമുള്ള അത്തുരക്കമായ 'സിംപ്സൺ തുരങ്കം' ആരംഭിക്കുന്നത് 'ഇസെല്ലാ' സ്റ്റേഷനിൽനിന്നാണ്.

ഇററലിയേയും സ്വിറ്റ്സർലൻറിയനെയും ക്രമരീതിയുടെ യോജിപ്പിക്കുന്ന ഈ തുരങ്കമാറ്റത്തിലൂടെ രാറ്റുന്ന വെള്ളിയിൽ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ നമ്മൾ അതിന്റെ ഗാംഭീര്യം അറിയുകയില്ല. വെള്ളിയുടെ കരുതകളെല്ലാം അടച്ചു, വെള്ളിക്കുരുത്തു വൈദ്യുതവെളിച്ചത്തിൽ നമ്മൾ പൊള്ളിമക്കങ്ങളിരിയുടെ ഒരു ഭാരിയ ഇരമ്പം മാത്രം കാണുകയിൽ വന്നുവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. തുരങ്കഭീരുത്തികളിൽനിന്നുള്ള നീർവീഴ്ചകൊണ്ടും, പുകയുടെ ശല്യംകൊണ്ടും പുറത്തേയ്ക്കു തലയിടാതെ അറങ്ങുകയില്ല. നോക്കിയാൽത്തന്നെ ഇടയ്ക്കിടെ മിന്നാമിനുക്കുകൾ പൊങ്ങയുള്ള ചെറിയ വൈദ്യുതദീപങ്ങൾ തുരങ്കഭീരുത്തിയിൽ തുങ്ങിക്കിടക്കുന്നതല്ലാതെ മറ്റൊന്നും കാണുകയുമില്ല.

ആൽപ്പ് പർവ്വതനിരകളിൽ ഇററലിയൻ അതി

ത്തിരിയെ ലിജോൺഗിരിയുടെ അടിയിലുടനീളം
ഈ തുരങ്കം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇതിന്റെ നീളം 12
കെലും 3 ഫുട് വരെയാണ്. ഇതു ചെന്നവസരിക്കു
ന്നത് സ്വപിറാസർവ്വജ്ഞിയെ 'ബ്രിഗ്' സ്റ്റേഷനിലാണ്.

ഇററലിയെയും സ്വപിറാസർവ്വജ്ഞിയെയും യോജിപ്പി
ക്കുന്ന കോളാപാതയും ഈ തുരങ്കത്തിന്റെ മുകളിലെ ചുര
ങ്ങളിലൂടെയെന്നതാണ് ചോരുന്നത്. നെപ്പോളിയൻ
പട്ടാളത്തിൽ നിന്നുപിന്നെ പഴയ പാതയാണ്.

10-30-ന് രണ്ടി 'ബ്രിഗ്' സ്റ്റേഷനിലുണ്ട്.

ഇവിടെയെപ്പോഴും സ്വപിറാസർവ്വജ്ഞിയെ ഹിമയിൽ
കൾ ആലുമാക്കി കണ്ടു. മഞ്ഞുപുരണ്ടുവെയും, മഞ്ഞിൽ മറ
ഞ്ഞുവരുന്നതായ മലകളുടെ മാലകൾ നാലുപാടും.

ബ്രിഗ് വിട്ടാൽ പിന്നെ മലകൾക്കകത്താണ്. ഒരു മ
ണിക്കൂറ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തനി സ്വപിറാസർവ്വജ്ഞിയെ
കണ്ടുതുടങ്ങി. മലകളിൽ മരവിടുകളും, സ്വപിറാസർ
കയിലുള്ള അറകൾ കൂടെ മരപുരങ്ങളോടുകൂടിയ പള്ളി
കളും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. തെക്കേട്ടെന്ന് ഒരു മലകൾക്കകത്തു
ന്റെ പരിസരത്തിന്റെ ശക്തി അറിയിക്കുന്നു, മഞ്ഞിൽ
പാടുകൾ പരന്ന മലകൾ അവയുടെ കൊടുമുടികൾ കവ
ർച്ചിക്കുമ്പോൾ മുകളിലെത്തുമ്പോൾ മുകളിലിരിക്കാൻ
രിക്കുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ നരച്ച പാറകളോടുകൂടി ഹിമനിർമ്മി
തങ്ങളും, 11-30-ന് 'സർവ്വജ്ഞി' സ്റ്റേഷൻ സമീപിച്ചു
പ്പോൾ ഗ്രാമങ്ങൾ കരോളാടി അനന്തരമായി
കണ്ടുതുടങ്ങി. ഇററലിയെപ്പോലെത്തന്നെ ഇവിടെയും
കോളാപാത നാട്ടിയ മണിയിപ്പാടുകൾ ധാരാളം കാണാ
നുണ്ടായിരുന്നു.

അതിനേക്കുറേയായ പാറയിടങ്ങളും, തുരങ്കങ്ങ
ളും, കടന്നുകൊണ്ടാണ് വണ്ടി നിറങ്ങുന്നത്. ഇടയ്ക്കിടെ

ഹിമലയോത്തസ്സുകളും, റോൺ നദീതാഴ് വാരത്തിലൂടെയുമാണ് ഇനിയത്തെ യാത്ര.

‘ബ്യൂറോസിഡേർസ്’ സ്റ്റേഷൻ തനി സപിസ്റ്റ് മാത്ര കയ്യിലുള്ള കെട്ടിടമാണ്. സ്റ്റേഷനിൽ വണ്ടി വിടാറായെന്നറിയിക്കുന്ന മണിയടി സംഗീതാത്മകമാണ്. മദ്ധ്യത്തിൽ ചുരുന്നതാട് ചുറ്റിയ വെള്ളത്തൊപ്പിയരിച്ച സ്റ്റേഷൻമാസ്റ്ററും, ഖഗ്ഗേജുകൾ ഒരിടത്തുനിന്ന മറെറാരിടത്തേയ്ക്കു മാറ്റാൻ ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള ചെറിയ വൈദ്യുതകോളികളും പ്ലാറ്റ് ഫോറങ്ങളിൽ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

‘ഷാമോസെൻ’ സ്റ്റേഷൻ കഴിഞ്ഞു വണ്ടി മലകയറാം മതിയാക്കി, മലകളെ ചുറ്റിക്കൊണ്ടു് ഒടിക്കുകയ്ക്കി. അവിടം മഞ്ഞുമാമലകളുടെ ഒരു വമ്പിച്ച പ്രദർശനശാലയെന്നായിരുന്നു. താഴെ കായ്കുന്നിത്തൊപ്പികളും, വസ്ത്രങ്ങളുംകൊണ്ടു് ഇറങ്ങേണ്ട കൂറത്തൊപ്പികളും നിറഞ്ഞുനിന്നിരുന്നു.

സ്റ്റേഷനുകളിൽ സിഗരറ്റും, തീർപ്പങ്ങളേയും സുലഭമാണ്.

12-30-നു് ‘ബെ’ സ്റ്റേഷനിലെത്തി. ‘ഫെസ്റ്റൽ’ മല അടുത്തുതന്നെ കാണാം. (ഒരു കോട്ടപോലെയുള്ള ഒരു കൂറ്റൻ പാറക്കുട്ടു് മുൾമാവിൽ വഹിച്ചുനില്ക്കുന്ന ഒരു മലയാണിതു്.)

12-45-നു് ഞങ്ങൾ ‘മോന്ത്ര്’യിലെത്തിച്ചേർന്നു. ലോസേൻ തടാകക്കരയിലെ ആദ്യത്തെ സ്റ്റേഷനാണു മോന്ത്ര്. സപിററ് സർവ്വൻറിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ആ നീലസരസ്സിന്റെ ആദ്യകാഴ്ച നമ്മെ പലകുറിക്കൊള്ളിക്കുന്നു. അതിന്റെ കരയിൽ സപിസ്റ്റ് മട്ടിലുള്ള മരവീടുകളും കടുംമഞ്ഞപ്പിക്കളുടെ കൊടുംകലകൾ തുറന്നിട്ടു് വെ

കിരം നിറഞ്ഞ ഉദ്യോഗങ്ങളും ചിതറിക്കിടക്കുന്നു. അടുത്തതന്നെ നീളത്തിലുള്ള മഞ്ഞിൻപാടുകളോടുകൂടിയ ഒരു കറുത്ത മല ഒരു സീബ്രാക്കത്തിനെയപ്പോലെ നില കൊള്ളുന്നു.

വണ്ടി ലോസേൽ സരസ്സ് തൊട്ടുതൊട്ടില്ല എന്നു മതിലാണു് ഓടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. ഇടയ്ക്കിടെ തുരകങ്ങളുണ്ടു്. കലയുടെ കേളിരംഗങ്ങളായ ഉദ്യോഗങ്ങളും, മരംകൊണ്ടു നിർമ്മിച്ച വാസഗൃഹങ്ങളും, ഘൃന്ധൽതൊപ്പി വണിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന പള്ളിയോഗപുരങ്ങളുംകൊണ്ടുവർദ്ധിച്ച മലയെത്തിവുകയും, ആറ്റിളും ചേരും പുഴുഴിച്ചുനില്ക്കുന്ന സമതലത്തോട്ടുകയും സ്വർശിച്ചുകൊണ്ടു സഞ്ചരിക്കുന്ന വണ്ടി 1-10-നു് ലോസേൽ സ്റ്റേഷനിൽ പെണ്ഡെൻ.

സ്വിറ്റ്സർലൻറിലെ ഒരു പ്രധാന ജങ്ഷനാണു് ലോസേൽ. വണ്ടി ഇവിടെ ഒരു മണിക്കൂർനേരം തങ്ങിനിന്നു.

2-15-നു് ലോസേൽ വിട്ടു വണ്ടി, പിന്നേയും തടാകങ്ങളെയെ സ്വർശിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ഓടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തടാകത്തിലെ ഉല്ലാസനൗകകളേയും, മീൻവിഴങ്ങിപ്പക്കികളേയും അടുത്തു കണ്ടു് ആനന്ദിക്കാം. യൂറോപ്പിലെ കേന്ദ്രനഗരിയെന്നു പറയാവുന്ന ജനീവ ഇതാ അടുക്കാരായി. പാർക്കുകളും നടക്കാവുകയും കറുത്തു മിന്നുന്ന പാൽക്കുളം പ്രതിമകളും ഉന്നതസൗരയങ്ങളും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. 3-15-നു വണ്ടി ജനീവാസ്റ്റേഷനിലെത്തിച്ചേർന്നു.

പ്രകൃതിരമണീയമായ സ്വപിററ് സർവ്വലണ്ടിൽ

അതുതകരണമായ വളരെയധികം കൈവരുത്തുകയും കൈവിജ്ഞാതും ഒളിപ്പിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായ ഒരു ചെറിയ രാജ്യമാണ് സ്വപിററ് സർവ്വലന്റ്. അവിടെ അതുവരെയുള്ള പ്രകൃതിവിഭാവങ്ങൾക്കിടയിൽ പഴയ മാതൃകയിലുള്ള പ്രഭാവപര്യം വേരുറച്ചു തഴച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ഇന്നത്തെ യൂറോപ്പിൽ സമാധാനവും സുഖിക്കുന്നതും സ്വാതന്ത്ര്യവും സാമ്പത്തികഭേദതയും കൂട്ടിയാടുന്ന ഒരു നാടുണ്ടെങ്കിൽ അതു സ്വപിററ് സർവ്വലന്റ് മാത്രമാണ്.

ലോകവ്യാപകമായ ചെങ്കുമിനുസംഭരണത്തിന്റെയും ഫിമകൃഷ്ണാഭരണങ്ങളുടേയും 'വിപ്രം കെല്ലി'ന്റേയും പാലുടിയുടേയും സഹജഭാവപ്രസരണത്തിന്റേയും ഫിമഗിരികളുടേയും ഏതോരതിഡറി (തൂണൽച്ചിതുവേലയുടേയും) ഖേടികാരങ്ങളുടേയും, 'മാവൽടിനി'ന്റേയും 'ഡീസൽ എഞ്ചി'ന്റേയും നാടാണത്. പ്രകൃതിയും മനുഷ്യരും സഹജമിട്ടുകൊണ്ടു ഭൂലോകത്തിൽ നിർമ്മിച്ച ഒരു സൗന്ദര്യമാലയാണത് സഞ്ചാരികളുടെ സാക്ഷാൽ സ്വർഗ്ഗഭൂമി!

യൂറോപ്പിന്റെ മോത്തായതാണ് സ്വപിററ് സർവ്വലന്റ്. ആൽപ്സ് പർവ്വതനിരകളിലെ ഏറ്റവും ഉയരം 'മോൻടി റോസാ'ഗിരിയും 15,216 അടി ഉയരത്തിൽ അവിടെ നിലകൊള്ളുന്നു. പക്ഷേ, സ്വപിററ് സർവ്വലന്റിലെ മറ്റേയൊരു നദീതടത്തിലും നിലകൊള്ളാത്ത സമുദ്രനിരപ്പിൽനിന്നുള്ള ഉയരം 650 അടി മാത്രമാണ്. ഹീതോ

ജ്ഞാപിതകളും ഭിന്നമാണ്. ഉത്തരപ്രദേശിലെ കൊളാതഞ്ചപ്പം മദ്ധ്യധരണിപ്രദേശങ്ങളിലെ ഇളംചുടം അവിടെ കാരോ സ്ഥലങ്ങളിലായി അനുഭവപ്പെടും.

ജർമ്മനി, ഡെൽട്ടെൻസ്റ്റിൽ, ഔസ്ട്രിയ, ഇറ്റലി, ഫ്രാൻസ് എന്നീ അഞ്ചുരാജ്യങ്ങൾക്കിടയിൽ ഒറ്റമായി ഇിലകൊള്ളുന്ന ഒരു സ്വതന്ത്രരാജ്യമാണത്. സ്വയംഭരണാവകാശമുള്ള 22 കാൻറൺ(ജില്ല)കളുടെ ഒരു സമാഹാരമാണ് സ്വീസ്സ് നാട്. സ്വീറ്റ് സർപ്പണ്ടിന്റെ വിസ്തീർണ്ണം 16,000 ചതുരശ്രമൈലാണ്. ഉപരിതലത്തിന്റെ അഞ്ചിൽ മൂന്നുഭാഗവും ആൽപ്പ് മലനിരകളിൽ മൂടിക്കിടക്കുകയാണ്. പ്രാവചനങ്ങളുടെ അനിപ്പകല്പകളായ ഫിമപ്പർപ്പകളും, ഫിമഗിരിശൃംഖലകളും വേണമെന്ന നാട് പലപ്പോഴും അടർന്നിടാനായ സ്ഫടികക്കൊട്ടാരങ്ങളുടെ ചിത്രമാണു തമ്മിലങ്കലിപ്പിക്കുന്നത്.

പടിഞ്ഞാറുഭാഗത്തു മരുകപ്രഭു ചീതുന്ന വനഭൂമികൾനിറഞ്ഞ 'ജൂറാ'പർവ്വതം സ്വീറ്റ് സർപ്പണ്ടിനെ അലയടിക്കുന്നു. പ്രളയകാവത്തെ ഗുഹകളിൽനിന്നുമാലകളുടെ സ്പ്രേണകൾ സദാ ഏതെങ്കിലും വെറിയുന്നില്ലെന്ന ഇളം നീലപ്പനകൾക്കുൾ അവിടെവിടെ തങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. ഭൂമസൺ, ലെമാൻ (ജനീവ), കോൺസ്റ്റൻസ്, സൂര്യനാൾ തുടങ്ങിയ ആ തടാകങ്ങളാണൊന്നും, എത്രതരികൊണ്ടും അവയൊക്കെ പരിസരസ്വഭാവംകൊണ്ടും ദൃശ്യസ്മയം വ്യക്തിത്വം കലർന്നവയാണ്.

ഇവിടെ യൂറോപ്പിന്റെ മോണർക്കത്തിലെ ആ ഫിമസമുച്ചയങ്ങൾ, ഫ്രാൻസിന്റെയും ജർമ്മനിയുടേയും ഇറ്റലിയുടേയുംനേക്കു കുന്നിങ്ങു മൂന്നു നദികളായി ഒഴുകുന്നു. റോൺനദി ഫ്രാൻസിലേയ്ക്കും, റൈൻനദി ജർമ്മനിലേയ്ക്കും, ടിപ്പിനോനദി ഇറ്റലിയിലേയ്ക്കും തിരിഞ്ഞു പോകുന്നു.

അങ്ങനെ മൗരൂജികളും മറക്കോട്ടകളും മരതക മൈതാനങ്ങളും മണിത്തടകളുള്ള നിറഞ്ഞ ആ മാതൃഭൂമിയെ അധീവസിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ അവിടുത്തെ പ്രകൃതി സൗന്ദര്യത്തിന്റെ അടികളായി അവസജീവിതം നയിക്കുന്നവരുല്ലാ ആധുനികശാസ്ത്രത്തിന്റെ സകല കഴിവുകളും അവരവിടെ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്വിസ്സിലോരു നൂറു നോറണിപ്പ. സ്വിറ്റ്സർലൻറിനെ തെക്കുപടിഞ്ഞാറുവശത്തു സഹജരും ഇന്റാപിയൻകാക്കും, പടിഞ്ഞാറുപുറത്തുള്ളവർ ഇന്ത്യ, വടക്കൻ ഇർലന്റും, കിഴക്കുള്ളവർ റൊമാൻഷ്യ സാസാമിക്കും—ഇവ നാലും സ്വിറ്റ്സർലൻറിലെ ഭൗമരേഖകളായി അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടവയാണെന്നിട്ടും, ജനങ്ങളിൽ 75 ശതമാനവും ഇർലൻഡ്കാരാണ് സംസാരിച്ചുവരുന്നത്. റൊമാൻഷ് സംസാരിക്കുന്നവർ ഒരു ശതമാനമേയുള്ളൂ.

സ്വിറ്റ്സർലൻറ് ഒരു പഴയ കാർഷികരാജ്യമാണെന്നിട്ടും തന്നെത്ത സ്വിസ്സുകാർ യന്ത്രശാലകളിലേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞിരിക്കുകയാണ്. അവിടെ ഇന്നു ജനസംഖ്യയിൽ പാലംശം മാത്രമെ കൃഷിപ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നുള്ളൂ. 50 ശതമാനം ആളുകളും യന്ത്രശാലകളെ ആശ്രയിച്ച ജീവിക്കുന്നവരാണ്. സ്വിറ്റ്സർലൻറിലെ ജനസംഖ്യ 43 ലക്ഷമാണ്. അവരിൽ 50,000—അതിൽപരം ജനങ്ങൾ വാച്ചറിമോണോളുകാരെങ്കിലോ കഴിയുന്നത്.

സ്വിറ്റ്സർലൻറിന്റെ സമീപത്തൊന്നും സമുദ്രങ്ങളില്ല. പക്ഷേ വോക്സലിലെ മികച്ച ആവിഷ്കപ്പൽ യന്ത്രങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതു സ്വിറ്റ്സർലൻറിലെ യന്ത്രശാലകളിൽ നിന്നാണ്. ഔഷേ അടമറിക്കുന്നിട്ടും ചീനയിലും നോർവേയിലും സഞ്ചരിക്കുന്ന കപ്പലുകളിൽ സ്വിസ്സു യന്ത്രങ്ങളുടെ മിടിപ്പാണ് കേറിക്കുന്നത്. നല്ല

ഭാഷകൊണ്ടുതാനുള്ള സ്വഭാവംകൊണ്ടും ആചാരങ്ങളാകൊണ്ടും ഭേദപ്പെട്ടതുകൊണ്ടും അതിൽ ഒന്നാമത്തെ മിശ്റാത്ത ജനങ്ങളാണ് അവിടെ ചിന്നിച്ചിതറി കിടക്കുന്നത്. മേച്ചിൽപ്പുറങ്ങൾ നിറഞ്ഞ മലമുകളിലെ ഇടയങ്ങൾ പതക്കൻമട്ടുകാരായ ചട്ടപ്പുറന്മാരാണ്—അവർ സംഭാഷണപ്രിയരല്ല. പഴയിട സ്വീറ്റ് സർവ്വങ്ങളെ മലമുകളിലെ ഗ്രാമങ്ങളിൽ പാർന്നു കൂടാൻ കയ്യാൽ മിണ്ടാപ്പറണികളാണ്. അവർ മിണ്ടാൻ നേമില്ല. ഒരു കണ്ണും അടച്ചുകൊണ്ട്, സൂര്യഗ്രാണിവിമിഷം പോലെ അനാദാരത, ഏകാഗ്രതയോടെ വാച്ചിന്റെ സൂക്ഷ്മഗുണങ്ങൾ രാവിയും ദിനിച്ചും ഘടിപ്പിച്ചും പകൽ മുഴുവനും വേലകൊത്തുവെച്ചാലൊക്കെത്തോഴികൊണ്ടാണ് അവർ, ആ ഗ്രാമങ്ങൾ മുഴുവനും സഹമനുഷ്യാംശമുള്ളതായി പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്നുശാബകളാണെന്നു പറയും. വാച്ചിന്റെ വിവിധ യന്ത്രവിഭാഗങ്ങളാണ് അവിടെ നിർമ്മിച്ചുവരുന്നത്.

— വിവിധസ്ഥിതിയുള്ള താല്പരകളിലെ കൃഷിനിലങ്ങളിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചാൽ ഉന്മേഷശാലികളും വിനോദപ്രിയരായ ജനങ്ങളെയാണു നാം കാണുന്നത്. അവരുടെ ഉത്സവങ്ങളും ഭരണീയഗ്രന്ഥങ്ങളും സംഗീതങ്ങളും സ്വിസ്സ് നാട്ടിലെ പ്രകൃതിവിലാസങ്ങൾപോലെ വിചിത്രങ്ങളാണ്. ചിത്രശലഭങ്ങളുടേയും മറ്റും ആകൃതിയിലുള്ള വിവിത്രങ്ങളായ വസ്ത്രങ്ങളാലിടും ധരിച്ചു പെൺകിടാക്കളേയും, കാതിൽ കടുക്കൻ തൂക്കി, കടുക്കിയ കാലുരകളും ധരിച്ചു നടക്കുന്ന പുരുഷന്മാരേയും ആ മലയോരഗ്രാമങ്ങളിൽ നിങ്ങൾക്കു കാണാം.

നഗരങ്ങളിലെ യന്ത്രശാലകളിൽ വേവലയുന്ന നീലക്കുരുന്തർട്ടു ധരിച്ച പള്ളികളും നമ്മെ ആകർഷിക്കുന്നു. ഈ യന്ത്രശാലക്കൊഴിലാളികളിൽ വലിയ ഒരു വിഭാഗം ഇറ്റാലിക്കാരാണ്. ഒരു ലക്ഷത്തിൽപരം ഇറ്റാലിയൻസ്വദേശികൾ സ്വിസ്സ് നാട്ടിലെ യന്ത്രശാലകളിൽ വേവലയുന്നവരണമെന്നു.

സ്വിസ്സുകാർ കഴിവുതന്നെ ഒരു മതക്കുർച്ച. ജനങ്ങളിൽ 60 ശതമാനവും പ്രോട്ടസ്റ്റന്റുകാരാണ്. കത്തോലിക്കർ 30 ശതമാനമേയുള്ളൂ.

ഇങ്ങനെയെല്ലാമുള്ള ദൈവഭയത്തോടുകൂടിയൊരു ഒരു 'നോഷൻ' ഇത്ര നിലയിൽ അവിടുത്തെ 43 ലക്ഷം ജനങ്ങളും അഭിമാനംകൊള്ളുന്നു. ആ നോഷന്റെ പഴയരീതിയിലുള്ള സ്വതന്ത്ര്യവും ജനാധിപത്യസമ്പ്രദായവും ധൃഷ്ടിമന്തവും നിലനിൽക്കിക്കൊണ്ടുവരാൻ അവർ യഥാസ്ഥിതിക്കു മനോഭാവത്തോടെ ഉറപ്പുനില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

സ്വിറ്റ്സർലണ്ടിലെ യന്ത്രശാലകൾക്കും മറ്റും

ആവശ്യമായ അസംസ്കൃതപദാന്തരങ്ങൾ മുഴുവനും അവർക്ക് അത്യന്താകുടൃതിയിൽനിന്ന് ഇറക്കുമതി ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നു. കൈനാസാധനങ്ങളുടെ കാര്യത്തിലും അങ്ങനെതന്നെ. എന്നിട്ടും ആ നാട് സമ്പൽസമൃദ്ധമായിത്തന്നെ നിലകൊള്ളുന്നു. പ്രകൃതിശക്തിയെ ഏതെങ്കിലും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതിലുള്ള വൈദഗ്ദ്ധ്യവും ശാസ്ത്രീയമായ പരമാഗതിയുമാണ് അവരുടെ സാമ്പത്തികദൃഢതയ്ക്കു കാരണം.

സപിററ് സർവ്വങ്ങളിലെ മലകളിൽ ആയിരക്കണക്കിൽ ജലപാതകളുണ്ട്. അവയുടെ കടലത്തുവരുന്നതിന്റെ വശം സന്ദർശനാർക്കു വിദ്യുതവും, അവയുൾപ്പെടുന്ന ശക്തിയെ തുരത്തിയെടുത്തു വിദ്യുച്ഛക്തിയാക്കി മാറ്റി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയുമാണ് അവർ ചെയ്യുന്നത്. രണ്ടാംഘോഷമഹായുദ്ധകാലത്ത്, ഏറ്റവും കർക്കരീയം കിട്ടാത്തായപ്പോൾ ഈ ശക്തിയശക്തിയാണ് അവരുടെ യന്ത്രശാലകളെ സ്തംഭിപ്പിച്ചതെ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചത്.

പ്രകൃതിസമന്വൃതതെ ശാസ്ത്രീയമായി പരിഷ്കരിച്ചു പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്ന സന്ദർഭത്തോടെ പണം ആകർഷിച്ചെടുക്കാനും അവർ മിടുക്കന്മാരാണ്. സപിററ് സർവ്വങ്ങളിലെ മലകളിലും, മലയിടുക്കുകളിലും അങ്ങനത്തെ അനേകം അതുഭൂതരംഗങ്ങൾ അവർ സൃഷ്ടിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്.

മദ്ധ്യസപിററ് സർവ്വങ്ങളിലെ 'ഇൻറർലോഷൻ' എന്ന സ്ഥലത്തിനടുത്ത് ഒരു മായാവെള്ള തുറയും ഞാൻ സന്ദർശിക്കുകയുണ്ടായി. ഇവിടെ ആൽഫ് നീരുകളിലെ 'ലാറൻ ബ്രണ്ണ'നാടത്തെ ഒരു മലയിൽ ശക്തിയായ ഒരു പാറപ്പിളിപ്പിൽ ആയിരം കതിരളുണിയുന്ന ഒരു വെള്ള തുറയും കളിത്തൂക്കിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവയെ കണ്ടെത്തി

യുക്ലാറം, അതിനെത്തൊന്നു പെരിസ്തറിച്ച് ഒരു കാഴ്ച സ്ഥലമാക്കി മാറ്റി കാണുണ്ടാക്കാൻതന്നെ തീരുമാനിച്ചു. ആദ്യമായി മലമുകളിലേയ്ക്കും അതൃക്കുളം വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകാനുള്ള ഒരു 'ഇലക്ട്രിക് ലിഫ്റ്റ്' അങ്ങാടിയിലായി. മൂപ്പന്മാർക്കു് രോഗശമനത്തു കടന്നുനില്ക്കാവുന്ന ഒരു ലിഫ്റ്റ് അറിയിച്ചു. പിന്നെ വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന്റെ പല കോണുകളിലേയ്ക്കും പാറയുടെ ഉള്ളിൽ പല പാത നങ്ങളിലും അധർ പാതകളും തിണ്ണകളും വെട്ടിയുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു. അവിടെയും നിന്നില്ല. പാറയ്ക്കുള്ളിൽ അവിടവിടെ ശക്തിയുള്ള വൈദ്യുതപ്രദായവിളക്കുകൾ, പല വസ്തുക്കളും ഘടിപ്പിച്ചുവെച്ച് ആ വെള്ളച്ചാട്ടത്തെ അത്ഭുതകരമായി നിറംപിടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ലിഫ്റ്റിൽനിന്ന് ആദ്യമായി ഇറക്കുകത്തെയും പ്രവേശിച്ചു. ഭൂമിയിലെ ഇരുണ്ട പാറപ്പിള്ളിൽ അതിശയകരമായ ഒരു ശാസ്ത്രീയാഗതെന്തെപ്പോലെ ചീറ്റിപ്പറക്കുന്ന ആ വെള്ളച്ചാട്ടം ഒന്നു നോക്കുമ്പോൾ ആരും പേടിച്ചുണ്ടുപോകും. ഏറ്റവും മുകളിലായി, നേരിയ സ്തൂപകാർക്കത്തിൽ ജലപാതത്തിന്റെ തീരാവിപടലത്തിൽ ഇരുണ്ടതായൊരു മഴവില്ലുകളെയാണ് നാം കാണുന്നത്. മറ്റൊരു ഇലാമോസ്കത്തിലൂടെ മറേക്കുടി അഴോട്ടിറങ്ങിയാൽ ചെറു മഴയൊരു പുതിയൊരു കാഴ്ചതീർത്തുകൊണ്ട്. മുകളുന്ന വിദ്യുതപ്രകാശത്തിൽ ഇറങ്ങി വെള്ളച്ചാട്ടം ഒരു ചോരച്ചാട്ടമായി മാറുന്നു. മറ്റൊരു കോണിൽ നിന്നു നോക്കിയാൽ കണ്ണുണ്ടാക്കുന്ന കനകപ്രഭം. നീലത്തോങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞിട്ടുള്ള ഒരു പ്രതീതിയാണു വേറെയിടത്തു്. തടവിവിട്ട ആ വെള്ളച്ചാട്ടത്തിന്റെ ഗർജനം കണ്ണിടത്തുക്കളെ കലവിപ്പിക്കും. പ്രപഞ്ചം പിളർന്നു

പേർലുള്ള ആ ശബ്ദവും, മാന്ദാവസ്ഥയ്ക്കുള്ളും കൂടിത്തീർത്തു വേരാം ഒരു തലച്ചുറ്റവുണ്ടാകും. ഈ അച്ചുട്ടുടങ്ങുന്ന സൗന്ദര്യപാശ്വ കാണാൻ സ്രീകൾ ദർശനമോടെ വരാൻ ഉള്ളവണ്ണം.

‘കൗൺസ്തർച്ച്’(Tammal Buch) എന്ന പേരിൽ ഈ വെള്ളച്ചാട്ടം കണ്ടാൻ ? ക.പ്രഭാധരൻചീസ്’ ഒരു കഥയാണ്. മലകളിൽ കയറിത്തൽ വെള്ളച്ചാട്ടം മാത്രമല്ല, അത്യാപ്തപ്രതിഭകളുടേയും സ്വീസ്റ്റ് റെങ്റ്റർമാരുടേയും നിസ്സാരവുമായ കാഴ്ചയും മലകളിലെ ഉദ്യാനത്തിൽനിന്നു നിങ്ങൾക്കു ലഭിക്കും.

സഞ്ചകന്മാരുടെ കാഴ്ചയിൽനിന്നു നേട്ടവെച്ച ഒരു ചെറിയ യന്ത്രശാലയും ഇവിടെ ഊലുമായി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. അത് ഈ വെള്ളച്ചാട്ടത്തിൽനിന്നും വിട്ടുപോകുന്നതുകൊണ്ട് ജീവൻ വേർതിരിക്കപ്പെട്ടു സഞ്ചരിക്കുന്ന യന്ത്രശാലയെന്നതും പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

മലമുകളിലേയ്ക്കു അനുയോജന വാറിട്ടുകൊണ്ടുപോകുന്ന വൈദ്യുതവാഹനങ്ങളാണു നമ്മെ ആകർഷിക്കുന്ന മറ്റൊരു കാഴ്ച. ഇവിടെ നാലുതരം വാഹനങ്ങളാണു ഗിരിസഞ്ചാരങ്ങൾക്കുപയോഗപ്പെടുത്തി വരുന്നത്. ഒന്നാമതായി, ചെങ്കണ്ടൻ റെയിൽവേ (മല ചാരിക്കാമ്പറി കൊടുമുടി വൈദ്യുതവാഹനങ്ങൾ). വിട്ടുപോകുന്നതിനുള്ള സ്റ്റാൻഡിംഗുകൊണ്ട് ഇരുൾച്ചുവാരും മണ്ഡുകരും മേടിപ്പിച്ചു റെയിൽപ്പാളങ്ങളിലൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഈ വണ്ടികൾ, മലപ്പുളപ്പുകളുടേയും, മിമലാഹിനികളുടേയും മീനകളെക്കുറിച്ചു ഇടങ്ങിയ പാലങ്ങളിലൂടെയും, ഇടയങ്ങളിലൂടെയും, ഗിരിമുനമ്പുകളിലൂടെയും അരിച്ചുകയറിപ്പോകുന്നത് അതുതാവുമായ ഒരു കാഴ്ചയാണ്. ചുറ്റുപാടും നെട്ടു മറിയങ്ങളും പാറക്കെട്ടുകളുമാണ്. പലപ്പോഴും

ഈതൊരു ഉപാധിയിൽ മറ്റൊരു തരത്തിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. നഗരങ്ങളിലെ നഗരസഭകളുടെയും നഗരസഭകളുടെയും ഉപകരണങ്ങളോടു കൂടിയ കോളികൾ ഈ വാണിജ്യം കൂടുതൽ നീക്കം ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

സപ്തംസർവ്വത്തിൽ നഗരങ്ങളിൽ ഏകദേശം 4,922 പാലങ്ങളും 667 തുരങ്കങ്ങളും നിർമ്മിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു.

നഗരങ്ങളിൽ 'പ്രസിഡൻറ്' എന്ന പദം പരസ്യം പരസ്യമാണ്. ഇതു മലയുടെ മുകളിലായിരിക്കുന്നു.

കയറിപ്പോകുന്ന വൈദ്യുതവണ്ടിയാണ്. മലയുടെ അടിയിൽനിന്നു മുകളിലേയ്ക്കു നേർവശയിൽ നെയിൽ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു. മലയ്ക്കിടയിൽ സുസ്ഥിരമായതോളം നെയിൽ മാറ്റങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടാകും. നെയിലിന്നരികിൽ ചെറിയ ഇരിമ്പുകുപ്പികളിലൂടെ കരിമ്പുകയറും മെല്ലോളം കെട്ടിയിരിക്കും. മലയുടെ മുകളിലും താഴ്ന്നും വലിയ

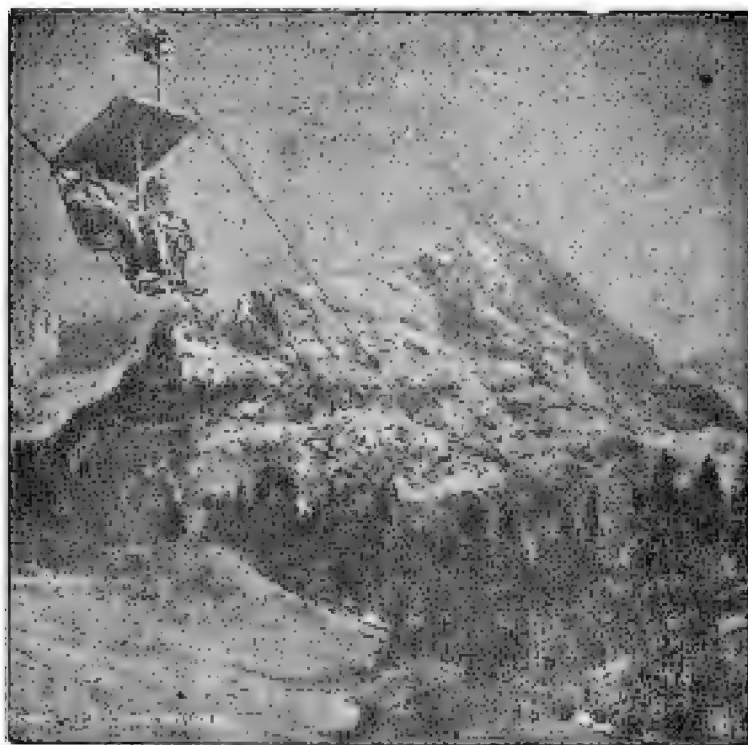
ബസ്സുപോലുള്ള ഓരോ വാഹനം, ഈ ഇടത്തുകയ്ക്കി-
ന്റെ ഓരോ അറ്റത്തും ബന്ധിച്ചു നിർത്തിയിട്ടുണ്ടാകും.
ഈ തണു വാഹനങ്ങളും ഭരണസമയത്താണ് നീക്കം—
കുന്ന് കേൾപ്പാതും മറ്റൊരു താഴ്വരയും. ചെട്ടിയും കയറും ച-
വിടുന്നു ആ താഴ്വരയോടൊത്ത് ഇറങ്ങിയും ഉപയോഗ-
ഗമിച്ചിട്ടുണ്ടാകും. മുകളിലത്തെ വെളി താഴ്വര നീങ്ങ-
ലോടെ, കയർ താഴ്വരയെ നാശിപ്പിച്ചു കൊണ്ടുവന്നിട്ടു ക-
യറുന്നു. മറ്റൊരുവെളിയിലെ ആ പർവ്വതങ്ങളിൽനിന്നു
വെളികൾ താഴ്വരയ്ക്കും വെളി താഴ്വരയ്ക്കും കയറും കയറു-
ന്നു, ഇത്തരം വാഹനങ്ങളിൽ ചെട്ടു ചെട്ടുതന്നെ ആ
കരകൾ ഭരണസമയത്തു സഞ്ചരിക്കാൻ സാധിക്കും.

മുന്നോട്ടുനോക്കി. 'കടലിപ്പൊരി' എന്ന പേരുള്ള
ഏർപ്പാടാണ്. താഴ്വരയിൽനിന്നു പറ്റിപ്പിടിക്കുന്നതിലേ-
യ്ക്ക് കയറുകയറി കെട്ടി, ആ കയറിയിൽ ഇങ്ങി-
നെയാണ് ആകാശത്തിലൂടെ കയറിപ്പോകുന്ന വാഹനമാ-

ഈ 'ടെലിഫോൺ' നാലാമത്തെ ഏർപ്പാട് ആകാൻ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഒരു കൊടുമുടിയുടെ മുകളിൽനിന്ന് അ

ടുത്ത കൊടുമുടിയുടെ മുകളിലേയ്ക്കും, താഴ്വരയിലേയ്ക്കും കമ്പിമാറ്റമായി വഴുതിപ്പോകുന്ന ഒരു വൈദ്യുതക്കമ്പസം. ഈ തൊട്ടിക്കമ്പസത്തിൽ രണ്ടുപേർക്കിരിക്കാം.

സ്വിസ്സ്കാരുടെ ഉയന്ന ജീവിതത്തോത്താണ് നമ്മെ ഒന്നാമതായി ആകർഷിക്കുന്നത്. അവിടെ ദാരിദ്ര്യവും തൊഴിലില്ലായ്മയും ഇല്ലെന്നതന്നെ പാശ്ചാത്യ ജനീവയിൽ

തമസ്വിതന്ന തെന്തുൽസ്തേഹിതൽ എന്നോട ചെറുക്കു
യുണ്ടായി: “രണ്ടു വർഷം കഴിഞ്ഞു നിങ്ങൾ ജനീവയിൽ
വീണ്ടും വരികയാണെന്നിൽ, ഇന്ന കാണുന്ന കാമ്പാത
കളിപ്പുകയായിരിക്കുമില്ല നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം. ജന
ങ്ങൾക്കു തെഴിവുണ്ടാക്കാൻവേണ്ടി മാത്രം, അധികൃത
ന്മാർ ചെയ്ത വഴികൾ ഉപേക്ഷിച്ചു പുതിയ കാര്യം നൽകി
കൾ നിർമ്മിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിക്കും.”

ജനീവയിലെ യു. എൻ. മെ. ആപ്പീസിൽ, ഒരു സാ
ധാരണ ക്ലൈസ്റ്റ്ലിസ് പാർക്കിംഗിന്റേ കിട്ടുന്ന ശമ്പളം
മാസത്തിൽ 1,000 സ്വിസ്സ് ഫ്രാങ്ക്. * ഇതിനുപുറ
മെ ഒരു പേജിനു 2 ഫ്രാങ്ക് വീതം ചാർജ്ജ് ചെയ്ത് അ
വർ പുരമേയുള്ള ആപ്പീസുകളിലെ കേന്ദ്രം എന്റേട്ട
ഈ സമ്പാദ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

ഒരു വീട്ടുവേലക്കാരിയ്ക്കു കൂലിനിശ്ചയിക്കുന്നത് മണി
ശതകൾ കണക്കാക്കിയിട്ടാണ്. മണിശതക്കൊന്നിന് അ
വർക്കു ചുരുങ്ങിയത് 2 ഫ്രാങ്ക് കൊടുക്കണം.

സപിററ് സർവ്വത്തിന്റെ ഗണ്യമായ വരുമാനം
സന്ദർശകന്മാരിൽനിന്നാണ്. ധനികരായ അമേരിക്കൻ
സന്ദർശകന്മാർ മാത്രമേ അവിടെ വെറുപ്പിക്കാനാശ്രയ
യുണ്ടാപ്പിലെ ഏറ്റവും കൂടുതലായ വില്പിപ്പിച്ചതായ
നാണുമാണ് സ്വിസ്സ് ഫ്രാങ്ക്. ഇറവിയിൽ ലീറകളുടെ
ലക്ഷ്യപ്രദമായി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഓൾ ജനീ
വാര്യോജനീവിറക്കി അവരോടിച്ച ലീറകൾ സ്വിസ്സ്
ഫ്രാങ്കായി മാറിക്കിട്ടിയത് എണ്ണുന്നോക്കിപ്പോൾ
എനിക്കുണ്ടായ തരിപ്പിനെപ്പറ്റി പറയാത്തതാണ് ന
ല്ലത്. 4,250 ലീറകൾക്കു ലഭിച്ചത് 25 സ്വിസ്സ് ഫ്രാങ്ക്

* ഒരു സ്വിസ്സ് ഫ്രാങ്ക് ഇന്നത്തെ നിരക്കിൽ 1 രൂ. 2 അ. വരും.

൯. അതിൽ 10 ഫ്രാങ്ക് എന്റെ സാധനങ്ങൾക്കും മോട്ടോർവെള്ള കറക്കുപോകാൻ, ടാക്സിക്കാരനാ കൊടുക്കേണ്ടതായും വന്നു.

സ്വിറ്റ്സർലൻഡ് ഫോർഡ് കറൻസി ഏറിയയിൽപ്പെട്ട ഒരു രാജ്യമാണ്. ഇന്ത്യക്കാർക്കുണ്ട് കരിന്ത്യൻസമുദായം. ഫോർഡ് കറൻസി രാജ്യത്തിലെല്ലാം കൂടി പ്രവർത്തിക്കാൻ അനുവദിക്കുന്ന എസ്റ്റേബ്ലിഷ് 80 പവർ മാത്രമാണ്. (ഏതാണ്ട് 1,060 ക.) ഇതു സ്വിസ്സു നാണയമാക്കുമ്പോൾ 960 ഫ്രാങ്ക് കിട്ടും. ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് കറന്ന അന്റെ ഗവൺമെന്റ് സ്വിറ്റ്സർലൻറിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ അനുവദിക്കുന്ന എസ്റ്റേബ്ലിഷ് 40 പവർ മാത്രമാണ്. പക്ഷേ അമേരിക്കക്കാരനാ നിയന്ത്രണമൊന്നുമില്ല.

960 ഫ്രാങ്കുകൊണ്ട്, നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഒരുമുന്നോട്ട് കട്ടിയധികം അനുവദിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. സ്വിറ്റ്സർലൻറിൽ വളരെ ആദായത്തിൽ ലഭിക്കുന്ന വാച്ച്, ടൈപ്പറോക്കൾഡ് മുതലായ സാധനങ്ങൾ വാങ്ങണമെങ്കിൽ ഈ പണം ഉപയോഗപ്പെടുത്താതെ നിർദ്ദേശമില്ല. സ്വിസ്സുറോട്ടലുകളിൽ 'രാത്രിയിലെത്തി കിട്ടുന്നതും, കറക്കുന്ന പ്രാതലിനും' മാത്രം വരുത്തിയതു 10 ഫ്രാങ്ക് കൊടുക്കണം. ഭക്ഷണച്ചായ്ക്ക് വേറെയും. ഒരു കപ്പൽ ചായയ്ക്കും 10 ഫ്രാങ്ക് കൊടുക്കണം. കോമിൽ 4 ഫ്രാങ്കിൽ മുക്കിയ ചാർജ്ജിട്ടു, ദൈവത്തിലേയ്ക്കുവെച്ചു ഏറ്റവും കൂടിയ നിരക്കാണ് സ്വിസ്സുറയിൽപ്പെട്ട വസ്തു കച്ചവടം. പീൽ മുൾക്കാർഡുകളും പലരും മാത്രമേ അവിടെ ആദായമില്ലാത്ത കിട്ടുകയുള്ളൂ. ഒരു കപ്പൽ 'പോസ്റ്റ്' കറന്ന സ്വർഡ് പാലിന് 30 പവർമാത്രം (7 ഫ്രാങ്ക്) മാത്രമേ വിലയുള്ളൂ.

അഞ്ചാഴ്ചകൾ തൊണ്ട് സ്വീറ്റ്സർലൻറിന്റെ വിവിധഭാഗങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞു. എന്റെ സ്വന്തം 960 ഹോൺകൊണ്ടു യാത്രചെയ്യുകയും ക്ലിപ്പിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. എന്റെ മലയാളീസുഹൃത്ത് മി. സി. ഐ. കമാർ കടന്നു സഹായിച്ചു 200 ഹോൺ കൊണ്ടും, എന്റെ സപ്ലൈസുഹൃത്തുക്കളുടെ ആതിഥ്യമേറുകൊണ്ടുമാണ് സ്വീറ്റ്സർലൻറ് ഏതാണ്ടു മുഴുവനും കണ്ടുതീർക്കാൻ എനിക്കു സാധിച്ചത്.

റൂസ്സോവിന്റെ ജന്മനഗരമായ ജനീവ

റൂസ്സോവിന്റെയും കാൽവിന്റെയും ജന്മനഗരമാണ് ജനീവ.

വിശ്വസാഹിത്യലോകനായ റൂസ്സോവിന്റെയും, 1536 മുതൽ 1564 വരെ തന്റെ പുതിയ മതം പ്രസംഗിച്ചു് നേരുകാര്യം ജനങ്ങളെ വശീകരിച്ച ആ പ്രോട്ടസ്റ്റന്റ് പാതിരി ജീൻ കാൽവിന്റെയും ജീവിതരംഗങ്ങൾ പഴയ ജനീവയുടെ മക്കിയ അനുഭവത്തിൽ ഒട്ടിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. പരിഷ്കാരത്തിന്റെയും പ്രകാശനത്തിനുമായും പ്രകടനരംഗമായി മാറിയിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ ജനീവയിൽ നിന്നു തെല്ലകൂടെ, ഒരു കോണിൽ ഒരു കുന്നിൻമുഖത്ത് ലാണ്ടു പഴയ നഗരം നിലകൊള്ളുന്നത്. പ്രാചീനമായ കയ്യെഴുത്തു പള്ളികളും, കോട്ടകളും, കല്ലുപാറിയ ഇടുങ്ങിയ തെരുവുകളും, കൽപ്പുടവുകളും നഖങ്ങൾ വിലയ്ക്കു കിടക്കുന്ന ആ വഴിയ്ക്കു നഗരം ആകപ്പാടെ സന്ദർശനാർക്കു് ഒരു കാഴ്ചപ്പാടായിത്തീരുന്നു. അവിടെ 'ഗ്രാൻറ് റൂ'വിൽ 40-ാംനമ്പർ കെട്ടിടത്തിന്റെ കുന്നും നില അങ്ങനെയൊന്നു സംരക്ഷിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ നിലയിലെ ഒരു മുറിയിലാണു റൂസ്സോ ജനിച്ചത്. ആകർഷകമായ ഒരു ഗംഭീരസ്തംഭമുള്ള അത്. അതിന്റെ ചുമരിൽ റൂസ്സോവിന്റെ ഒരു ചെറിയ മരംപാഠപുതിച്ചതും, റൂസ്സോ ജനിച്ച തീയതിയും (1712 ജൂൺ 28) കൊത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

ജനീവനഗരത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ റോൺനദിയി

ഒരു മനോഹരമായ ഒരു കൊച്ചു തുരുത്തു് ഭൂസ്റ്റോറിക്കൻറ സ്മാരകമായി തീക്കിവെച്ചിരിക്കുകയാണു്. ആ ഭൂസ്റ്റോറേഷൻ ഭൂസ്റ്റോറിക്കൻറ ഒരു വാടിയെ പൂതിക്കുളം സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു. പൂക്കുളത്തു് വെളിക്കുളവും മറ്റൊരു കുന്നതിപ്പൂവു് ആ തുരുത്തു് അതിവഴിയെ ഒരു പ്രധാനവിജ്ഞാപനമാണു്. അവിടെ തുരുത്തു് നൂറ്റാണ്ടു നീണ്ടു തനിക്ക് നീന്തിക്കൂട്ടിക്കുന്ന ഹാസങ്ങളുടെ കരളു് ചിതകളായി ചൂടാണു്.

ജനീവ സർവ്വകലാശാല സ്ഥിതിക്കൊക്കുന്നു 'ബാസ്റ്റൂൺ ഗാർഡനി'ൽ ഭൂസ്റ്റോറിക്കൻ സമാധാനിച്ച് വെളിക്കുളം ഗുഹയ്ക്കും പ്രദർശിച്ചിട്ടുള്ളവയിരിക്കുന്ന ഭൂസ്റ്റോറേഷനും കാണാം. 'സപിറീസർവ്വസ്', സൂര്യനിലേക്കു പ്രബലമായ പഴയൊരു ജനാധിപത്യരാജ്യമാക്കേണ്ടി ലെ, ഭൂസ്റ്റോറേഷൻ, മറ്റൊരു യൂറോപ്യൻ മാരണവും, സപിറീസർവ്വസ് നവോത്ഥാനമായി അറിയപ്പെടുന്നിട്ടു് എന്നു വസ്തുതയും എഴുത്തുപറയേണ്ടതാകട്ടെ.

യൂറോപ്പിലെ മറ്റു പ്രധാന നഗരങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു ജനീവ ഒരു ഗംഭീര നഗരമല്ല. വലിയ നഗരങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ട് ഏറ്റവും ചെറിയ നഗരം എന്നാണു് ജനീവയെപ്പറ്റി പറയാവുന്നതു്.

ഗ്രാൻസിനോടു അടുക്കുകയാണു് ജനീവയുടെ കിഴപ്പു്. ജനീവയിൽനിന്നു് ഹോക്കിയാൽ ഗ്രാൻസിലെ കുന്നുകൾ ഒരുമിഞ്ഞുകാണാം.

പഴയ ലീഗ് ഓഫ് നേഷൻസിന്റെ മേജറും ജനീവയിലായതുകൊണ്ടാണു് ആ നഗരത്തിന്നു ലോകപ്രസിദ്ധി സിദ്ധിച്ചതു്. ആ ഗംഭീരമായ കെട്ടുറപ്പും ഇസ് യു. എൻ.ഒ.-വിന്റെ യൂറോപ്യൻ കേന്ദ്രമായി മാറിക്കിടക്കുകയാണു്. കോടിക്കണക്കിന് പണം ചെലവുചെയ്യുന്ന

ക്കിയ ആ കൊട്ടാരം മുഴുവൻമൊത്ത നടന്ന കാരണാൽ നാലഞ്ചു മിവസം മിനക്കടന്നു. അതിലെ ഗ്രന്ഥശാലയ്ക്കാണ് എന്നു ഏറ്റവുമധികം ആകർഷിച്ചത്. 3,50,000 ഗ്രന്ഥങ്ങളാണ് ആ ലൈബ്രറിയിലുള്ളത്. 80,000 രൂപീയ്യൽ ഡോക്കുമെൻ്റ്സും അവിടെ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. കൊല്ലത്തോളം അയ്യായിരത്തിനും അതുമപ്പിരത്തിനുമിടയ്ക്ക് എണ്ണം വരുന്ന ഗവൺമെന്റുകൾക്കുവേണ്ടി പബ്ലിഷീകരണങ്ങളും ഇവിടെ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട് വന്നുപോകുന്നു. 2,200 മാസികാഗ്രന്ഥങ്ങളും, ലോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗത്തുനിന്നും വരുന്ന ശാലയുടെ മേശപ്പുറത്ത് എത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അന്താരാഷ്ട്രീയനിയമം പഠിക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഈ വായനശാല ഒരു ഗുഹമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ക്രിസ്തീയസഭാധിപതികൾ സ്വീറ്റ്സ്സർവണ്ടിൽ ഭരണം നടത്തിയ ഒരു കാലയളവായിരുന്നു. ജനീവയിൽ, വിശേഷിച്ചും പഴയ നഗരത്തിൽ, അക്കാലത്തെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ പലതും കാണാം. റോൺനദീതീരത്തിലെ 'ട്ടർ-ഡി-ഇൽ' എന്ന സ്ഥലത്തു കാണുന്ന ഹൊളിത്തു കോട്ടയിലും ഗോപുരവും അക്കാലത്തെ ഒരു സ്മാരകമാണ്. ഇതിനടുത്തുതന്നെ ഒരു മതിലിൽ 'ബി. സി. 58-ാ മാണ്ടിൽ മഹാജാൻ ജൂലിയസ് സീസർ ഈ വഴി കടന്നു പോയി' എന്ന കുറിപ്പോടു കൂടിയ ഒരു കുല്ലവകയും കാണുന്നുണ്ട്.

പഴയ നഗരത്തിലെ ബോഡെൻ ഗോപുരം 1455-ൽ നിർമ്മിച്ചതാണ്. അതു കേടുപാടാകെ ഇന്നും നിലനില്ക്കുന്നുണ്ട്.

'ന്യൂവെ അങ്കൺ'ത്തിൽ (Place Neuve) സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ജനറൽ ഡുഫോറിന്റെ പ്രതിമ അടുത്തകാല

ഒരു ഒരു സംഭാവനയാണ്. 1847-ൽ സ്വീറ്റർസ്കി
ബിൽ സമാധാനത്തിനുവേണ്ടി സമരം നടത്തിയ ഒരു
വിരമനേതാവായിരുന്നു ഡ്യൂഫോർ.

യൂറോപ്പിലെ ഏറ്റവും പെരിഷ്കൃതരീതിയിലുള്ള ര
യിൽപ്രത്യേകിച്ചു കണ്ടുവന്നതാണ് 'തനീവയിലെ പാതകൾ
കൊർണാവിൽ' സ്റ്റേസന്റെ അനുബന്ധത്തിൽനിന്നു പുറ
പ്പെട്ട ഒരു വിശദീകരണ 'മോണ്ടാങ്' വിൻ' (Rue Du Mont
Blanc) അകലെ പൊങ്ങിനിൽക്കുന്ന മോണ്ടാങ് വിൻ
യെ അഭിമുഖീകരിച്ചുകൊണ്ടു പൊങ്ങത്തലവായതിന്റെയും
റോൺനദിയുടെയും ഇടയ്ക്കുള്ള മോണ്ടാങ് പാതകൾക്കെ
ന്നിടുകിടക്കുന്നു. ഭനീവയിലെ ശുഭീകരമായ തനാൽപോ
സ്റ്റാഫീസ്സും ആംഗ്ലിക്കൻപള്ളിയും ഈ തെരുവിനോടു
തൊട്ടുകൊണ്ടാണു കിടക്കുന്നത്.

ഭനീവാനഗരത്തിൽ, റോൺനദിയുടെ ഇരുതരക
ളെ ബന്ധിക്കുന്ന അഞ്ചു പാതകളുണ്ട്. നദിക്കു സമീപ
ത്തായുള്ള 'റോൺനതെരുവ്' (Rue du Rhone), 'ബാസ്സെ
തെരുവ്' (Rue Basses) മുതലായവയാണ് പ്രധാന റ്റുവ
പാതകളെല്ലാം. സ്വീസ്സ് വാല്യ മന്ത്രികളുടെ കേന്ദ്ര
ങ്ങളും ഇവിടെയാണ്.

സ്വീസ്സ് കാർ പ്രത്യേകതരപ്പെട്ടാലെ അവസരല്ല. ഇ
വിടെ ആഫീസ്സുകളും സ്കൂളുകളും ആരംഭിക്കുന്നത് കാല
ത്തു 7 മണിക്കാണ്. ഇംഗ്ലീഷുകാക്കുവേണ്ടിയുള്ള ല
യും (ലാലുക്കുക്കു) രാത്രി കനത്ത ഡിന്നറും കഴിക്കു
ന്ന പതിവുള്ള സ്വീസ്സ് കാർക്കുള്ളൂ. അവരുടെ ഡിന്നർ
മദ്ധ്യായത്തിലാണ്. അതിനുവേണ്ടി അവർ രണ്ടു മ
ണിക്കൂർ ഒഴിച്ചിട്ടും. രാത്രി പുറത്തു നഗരത്തിലെ വല്ല
റസ്റ്റോറന്റുകളിലും പോയി ലാലുക്കുക്കും വാങ്ങിക്കഴിക്കു
കയും ചെയ്യും. ഭനീവയിലെ തെരുവുകളുടെ അഴലും
നൈർവ്വയും നമ്മെ ആശ്ചര്യപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതു തെളി

വും വെടിപ്പുള്ള തെരുവീഥികൾ യൂറോപ്പിലെ മറ്റൊരു നഗരത്തിലും കാണുകയില്ല. അധികം ആറുത്തിര കില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണു് ആ തെരുവുകളുടെ ശുദ്ധിയും സ്ത്രീധനവും നിവർത്തിയെന്നാണു്. തെരുവു മലിനമാക്കിത്തീർന്നു കാകന്മാരും ചീത്തപ്പുരകൾവെച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പൌരന്മാരുടെ ചോദ്യമുണ്ടാവും ഏകദേശീയമാണു്. ജനീവയുടെ ജനസംഖ്യ ഒരു ലക്ഷത്തിലധികമില്ല. ഫോഴീക്കോട്ടു മനുഷിപ്പാലിവിനി ജനീവയെക്കാൾ ജനനിബിഡമാണു്.

ജനീവയുടെ പരിസ്ഥിതിയും, പ്രശസ്തമായ സൗന്ദര്യവും നിവർത്തിക്കൽ സഹായിക്കുന്നതു് അവിടെ കിതറി കിടക്കുന്ന അനേകം പാർക്കുകളാണു്. പാർക്കുകളുടെ നഗരമാണു ജനീവ. നഗരത്തിന്റെ പകുതിയിലധികം ഭാഗവും പാർക്കുകൾ അപഹരിച്ചിരിക്കുകയാണു്. തടാകങ്ങളുമായിലും, നദീതീരത്തിലും, നഗരത്തിന്റെ മേറിലും, മലങ്കരമണ്ണിലും അനേകം നന്ദനോദ്യാനങ്ങൾ ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കുന്നു.

ജനീവയുടെ മേറിലെ 'മോന്റൻ'തടാകവും നഗരത്തിന്റെ മോടിയിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. വെള്ളപ്പാച്ചുകൾ നിവർത്തിത്തന്നതരകകളും, വെള്ളിപ്പാണികളും ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ ഇളംനീലാങ്കടാകത്തിൽ, ലാങ്ങുകൊല്ലങ്ങൾ 'പഴക്കമുള്ള വിചിത്രാകൃതിയിലുള്ള പാറക്കല്ലുകളും തലയുയർത്തി നില്ക്കുന്നുണ്ടു്. ടൈറൻ, ഷെല്ലി, പോൾട്ടർ, സ്വാൻ-സാക്കു് തുടങ്ങിയ കവികളേയും സാഹിത്യകാരന്മാരെയും ആസന്നുരയിലരാക്കിത്തീർത്ത മായാസരസ്സാണു് ലെമൻ. പ്രധാന പാർക്കുകൾ ലെമന്റെ കരയിലാണു സാവിധാനംചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. 'മോറില്ലോ'മലക്കുവു്, (Paro Monrepos) പ്ലാൻറാമർ എന്ന സൂര്യസിൽ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ജനീവയ്ക്കു സംഭാവനചെയ്തതാണു്.

തോറില്ലോവിന്റെ തുടർച്ചയായിരിക്കുന്ന 'മോയ്നിർ' മലങ്കോവു (Pare Moynier) വിശാലമായ ഒരു പുണ്യഭാരകമാണ്. സർവ്വകാര്യ തൊഴിൽകർമ്മാലയത്തിന്റെ ചീഫ് ഓഫീം, തടവുകാരെക്കുറിച്ചുള്ള പൂർത്തീകരിക്കലും, മലർച്ചകളും നിറഞ്ഞ ഒരു വനവിദ്യ പാർക്കാണ്. ഡി. റ്റു. ഓഫീസ് നോൺപിന്റെ കൈമാറ്റം നിർമ്മിക്കുന്നു. ഡി. റ്റു. തുടർച്ചയായ 'അറിയാനാ' പാർക്കിലാണ്. ഈ പാർക്കിനോടു തൊട്ടുകൊണ്ടുതന്നെയാണു മനീഷയിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ ബോട്ടാനിക്കൽ ഗാർഡനും സാവിയാനും ഒരു തുടർച്ചയിലുള്ളതാണ്.

'ഡാ ജോണ്സ്', 'ഏ - വിവ' (Eaux Vives) എന്നീ പാർക്കുകൾ തടവുകാരുടെ മനോഹരതയിൽ, 'മോയ്നിർ'ന്റെ പരമ്പരയെക്കുറിച്ചുള്ളൊരു തീവ്രകാര്യം. തടവുകാരുടെയിലെ നർപ്പാലകളും, പാർക്കുകളും, സ്റ്റാററൻ മരങ്ങളെക്കുറിച്ചും, കലാവിവരണകലാർ മലങ്കോവുക്കു മൊണ്ടു മോടിപ്പിടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ഈച്ചുകാവത്ത്', തടവുകാരുടെയിലെ പാർക്കുകളിലെ ജലധാരകളുടെ കാര്യം ഒരു തുടർച്ചയാണ്. ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും നൂറ്റാണ്ടു ഉയർന്നുള്ള ജലധാരകളാണ് ഇവിടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. 295 അടി ഉയരത്തിൽ അവ ഉയർന്ന ചിതറി വീഴുന്നു. ആരാമങ്ങളുടെ അനുഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചും പലതും അത്യാകർഷകമായിരിക്കും അവിടെനിന്നുള്ള അകലക്കാഴ്ചകൾ. തടവുകാരുടെപ്പറ്റി മുട്ടുന്ന ഉദ്യോഗങ്ങളുടെ ഉയർന്ന മേടുകളിലും മനസ്സുകളിലും കാര്യത്തിനുള്ള വിത്തു മണ്ഡപങ്ങളും നിർമ്മിച്ചുകൊടുത്തിരിക്കുന്നു. അവ സ്ഥിര സർവ്വതന്റെ പല കോണുകളിലേയ്ക്കും, ഗുഹാർത്തിലേയ്ക്കും വിദൂരകാഴ്ചകൾ സമോപനമെന്നു നോക്കുന്നതാണ്. ലെമൻതുകത്തിന്റെ മീതെത്തുടി അപ്പുറം പടി

പെട്ടെന്നായി ഉരുളുന്നില്ലെന്ന പച്ചക്കറകളും അവയ്ക്കു വിറകിൽ ഹിമപിരമിഡുകൾ വെച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന രുചിപ്പോലും പാർവ്വതയും വിരചിക്കുന്ന രംഗം വിസ്തൃതവൽക്കരണം. സന്ധ്യാനേരത്തു്, അയ്യമനുസൃതന്റെ അന്ത്യപ്രകാരം ഹിമമൃഗങ്ങളിലും ദൈവരൂപങ്ങളിലും നിറമാലയുളിപ്പിക്കുമ്പോൾ, ഇനീവയെത്തയ്യുകയിലെ നിയോൺ റിട്ടക്കുകൾ അതിരുന്നിറങ്ങൽ ചിന്താബോധം, തടവുതതിലെ ബോധകളിൽനിന്നുള്ള പ്രകാരം മിന്നാമിന്നത്തടവുളപ്പോലെ ചലിക്കുമ്പോൾ, അടക്കമുണ്ടായിലെ 'വിൽസൺകേപ്'യിൽനിന്നോ 'പെർക്കുഡ് ലാമി'യിൽനിന്നോ വരുന്ന കഴു്, അറിഞ്ഞുപറിയുമാണ്.

നഗരത്തിന്റെ മറ്റു ഭാഗങ്ങളിലും വിശാലമായ പാർക്കുകൾ വിതറിക്കിടക്കുന്നു. സർവ്വകലാശാലയ്ക്കരികിലെ 'അസ്സെസ്സർ'യുടെ, 'കോമനേഡ്'-ഡ് പിന്നും, 'സെലീവയലയുടെ അയ്യരത്തിലെ 'ബർക്കൻഡ്' പാർക്കും അഴിമുഖത്തെയും നിറഞ്ഞു കേയും പ്രശാന്തസമേതങ്ങളാണ്.

ഇനീവയുടെ ഉൾപ്പുറങ്ങളിലേയ്ക്കു കടന്നു നോക്കിയാലും നമ്മെ ഏതിരേല്ക്കുന്നതു പുരാവനങ്ങളാൽ തന്നെ. പുരാവനവും കായ്കതിത്തൊപ്പും അരികിളിപ്പൂക്കളെ ഒരു വീഴ് വിഭാവനംചെയ്യാൻ സ്പിസ്സുകാർ സാധ്യമല്ല. വസന്തകാലത്തു് ആ ശ്രാമിണോദ്യാനങ്ങളുടെ സൈതന്യമാരും മിന്നു കാണുകതന്നെ വേണം. നിറയെ ഇളംചുരുപ്പുവർണ്ണത്തിലുള്ള പൂക്കൾ വെച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന ആ പ്ലീറമരങ്ങളും, പെട്ടെപ്പൂക്കളെക്കൊണ്ടു വൈവാഹിക മുഴുവടമണിഞ്ഞു പേർമരങ്ങളും നിറംമാറിപ്പൊങ്ങിരിക്കുന്ന പൂക്കളോടുകൂടിയ മരങ്ങളായ മരങ്ങളും നിറഞ്ഞു തൊപ്പുകളിൽ, സിഡാർ, സെലുസ്സു് തുടങ്ങിയ മരങ്ങൾ ചാർച്ചിയിലും വിതർന്നിയിട്ടുണ്ടെന്ന ആ കാഴ്ചയുടെ മീറ്റൽ ഒരു ചിത്രകാരനും പകർത്താൻ സാധ്യമല്ല.

ആൽപ്പ് മലകളിൽ

ജനീവയ്ക്കടുത്തുള്ള ഫ്രഞ്ച്പ്രദേശമായ 'റെറിയിൽ'നിന്നു, ഫ്രാൻസിലെ 'സാർവ്'യ്ക്കടുത്തെ കൊടുമുടി 'യിലേയ്ക്കു' ഒരു ടെലിഫെറിക്കു വെട്ടിപ്പിരിയ്ക്കുന്നു. ഈ ഒരു ടെലിഫെറിക്കുവഴിയായിട്ടാണു ഞാൻ ഒന്നാമതായി ആൽ 'പ്പ്' കയറിയത്.

നല്ല ഒരുമിവും ഇമഞ്ചെയിലുള്ള പ്രദേശമായിരുന്നു ഞാൻ. ജനീവയിൽനിന്നു് ആ ഫ്രഞ്ചിൽനിന്നുമുള്ള ഒരു കാര്യം ഓർത്തു. ഡെറിയിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കാൻ ഫ്രഞ്ചു 'വിസ്'യും മറ്റും ആവശ്യമാണു്. ഡെറിയിൽ ഈ പണം ഫ്രഞ്ചുപ്രാങ്കുകളായി മാറിക്കൊള്ളുകയും വേണം.

രോമന്തത്തിൽ പൂട്ടിക്കിടന്നിരുന്ന ടെലിഫെറിക്കു വീണ്ടും പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടു് അഞ്ചാറുദിവസമേ ആയിരുന്നുള്ളു. 15 ആറുക്കു സഞ്ചരിക്കാവുന്ന ആ ഡാഫറത്തിൽ, ഞാൻ യാത്രക്കാരായി അഞ്ചരം മുൻപേ മറ്റൊരു ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു — രണ്ടു് ആളേരിക്കുകയും ഞാൻ — ടെലിഫെറിക്കിൽ മുക്കുളിലേയ്ക്കുള്ള കയറ്റത്തിന്നു 130 ഫ്രാങ്ക് (2½ ക.) വാങ്ങു് കൊടുക്കണം. കീഴ്പോട്ടു വരുന്നതിന്നു അതുരണ്ടൊന്നാണു് ചെലവു്, ഞാൻ ആ മലകാൽനടയായി ഇറങ്ങാൻ മുൻകൂട്ടിക്കുന്നെ തീരുമാനിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു് മടക്കുകൾ വാങ്ങിയില്ല.

12 മണിക്കു ടെലിഫെറിക്കു വാരണം ഇരുമ്പുകമ്പിയിട്ടുള്ള മുക്കുളിലേയ്ക്കു നിരത്തൽ തുടങ്ങി. ആകാശത്തിന്റെ കോണിലേയ്ക്കു് ഉയർന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ കൃഷിക്കത്താ

ക്ലിപ്തം നിറഞ്ഞ താല്പരം അങ്ങനെയെന്നു താഴ്ന്നു പോവുകയാണെന്നു തോന്നു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഭൂമിയിലെ കണ്ണങ്ങളുടെ അകലം നിലച്ചു. താഴ്ന്നെത്തിവിതചരണങ്ങൾ ദൃഷ്ടിഗോചരമല്ലാതായിത്തീർന്നു. വീക്ഷണമണ്ഡലത്തിന്നു വ്യാപ്തി കൂടിപ്പോകി വരുംതോറും താഴ്ന്നെ നിലത്തും അവയിലെ ദണ്ഡുക്കളും മങ്ങിത്തുടങ്ങി. വെളുത്തതാമ്രവും, ചുവന്നിപ്പട്ടത്തെതാഴ്ന്നു റോൺ നദിയും മാത്രം ഇത്രംവെയിവിൽ തീർക്കുമൊണ്ടിരുന്നു. പക്ഷെ, സലീഫ് മലയോട്ടം തൊട്ടുകിടക്കുന്ന താല്പരത്തിലെ പച്ചവയലുകളും, കറുപ്പുനിറത്താഴ്ന്നുകളും, പയിൻമുക്കൊട്ടുകളും, നറാപ്പട്ടനിയ്യുന്ന വസ്ത്രപ്പകിട്ടുള്ള മരവീടുകളും മറ്റും ഒരുവിധം വ്യക്തമായിത്തന്നെ കണ്ടുവെണ്ടിത്തന്നു.

ഒരുപിപെറിക്കത്തൊട്ടിൽ ചിത്തിരിഞ്ഞിരുന്നുകൊണ്ട് ഞാൻ താഴെ കണ്ടിരുന്ന പ്രയോകശാസ്ത്രകൾ വീക്ഷിച്ചു. അന്തരീക്ഷത്തെ മുറുകെ പുണർന്നൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ ചുരുശാതിയിൽ, ഒരുപിപെറിക്കത്തൊട്ടി കമ്പിയിലൂടെ നിരങ്ങുന്ന നേരിയ ഞരക്കം കണ്ണുനീരുകളെ നാവി മുറിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി.

രതിഭസ്സുകമ്പിഞ്ഞു മാത്രം ആശ്രയമാക്കിക്കൊണ്ടു, ഞങ്ങൾ, വാഹനനിരത്തുകൾക്കും അഞ്ചു മനഃശ്ശരീവികൾ, ആകാശത്തിലേയ്ക്കു് ആരോഹണംവെക്കുകയാണു്. ആകാശത്തിലുയരുന്ന പട്ടത്തിന്റെ കയർപോലെ വായുവിൽ ഉലഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ കമ്പിയുടെ നീളം മുകളിൽ ചുരുങ്ങിച്ചുരുങ്ങി വരികയാണു. അതു് ആശാസമല്ലാ, കൂടുതൽ ഭീതിയാണു മനസ്സിലാക്കിപ്പിക്കുന്നതു്. പക്ഷെ, മുകളിൽ ചുവന്നൊട്ടം ഒന്നു കണ്ണുവെള്ളമ്പോൾ നമ്മുടെ ആപൽക്കരമായ നിലപാടിനെക്കുറി

ഈ നാം വിസ്തരിച്ചുപോകും. ആകാശം ഹിമശൈലപരമ്പരകളുടെ ഒരു ഉദാർനശാലയായി മാറിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. മായികമായ വായുമണ്ഡലത്തിൽ ആ മലകളുടെ ഹിമത്തൊപ്പിക്കൾ നമുക്കു കൈനീട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്ന തോന്നിപ്പെടാകും.

20 മിന്നിട്ടുകൊണ്ട്, ടെലിഫോനിങ്, സെലിങ്ഗ്സ് യുടെ മുക്തിയെ കൂറാൻ പാറയെട്ടിൽ നിർമ്മിച്ച സ്റ്റേഷന്റെ അകത്തു് ഇഴുകിക്കൊണ്ടിപ്പോകും.

ടെലിഫോൺ കമ്പനിക്കാർ ആ സ്റ്റേഷനിൽ ഒരു ഫോട്ടൽ ഏർപ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുണ്ട്. അവിടെനിന്നു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു, പുറംപാടുമുള്ള ഹിമശൈലങ്ങളെക്കുറിച്ചു കണ്ടു നോക്കിയാനങ്ങിപ്പോ. ടെലിഫോൺ കീഴ്വേട്ട മടങ്ങുവേൾ അതിൽ കയറി വെറിയറിലേയ്ക്കു തന്നെ മടങ്ങുകയാണു സന്ദർശകന്മാരുടെ പതിവ്. ഞാൻ ആ ഫോട്ടലിൽനിന്നു തീർ കഴിച്ച് ക്യാമറയും മുതലിവിട്ടുകൊണ്ടു പുറത്തേയ്ക്കിറങ്ങി.

സ്റ്റേഷന്റെ ഇരുവശത്തും, പല കോണുകളിലുമായി അകലെക്കൂട്ടിയുള്ള പ്രാന്തകളും തീണ്ണുകളും കെട്ടി വെച്ചിട്ടുണ്ട്. ജനീവാനഗരവും, ലെമൻ തടാകവും, സ്വിറ്റ്സർലണ്ടിലേയും ഫ്രാൻസിലേയും മൗണ്ടന്റുകളും കലൻ വിസ്തൃതവും വിസ്തൃതവഹവുമായ ഒരു ചിത്രമാണു മുന്നിൽ വീടുന്നിപ്പോ. ലെമൻ തടാകത്തിന്റെ കാഴ്ച വിശേഷിച്ചും ആകർഷകമായിരുന്നു. ഹിമശൈലങ്ങളുടെ പ്രതിഫലനമൂലം തടാകത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം നെല്ല്, അപ്പൂവും നീലയും കിടന്നിരുന്നു.

മനോരമയെത്തു്, പടിപടിയായി ഉയർന്നിപ്പോ ഹിമഗിരികൾ മാത്രമേ കാണുന്നുള്ളൂ. തൊട്ട മുമ്പിൽ തലയുയർത്തിനില്ക്കുന്നതു 'മോസ്റ്റാങ്ങ്'ണ്. (കാട്ടുമാനു

അറക്കുമ്പോൾ മുതൽക്കുതന്നെ ഇന്ത്യാ ഇൻ്റർ നേഷനൽ റിമാനം തകർന്ന്, 13 യാത്രക്കാർ മൃതിയടഞ്ഞത് ഈ മോശ്യാർഗ്ഗിനി ശ്രംഗത്തിൽപ്പെട്ടാണ്) ഇറവിയിലെ ഹിമഗിരികളും ഇവിടെനിന്നു കാണാവുന്നതാണ്.

സ്വർഗ്ഗമലയുടെ മുകളിൽനിന്നു, ഹിറണ്യകാശ്യകയിലേയ്ക്കു് ഒരു പാത നിർമ്മിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. മേന്മയുള്ളവർക്കുതന്നെ ഇതുപയോഗിക്കാൻ പറ്റും. അതാൽ ഈ പാതയിലിറങ്ങി നടത്തം ആരംഭിച്ചു.

പുറംപാതാ ദരിദ്രരുടെയും കണ്ടുതുടങ്ങി. മരങ്ങളുടെ മേൽപ്പോലും, പാതയ്ക്കു റിപ്പിളും നാനാത്ത പഞ്ചസാര കൂട്ടിക്കിടക്കുന്നതുപോലെ, ഹിമം മൂടിക്കിടന്നിരുന്നു. ആ മഞ്ഞു് കൂട്ടിൽ വാരിയെടുക്കുമ്പോൾ ചാർച്ച തണുപ്പു തോന്നുകയില്ല; അതുതന്നെത്തന്നെയും. മഞ്ഞിലൂടെ നടക്കുന്നതു് കഠിനമാണ്. പലപ്പോഴും ആപൽക്കരവുമാണ്. മേയ്മലമേൽ വീണു പെടുകയായ മഞ്ഞു്, തുടർച്ചയായുള്ള തണുപ്പും കാർമുടലുംകൊണ്ട് ഉള്ളിൽ ഉറപ്പു് ഏതെങ്കിലുമായി മാറും. വെള്ളിയിൽനിന്നു ചൂടേല്ക്കുമ്പോൾ അതിന്റെ ഉപരിഭാഗം കറുത്തു അലിഞ്ഞു വഴുക്കലുള്ളതായിത്തീരും. അവിടെ ചവിട്ടി കാൽ വഴുതിപ്പോയാൽ വീഴുന്നതു പാരദോശം ഉറപ്പുചിടക്കുന്ന ഹിമക്കുട്ടയുടെ മീതെയായിരിക്കും. അവിടെയാണ് ആപത്തു്.

കരേന്ദ്രത്തിനടന്നപ്പോൾ ഈപാതും മഞ്ഞിൽവിരിപ്പുകൾ പെരുകിത്തുടങ്ങി. പുൽമേടുകളിലും പൈൻമരങ്ങളുടെ മേൽപ്പോലും പാതയുടെ ഇരുവശത്തുമുള്ള റോഡുപാതകളിലും കണന്നുരയടി കനത്തിൽ മഞ്ഞു് ഉറക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു. ആ ഹിമശൃംഗങ്ങൾക്കും അവിടെവിടെ വെയിൽതട്ടി ഉരുക്കി നേരിയ മലയാമരങ്ങളായി നിരത്തിലേയ്ക്കു പ്രവഹിക്കണം ഉണ്ടായിരുന്നു.

പിന്നെയും കുറച്ചു ദൂരം നടന്നപ്പോൾ മുഖിലെ പാ-
ൽ ഹിമം മൂടി മുട്ടിക്കിടക്കുന്നതായിട്ടാണു കണ്ടത്. ആ മ-
ഞ്ഞിൽവിരിച്ചിപ്പൂടെ നടന്നപ്പോവുകയേ നിർവാഹമുള്ളൂ.
ഹിമത്തിലൂടെ സഞ്ചരിക്കാനുപയോഗിക്കുന്ന ഒരു രണ്ടാം
ഏന്റെർ കൈവശമുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ സഹായ-
ത്തോടുകൂടി ഞാൻ ആ ഹിമക്കുവെ കടന്നു, നടത്തം
തുടന്നു.

കരോറ ജീവിയേയും കാണാനില്ലല്ലോ എന്നു തെ-
ല്ലൊരു പേടിത്തോടുകൂടി ഞാൻ വി ഓരിച്ചപ്പോൾ, അതി-
കുറപ്പുവണ്ണത്തിലുള്ള ചെറിയൊരു പക്ഷി ആഹരിച്ചപ്പോ-
ടുകൾക്കരികെ പറന്നുവീണു. അതു കെട്ടു മായുപ്പോളാ-
ത്ത പല്ലിൽനിന്നു എന്തോ കൊത്തിക്കിന്നു പൈൻമര-
ക്കൂടകളുടെ ഇടയിലേയ്ക്കു മറഞ്ഞു. കടക്കാപ്പുപോലെ
ഒളുത്ത മഞ്ഞിൽ മന്ദിരപോലെ കുറഞ്ഞ ഒരു കിളി! എ-
ന്തൊരു നിറമേപ്പു!

മലക്കഞ്ചരിവുകളിലെങ്ങും മഞ്ഞിന്റെ വിളയാട്ടം
തന്നു. കരോറ മനുഷ്യനെയോ മൃഗത്തെയോ കാണാ-
നില്ല. വെളുത്തേടന്മാരുടെ വീടുകളാണു മുറ്റുപാടും
എന്നൊരു സങ്കല്പത്തോടെ ഞാൻ നടത്തം തുടന്നു.

അരുമണിത്തുറ നടന്നപ്പോൾ, ഞാൻ 'ലാഗ്രാന്റെർ
ഗോർജ്ജ്' എന്ന മനോവിൽ ചെന്തലേന്നു. ആ സ്ഥല-
ത്തിന്റെ പേർ അതാണെന്നും അതു 1,283 മീറ്റർ ഉയ-
രത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവെന്നും അവിടെ ഏഴുതിവെ-
ച്ച ഒരു ബോർഡിൽനിന്നാണു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ-
ത്. ഈ പാറക്കെട്ടിന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു തോക്കിയാൽ
ജനീവാന്തഗരം അക്കലെ പലഹാരംനിറച്ച ഒരു തളിക-
പോലെ തോന്നും. അവിടെ കുറച്ചുനേരം വിശ്രമിച്ചു
ഞാൻ പിന്നെയും നടത്തം തുടന്നു.

പാത ഇവിടെനിന്നു മേല്പോട്ടു ചുറ്റിക്കയറുകയാണു്. പത്തു മിന്നിട്ടു നടന്നപ്പോൾ 'ഫോവർഗസ്സ്' എന്ന സ്ഥലത്തെത്തി. ഇവിടെ ആറുപ്പാർപ്പില്ലാത്ത അഞ്ചാറു മരക്കുടിലുകൾ കാണമാനങ്ങളായിരുന്നു. ഭൂനശ്ശുശ്ശമാണെങ്കിലും ആ കുടിലുകൾ കണ്ടപ്പോൾ എന്തിക്കൊരാൾപോസം വീണു. ആ കുടിലുകളുടെ മേൽപ്പകളിൽ കമ്മരയപ്പൊടി ചൊരിഞ്ഞിട്ടുപോലെ മാഞ്ഞു കൂടിക്കിടന്നിരുന്നു. തെല്ലകലെയുള്ള ഒരു വൈൻമരത്തിന്റെ ചില്ലുകളിൽ സോപ്പുപതപോലെ മഞ്ഞു തങ്ങിനിന്നിരുന്നു. വസന്തത്തിന്റെ ഉറപ്പുതൂപ്പർക്കും ഇനിയും ഏറുകഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത എന്തോ ജാതി മരങ്ങൾ ചൂടുപോലെയുള്ള ഉണങ്ങിയ ചില്ലുകൾ മേല്പോട്ടുയർത്തിക്കൊണ്ടു് ഒരു കുടിലിന്റെ മറ്റത്തു കാവൽനില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ആ ദിവസത്തിലെ കാലാവസ്ഥ ഏതെന്നു വളരെ സഹായിച്ചുവെന്നു പറയാം. പെട്ടെന്നൊരു ഫീമപാതമുണ്ടാവുകയാണെങ്കിൽ എന്തായിരിക്കും അവിടുത്തെ സ്ഥിതി എന്നു് ഉറപ്പിക്കാൻതന്നെ പേടിത്തോന്നും. പക്ഷേ, അതിന്റെ വട്ടമൊന്നും കണ്ടില്ല. തണുപ്പു തീരെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വെയിലിന്റെ ഇളംവട്ടകൊണ്ടും നടത്തത്തിന്റെ ആയാസംകൊണ്ടും ദേഹം കറേറ്റു വിടർന്നുണ്ടായിരുന്നു.

പാത മുന്നിൽ കറേറ്റുതോളം വീണ്ടും മഞ്ഞിൽ മുക്കിക്കിടക്കുന്നതായി കണ്ടു. ഞാൻ ശമയോടെ അവിടെ തങ്ങിനിന്നു. അവിടുത്തെ മഞ്ഞിന്റെ സ്വഭാവം എനിക്കു കണ്ടറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ആപല്ക്കരമായിരിക്കുമോ? അങ്ങനെ സംശയിച്ചതില്ലെ പാതയിലെ കനത്ത മഞ്ഞിമൂടുക വണ്ടിച്ചക്രങ്ങൾ ഇഴഞ്ഞുപോയ പാടുകൾ ഏന്റെ ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചു. അനന്തമായിത്തുടങ്ങുന്നി

യെന്ന ഏകാന്തതയിൽ, ഹിമത്തിലെ ആ പുതിയ അടയാളങ്ങൾ ഏതു ആനന്ദകരമായിരുന്നുവെന്നോ! മനുഷ്യചലനത്തിന്റെ നിശ്ശബ്ദസന്ദേശമാണത്. ധൈര്യത്തോടെ ഞാൻ മുന്നോട്ടു നടന്നു.

കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മഞ്ഞിൽ ആഴത്തിലുള്ള ചാലുകൾ വിരചിച്ചു കടന്നുപോയ ആ കതിരവണി നിരത്തിന്നരികിലെ ഒരു പുൽപ്പുരപ്പിൽ നിർത്തിയിട്ടിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. മുക്തദാഗ്ദ്ധം തുറന്നുകിടക്കുന്ന ഒരു ചതുരപ്പെട്ടിയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള ആ നാടൻവണിയിൽ വൃദ്ധനായ ഒരു ഗ്രാമീണൻ പച്ചപ്പല്ലിടൊരു നിറയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

2 മണിക്ക ഞാൻ 'ലാക്രോയിസ്'യിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അഞ്ചാം ക്ഷേത്രം ചിതറിക്കിടക്കുന്ന ഒരു കഥാമമാണിത്. ഒരു ക്ഷേത്രമന്ത്രോക്തനായിട്ട് ഒരു ബീർക്കടയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ കയറി ഭാഗംതീർത്തു കറച്ചുനേരം വിശ്രമിച്ചു.

മലകളിൽനിന്നു ഞാൻ പിന്തുടർന്നുപോന്ന പാത ലാക്രോയിസയിൽനിന്നു പടിഞ്ഞാറൻ താഴ്വരയിലേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞുപോകുന്നു. ഏറിയ ജനീവയിലെത്താനുള്ള ഏറ്റുമാർദ്ദമേതാണെന്നു ഞാൻ ആ ക്ഷേത്രോടനുബന്ധിച്ചപ്പോൾ അയാൾ അടുത്തുള്ള ഒരു കുന്നിൻപള്ളയിലൂടെ ഏതാണ്ടു കത്തനെ ഇറങ്ങിപ്പോകുന്ന ഒരു പാത കാട്ടിത്തന്നു. ആ പത്തു പാതയിലൂടെ ഞാൻ സലീഫ് മല ഇറങ്ങാനാരംഭിച്ചു.

ഇരുവശത്തും പാറക്കെട്ടുകളും കുറിയ ഉണക്കുമരങ്ങളുടെ കുറിക്കാടുകളും നിറഞ്ഞ ആ പതക്കൽപാതയിലൂടെ ഒരു മണിയൂർ സഞ്ചരിച്ചപ്പോൾ, സലീഫ് മലയുടെ ചെങ്കുത്തായിക്കിടക്കുന്ന ഒരു കൂറൻ പാറക്കെട്ടി

കുറെ ചുവട്ടിലെത്തിച്ചേന്നു. പിന്നെ അവിടുനാങ്ങോട്ടു തുറന്നുകിടക്കുന്ന കമറിയങ്ങളായ ഹൃദയനാട്ടുംപറങ്ങളാണു്. പൂത്തുനില്ക്കുന്ന ആപ്പിൾമരങ്ങളും, കാലിത്തൊഴുത്തു കളും, ദൈവമോൽപ്പാടങ്ങളും കൊണ്ടു ചുറ്റുകത്തിയ പരമ്പുകളും, നിറപ്പുകിട്ടിയ നാടൻഗ്രന്ഥങ്ങളും, അഞ്ചുമിണ്ടം ചിതറിക്കിടന്നിരുന്നു. കായ്ക്കുനിത്തോപ്പുകളുടേയും വയലുകളുടേയും ഇടുതിറുക ചുക്കുന്ന പാതകൾ ചുറ്റി വളഞ്ഞുപോകുന്നു.

ഒരു മണിക്കൂറു് ആ ഗ്രാമങ്ങളിലൂടെ സഞ്ചരിച്ചതാൽ 'ക്രോയ് ഡി റിപ്പ്യറി'ൽ എത്തിച്ചേന്നു. സപിററ് സർവൻറിന്റേയും പ്രാൻസിന്റേയും മരറാരത്തിന്റേ കിടക്കുന്നതു് ഇവിടെയാണു്. ഞാൻ നമിയുടെ പാലം കടന്നു വീണ്ടും സപിററ് സർവൻറിൽ പ്രവേശിച്ചു്, അവിടെനിന്നു് ഏഴു മൈൽ അകലെയുള്ള ജനീവാറഗത്തെത്തിയേയ്ക്കു ടിം കനറുകയും ചെയ്തു.

ഇങ്ക്വീറ

അവിടെ വൃക്കങ്ങളോ പെട്രിഫിക്കോ പ്ലാൻക്തോടികളോ കാണുകയില്ല. കയ്യാർത്തിലുള്ള ജീവനും അവിടെ ശൂന്യമായിട്ടുണ്ട്. അവിടെ കാണുന്നത് ഒന്നുമില്ല: മിമം പല പാകത്തിലും രൂപത്തിലും കെട്ടിയിടിക്കപ്പെടുന്ന ശുഭ്രരോമനാശ മിമം. അനുഭവമോ കഥാകൃത്തുമാർ.

എന്നാലും അവിടെയ്ക്ക്, — ആൽഫ് മലനിരകളിലെ മിമംഗലാശ്വതിയിലെ ഇങ്ക്വീറാകൊടുമുടിയിലെ യ്ക്ക് — 11,333 അടി ഉയരത്തിലേയ്ക്ക് — സ്വീഡ്ഷ് കർമ്മ മലനാടൻറെയിൽപ്പെ നിമിപ്പുറവട്ടിയിലേക്കും സർക്കന്മാരെ ആകർഷിക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രം.

‘ഇങ്ക്വീറ’ എന്നാൽ ജാമൻകാഷയിൽ അത്യാകർഷകമായ ‘എന്നാൽ’ എന്നാണ്. യൂറോപ്പിലെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന മിമംഗലാശ്വതിയിൽ ശുഭ്രമായ മുട്ടപടവുമണിഞ്ഞു നിൽക്കുകയായി നിൽക്കൊള്ളുന്ന ഒരു പരിശുദ്ധ സന്ദർശനാലയം. മിമംഗലാശ്വതി, കൊടുമുടിമാണവയുടെ കർമ്മങ്ങൾ.

ആ മിമംഗലാശ്വതിയെ രണ്ടു സന്ദർശിക്കാൻ, അതിൽ ‘ഇന്റർവ്യൂ’യ്ക്കുവേണ്ടി എത്തിച്ചേർന്നു.

‘ഇന്റർവ്യൂ’ ആൽഫ് മലനിരകളുടെ താഴ്വാരത്തിൽ, ‘ഇന്റർവ്യൂ’ ‘ഇന്റർവ്യൂ’ എന്നീ രണ്ടു തടാകങ്ങളിലായിട്ടായിരിക്കുന്ന ഒരിന്റർവ്യൂമാണ് ‘ഇന്റർവ്യൂ’ ഇവിടെനിന്നാണ് ഇങ്ക്വീറ പര്യടനം ആരംഭിക്കുന്നത്. ഇന്റർവ്യൂയ്ക്കുവേണ്ടി ഒരു സുഖവാസകേന്ദ്രം കൂടിയാൽനിന്നാണ്

ഇവിടെക്കാണ് ഇന്നുള്ളിൽ മുക്കാൽദാഗവും മറ്റുനാട്ടു കാരായ സന്ദർശനത്തിനും, ഇവിടുത്തെ കെട്ടിടങ്ങളിൽ വലിയൊരു വിദാഗം സന്ദർശനങ്ങൾ സുഖസൗകര്യങ്ങൾക്കുള്ള ഹോട്ടലുകളാണ്. സന്ദർശകർ ആകർഷിക്കാൻ ഉള്ള വസ്തുക്കൾ നിറച്ച പാപ്പകളാണ് അധികവും.

ജർമ്മൻ സന്ദർശനം

ജർമ്മൻ സന്ദർശനത്തിന് ഒരു തെളിഞ്ഞ ദിവസവും കാര്യങ്ങൾക്കു ഞാൻ ഇൻറർലേക്കനിലെ 'ആഡ് ലർ ഹോട്ടലിൽ' താമസമാക്കി. ഞാനവിടെയെത്തിയ ദിവസം ഹോട്ടലുമുമ്പം—ഒരു ജർമ്മൻകാരി—വിനയാന്വിതമായ ഒരു പുഞ്ചിരിയുണ്ടായിട്ടുണ്ട് ഒരു കാർഡ് എന്റെ കയ്യിൽ തന്നു. അതിൽ, 'ഇവിടെ ഞങ്ങൾ ചപ്പോണി, പൂരി, ലഡു മുതലായ ഇന്ത്യൻ പലഹാരങ്ങൾ അയ്യർപെയ്തു കൊടുക്കുന്നതാണ്,' എന്ന് ഇംഗ്ലീഷിൽ മേയിയായി അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ചോദിച്ചു, 'ദോശയുണ്ടോ, ദോശ?'

അവർ അത്ഭുതത്തോടെ അതെന്താണെന്നുവെച്ചിട്ടു.

ഞാൻ ദോശയുടെ മട്ടം, മാതിരിയും, അതുണ്ടാക്കേണ്ടുന്ന വിദ്യയും (എന്തിനായിയാവുന്നതുപോലെ) അവർ പഠിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അവർ അതെല്ലാം കുറിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇനി ഇൻറർലേക്കനിലെ ആഡ് ലർ ഹോട്ടലിൽ വല്ല ഇന്ത്യക്കാരനും പലകയറണമെങ്കിൽ ഇന്ത്യൻ പലഹാരങ്ങളുടെ പട്ടികയിൽ ദോശയും ഉൾപ്പെടുത്തിയതായി കാണുമെന്നതാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

സപ്റ്റംബർ പാലകവിദ്യയിൽ മിടുക്കനാണ്.

ഹോട്ടൽ നടത്തിപ്പ് ഒരു കലയായിത്തന്നെയാണു് അവിർകരുതുന്നത്. പാലകവിദ്യയിലും ഹോട്ടൽ നടത്തിപ്പിലും പരിശീലനം നൽകുന്ന ഒരു കോളേജ് സ്ഥിരം സ്കൂളുകളിലെ മോസ്തുപട്ടണത്തിൽ സ്ഥാപിപ്പിച്ചു. മോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും വന്ന പാലകവിദ്യാർത്ഥികൾ ഈ കോളേജിൽനിന്നു പരിശീലനംനേടി, ഡിപ്ലോമോ പാടി കറച്ചുകാലം അപ്രതിസ്തമാരായി ജീവിയലും ഇൻറർലേക്കനിലും മറമുള്ള വലിയ ഹോട്ടലുകളിൽ ജോലി ചെയ്തുവരുന്നുണ്ട്.

ഹിമവർമ്മാ കാർമ്മയലോ ബാധിച്ചു ഭിരസമാണെങ്കിൽ ജെ.എം.റാസമർന്നു നിരാശാനകമായിപ്പരിണമിക്കുകയേയുള്ളൂ. മലമുകളിലേയ്ക്കുള്ള യാത്രയിൽ ഇരുപാടും കിടക്കുന്ന ഹിമപ്പാടങ്ങളുടെ ഭംഗിയോ, മുമ്പിൽ മുഖമുയർത്തി നില്ക്കുന്ന ഐസ് പീർമിസ്റ്റുകളുടെ ഗാംഭീര്യമോ വ്യക്തമായി കണ്ടാനന്ദിക്കാൻ കഴിയാതെ പോകും. മുട്ടൽമഞ്ഞിന്റെയും മഴപ്പാറലിന്റെയും നരച്ച തവണികകൊണ്ടു പ്രപഞ്ചം മുഴുവനും മറച്ചുപിടിച്ചുപോയെുള്ള ഒരു കാഴ്ചയും കണ്ടു മടങ്ങേണ്ടതായിവരും.

ഞാൻ ഇൻറർലേക്കനിൽ എത്തിയതിന്റെ മൂന്നാം ഭിരസം കാലാവസ്ഥ ഹൃദയം അനുഭവമായിത്തോന്നി. അലേന്നാറും മുഴുവനും അണുത മഴയായിരുന്നു. എന്നാൽ പ്രസന്നതയോടെയാണു് അന്നത്തെ പ്രഭാതം വിടുന്നതു്. വെളുത്ത ടോപ്പ് പ്രകാശിപ്പിക്കുമ്പോലെ മലമുകളിൽ വെയിലും പരന്നു. അകലെ സൂടികക്കിരീടവുമണിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ജെ.എം.റാക്കെക്കലും, തെളിഞ്ഞ അന്തരീക്ഷത്തിലൂടെ, ഇൻറർ ലേക്കനിലെ പാക്കിൽനിന്നു വ്യക്തമായി കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

1950 മേയ് 8-ാംന- രാവിലെ 8 മണിക്ക്, ഹോട്ട

ലിൽനിന്നു നല്ലൊരു പ്രാതലും കഴിച്ചു ഓടാൻ ഇൻറർ ലേക്കൻ 'ഓസ്റ്റ്' സ്റ്റേഷനിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം അതിൽ 1,860 അടി ഉയരത്തിലുള്ള ഒരു റെയിൽവേസ്റ്റേഷനാണ് 'ഓസ്റ്റ്'. ഇവിടെനിന്നു ഉടനെ സാധാരണ വൈദ്യുതത്തിവണ്ടിയിൽ കയറി, അരമണിക്കൂറുകൊണ്ട് ലാറൻബ്രൂണ്ണൻ അദ്ദേഹത്തിലേക്കിട്ടേറ്റു.

മലനാടൻ രെയിൽവഴി

ജർമ്മനിയിലെ ഏറ്റവും നല്ലൊരു യാത്രാസൗകര്യം ലാറൻബ്രൂണ്ണനിൽ ഇറങ്ങുന്നു. 'വാംഗർനാല്റ്റ്' രെയിൽവേ, 'ജർമ്മനിയിലെ' എന്നീ രണ്ടു മലനാടൻ രെയിൽവേകളാണ് തുടർച്ചയായി നമ്മെ ജർമ്മനിയിലെ ഓട്ടോമൊബൈൽ വഴികളിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നത്. ഇവയിൽ ആദ്യത്തേതായ വാംഗർനാല്റ്റ് രെയിൽവേയുടെ തുടക്കം ലാറൻബ്രൂണ്ണനിൽനിന്നാണ്. ജർമ്മനിയിലെ ഏറ്റവും നല്ല ലാറൻബ്രൂണ്ണനിൽ മടങ്ങിയെത്താനുള്ള റിട്ടേൺ ടിക്കറ്റും ഇവിടെനിന്നാണ് കിട്ടുക. മൂന്നാംക്ലാസ്സ് റിട്ടേൺ ടിക്കറ്റിനെ ചാർജ്ജ് 60 ഫ്രാങ്കായിരുന്നു, (68 ക.)

വാംഗർനാല്റ്റ് രെയിൽവേയുടെ ഇലക്ട്രിക് റെയിൽ മെക്കാനിക്കൽ പ്ലാന്ററുമായി തുല്യമായി നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ കയറി യാത്രക്കാർക്കു കിട്ടുക സ്വന്തം പിടിച്ചു. 9 മണിക്കു വാഹനം യാത്രയാരംഭിച്ചു.

തുടക്കത്തിന്നു മുൻപുള്ളിപ്പോഴെയുള്ള ആരോഹണമാണ്, ഉയരത്തിൽനിന്നു നോക്കി മലപ്രാന്തങ്ങൾ ഉരുത്തിപ്പിരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പലതരം പാറക്കുളകളുടെ ഓരോത്തിലൂടെയും, പൈൻകാടുകളിലൂടെയും, വെള്ളവെള്ളാലും കലർന്ന ക്രാക്കസ്സ് കസേരകളുടെ മിരി

പുഷ്പകുളിപ്പുടയും, പരക്കൽകുന്നുകളുടെ ചുമച്ചിലുടയും, ലുപ്തമായതടങ്ങളുടെ അന്ധകാരത്തിലുടയും, കാട്ടാകരം മേലിൽ കെട്ടിയ കൽപ്പാലങ്ങളുടെ കറുത്ത മരവകുളിപ്പുടയും തടങ്ങളുടെ വാഹനം അത്യാനന്ദമായ ഒരു ചിന്തയിലുടയോടെ വാഹനങ്ങളായിരുന്നു. പരിസരം സന്ധ്യശ്യാമളമാണ്. സ്പിററ് സർവ്വങ്ങളിലെ തടമരം വിളയുന്ന പെട്ടുമാടുകളാണ് ചുറ്റുംപാടും. ഇടങ്ങളുടെ മേലിൽ പൂക്കളും കൃഷിയിലുള്ളതും കാഴ്ചയിൽത്താഴ്ന്നതും മരവിടുകളും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു.

വണ്ടിയിൽനിന്ന് അകലെ 'സ്റ്റാൻഡോർഡ്' മലയാളത്തിന്റെ ഉള്ളിയിൽ തടങ്ങളെ ആകർഷിച്ചു. മലകളുടെ കരിംപാറപ്പിടങ്ങളിൽ വെള്ളിമംസംസ്കൃതംകൊടുക്കും തൂക്കിയിട്ടപോലെ തോന്നുന്ന വെള്ള ചുറ്റങ്ങളും പല മുലകളിലും കണ്ടാണെന്നായിരുന്നു. ഇടതിങ്ങിയ പൈൽ മരക്കാടുകളുടെ നടുവിലൂടെ കരേറ്റരം താടി, 9-20-ൽ തടയരം 'വെംഗൽ'സ്റ്റേഷനിൽവെത്തി.

4,180 അടി ഉയരത്തിൽ കിടക്കുന്ന കുമ്പിളമായ ഒരു മലയോരഗ്രാമമാണ് വെംഗൽ. കൂടുതൽ ശാന്തിയും സൗകര്യവും തേടിക്കൊണ്ട് ഇൻറർലോക്കിൽനിന്നു സന്ദർശകർ വെംഗലിലും വന്നുകൊണ്ടുണ്ട്.

5 മിനിട്ട് വെംഗലിൽ താമസിച്ച് തടയരം യാത്ര തുടർന്നു. വെംഗൽ വിട്ടതോടുകൂടി സമ്പന്നമായ കറുത്തു തുടങ്ങി. വണ്ടി മലയുടെ പള്ളയിലൂടെ അരിച്ചുകയറുകയാണ്. അഗാധങ്ങളായ പാറപ്പിളർപ്പുകളും, നെറുക തടയുന്നതുള്ള മലവിടങ്ങളും ഏതിങ്ങിയിലും ചുറ്റിവെള്ളയോടെകൊണ്ട് തടയരം അടിയടിയാതെ കയറുകയാണ്. പലതരംഗങ്ങളായി താഴെ തടയരം വിട്ടുപോന്ന താഴ്വാരവും മുകളിൽ മിടയുന്നതടയരം കൂടിപ്പോന്ന കാഴ്ച. അടിമര

മേഖലയിലെ പശുക്കുപ്പൻകാടുകൾ മുൻ ഒരു വലിയ കൂത്തിന്റെ കോണിലെ പായൽപ്പാടിലേയ്ക്കായിരുന്നു.

കുറച്ചുകൂടി സഞ്ചരിച്ചപ്പോൾ റെയിഡിന്നുകിയിൽ മഞ്ഞിൻപാടുകൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. അവ വെമ്പിവിൽ നേരിയ നീരാവിപടലം വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മേടുകളിൽ അവിടവിടെ മുർഗ്ഗമോയി ചീയ ളച്ചിറിയുണ്ടാകും അവിടെ പശുക്കളെപ്പോലെ പായൽപ്പാടുകളിൽ ചെന്നുവെക്കുന്നതിനെ കണ്ടുകൂടും നിന്നിരുന്നു.

9-30-നു റെയിൽപ്പാളത്തിന്നുകിയിൽ വിസ്താരത്തിലുള്ള മഞ്ഞുകുളങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. സോപ്പു പൽ പോലുള്ള മഞ്ഞു പാറയിട്ടുകളിൽ ഒലിച്ചുകിടന്നിരുന്നു. മഞ്ഞുകുളം കടയ്ക്കുൻ ചെടികൾക്കു മൊരിഞ്ഞിട്ടുപോലെയും പൂക്കളായിട്ടുള്ളിൽ പനയ്ക്കത്തി വിളമ്പിവെച്ചു പോലെയും മഞ്ഞു പല പാകത്തിലും പാറിക്കിടന്നിരുന്നു.

മഞ്ഞുകുളം പെരുപ്പം

മേല്പോട്ടു ചുറ്റിക്കയറുമ്പോൾ മഞ്ഞുകുളങ്ങൾ പെരുകിത്തുടങ്ങി. മഞ്ഞുകുളം വളരെ കുറവായിരുന്നു. റെയിൽപ്പാളത്തിന്റെ ഇരുവശത്തും മിന്നുന്ന ഹിമത്തിടുകൾ തൊട്ടുകിടന്നിരുന്നു. കായ്മണിക്കൂറുകൂടി സഞ്ചരിച്ചപ്പോൾ ഞങ്ങൾ വിശാലമായ ഹിമസാഗ്രാജ്യത്തെ സമീപിച്ചു. 'സ്നീയിങ്' എന്ന ഹിമകൂടിപ്പയ്യുള്ള പാടുകളും നായ്ക്കളെക്കൊണ്ടു വലിപ്പിക്കുന്ന ഉരുളകളിലാത്ത പലകവണ്ടികൾ നിരത്തിപ്പോയ ചാലുകളും പതിസരങ്ങളിൽ കണ്ടുതുടങ്ങി. ഞങ്ങളുടെ വാഹനം മഞ്ഞുകുളത്തിൽ കൊണ്ടാണു കടന്നുപോകുന്നത്.

ഒരു മിന്നിടുകയാണ് ആ കുട്ടി ഭൂമിയിൽനിന്നു വഴുതിമറയ്ക്കുക.

[illegible]

വണ്ടിയിൽനിന്നു തോക്കിപ്പോയ ഇടയ്ക്കിടെ വെള്ളത്തു പുരപടലങ്ങൾ അന്തരീക്ഷത്തിലേയ്ക്കു പന്തടയ്ക്കുന്നതു കണ്ടു് അതെന്താണെന്നു ഞാൻ കണ്ടുകൂടാതെ ചോദിച്ചു. “സമർ അഖലാഖസ്തു” — അതാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു. വേനല്ലാത്തതു തനിയെ അടർപതിക്കുന്ന ഹിമകോട്ടകളുടെ അതുണ്ടൊഴുതാണാതു്. ഹിമക്കുന്നകൾ കത്തുന്ന താഴേത്തു ഹിമസാഗരത്തിലേയ്ക്കു പതിക്കുമ്പോൾ ധൂസരധൂതികൾ ധൂമപോലെ മേല്പോട്ടു പന്തടുകയാണു്.

10 മണിക്കൂട് അകലം 6,762 അടി ഉയരത്തിലുള്ള 'ലിററിൽ ഷെഡിസ്റ്റ്' സ്റ്റേഷനിൽ ചെന്നുചേർന്നു. വെംഗർബർഗ് റെയിൽവെ ഇവിടെ അവസാനിച്ചു. ഇനിയേക്കാട്ട് ജർമ്മനിയിൽ വെച്ചാണ്.

മുമ്പിൽ ധവളാഭമായ ഗിരിശൃംഗപരമ്പരകളുടെ പ്രദർശനം. ആദ്യം പറ്റത്തു ഗിരിശൃംഗങ്ങൾക്കു പുറമെ, 'മുറൻ', 'കുറൻ', 'പെറൻ' എന്നീ ഗിരിശൃംഗങ്ങളും തെളിഞ്ഞുകാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ജർമ്മനിയിലേയ്ക്കു തെളിഞ്ഞു വന്നിട്ടുള്ളതൊക്കെ പോകാനുള്ള വൈദ്യുതവണ്ടി തയ്യാറായി നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു കോച്ചുകളും, മുമ്പിലും പിമ്പിലും രണ്ടോ ഏഴുപലോ വേടിപ്പിട്ടു ഒരു ചെറിയ വണ്ടി. ക്ലാസ്സുകളെ മെന്റു എല്ലാ യാത്രക്കാർക്കും അതിൽ ഇടകലർന്ന് ഒരുങ്ങിയിരിക്കേണ്ടതായി വന്നു.

പുതിയ വണ്ടി തെളിഞ്ഞുകൊണ്ടു തുറന്നു ഹിമ സാമ്രാജ്യത്തിലേയ്ക്കു നിറഞ്ഞുവന്നു. മലപ്പിള്ളികളുടെ ഇടയിലൂടെ താഴെ അകലെയായി ഗ്രിൻഡറും പാർഡ് താഴ്വാരം ഇടയ്ക്കിടെ കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു. വായുവിന്നു ചേർന്നുവെച്ചു, ശാസ്ത്രോപാസകർക്കു നേരിയ അസഹനവും അനുഭവപ്പെടാൻ തുടങ്ങി. നല്ല ആരോഗ്യമുള്ളവർ മാത്രമേ ഇവിടെനിന്നു യാത്ര തുടരുകയുള്ളൂ. എല്ലാ ഗുരുവർക്കിടലും ഈ യാത്രയ്ക്കു മുതിരുകയില്ല. തങ്ങളുറച്ചു ഏകാന്തതയിലെ നഗ്നമായ ഹിമമണ്ഡലങ്ങളുടെ നടുവിലേയ്ക്കു നീങ്ങുന്നത്. ചില യാത്രക്കാർ ലിററിൽ ഷെഡിസ്റ്റിൽ തങ്ങിനില്ക്കുകയെന്നു ചെയ്തു.

ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടു മുറഞ്ഞുകൂടിയ ചീർക്കുമായ ഒരു തുരങ്കത്തിനുള്ളിലൂടെ ഇഴഞ്ഞുകയറിക്കൊണ്ടു, വണ്ടി 'കുറൻ' റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഉയരം 7,612 അടി.

ജെ.പി.റാ. റെയിൽവേയുടെ ഡിപ്പോ ഇവിടെയാണ്. ഓയ്ഗർ റിമെന്റ്റ് സന്ദർശിക്കാൻ തിരിഞ്ഞപ്പോൾ കേണ്ടുന്ന മാർഗ്ഗം ഇവിടെയാണ്. ഗ്ലേഷ്യർ സന്ദർശിക്കാൻ കാര്യമായൊന്നുമില്ലെന്നു പോകണം.

ശുദ്ധവൃക്ഷങ്ങളിലെ നായ്ക്കൾ

ഇവിടെ സ്റ്റേഷനിൽനിന്നു കുറച്ചുകൊണ്ടുവരി, ശുദ്ധവൃക്ഷങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയായ നായ്ക്കളെ, മഞ്ഞിൽ കെട്ടിവെക്കുകയും ഒരു മരവേലിയിലൂടെപ്പിന്നെക്കൂടി അടച്ചിട്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. ആ നായ്ക്കൾ പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നപ്പോൾ മഞ്ഞിൽ കെട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഹിമാവൃതമായ ആൽപ്പ് നിരകളിൽ മാത്രം കണ്ടുവരുന്ന മുയൽക്കുട്ടികളെ 'മർമോട്ട്' എന്നു അറിയുന്നു. മഞ്ഞിൽ ഇരുന്ന കട്ടിക്കുന്നതും സാധാരണമായ ഒരു കായ്കയായിരുന്നു.

ഈ നിരക്കുന്നതായ ഹിമാവൃതയിൽ ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരുതരം വാഹനം, പോളർ നായ്ക്കളെ കൊണ്ടു കെട്ടിവെക്കുന്ന പെട്ടികളിലാണ്. അവയെ നിരത്തിപ്പോകാൻ ചില ഹിമാവാസാമുക്കളും, മഞ്ഞിൽവിരിച്ചിൽ ആ വണ്ടികൾ നിരത്തിപ്പോയ അനന്തമായ പാടുകൾ കാണാൻ നല്ല ചെങ്കുത്തായതും.

ഓയ്ഗർക്കുറ്റപ്പർ വിട്ടു വണ്ടി കണ്ടെന്നുള്ള ഒരു തരത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. ദീർഘമായ ഒരു തുരങ്കം. അതു കടന്ന് അടുത്ത ഹിമാവൃതയിലേത്താൻ കാൽ തണിപ്പുറിലധികം സമയമെടുത്തു.

പത്തൊമ്പതിനോളം പേരെക്കൂടി മഞ്ഞുമാലിനി തൊട്ടു മുറിവ് തലത്തും വിലങ്ങുമായിക്കിടക്കുന്നു. കറുത്തതിന്റെ കയ്യാംകളിലൂടെയും ആ റിമെന്റ്കളെ ഓടിക്കുന്നില്ല.

ജർമ്മനിയിലേയ്ക്കുള്ള സന്ദർശനമായ ഒരു ഉടെ സഹയാത്രികരിലധികവും അഭേദിക്കുകയായിരുന്നു. കാൽപ്പ് ഇംഗ്ലീഷുകാരും രണ്ടു മൂന്ന് ഇറ്റാലിയൻകളും ബർലിൻ ഒരു ജർമ്മൻ പാതിരിയും കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. ഏഷ്യക്കാരനായി അന്നെന്ദാർഡ് മാത്രം.

മുന്നിലെ ഹിമശൃംഗങ്ങളെ അലസമായി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഭരതേരിക്കുൻവനിൽ മുഖത്തിരിച്ച് അതിമെന്തിരിയുന്ന ഏറോട്ട് ചോദിച്ചു: “മിസ്റ്റർ, നിങ്ങളുടെ ഇന്ത്യയിൽ ഹിമഗിരികളുണ്ടോ?”

അദ്ദേഹം സിദ്ധിക്കാത്ത മറുപടി പറഞ്ഞു: “മാഡം, വോകത്തിലെ ഏറ്റവും ഉയരമുള്ള ഹിമഗിരിയും ഹിമം, ഏവറസ്റ്റ്, ഞങ്ങളുടെ ഹിമാലയത്തിന്റെ സന്ദേശമാണ്.”

“ഓ, ഹോ, ഹിമാലയം—അനന്ത മരണം,” അവർ തലയാട്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. “ഹിമാലയം—എന്താണതിന്റെ അർത്ഥം?” അവർ ഇടന്നു ചോദിച്ചു.

“മി എഞ്ചൈഡ് ഓഫ് സ്നോ.” (ഹിമത്തിന്റെ സമുദ്രം) അന്ന് പറഞ്ഞുകൊടുത്തു.

അവരും കണ്ണുനീർ വെക്കുകയും തിരുമിക്കുകയുണ്ടായി. അത്ഭുതത്തോടെ ചോദിക്കുന്നു. “മി എഞ്ചൈഡ് ഓഫ് സ്നോ! ഓ, ഹോ വൻഡർഫുൾ!” (എന്തൊരാശ്ചര്യം!) പിന്നെ തന്റെ കയ്യിൽപ്പെട്ടതായി സിദ്ധിച്ച് ഹിമഗിരികൾ പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ജാലകത്തിലൂടെ പുറത്തെ കാഴ്ചകൾ കൈയൊഴുകത്തോടെ കത്തിത്തീർന്നു നോക്കുന്ന ഭർതാവിന്റെ മുഖത്ത് തെളുകുകയുണ്ടായി. അവരും ചോദിച്ചു: “ജോൺ, ഇങ്ങോട്ടു നോക്കൂ. ഹിമാലയം എന്നതിന്റെ അർത്ഥം അറിയാമോ?”

ആ മനുഷ്യൻ ഏതൊ പുതിയ ചായത്തുക്കളുടെ

പോയി കേട്ട കാര്യത്തിൽ, മുഖംതിരിച്ചു; 'കീഴ്'ച്ചുണ്ടു നീട്ടി കണ്ണുനീർപ്പിറച്ചിലൂടെ അവളെ തുറിച്ചു നോക്കി. പിന്നെ അവൾക്കുവേണ്ടി ആലോചിച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടുകയാണെന്ന സാഹചര്യത്തിൽ പറയുമ്പോൾ വിചാരിക്കുന്നതായിരുന്നു. 'എല്ലാം കഴിഞ്ഞു' മട്ടയിൽ കമിയിച്ചു ചിരിക്കുകയോ അയാൾ പറഞ്ഞു: "നോ ഡാർലിങ്, ഐഡിസ്റ്റോ." (പ്രിയേ, എനിക്കറിയാത്തതൊക്കെ.)

"നീസ്റ്റ് മി ഏഞ്ചോസ് ഓഫ് സ്റ്റോ. ഓ, ഹെർ വൻഡർഫുൾ!" ആ മിടുക്കത്തിൽ അയാളുടെ ചിന്തയെ മനസ്സിലാക്കി. മരിച്ചവയെക്കുറിച്ചു സ്വപ്നം കണ്ടുകൊണ്ട് മിഴിച്ചിരുന്നു. മുഖംതിരിച്ചു ചിരിക്കുകയോ അയാൾ പറഞ്ഞു: "നോ ഡാർലിങ്, ഐഡിസ്റ്റോ." (പ്രിയേ, എനിക്കറിയാത്തതൊക്കെ.)

അയാൾ ആ അമേരിക്കൻ ദമ്പതികളെ നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കി. അവൾ വളരെ വിലപിടിപ്പുള്ള ഫർക്കോട്ടും, പ്ലാനറിനും ബ്രോച്ചും മറയ്ക്കുന്നു. ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അയാളുടെ കയ്യിൽ ഒരു മുഖംതിരിച്ചു ചിരിക്കുകയോ അയാൾ പറഞ്ഞു: "നോ ഡാർലിങ്, ഐഡിസ്റ്റോ." (പ്രിയേ, എനിക്കറിയാത്തതൊക്കെ.)

ഹിമസേനയുടെ ഇടയിൽ

വണ്ടി ഹിമസേനയുടെ ഇടയിലൂടെ ഇഴുകുകയാണ്. അടുത്ത താവളം 9,400 അടി ഉയരത്തിലുള്ള

'ഓയ് ഗർ വാൻഡ്' ആണ്, 'രാജസകൻറ ഭിത്തി' എന്ന് അർത്ഥം.

ഒരു വമ്പിച്ച ചാറക്കുളിന്റെ ഉൾക്കൽ വെട്ടി തുളക്കുളി ഒരു സ്റ്റേഷനായിട്ടു്. ഹിമക്കുളി കരളാണെന്നും ഇവിടെ യാത്രക്കാർ 5 മിനിട്ട് സമയം അനുവദിക്കും. അങ്ങനെയൊരു ചാറക്കുളിയിലിറങ്ങി. ഇരട്ടിയാൽ കല്ലറയിലെ ഭിത്തിയിൽ സ്ഫടികജാലകങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. വാട്ടർസെൽപോലെ ജാലകപ്പലകയിൽ പറ്റിനില്ക്കുന്ന ഓട്ടം തുടങ്ങിപ്പോയി അങ്ങനെയൊരു പാലംപോലെയുള്ള ഒരു റെൽവേയെത്തി. അതിനെ പൊതിയുകയാൽ ഒരു റെൽവേയെത്തി. അതും—അതെല്ലാം തന്നെ വാൻഡ് സമയം, ഇത് അതെല്ലാം കണ്ടുപിടിച്ചു. പ്രതിപാദനപോലെ കാണാൻ അങ്ങനെയൊരു.

ഇതെല്ലാം തന്നെ വെട്ടി തുടങ്ങി. ഓയ് ഗർഗിരിയുടെ ഉള്ളിലൂടെയാണു് വെട്ടി സഞ്ചരിക്കുന്നത്.

അതേ ഇതെല്ലാം പിന്നെയും ഒരു സ്റ്റേഷൻ. എസ്റ്റിൻ 10,368 അടി ഉയരത്തിൽ നിന്നു കൊള്ളുന്ന ഒരു കല്ലറയാണിത്. ഓയ് ഗർ ഹിമക്കുളിയിൽനിന്നു് എത്തിയ, ആ ഹിമക്കുളി അടുത്തുനിന്നു കണ്ടുപിടിച്ചു. ഒരു പാലം അങ്ങനെയൊരു സ്റ്റേഷൻ. ഹിമക്കുളി കണ്ടുപിടിച്ചു. അതെല്ലാം തന്നെ ഇവിടെയും 5 മിനിട്ട് സമയം അനുവദിച്ചു.

ആ സ്റ്റേഷനിൽനിന്നു കാഴ്ച അവിസ്മരണീയമായിരുന്നു. ആകാശം മുട്ടുന്ന ഒരു പട്ടികകൊട്ടാരത്തിന്റെ കാഴ്ച. അതെല്ലാം തന്നെ പോലെ, ഇതെല്ലാം തന്നെ വെട്ടി തുടങ്ങി. ഹിമക്കുളിയിൽനിന്നു കാഴ്ച. അതെല്ലാം തന്നെ വെട്ടി തുടങ്ങി. ഹിമക്കുളിയിൽനിന്നു കാഴ്ച.

ഞങ്ങൾ യാത്ര തുടർന്നു. വണ്ടി ഇപ്പോൾ മോറോക്കോ പർവ്വതത്തിന്റെ ഉഭയതീരങ്ങളിലെ തുരുത്തുകളിലൂടെയാണ് സഞ്ചരിക്കുന്നത്. ഏതാണ്ടു കരതന്നെയുള്ള ഒരു കയററം കൊടുമുടിക്കടുത്തു അധിയിലൂടെ തുടർന്നുകൊണ്ടു ഹിബ്രോ യുടെ തുരുത്തുകളിലൂടെ. തണുപ്പിന്റെ ശക്തിയേറിയതും.

11½ മണിയെ തെക്കോട്ട്, 11,333 അടി ഉയരത്തിൽ, സമുദ്രനിരപ്പിൽ അപ്പോഴായിട്ട് എത്തിച്ചേർന്നു.

പാറയുടെ മേൽ സ്റ്റേഷൻ

പാറയുടെ മേൽ വെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ വിശാലമായ ഒരു സ്റ്റേഷനാണ് 'ജെ. പ്രൊ. ജോയി'. സ്റ്റേഷൻ വക അപ്പീസ്സാറ്റിക് കലാപുരമെ, ഇവിടെ 'ബർട്ടിസ്സ്' റോട്ടൽ എന്ന പേരിൽ പരിചയപ്പെടുന്നതിലുള്ള ഒരു ഫോട്ടോ യാത്രക്കാർക്കു, അത്യാവശ്യമായ കയ്യറ, ഹിമകണ്ണട, റോഡ് ഫിവിം മുതലായവയും, പിക്കപർകാർഡുകളും, കൈയ്യകവസ്സുകളും വില്പനയ്ക്കുവെച്ച ഒരു ഷാപ്പും, തപ്പാലാപ്പീസ്സും എടുത്തുവെച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇവിടെ കാഴ്ചകൾ കാണാനും ഭക്ഷണം കഴിച്ചു വിശ്രമിക്കാനും എല്ലാവർക്കും തന്നെ മണിക്കൂറു സമയമെ അനുവദിക്കുകയുള്ളു. മടക്കയാത്ര രണ്ടു മണിക്കൂറാണ്. ജെ. പ്രൊ. യിൽ രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുക അസാധ്യമാണ്. തണുപ്പുകൊണ്ടു മരവിച്ചുപോകും. സ്റ്റേഷൻ സ്റ്റാഫും, ഫോട്ടോക്കാരും, കച്ചവടക്കാരനുമെല്ലാം ഞങ്ങളുടെ വണ്ടിയിൽ മടങ്ങിപ്പോകും.

ഫോട്ടോയിൽനിന്നും ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു ഞങ്ങൾ, സ്റ്റേഷന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽനിന്നും വിരമിക്കുന്നു. കണ്ണാടി മുകളിലൂടെക്കൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞ ഒരു പ്രാണമാണത്. പാറയെക്കുറിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ, വെയിലിൽ വെട്ടിയെടുത്തു

ന്ന ഫിമിപ്പറപ്പ്. കരുത്ത ചില്ലുള്ള കണ്ണടയില്ലെങ്കിൽ കണ്ണുകൾ തകന്നുപോകും.

ശക്തിയുള്ള ഒരു വലിയ ദൂരദർശിനിക്കുഴൽ അവിടെ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിവേഗ നോക്കിയാൽ കരുളി വുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ—അന്നു കരുളിവുള്ള ദിവസമായിരുന്നു—അകലെ ദക്ഷിണഭാഗത്തു കിടക്കുന്ന 'എഡ്വിസ്' റോൺ' ഫിമിറ്റിയും, അതിന്റെ താഴെ 'മോർക്കാലൻ' തടാകവും, മരണീയമായ റോൺ താഴ്വാരവും മറ്റും കാണാം. യൂറോപ്പിലെ ഏറ്റവും വലിയ ഫിമിറ്റിയുമായ 'അക്വട്ട്' അകലെ വെളിച്ചത്തിലൂടെയും വൃക്കയായി കാണാം.

ഫിമിറ്റിലെത്തിൽ സപിസ്സ് പരാക

അരു ഫർല്ലോൺ അകലെയാണു സ്വേദററാവിന്റെ ഏറ്റവും ഉയർന്നു പോയിൻ്റ്. ഞാൻ രണ്ട് അമേരിക്കൻ യുവാക്കളുടെ കൂടെ ഉറച്ചു ഫിമിറ്റി മുഴുകുകയുടെ ആ പോയിൻ്റ് വരെ നടന്നുപോയി. അവിടെ ഒരു സപിസ്സ് പരാക നാട്ടിയിട്ടുണ്ട്. ഒരു മിനിറ്റിലേറെ സമയം അവിടെ തങ്ങിനില്ക്കുവാൻ ഞങ്ങൾക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ഞങ്ങൾ സ്ലോൺബ്രാഞ്ചിലെ കണ്ണാടിക്കൂട്ടിൽത്തന്നെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. മോംഗ്സ്, ജങ്ക്വ ഏന്നീ കൊടുമുടികൾക്കിടയിൽ കത്തിരുന്നിരുന്ന ഒരു കൂട്ടത്തിലുള്ള ഒരു പീറമാൺ 'സഫിൻസ്'. സ്ലോൺന്റെ അന്തർഭാഗത്തുനിന്നു പിന്നെയും 364 അടി ഉയരത്തിലേയ്ക്കു, സഫിൻസ്സിന്റെ മൂർഖാവിൽ, യൂറോപ്പിലെ ഏറ്റവും ഉയരത്തിലുള്ള സിമിത്തറസ്ഥാനത്തിലേയ്ക്കു ഒരു ഇലക്ട്രിക് ലിഫ്റ്റ് ഏർപ്പെടുത്തി പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഒരു ഗ്രാമ ചാഞ്ച് കൊടുത്തു ഞങ്ങൾ ലിഫ്റ്റിൽ കയറി മുക്കുകയുണ്ടായി.

ലിഫ്റ്റിന്റെ മേൽഭാഗത്തിൽ പുറത്തേയ്ക്കിറങ്ങുന്നതു്, കുപ്പലിന്റെ ഡെക്കിന്റെ ആകൃതിയിലുള്ളതും, ഇതനുസരിച്ചുകൊണ്ടു ചുറ്റപ്പെട്ടതുമായ ഒരു മണ്ഡപത്തിലായിരുന്നു. ആ തുറസ്സായ തിണ്ണയിൽ കടന്നുനിന്നപ്പോൾ, തണുപ്പുകൊണ്ടു ശരീരവും മനോഭവിയെന്നതു പോലെ തോന്നി. കറുത്ത ചിറ്റുള്ള കുണ്ഡലകൊണ്ടു കുണ്ഡലം മുടിയിരുത്തുമ്പോൾ മെമ്മറിയുടെ തീക്കുഴപ്പം കൾ കാഴ്ചയെ ശല്യപ്പെടുത്താതിരുന്നില്ല. ഓഹവും ശിരസ്സും—കൈപ്പടം കൂടിയും—കറുത്ത മോമവസ്ത്രങ്ങൾ കൊണ്ടു ചൊരിഞ്ഞുവെച്ചിട്ടും, കവിളിലെ രോമസൂക്ഷിപ്പത്തിൽ ശുദ്ധമായ തണുപ്പു് അദ്ദേഹമായ വിഷയം കൾ തറച്ചു. കരളിലെ സ്ഥിരകളിലും ആ തണുപ്പുവിഷയം കൾ ഇങ്ങനെയ്തു കടച്ചു കടച്ചു കടന്നുവെക്കുന്നതിൽ നാം. തണുപ്പിന്റെ ദേഹംകൊണ്ടു ഏതൊരുതരത്തിലും ഒരു രക്ഷം പറ്റപ്പെടുന്നതും കാര്യംകൂടും മൂലം മെമ്മറിയും പോലെയായിത്തീരുന്നതും ഇവിടെ അസാധാരണമായിരുന്നു!

കുറച്ചുനേരം അങ്ങനെ നിന്നപ്പോൾ ആ കൊട്ടം തണുപ്പുമായി കലർന്നു ഇണങ്ങുവാൻ കഴിഞ്ഞു. പക്ഷെ, മഞ്ഞിലേയ്ക്കു നീങ്ങിയപ്പോൾ ഓഹത്തിന് ഇരട്ടി കനം വീണതുപോലെ തോന്നി. നേരിയ ചലനംപോലും ഏതെങ്കിലും കൾ വലിപ്പിച്ചു. ശാരീരിക പദാർത്ഥങ്ങൾക്കും വിഷമം അനുഭവപ്പെട്ടു. ഇവിടെ ഒരു വ്യോമനിമിഷത്തിനേക്കാൾ ഉണ്ടു്. യൂറോപ്പിലെ ഏതൊരു ഉയരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന നിരീക്ഷണശാലയാണിതു്.

അിങ്ങിനെ വായുമാണ്ഡലം. പക്ഷെ, ഇടയ്ക്കിടെ ഹിമശാലകളുടെ പഴുതികളുടെ ചുഴലിക്കാരെ റോസ്സുചുറ്റി

ക്കൊണ്ടിരുന്നു. ജീവന്റെ പരമാർത്ഥവിശ്വാസം പുലരാൻ പ്രയത്നമെന്നു തോന്നുന്ന ആ പരിസരത്തിൽ, 'ഫഫ്' എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്ന കറുത്ത മലയാളകുടുംബം, മൃഗീകാരനിൽ ചിരകാലം തുടരുന്ന കാര്യം കണ്ടു താൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. പ്രകൃതി 11,723 അടി ഉയരത്തിലും ജീവന്റെ സന്ദേശം പരത്തുന്നു!

വിപ്ലവത്തിന്റെ അടർച്ചയോടും സ്പെഷലിലേയ്ക്കു തന്നെ ഇറങ്ങിക്കയറുന്നു. പിന്നെ അവിടുത്തെ അത്ഭുതകരമായ ഐസ് കൊട്ടാരം സന്ദർശിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു.

ഒരു ഹിമപ്പാറയുടെ ഉള്ളിൽ, സ്പെഷലിന്റെ നിന്ന് 65 അടി അകലം, ഉഷ്ണപോലെ ഉറച്ച ഐസിൻ വെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ ഒരു കൊട്ടാരമാണിത്. ഐസ്സ് ഫോട്ടോന്റെ 'കോക്ക്' കെയിൽ മൂങ്ങി'ന്റെ ഒരു മൂലയിൽ നിന്ന്, ഐസ് പാലകളുള്ള ഒരു കോണിപ്പകിടാതിട്ടാണ് ഇവിടേയ്ക്കിറങ്ങേണ്ടത്. കാൽ വഴുതിപ്പാകാതിരി

ജാൻ പട്ടവുകളിൽ റബ്ബർപ്പായകൾ വിരിച്ച വെച്ചിട്ടുണ്ട്.

കണ്ണാടിപോലെ മിന്നുന്ന ചുമതലമോട്ടുകൂടിയ ഈ ഐസ് കെട്ടാരത്തിൽ അനേകം അറകളും, ഇടനാഴികകളും, മണ്ഡപങ്ങളും നിർമ്മിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു. ബബ്ബ്, കസേര, മോട്ടോർ കാറുകൾ, ബീർക്കുകൾ, സ്റ്റാളുകൾ അങ്ങനെ പലതും ഐസ് കട്ടയിൽ പൊട്ടിയുണ്ടാക്കിയൊഴുത്ത് ഇത്യാവടികൊണ്ടിപ്പാൽക്കൂടി ഉടയുകയില്ല. ഒന്നുറവിങ്ങിത്തള്ള വിശാലമായ ഐസ് മൂററത്തോട്ടുകൂടിയ ഒരു ശാലയും ഇവിടെയുണ്ട്.

ഇതിന്റെ അന്തർഭാഗം മുഴുവനും വൈദ്യുതവിദ്യകൾ കൊണ്ടുവരുമരിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നു. പക്ഷേ, ഇവിടെ അധികതേറെ നിന്നു പൊടിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. ഐസ് കെട്ടാരത്തിന്നകത്തു നടന്നുവെച്ചു പൂജത്തിൽ നിന്നും 15 ഡിഗ്രി താഴെയാണു്:

ഐസ് കെട്ടാരത്തിൽനിന്നു ഞങ്ങൾ മോട്ടോർവീലായ്ക്കുതന്നെ കയറി, ഒരു ചുറ്റുപാട് കഴിച്ചു. പിന്നെ അവിടെ അമേരിക്കാൻ അധികം ദൈർഘ്യമായിരുന്നു. വണ്ടി തിരിച്ചു പോകാറായെന്നു കണ്ടപ്പോൾ മണിയടിച്ചുകൊണ്ടു വിട്ടിട്ടു പറഞ്ഞു.

അണ്ഡകടാരത്തിൽ അരിമാവു കഴിച്ചു നിറയുവെച്ചുപോലുള്ള ആ രംഗം അവസാനമാക്കുന്ന നോക്കി, ജെ.പ്രായോടു യാത്ര പറഞ്ഞു ഞങ്ങൾ വണ്ടിയിൽ കയറിയിരുന്നു. 2-15-ന് വണ്ടി മടക്കയാത്രയാരംഭിച്ചു.

മൂന്നു മണിക്കു ഞങ്ങൾ ഓയ്ഗൻ ഐസ്റ്ററിഖെത്തി. ഞങ്ങൾ കാറിലെ ജെ.പ്രായിലേയ്ക്കു കടന്നു പോന്നതിൽപ്പിന്നെ ഇവിടെ റെയിൽപ്പാതയിലേയ്ക്കു് ഇടിക്കരുവീണ ഒരു മരിമക്കുന്നു കാരണം വഴി മുടങ്ങിക്കിടന്നിരുന്നു.

ആ ഹിതം നീക്കം ചെയ്യാൻ അവിടെ അരമണിക്കൂറിനു ശേഷം തടവിനിശ്ചേദനയായി വന്നു.

അവരോടൊന്നും അനായാസേന കഴിഞ്ഞു. ആ ഹിത സാമ്രാജ്യം തരണംചെയ്തു നാലര മണിക്കൂർ അടർപ്പം സമ്പൂർണ്ണമായ ഒരു ഗവൺർ പാർലമെന്റിലേക്കി. അവിടെനിന്ന് ഒരു മണിക്കൂറുകൊണ്ടു ലാറൻ ബ്രൂണറിലേക്കി. അവിടുത്തെ മുമ്പാകെ ഒരു ഹോമോ ആവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

സപിസ്റ്റ് കുടുംബത്തിന്റെ കൂടെ

സുഡാനിലുടേയുള്ള യാത്രകൾക്കിടയിൽ, ജൂബയിൽവെച്ചാണ് ഞാൻ ആദ്യമായി മി. മിദ്യുവുമായി പരിചയപ്പെട്ടത്. ജൂബയുടെ കോനിലെ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ, നട്ടുച്ചയ്ക്ക്, നഗ്നരായ ഒരു കൂട്ടം ഡിംകുകളുടെ പോട്ടോപിടിത്താൻ ഞാൻ തയ്യാറായി നില്ക്കുന്ന മുഹൂർത്തത്തിൽ, എന്റെ ഏതിർവശത്തെ പൊന്തുകൾക്കിടയിലൂടെ ച്ചാമറയും പൊക്കിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കറിയ വെള്ളക്കാരൻ, തെല്ലൊരു ഭയത്തോടെ പതുങ്ങി വരുന്നതു കണ്ടു ഞാൻ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുപോയി. അയാളും പിരിച്ചു. ആ പരിതസ്ഥിതിയിൽ ഏതും ചിരിച്ചുപോകും. നങ്ങ് അപരിചിതരായ മനുഷ്യസന്തതങ്ങൾ ഏതോ ആഭിചാര കർമ്മത്തിനു തങ്ങളെ പിടികൂടാൻ വരുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ആ ദിഗംബരമായ വനവേടന്മാർ പലവഴിയ്ക്കും ചിതറിക്കുതിക്കുകയും ചെയ്തു. ഞങ്ങൾ ഇളിഭ്യരായി നിന്ന് അന്യോന്യം പരിചയപ്പെട്ടു.

കുടുംബം

ഞാൻ സ്വദേശമായ സപിറ്റ്സർലണ്ടിൽനിന്ന് ഒരുമാസത്തെ അവധിയെടുത്ത് ഒരുപ്രാസയാത്രയ്ക്കു വിമാനംവഴി സുഡാനിൽ ഇറങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്നതാണ് രണ്ടു മി. വസം ജൂബയിൽ താമസിച്ചു, പിന്നെ കനെൽക്കുപ്പലിൽ കിരട്ടുമിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടതെന്നും മിച്ചൽ പറഞ്ഞു. യുദ്ധകാലത്തു മിലിറ്ററിയിൽചേർന്ന രണ്ടുവർഷം ഇംഗ്ലണ്ടിലുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന് ഇംഗ്ലീഷ് സാമാന്യം വശമുണ്ടായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷറിയാവുന്ന കൊള്ള—

അതും തന്നെപ്പോലെത്തന്നെ ഒരു സഞ്ചാരിയെ—കണ്ട കിട്ടിയതിൽ അദ്ദേഹം ആത്മാർത്ഥമായ സന്തോഷം പ്രകടിപ്പിച്ചു. താൻ താമസിക്കുന്ന ജൂബാറോട്ടാർലെയ്ക്കു മുകളിൽ എന്നെ കടിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടു.

ജൂബായിൽനിന്നു വാഴ്ത്തുമിലേയ്ക്കുള്ള നെനൽക്കപ്പലിലും മിച്ചൽ എൻറ സഹയാത്രിക്കാരനായിരുന്നു. അങ്ങൾ നെനൽക്കയിലെ ഓരോ കപ്പൽത്താവളങ്ങളിലും ഇറങ്ങി കാടനാരായ ഡിംകകളുടേയും രാഷ്ട്രക്കളുടേയും പോട്ടോകൾ എടുക്കുകയും, കപ്പലിലെ മറ്റൊരു വെള്ളക്കാരനായ മി. ജോയിഡിന്റെ തൊക്കുകൊണ്ടു നെനൽക്കയിലെ ധാരാളം മുതലുകളെ വെടിവെച്ചു കൊല്ലുകയുണ്ടായി. വാഴ്ത്തുമിൽവെച്ചു ഞാനും മിച്ചലും തമ്മിൽ ചിരിച്ചു. ചിരിയുമ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ സ്വാർസർവ്വത്തിൽ വരുമ്പോൾ വിവരം എന്നെ മുൻകൂട്ടി അറിയിക്കണം. നിങ്ങൾ തീർച്ചയായും ‘ബേണി’ൽ എൻറ കൂടെ കൂട്ടിച്ചിരവസം താമസിക്കണം.

“ശരി, അങ്ങനെയൊക്കട്ടെ,” എന്നു ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞുവെങ്കിലും, ഞാൻ ബേണിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ മിച്ചലും കടുംബവും ഈ കരുന്ന മനുഷ്യനെ ഒരുമിയിയായി കൂടെത്താമസിപ്പിക്കുമോ എന്ന കാര്യത്തിൽ എനിക്കു സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. സഹയാത്രിക്കാരായിരിക്കുമ്പോൾ പലതും പറയും, വാദാഭാസം മെത്രയും—യൂറോപ്യന്മാർക്കു കരുന്നമനുഷ്യരെടുത്തു മനോഭാവത്തെക്കുറിച്ച് എനിക്കത്രയേ അറിവുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഇന്ത്യയിലും ആഫ്രിക്കയിലുമെല്ലാം വെള്ളക്കാരിൽനിന്നു് എന്നെക്കണ്ടായ അനുഭവങ്ങൾ ആശാഹുമാരായിരുന്നില്ല.

മിഷൻ മണിപ്പു

അദ്ധ്യക്ഷനായ അ.കെ. മേനോൻ മേമ്പനാട്ടിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അദ്ദേഹം യോഗം തുറന്ന് സമാവേശമായി നടന്നു. സി.സി. യു.വ.സംഘത്തിന്റെ സമാവേശിച്ചിരുന്നു. ജനീവയിൽനിന്നും അറബിയിൽനിന്നും ഒരു കോർഡിയേറ്റർ, അദ്ധ്യക്ഷനായ അ.കെ. മേമ്പനാട്ടിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. വിവരമെന്തിന്.

താൻ ബേണിലെ ഇന്ത്യൻ കലാലയനിൽ (പ്രതിനിധീമന്ദിരം) ചെന്നപ്പോൾ അവിടുത്തെ സെക്രട്ടറി എങ്ങോടു പറഞ്ഞു: “കുടിയൻ സ്വീസ്റ്റ് ഉദ്യോഗസ്ഥൻ മി. ഹസേൻ നിങ്ങൾ ഏങ്ങിയോ എന്നറേപിച്ചുകൊണ്ട് ഇവിടെയുൾക്കൊണ്ടുവെക്കുക”. നിങ്ങൾ ഏങ്ങിയോൽ ഉടൻ വിവരം അറിയിക്കാൻ അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തന്റെ ഫോൺനമ്പറും തന്നിട്ടുണ്ട്.”

അാൻ ഉടൻ മിച്ചപിൻ വേറാണുചെയ്യും. അദ്ദേഹം മറുപടി തന്നു. “നിന്നും വെളിച്ചത്തിൽത്തന്നെ എല്ലാ കാഴ്ചയിലിരിക്കുക. ഒരു മണിക്കൂർ അാൻ അവിടെ വന്നുത്തും.”

ഇന്ത്യൻ ലഭ്യമാണ്

വിഭജനങ്ങളിൽ ഞാൻ സന്ദർശിച്ച ഇന്ത്യൻ പ്രതിനിധിമന്ദിരങ്ങളിൽവെച്ച് ഏനിക്കേറാവുമധികം മതിപ്പു തേന്നെന്യത് ജോണിലെ ഇന്ത്യൻ വൈദികനോടൊത്ത്. സ്വിസ്സ് വൃത്തങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല, അവിടുത്തെ മറ്റു വിഭജനീയ പ്രതിനിധികൾക്കിടയിലും, ഇന്ത്യൻവൈദികനെപ്പറ്റി വലിയ മതിപ്പായിരുന്നു. അതിനു കാരണം, അന്നവിടെ അംബാസഡറായിരുന്ന ജി. ഡി. കോയിയുടെ ഉന്നതമായ പ്രകൃതിപരവും ജനസഹായീനതയും

മായിരുന്നു. പരേതനായ ശ്രീ. ചീന്മുഖം ഭഗവതിയെ പറ്റി അതിഭക്തിയോടെ മതിപ്പോടുകൂടിയല്ലാതെ ആർക്കും സ്മരിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. എന്നോട് അദ്ദേഹം പ്രദർശിപ്പിച്ച സ്നേഹവും, എന്തിങ്കെ രാജ്യ സന്ദർശിക്കാൻ ഒരു വിസ ലഭിക്കുന്നതിന്നു സ്വന്തം നിലയിൽ അദ്ദേഹം കവലുതന്ന വിധയേറിയ സഹായങ്ങളും ബാൻ എന്നും നന്ദിപ്പൂർവ്വം രാജ്യം. (സാമ്പത്തികവിഷയങ്ങളിൽ എന്തിങ്കെ രാജ്യൻയാത്ര നീട്ടിവെക്കേണ്ടതായിവന്നു. അതു വേറെ കഥയാണ്.)

ഇന്ത്യൻലഭ്യമാണെന്ന് പ്രവർത്തനവിശേഷങ്ങൾക്കും പ്രശസ്തിക്കും സഹായിച്ചുകൊണ്ടു മറ്റൊരു ഉയർന്ന വ്യക്തികളും അവിടെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. സുപ്രസിദ്ധ രാഷ്ട്രതന്ത്രജ്ഞനും, പത്രപ്രവർത്തകനുമായ ശ്രീ. എ.സി. എൻ. നമ്പ്യാർ, പണ്ടൊരു തീരുമാനകര്യത്തിന്റായി പ്രവർത്തിച്ചു. പിന്നീട് മതം മാറി, ഇന്ത്യാഗവർണ്മെന്റിനെ സേവിക്കാൻ സന്നദ്ധനായി വന്ന ശ്രീ. ബാക്ലിവാല, കമ്മേർഷ്യൽ സെക്രട്ടറിയായ ശ്രീ. എം. എ. വെള്ളോടി തുടങ്ങിയവരായിരുന്നു ആ മാന്യന്മാർ. ഇവരിൽ മി. നമ്പ്യാരെ എന്തിങ്കെ മുഖേതന്നെ പരിചയമുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ന് കൈമാറ്റബാധിക്കല പ്രധാനമന്ത്രിയായിരിക്കുന്ന ശ്രീ. എം. കെ. വെള്ളോടിയുടെ ജാമാതാവായ ശ്രീ. എം. എ. വെള്ളോടിയേയും എന്തിങ്കെ പരിചയമുണ്ടായിരുന്നു. (ശ്രീ വെള്ളോടിയും, പത്നി കമലയും എന്തിങ്കെ ബേർണിൽ അവരുടെ വസതിയിൽവെച്ച് നല്ല ഒരു മലയാളിവിജ്ഞ ബേർണിനെപ്പറ്റിയുള്ള എന്റെ സ്മരണകളിൽ മുന്നിട്ടുനില്ക്കുന്നു.) അങ്ങനെ, ഹോട്ടലുകളെ ആശ്രയിക്കാതെ ബേർണിൽ, ഇന്ത്യൻ സുഹൃത്തുക്കളുടെ കൂടെ താമസിക്കാൻ എന്തിങ്കെ സാധിക്കുമായിരുന്നുവെ

ലും മി. മിച്ചൽ കാരാമോതി ലഭഗേഷനിൽവന്ന സ്റ്റേജപു
 ും സ്വഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു തിരിച്ചപ്പോൾ എനിക്കു വഴി
 പ്പെടേണ്ടിവന്നു. മിച്ചൽ പറഞ്ഞു: “എനിക്കറിയാം നി
 ങ്ങൾക്കിവിടെ ഇന്ത്യൻസ്കന്ദത്തുകൾ ഉണ്ടെന്ന്. കഷ്ടം,
 നിങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നത് സ്വപിസ്റ്റ് നാട്ടിനേയും
 ഇന്നാട്ടുകാരെയുംപറ്റി പഠിക്കാനാണ്. ആ ഉദ്ദേശം
 ഫലപ്പെടണമെങ്കിൽ നിങ്ങൾ ഒരു സ്വപിസ്റ്റ് കുടുംബത്തി
 ന്റെ കൂടെത്തന്നെ താമസിക്കണം. ഇന്ത്യക്കാരുടേപ്പറ്റി
 യും, ഇന്ത്യയെപ്പറ്റിയും പല പുതിയ അറിവുകൾ നി
 ങ്ങളിലൂടെ എനിക്കും നേടാൻ കഴിയും. അതുകൊണ്ട്
 ബേർണിലെ ദിവസങ്ങൾ മുൻപ്രകൃത ചെലവഴി
 യ്ക്കാൻ തീരുമാനിക്കുക.

മിച്ചൽ കുടുംബം

അങ്ങനെ അന്ന് ഉച്ചയ്ക്കുറോട്ടുകൂടി, ഞാൻ മിച്ചലി
 ന്റെ കൂടെ, ബേർണിൽനിന്ന് അഞ്ചുനാഴിക അകലെയു
 ള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിൽ ചെന്നുചേർന്നു. മിച്ചലും പ
 തനിയും 4 വയസ്സുചെന്ന ഒരാൾക്കുണ്ടായ മാതൃമുള്ള ചെ
 റിയൊരു കുടുംബമാണു്. നഗരപ്രാന്തത്തിലെ ഒരു
 നാട്ടിൽ ഒരു ചെറിയ കുന്നിന്റെ അടി, ചുറ്റും കയ
 തിൽക്കെട്ടോട്ടുകൂടിയ ഒരു ചെറിയ പറമ്പിലാണ് മിച്ച
 ലിന്റെ മനോഹരമായ വീട്—മിച്ചലിന്റെ സ്വന്തം
 വീടാണു്. രണ്ടു നിലയുള്ള ഒരു വെണ്മടം. അതി
 ന്റെ നിർമ്മാണത്തിന് കുന്നവെക്കും ഉറപ്പിക ചെലവാ
 യി എന്നു മിച്ചൽ പറഞ്ഞു.

മുകളിലത്തെ നിലയിലാണ് ആ കൊച്ചു കുടുംബം
 താമസിക്കുന്നതു്. അഴിഞ്ഞ നില മറ്റൊരു സ്വപിസ്റ്റ് കു
 ടുംബത്തിനു വാടകയ്ക്കു കൊടുത്തിരിക്കുകയാണ്.

അവിടെ വൈദ്യുതവിളക്കുകളും, റേഡിയോവും, ടെലഗ്രാഫും മറ്റൊല്ലും സൗകര്യങ്ങളുമുണ്ട്. 'വേമനേ കാലത്തു മുറി ചൂട്ടപിടിപ്പിക്കുന്നതിന്നു ചൂട്ടവെള്ളം ഉള്ളിൽ സഞ്ചിപ്പിക്കുന്ന പിരിപിരിയായ ഇരുമ്പുകുഴലുകളോടുകൂടിയ ഉപകരണം ചുമതലകളിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭക്ഷണം പാകംചെയ്യുന്നതിന്നു വിദ്യുച്ഛക്തിയാണുപയോഗിക്കുന്നത്. രണ്ടു ചിട്ടപ്പറകൾ: ഒരതിഥി മുറി—അതുതന്നെ വായനമുറിയായിട്ടും ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നു—ഒരു തീൻമുറി, അടുക്കള, കിണറുസ്സു്, കുളിമുറി. അങ്ങനെ ആ മാളികയിലെ ഓരോ ഭാഗവും സ്ഥലവും ഭാഗിച്ചു് ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മാളികയുടെ പിൻവശത്തെ ചെറിയ പ്രാണയിൽ നിന്നാൽ, വിവിധ വസ്തുക്കൾ ഇത്തരം ചെയ്യുന്ന അടുത്ത കുന്നിൻചെരിവും, ഇടയ്ക്കുള്ള പച്ചപ്പാടങ്ങളും അകലെ ഗവളാദിമായ ഹിമാദിത്രം ഖലകളും കലർന്ന മനോരമതരംഗം മിഴികളെ എതിരെ പ്പെന്ന്.

മിച്ചുപിരിയ്ക്ക പതി താഴുംപുറക്കാരിയാണു്. അവർക്കു ശരിയായ ജമ്മൻദാഷ അറിഞ്ഞുകൂടാ. ആ മനസ്സികൾ സംസാരിക്കുന്നത് പ്രാദേശിക ഗ്രാമ്യഭാഷയിലാണു്.

പെണ്ണുങ്ങൾ പാവങ്ങൾ!

സ്വിറ്റ്സർലണ്ടു് പല കാര്യങ്ങളിലും ഏറ്റവും പുരോഗതി പ്രാപിച്ച ഒരു രാജ്യമാണെങ്കിലും, അവിടെ പണ്ടുചെയ്തതന്നെ സ്ത്രീകളുടെ കാര്യം വലിയ പരുങ്ങലിലാണു്. സ്വിറ്റ്സർലണ്ടിൽ സ്ത്രീകൾക്കു് ഇന്നും വോട്ടവകാശമില്ല. പാർലികളിലും മറ്റും പുരുഷന്റെ ജോലി കയ്യേറാൻ സ്ത്രീകളെ അവർ അനുവദിക്കുകയില്ല. പെണ്ണു

അദ്ദേഹം മനോഹരമായ അടുക്കളക്കായി വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരാനാണ് അവർക്കിഷ്ടം. മിച്ചലിന്റെ വീട്ടിൽ വേലക്കാരികളില്ല. എല്ലാ വീട്ടുമേലാവികളും ചെയ്യുന്നത് മിസ്സിസ് മിച്ചൽതന്നെയാണ്.

അവരുടെ ഏകസന്താനമാണ് കോൻടി. നാലുവയസ്സുചെന്ന കോമളനായ ഒരു കുറച്ചുവീട്ടക്കുഞ്ഞ്. ആളുകളുടെ അമ്പത് എന്നു കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. കോൻടി, അവൻ ഒരു കറുത്ത മനുഷ്യനെ കാണുന്നതു നടക്കുകയാണ്. പ്രമേണ കോൻടി ഞാനായി ഇണങ്ങിക്കൂടാൻ, ഞങ്ങൾ വലിയ ചങ്ങാതിമാരായിത്തീർന്നു. കിരമെഴുത്തിലാണ് അവൻ വാസന. അവൻ ചായപ്പുൽസിൽകൊണ്ടു കത്തിക്കുറിച്ച് ചില ചിത്രങ്ങൾ, സപിസ്റ്റ് പതാക, തോക്ക്, മരം മുതലായവ അവൻ എനിക്കു സമ്മാനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സപിസ്റ്റ് കാരുടെ ആത്മീയവും, ആത്മാർത്ഥമായ സ്നേഹോപപാദനങ്ങളും എന്നെ അത്ഭുതികൾ സ്പർശിച്ചു. ഏതൊരു ഗ്രാമങ്ങളിൽ എവിടെയുമുള്ള ഒരു വിഷമം അതിഥികൾക്കു കിടന്നുറങ്ങാനുള്ള സൗകര്യം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നതിലാണ്. ഒരു വീട്ടിൽ അവിടുത്തെ അംഗങ്ങളുടെ എണ്ണമനുസരിച്ചു കട്ടിലും കിടക്കയും മാത്രമേ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നുള്ളൂ. ഗ്രാമവാസികൾ സ്വന്തം സഹോദരൻ വിരുന്നവനാൽപ്പോലും, അത്താഴവും കഴിഞ്ഞു അയാൾ ഉറങ്ങാൻ സ്വഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു തിരിച്ചുപോവുക എന്നു വേണം. അല്ലെങ്കിൽ അടുത്തൊരു ഹോട്ടലിൽ കിടപ്പുറ കണ്ടുപിടിക്കണം.

മിച്ചൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കിടപ്പുറ എനിക്കുവേണ്ടി ഒഴിച്ചുതന്നു. വായനമുറിയോടു തൊട്ട ആ അറയിൽ എനിക്കു എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളും ചെയ്തുവെക്കുന്നതിൽ

മിസ്സിസ് മിച്ചൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. കോൻടി പ്രഭാതത്തിൽ എന്നെ വന്ന് വിളിച്ചു. അകലെയുള്ള ഹിമാലികളിൽ ഉഭയപ്രഭയുടെ വർണ്ണകേളികൾ എനിക്കു കാട്ടിത്തന്നു. എഴു മണിക്കു അവസരത്തിൽ പോകണം. ബേർണിലെ പാർലാമെന്റ പ്രാർത്ഥനശാലയിലുണ്ടായിട്ടു 7 മണിക്കാണ്. ആ സമയം 8 മണിയായാൽ അധികൃതന്മാർ കെട്ടിടം ആലോചിച്ചപ്പോൾ, കട്ടികളുടെ അമ്മമാർ കെട്ടിടത്തിന്റെ ആ സമയമാറ്റത്തെ പ്രതിരോധിക്കുകയുണ്ടായതത്രെ. എഴുമണിക്കുതന്നെ പിള്ളയെ പള്ളിക്കൂടത്തിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞയച്ചാലേ, തങ്ങളുടെ കൈവശമായി അടുക്കളപ്പണിയെക്കൂടി, ഉപയോഗം കൈമാറ്റം സാധിക്കുകയുള്ളൂ എന്നായിരുന്നു അമ്മമാരുടെ വാദം.

വീട്ടിന്റെ നേരെത്താഴെ ഒരു നിലയറയുണ്ട്. ആ വീട്ടിലെ രണ്ടു കുടുംബങ്ങൾക്കും പൊതുവെ ഉപയോഗിക്കാനുള്ള ഒരു അറയാണിത്. വീടത്തും, പാലുട്ടിയും, വിറകും, പഴയ വീട്ടുസാമാനങ്ങളും മറ്റും സൂക്ഷിച്ചുവെക്കുന്നതുള്ള ഒരു ശാലയാണിത്. ഭവനനകാലത്തെ ഉപയോഗത്തിനുള്ള വസ്തുക്കളും ഹിമശീശകൾക്കുള്ള ഉപകരണങ്ങളും മറ്റും ഇവിടെ സംഭരിച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

മിച്ചലിന്റെ വീട്ടിന്റെ ഉത്തരത്ത് കലാവിരുദ്ധരായ സംവിധാനം ചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു കൊച്ചുപുത്തോട്ടമുണ്ട്. പുത്തോട്ടമില്ലാത്ത ഒരു വീട് സ്ഥിരസർവ്വസ്വത്തിൽ കാണാൻ പ്രയാസമാണ്. പൂക്കളോട് അവർക്കുള്ള പ്രേമം ഒരു പ്രത്യേകമാണ്.

വൃദ്ധകന്യകയുടെ നാൽക്കാരപ്രേമം

മിച്ചലിന്റെ വീട്ടിന്റെ കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ള വീട് ധനികമായ ഒരു വൃദ്ധകന്യകയുടേതാണ്. പൂച്ചകളെ

പോറ്റി വളർത്തുന്നതിലാണ് ആ വൃദ്ധ ജീവിതാനന്ദം കണ്ടുപിടിച്ചിരിക്കുന്നത്. പല ഇനത്തിൽ പെട്ട ഇരുപതോളം ചുട്ടുകുരും ആ വീട്ടിലുണ്ടത്രെ. വള്ളികളിലെ കൂറ്റൻ 'കാർഗൻ' സംഗീതയന്ത്രത്തിന്റെ സ്വരവിശേഷങ്ങൾപോലെ, ഇരുപതു ചുട്ടുകുരുടെ 'മു—മേ—മുറവു' സ്വരങ്ങൾ ആ വീട്ടിനകത്തുനിന്ന് എല്ലാപ്പോഴും മുഴങ്ങിക്കേൾക്കാവുന്നതന്റെ ധനമെല്ലാം, ആ വൃദ്ധ നെന്തെല്ലാകാരും ആ മാർഗ്ഗരക്ഷണത്തിന് നീക്കിവെച്ചിരിക്കുകയാണെന്നും മിച്ചൽ പറഞ്ഞു.

ബേൺനഗരം

കാരോണിനും സ്വയംഭരണാവകാശമുള്ള 22 ചെറിയ സ്റ്റേറ്റുകളുടെ (ഇവയെ കാൻടൺ എന്നു പറയും.) സമാഹാരമാണ് സിറീസ് സർവ്വേ. 1848 നവംബർ 28-ാംനാ-യാണ് ഈ കാൻടൺകളുടെ സംയോജനം നടന്നത്. അന്ന് ഭൂമിപക്ഷം വോട്ടു കിട്ടിയതനുസരിച്ച ബേണിനെ ഫെഡറേഷന്റെ തലസ്ഥാനമായി അംഗീകരിക്കുകയുണ്ടായി. അക്കാലത്ത് കാരോ കാൻടണിൽനിന്നും വന്ന പ്രതിനിധികൾ ബേണിൽ തങ്ങളുടെ താമസത്തിനുള്ളപ്പോഴുണ്ടായ കെട്ടിടങ്ങളിൽ സമ്മേളിച്ച ചർച്ചകളുടെയടിസ്ഥാനത്തിൽ. 1902-ലാണ് അവരെല്ലാം ആദ്യമായി ഇന്നത്തെ പാർലിമെൻറ മന്ദിരത്തിൽ സമ്മേളിച്ചത്. ആറെ നാളുകളുടെ കരയിൽ ഉയർന്നുനില്ക്കുന്ന ധവളാഭമായ കൂറ്റൻ കോളനത്തോടു കൂടിയ ഈ വിശാലമായ കെട്ടിടം ബേണിലെ ആകർഷകമായ ഒരു കാഴ്ചയാണ്.

മിച്ചലിന്റെ മിലിററി വകുപ്പ് ആപ്പീസ് ഈ പാർലിമെൻറ മുറിക്കത്തിലാണ്. ഒരു മിവസം മിച്ചൽ എന്ന കൂട്ടിക്കാണുപോയി, ഈ കെട്ടിടത്തിന്റെ അ

നാഭാഗങ്ങളും, അവിടത്തെ പ്രവർത്തനങ്ങളും എല്ലാം വിസ്തരിച്ചു കാട്ടിത്തന്നു.

ജർമ്മൻ, ഫ്രഞ്ച്, ഇറ്റാലിയൻ എന്നീ മൂന്നു ഭാഷകളിലാണു പാർവ്വിയെണ്ട് അംഗങ്ങൾ സംസാരിച്ചിരുന്നത്. സപിസ്സമാഷ് ഒരു പൊതുഭാഷയില്ല. അംഗങ്ങൾക്ക് ഈ മൂന്നു ഭാഷകളും മനസ്സിലാവുകയും ചെയ്തു. അതുകൊണ്ട് ഒരു ചിഭാഷി—അഥവാ ത്രിഭാഷി—യുടെ ആവശ്യവും നേരിടാനില്ലതെ.

തലസ്ഥാനമെന്ന നിലയ്ക്കു ഏതാണ്ട് അരനൂറ്റാണ്ടുകാലത്തെ പഴക്കമേ ബേണിനുള്ളതെങ്കിലും, അത് 760-ൽ പരം വർഷങ്ങൾ പഴക്കമുള്ള ഒരു നഗരമാണ്. പഴയയുടെ പരിമളവും, പുതുമയുടെ ജീവനും പരത്തുന്ന ഒരുത്തനഗരമാണ് ഇന്നത്തെ ബേൺ.

ബേൺ എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം കരടിയെന്നാണ്. നഗരത്തിന്റെയും, ആ നഗരമുൾക്കൊള്ളുന്ന കരട് ടണിന്റെയും ചിഹ്നവും കരടിയുമാണ്. നഗരത്തിനു കരടിയുമായുള്ള ബന്ധം അതിപ്രാചീനമായ ഒന്നാണു്. ഒരു കരടി ഈ പ്രാചീനനഗരത്തെ ഏതൊ അത്യാപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചുവെന്നാണു് ഐതിഹ്യം. രക്ഷിതാവായ കരടികളെ—പരിശുദ്ധമായ ചിഹ്നങ്ങളായി—ഇന്നും നഗരത്തിലൊരിടത്തു സൂക്ഷിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. ആ കരടിക്കുഴികൾ ബേണിലെ ഒരു പ്രധാന കാഴ്ചയാണ്. 1441 മുതൽക്കുതന്നെ കരടികളെ ഇങ്ങനെ കാഴ്ചയ്ക്കു വെച്ചുപോരുന്നുണ്ടത്രെ.

ശില്പകലാകരൻ

ബേണിലെ ടൗൺഹാളിനു് 500 വർഷത്തെ പഴക്കമുണ്ട്. അതിന്റെ പരിസരത്തിലെ, ഇന്തികപന്തിച്ചു

തെരുവുകൾക്ക് എട്ടു നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പെങ്കിലും പഴക്കം കാണാം. ആ പലക്കൽ വീഥികളുടെ നടുവിൽ നാട്ടിയ, വിചിത്രങ്ങളായ കൽപ്രതിമകളോടുകൂടിയ തണ്ണീർപ്പൊക്കളും അമ്പലപ്പള്ളികളും തങ്ങൾ പ്രത്യേകം ആകർഷിക്കുന്നു. രാജാക്കന്മാരുടെയും, വിജ്ഞാപനമായ കഴിപ്പിച്ചിരിക്കാത്തതും പ്രതിമകൾ ആ അമ്പലപ്പള്ളികളിൽ കെട്ടിയിടുന്നതിയിട്ടുണ്ട്. എന്തായാലും നൂറ്റാണ്ടുകൾ പഴക്കമുള്ള കലാകൃതികൾ അവയുടെ മഹത്വത്തിനും കലർന്ന ബീജാത്മകതയും നിറപ്പിച്ചിട്ടു കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇവയെല്ലാം നിവർത്തിയിട്ടുണ്ട്. കൽ പ്രതിമകൾ കെട്ടിയിടുന്ന വിദ്യയോട് വാർദ്ധ്വം നിറയുന്ന ഒരു കട്ടിയോടുകൂടി വിളമ്പുന്നു. ഒരു കൽപ്രതിമയുടെ അടിയിൽ കത്തിനിൽക്കുന്ന കൽ അതിനെ വല്ല അർത്ഥത്തോടും എന്നാൽ മിശ്രിതമാക്കി ചേർത്തിട്ടു. മിശ്രിതം പലതായും: "അതിനെപ്പോലെ ചർമ്മമുണ്ട്". വളരെ വർഷങ്ങൾക്കു മുമ്പ് ഈ തെരുവിൽ വെള്ളക്കെട്ടിയിട്ടുള്ളതായ ഒരു കഴിയുണ്ടായിരുന്നു. ചെറുകുട്ടികൾ ഈ കഴിയിൽവീണു മുക്കിപ്പോകുന്നതു സാധാരണ സംഭവമായിരുന്നു. കുട്ടികളെ ഈ മരണഗർഭത്തിൽനിന്നു കരനിന്നാൽ നഗരസഭാധികൃതന്മാർ പല ഉപായങ്ങളും നോക്കിയിട്ടും ഒന്നും ഫലപ്പെട്ടില്ല. ഒടുവിൽ അവർ ഇങ്ങനെ ചിട്ടയോടെ തീനിന്നതായ ഒരു ചെകുത്താന്റെ പ്രതിമ ഇവിടെ സ്ഥാപിച്ചുവെച്ചു. അതിൽപിന്നെ കുട്ടികളോടും ഈ വഴിക്കു തിരിയുവാൻ ശ്രമിച്ചുവെച്ചു. കാലാതീതത്തിൽ ആ കഴി ഇന്നുപോലും. ചെന്നെ, എന്തായാലും കുട്ടികളുടെ ജീവനെ രക്ഷിച്ചു ഈ പ്രതിമ ഇന്നും ഇവിടെ നിൽക്കുന്നു.

ബേണിന്റെ പഴയ പ്രാസത്തിൽ കാണുന്ന കത്തി

ബ്രഹ്മിനും 530 വർഷത്തെ പഴക്കമുണ്ട്. അതിന്റെ കൊത്തുപണികൾ നിറഞ്ഞ ലോഹവാതിലുകളും, മങ്ങിയ കണ്ണാടിപ്പലകകളോട് കൂടിയ ജാലകങ്ങളും, പതിനാറാം നൂറ്റാണ്ടിലെ കലാപരമായ പ്രതിഭകളുടെ ഉത്തമദ്യോത്തമങ്ങളാണ്.

ഘടികാരഗോപുരം

ബേണിലെ പഴയ ഘടികാരഗോപുരം അതുതകൾ മായ ഒരു കാഴ്ചയാണ്. ഇതിന്നകത്തെ നാഴികമണി അടിക്കുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന കോലാഹലം ഒരു കാണുകത്തന്നെ വേണം. 1530-ൽ റഥാപിച്ച് ഈ വിസ്മയജനകമായ ഘടികാരഗോപുരം സ്ഥിസ്ത് ജനതയുടെ സംഗീതപ്രിയ തലത്തേയും വിഭോമസ്വഭാവത്തേയും വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. മിന്നിട്ട് സൂചി 12-ാമത്തെ അക്കത്തെ സമീപിക്കാനാകുമ്പോൾ കെരളകത്തോടെ ഒരു വലിയ ജനക്കൂട്ടം ആ ഗോപുരത്തിനടുത്തു ചേർന്നു ചേർന്നു ചേർന്നു നിൽക്കുന്നു. മണിക്കൂർ പൂർത്തിയാകുന്ന മുറുത്തത്തിൽ ഗോപുരത്തിൽ ഉടനീളം ഘടിപ്പിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന നാനാതരം പ്രതിമകൾ പലതരത്തിലുള്ള സ്വരങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടു വലിച്ചുതുടങ്ങുന്നു. ഒരു പൂവൻകോഴി കൂകുന്നു. കരടിക്കിടങ്ങൾ വട്ടംചുറ്റുന്നു. ഒരു കോമാളി ഭോമത്തിലെ മാംസഭോജികൾ ചുളിക്കിക്കൊണ്ടു, തന്റെ തലമുകളിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന രണ്ടു കൂററൻ ഘണ്ടകളുടെ നാക്കുകൾ വലിച്ചുതുടങ്ങുന്നു. ഗോപുരത്തിന്റെ മൂലാവിൽ സ്വർണ്ണകവചങ്ങൾ ധരിച്ച ഒരു യോദ്ധാവ് താളാസ്യതമായി നിർവ്വഹിക്കുന്ന മണിയടികളെ, തന്റെ കയ്യിൽ നീട്ടിപ്പിടിച്ച കാലഭണ്ഡ് ചവിട്ടിച്ച് എണ്ണിക്കൊണ്ടു 'കാലത്തിന്റെ പിതാവായ ദേവൻ' ഗോപുരത്തിന്റെ

നട്ടവിൽ നിലകൊള്ളുന്നു.....കട്ടികൾക്കും മുതിർന്നവർക്കും ഒരുപോലെ കൈയ്യതുകൾമായ ഒരു കാഴ്ചയാണ്.

അയറാഴ്ചിവിവസാജ്ഞിവാണം ബേൺനിവാസി കൾ തങ്ങളുടെ ദേശീയകടംബത്തിൽ ഗുഹത്തിറക്കുന്നത്. മിച്ഛലിന്റെ ഭാര്യ പുറത്തിറങ്ങാനില്ലാത്തപ്പോൾ ഒരു ഗ്രാമീണമട്ടുകാരിയാണ്. എന്നാൽ അതിവിരായ ഏകദേശബേണിയെ അയറാഴ്ചിനോടൊന്നു കാട്ടിത്തന്നതിന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകാൻ മിച്ഛൽ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഭാര്യയേയും കൂടെ വരാൻ നിർബന്ധിച്ചു. അങ്ങനെ ദേശീയകടംബത്തിൽ അവരും അങ്ങമൂടെ ഒരുമിച്ചു നഗരത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

അങ്ങനെ ആനന്ദനടിക്കുകയെല്ലാം പുകുവനങ്ങളിലും പാർക്കുകളിലും ചുറ്റിനടന്നു. സന്ധ്യയോടടുത്തപ്പോൾ ബേണിയെ സുപ്രസിദ്ധമായ 'കർസാളി'ൽ ചെന്നു ചേർന്നു.

ബേണിയെ പൂർവാസി കൂടെ സായാഹ്നവിനോദങ്ങൾക്കുള്ള സജ്ജതമാണു കർസാൾ. അവിടെ തീരം കടിയും കിട്ടും, സംഗീതക്കച്ചേരിയും റ്റത്തുമാലകളും അവിടെയുണ്ട്. ചുരുക്കുകൂടെ ശാലകളും അവിടെയാണ്.

ചുരുക്കുകൂടെ വിനോദം

വെറും വിനോദത്തിനുവേണ്ടിയാണ് സ്വപിണ്ഡകർ ചുരുക്കുകൂടെനുന്നത്. പലരും നട്ടിയെടുക്കാമെന്ന മോഹം കൊണ്ടല്ല, സിനിമയോ ഫുട്ബോൾകൂടിയോ കാണാൻ കറച്ചു പണം നീക്കിയവയ്ക്കുണ്ടെന്നുപോലെ ചുരുക്കുകൂടെ കറച്ചു പണം വേറെ കൈയിൽ കയ്യതും. അതു മുഴുവനും ഞ്ഞുപെടുന്നതുവരെ കൂട്ടിക്കയം കയ്യതും. അതും മിച്ചവും അഞ്ചു ഘാത നട്ടുപെടുന്നതുവരെ തുടർന്നു കളിച്ചു.

തെളിയിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു. ഗ്രാമീണർ—ആളുകളും പെണ്ണുങ്ങളും—നഗ്നി ദേശീയവേഷത്തിൽ പരമിയിൽനിന്നു മടങ്ങുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഇവിടെ പ്രോട്ടസ്റ്റന്റുകാരും, കത്തോലിക്കരും ഉണ്ട്. (ഒരു കൂടുംബത്തിൽനിന്നു പ്രോട്ടസ്റ്റന്റുകാരെയും കത്തോലിക്കരെയും കണ്ടാമെന്നു മിച്ചൽ പറഞ്ഞു.) കതിരുകളെ കെട്ടിയ പെട്ടിറങ്ങിക്കൊണ്ടു നടന്നിരുന്നവരുടെ കളങ്ങളിലേയ്ക്കു നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഏഴു മൈൽ ഉറനാട്ടുകുട്ടിയുടെ ബന്ധങ്ങൾ ചവിട്ടി 11 മണിക്കു ബന്ധം മിച്ചലിന്റെ അറവാട്ടിൽ എത്തിച്ചേർന്നു.

മിച്ചൽ അറവാട്ട്

അതു കേരളത്തിലെ ഉറനാട്ടിലെ ഒരു ചതുരനായ വാഴപോലത്തക്കുന്ന തോണിപ്പോലം. വില്ലുച്ചുക്കിയാത്രം പങ്കിച്ചുവരുന്നതിന്റെ ഭേദം സന്ദേശവും വഹിച്ചു അവിടെ ചെന്നെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ബാക്കിയെല്ലാം നഗ്നി നടക്കുമ്പോഴെന്നതാണ്.

ആ വീട്ടിൽ മിച്ചലിന്റെ ദൂലനായ പിതാവും മാതാവും, വൃദ്ധകന്യകയായ ഒരു സഹോദരിയും, പ്രഷിക്കാക്കായ സഹോദരനാണു താമസിക്കുന്നത്. തങ്ങളുവടെ ചെന്നപ്പോൾ ആ സഹോദരിമാനുകളെ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അമ്മ അകലെ ഒരു ബന്ധുഗൃഹത്തിൽ വിരുന്നുപോയിരിക്കുകയായിരുന്നു. അച്ഛനും അനുജനും ഒരു വെടിവെപ്പുമത്സരത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളാൻ അടുത്ത ഗ്രാമത്തിലേയ്ക്കും പോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

മിച്ചൽ എന്ന സഹോദരിയെ പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. ഞാൻ ഇന്ത്യക്കാരനാണെന്നു കേട്ടപ്പോൾ അവളുടെ ആശ്ചര്യവും സന്തോഷവും ഒന്നു പറയേണ്ട.

ഇന്ത്യ സ്വസ്ഥ് കാങ്, മഹിമിമാനയേയും മഹാനാമകരന്മാരുടേയും നാടാണു്. ഇന്ത്യൻവേദാന്തത്തോടു് അവർക്കു് ഏതെന്നില്ലാത്ത ഒരു മതിപ്പാണു്. ഭഗവൽഗീതയുടേയും സ്വാമി വിവേകാനന്ദന്റെ ചിവ ഗുതികളുടേയും മേൽ പരിഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങൾ ആ വീട്ടിലെ പുസ്തക അലമാറയിൽ അവളെറിയും കാട്ടിത്തന്നു. അവൾ ഞങ്ങൾക്കു ചിലപ്പോൾ പരീക്ഷയ്ക്കും സജ്ജരിച്ചു. പിന്നെ ആ വീട്ടിൽ പരിസ്ഥിതിയും, നാട്ടുപുറക്കാരുടെ ജീവിതസമ്പ്രദായങ്ങളും മറ്റും കാട്ടിത്തന്നതിനു് അവൾ എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

അതൊരു തനി കർമ്മകർമ്മമാണു്. അവൾ സ്വന്തമായ വലിയൊരു പെരുപ്പിറന്നോടപ്പുണ്ടു്. കാരണമു്, തക്കാട്ടി, ചീന, ചേമ്പു് മുതലായവ അവിടെ തഴച്ചുവളന്നു കിടന്നിരുന്നു. വില്ലുപുഴയിലൊണ്ടു പ്രവർത്തിയെന്ന, ധന്യംപൊടിമെന്ന യന്ത്രവും, ഒരുപ്പത്തുടും ആവർണ്ണു്.

വെടിയെടുക്കൽ

മിച്വറിന്റെ അടുത്തും സഹോദരനും എത്തിക്കാണായ്ക്കുമ്പോൾ, ഞങ്ങൾ-അവനെയും തിരഞ്ഞു, ഞങ്ങൾക്കിടയിൽ അടുത്ത ഗ്രാമത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഒരു കുന്നിൻമേയ്ക്കരിൽവെച്ചാണു് ആ വെടിയെടുക്കലും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നതു്. ഗ്രാമത്തിലെ എല്ലാ ആളുകളും ആ സ്ഥലത്തു് കൂടുകൂടി നില്ക്കുന്നതായിരുന്നു. അടുത്ത കുന്നിന്റെ മെരിയിൽ ഒരു കിടപ്പിന്റെ മീതെ, ഒരു കുറിയും വളപ്പുകളും കെട്ടിനിർത്തിയിട്ടുണ്ടു്. അതാണു് വെടിയുടെ ഉന്നം. അത്യാവേലു് നില്ക്കുകിടന്ന തോക്കും നീട്ടിപ്പിടിച്ചു കൂട്ടിയതും കെട്ടി മുറിക്കുകയായിരുന്നു. മത്സരത്തിൽ പങ്കെടുക്കുന്നവർക്കും, കുന്നികൾക്കും മേലും തീർക്കു

നന്തിന് അടുത്തുതന്നെ ഒരു ബീർകടയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

മിച്ചൽ എന്നൊരു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ പതിമൂന്നു വയസ്സായിരിക്കുമ്പോഴേക്കും അദ്ദേഹത്തിന് അധഃപതിപ്പിന്റെ പ്രായം കാണാം. എങ്കിലും ആ ദേഹവ്യക്തികളിൽ ഒരു യുവാവെന്നോ അല്ലെങ്കിൽ, കിഴവൻ ഒരു പുഞ്ചിരിയോടെ എന്റെ കൈ പിടിച്ചു കയ്യിൽ.

അച്ഛൻ ആ ഗ്രാമത്തിലെ ഏറ്റവും മികച്ചതായ വെടിക്കാരനെന്നും, കഴിഞ്ഞ പല വർഷങ്ങളിലും ഗ്രാമത്തിലെ വെടിവെപ്പുതന്ത്രത്തിൽ ഒന്നാംസ്ഥാനം അച്ഛൻ കിട്ടുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട് എന്നും മറ്റും മിച്ചൽ പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ കിഴവൻ തെല്ലൊരു വിചാരമേതൊക്കെയും തോൽക്കുകയോടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "എന്നാൽ ഇങ്ങനെയൊരു പിച്ചൽ എന്നൊരു പറിക്കുമെന്നാണ് അറിയുന്നത്. എന്റെ കണ്ണുകൾ മങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വെട്ടുവെട്ടുമ്പോൾ, ആ വെട്ടുവെട്ടുകൾ തെളിക്കുകയാണെന്ന് എനിക്ക് സാധിക്കുന്നില്ല. എന്റെ കണ്ണുകൾക്ക് എന്നെ വെട്ടിക്കൊല്ലും."

ആ വെടിവെപ്പുവിനോടും നോക്കിക്കൊണ്ടു ഒരു മണിക്കൂർ തെളിക്കുകയോടിക്കൊണ്ടു. പിക്കുന്ന വീട്ടിലെല്ലാതന്നെ മടങ്ങി.

ആലയം കാലികളും

ഗ്രാമീണമട്ടിലുള്ള നല്ലൊരു നീർ തൊട്ടിയിൽ ഒരു കിരീടമിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഉച്ചയ്ക്കുതന്നെ കഴിഞ്ഞു തൊട്ടിയിൽ കറുപ്പുനേരം വിശ്രമിച്ചു. കിഴവൻ തന്റെ പത്തു കളി എന്നെ കാട്ടിക്കൊണ്ട്, അടുത്ത കാലത്തൊഴുതിപ്പോയ്ക്കു എന്നൊരു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ആ തൊട്ടിയിന്റെ വെടിപ്പും മറ്റും കണ്ടു ഞാൻ അടുത്തുവെട്ടുകയോടിക്കൊണ്ടു.

കൊഴിഞ്ഞുവെക്കുന്ന ആ രൂപങ്ങളെല്ലാം കാഴ്ചയ്ക്ക് ഒരു പോലെ തോന്നിയിരുന്നു. പക്ഷെ കിഴവത് ആ പശ്ചാത്തമം തന്റെ മക്കളെയെന്നപോലെ വേർതിരിച്ചറിയാം. രാജാവിന്റെയും ചേർ വിളിച്ചുകൊണ്ട് അവയെ സമീപിച്ച് അയാൾ ഏതൊക്കെയാ ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പൽ അവരുടെ ഇണകളെക്കൂടി വളർത്തിച്ചു കേൾപ്പിക്കുകയാണെന്നു മിച്ചൽ ഏകോപനം പറഞ്ഞു.

വൈകുന്നേരം, ഗ്രാമത്തിന്റെ മുൻവശത്തെ ഉച്ചാണത്തിലെ പുൽത്തകിടിയിൽചെച്ച്, മില്ലലിന്റെ സഹോദരി അതരം ഒരു വൈകുന്നേരത്തെ ചായ സദ്യകുറിച്ചു.

കുറച്ചുദിവസം തങ്ങളുടെ കൂടെ താമസിച്ച് പോകാമെന്ന് മില്ലലിന്റെ അപ്പൽ സഹോദരിയും സ്നേഹപൂർവ്വം എന്നെ മജ്നിച്ചുവെങ്കിലും, എനിക്കു സപിററ് സർവ്വൻ പശ്ചാത്തമം വേഗം അഭിസാരിച്ചിട്ടു ഫ്രാൻസിലേയ്ക്കു പുറപ്പെടേണ്ടിയിരുന്നതുകൊണ്ട് ആ കടമയെത്താത് അന്നു വൈകുന്നേരംതന്നെ യാത്ര പറയേണ്ടി വന്നു.

അന്നു മില്ലലും, സൈക്കിളിൽത്തന്നെ നാട്ടുപുറങ്ങളിലൂടെ മറെറായ വഴിയ്ക്കു ബേനിലേയ്ക്കു നടക്കി.

പാരീസ്സിൽ രാജ്യ

തന്റെപ്പറഞ്ഞുകൂടി രൂപീകരണത്തിൽ ഒരു സമ്പന്നരായ
ജോർജ്ജ് പാരീസ്സിലെ 'ഗ്രാൻഡ്-ഡി-പ്രോബ്'ൽ
(കെപിനോസത്തെ നെവിൽവെ സ്റ്റേഷൻ) തീവണ്ടിയിൽ
അടിയന്തിരം.

പാരീസിനെപ്പറ്റി എനിക്കു വളരെയാണു നി
ശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവിടത്തെ ചില തെരുവുകളിലും
കുളിരേയും, സെമിനാരികളിലെ സാധാരണക്കാര്യ
കളെപ്പറ്റിയും പല ചിത്രങ്ങൾ, മോട്ടോറുകളിലും മറ്റും കാണുകയുണ്ടായി. എന്റെ
ഈ പര്യടനത്തിനിടയിൽ എത്രയെണ്ണം ചിത്രങ്ങൾ
അടങ്ങിയിരുന്നു. കലയുടെയും കലാകാരന്റെയും പരിഷ്കാര
വിപ്ലവത്തിന്റെയും വിപ്ലവവിപ്ലവങ്ങളുടെയും ഇത്ത
രംഗമായ ആ വിപ്ലവപരിപാടിയിൽ ആദ്യമായി ജോർജ്ജ്
കാലത്തു കണ്ടിരുന്ന തെരുവായ ഭയത്തോടു കൂടിയ
ജോർജ്ജ്, ജോർജ്ജ് തനിച്ച്. ഹോളോകോസ്റ്റ്
രണ്ടു ഡിസൻ വാക്കുകളിലധികം എനിക്കുറിഞ്ഞുകൂട.
അവിടെ എനിക്കു പരിചയക്കാരില്ല. എന്തെങ്കിലും യാ
ത്രാസഹായക്കമ്പനി മുഖാന്തിരം താമസസ്ഥലമോ, കോ
ളാർ കാണാനുള്ള പരിപാടികളോ മുൻകൂട്ടി എടുത്തു
ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഒരു സാധാരണക്കാരന്റെ നിയമിത
സ്വതന്ത്രമായി രാജ്യ പാരീസ്സിൽ അലഞ്ഞുനടക്കുക
അതായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശം.

എന്റെ പെട്ടികളും കോപ്പുകളുമെല്ലാം സ്റ്റേഷ
നിലെ ബാഗേജ് റൂമിൽ എല്പിച്ചു. പാരീസ് പോകാൻ പണ

സ്റ്റബിളിറ്റി മോട്ടിന്റെ അടിമയിൽ ഭ്രമമായി തിര കി, തടിച്ച രാവർക്കോട്ടം ധരിച്ച ഞാൻ പ്ലാറ്റ്ഫോമിൽ നിന്നു പറഞ്ഞുകടന്നു. പ്ലോംബ്സ്റ്റേഷൻ മുററത്തെ 200 അടി പൊരുത്തുള്ള ശോപരത്തിലെ ഘടികാരം 10-30 എന്നു സമയം കാണിച്ചു. (8-30-നായിരുന്നു സൂര്യം സ്തംഭം) അകലെ നഗരശാസ്ത്രത്തിലെ ഭീമാവലിപ്പുര ഇരുമ്പു ആവരണത്തിൽ, ഉദയത്തിനുശേഷമുള്ള വിളർത്ത അനുഭവപ്രാപ്തത്തെ ഒരു വർണ്ണവചനം വിശുദ്ധങ്ങളായിരുന്നു. ഇരുമ്പു കൂറൻ മതിലുകളും അവയെ പററിനില്പുന്ന നെടിയ മരങ്ങളും പ്രശ്നാത്മകമായൊരു ഭീകരത അനിഷ്ടിക്കുന്ന അന്തരീക്ഷമാണ് സ്റ്റേഷന്റെ ചുറ്റുപാടും. ഞാൻ പരുങ്ങി നില്പാൻ.

ഫോട്ടലിലേയ്ക്ക്

'FABRI' എന്ന ഒരു ഫ്രഞ്ച് ഓവർഓയ്ക്കൻസിയുടെ ഡനിഫറം ധരിച്ച ഒരു ജാസ്സൻ എന്നെ സമീപിച്ചു, വളരെ പാശ്ചാത്യമായി ഇംഗ്ലീഷിൽ ചോദിച്ചു: "മോസ്കു, എന്തെങ്കിലും സ്ഥലം ആവശ്യമുണ്ടോ?"

"ഈ രാത്രികഴിയുന്നതിന് ഇതിനടുത്തെവിടെയെങ്കിലും ഒരു ഫോട്ടൽമുറി കിട്ടുമോ?" ഞാൻ അന്വേഷിച്ചു.

"മോസ്കു, യാത്രക്കാർക്ക് പററിയ ഫോട്ടലാണു് ഈ പരിസ്ഥിതിയില്ല, പാരീസിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലേയ്ക്കുതന്നെ പോകണം. ഇവിടുന്നു കണ്ടുതന്നു മൈൽ ദൂരമുണ്ട്. ഒരു ടാക്സിയിൽ പോകുന്നതാണു നല്ലത്. നിങ്ങളുടെ ലഗ്ഗേജെങ്കിലും എവിടെ?"

അയാളെസിയു് ഒരു ടാക്സി എപ്പോഴെ വരുതന്നു, ടാക്സിക്കാരനോടു ഫ്രഞ്ചുഭാഷയിൽ ചിലതെല്ലാം ഉപദേശിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

ഞാൻ വീണ്ടും സ്റ്റേഷനിൽ കടന്നു, ഡെപ്യൂട്ടി റദ് ചാർജ്ജ് കൊടുത്ത് എന്റെ സാമാനങ്ങൾ തിരികെ വാങ്ങി ഒരു പോർട്ടലിനകത്തുവെച്ചിട്ടു കാഴ്ചയിൽ കയററി, പോർട്ടൽ 60 ഫുത്ത് കൂറിലെടുത്ത് അയാളെ പിരിയച്ചു് ഏജൻറിനോടു നന്നിടാത്തതു മെസ്സീയിൽ പാർസിന്റെ മാറിനെയും യാത്രയാക്കി.

പാർസിന്റെ തെക്കേ മുമ്പിൽനിന്നു വന്നുവന്ന അറക്കത്തെയും ചുറ്റി വളഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഒരു മേഖലയിലുള്ള അത്തന്ന പിന്നീടു പാർസിലെ കാഴ്ചക്കുമാറി വിചയപ്പെട്ടതിന്നു ശേഷമാണ് ഏനിക്ക് മനസ്സിലായത്. കാഴ്ചയുടെ മീറ്റർ ചാർജ്ജ് പൊങ്ങുപോയ കാഴ്ചക്കാരൻ, ചോരത്തിലേവിടെയുള്ള വാങ്ങിക്കൊണ്ടു കൊണ്ടു നൽകുവാൻ, അപരിചിതമായ ഏതാനും കോളാർ ഏവിടെയെല്ലാമോ ചുറ്റിയെടുത്തു. അവനെയെല്ലാം ഏതാനും നഗരം ചുറ്റിക്കൊണ്ടാണ് ഏനിക്ക് കിടന്നുവെച്ചു. അന്നുവെച്ചെങ്കിലും ഞാൻ ചിലതെല്ലാം ആനയിച്ചതെയും. ഇങ്ങനെയെല്ലാം സംഭവിക്കുമെന്ന മുൻകൂട്ടി ഞാനറിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞതാണ്. ആ അതുതന്നെവിടെയെല്ലാം ആതുരായിയിരിക്കെ കണ്ടുകൊണ്ടുവന്ന സന്ദർഭമായിട്ടുണ്ടെന്നതിനെ പരിഗണിച്ചത്.

സെമിൻതാരി അങ്ങോട്ടുവീണ്ടും പല പ്രാവശ്യവും ഞങ്ങൾ കടന്നു. നാനാവർണ്ണപ്രകാരിയായവരുടെ നൽകുന്ന നഗരകെന്ദ്രങ്ങളുടെ പല വശങ്ങളിലും ഞങ്ങൾ ഉൾക്കൊണ്ടുപോയി. അന്നുവെച്ചായ റീഫി കളും, പരിമളങ്ങൾ പടർന്നുപോയുന്ന റീഫറിയും, സംഗീതസാധനമായ മർത്താലയും, 'അവസ്കയും, 'ബുൽവർ'കളും, അയനങ്ങളും, 'പേപി'കളും തന്നെയും

ലക്ഷ്യം തുടങ്ങിയതുകൊണ്ട് കോട്ടി 'ഗോദ-സം-മ-സാർ' (സെൻറ് ലാസർ സ്റ്റേഷൻ) സമീപിച്ചു. അവിടെ റൂ-ഡീ-ലേലിയിലുള്ള 'ഹോട്ടൽ ഗാർണിയർ'ൽ അവിൻ എന്ന് കൊണ്ടുവിട്ടതും.

കോട്ടിയിലെ മീറ്റർ ചാക്ക് 300 ഫുട്. അവിടെ സഞ്ചരിക്കുന്നതോടുകൂടിയ കമ്മ്യൂണിസറ്റായ ഹോട്ടലാണ് 'ഹോട്ടൽ ഗാർണിയർ'. വായു മൂടപിടിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള വൈദ്യുതോപകരണവും ഡൈനോമൈറ്റ് മറ്റും കൊണ്ടുവരികയും കാണാം. കിടപ്പുമുറയോടൊത്ത് ബ്രസ്റ്റിൽ റൂമും, വലിയൊരു കളിമുറയും ഉണ്ട്.

കണ്ടുപിടിത്തം താമസിക്കുന്നതും മുറിയായിട്ട്. ഇവിടെയെത്തിയ ഹോട്ടലുകളിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതും മുറിയായിട്ട് കൊണ്ടുവരുന്നതും.

നമ്മുടെ വലിയ നഗരങ്ങളിലെ ഹോട്ടലുകളിലെ മുറിയായതുകൊണ്ട് താരതമ്യപ്പെടുത്തിയോക്കുമ്പോൾ ഇവിടെയെത്തി ചാക്ക് ആകാശമാണെന്നു പറയണം. കറുത്ത നല്ലെണ്ണ എണ്ണക്ക് ഹെസ്റ്റിന്റെ ചാക്ക് ഉൾപ്പെടെ മിഡസത്തിൽ 500 ഫുട് (7 ക.).

ഹോട്ടലിൽനിന്നു ഭക്ഷണവും കഴിച്ചു ഞാൻ സുഖമായി കിടന്നുറങ്ങി.

ആഗോളതാ

പിറ്റേന്ന് രാവിലെ പരിചാരിക പ്രാതലായി വാതിലിൽ വന്നു മുട്ടിയപ്പോഴാണ് ഞാൻ ഉണർന്നത്. പുറത്തു നല്ല മഴ പെയ്യുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ആ സന്ധ്യയിലെ ഹൃദയവതിത മധുരമായൊരു പഞ്ചിതിയോടുകൂടി 'ഇഡ്'മോർണിങ്' പറഞ്ഞു പ്രാതൽ തെളി മേൽപ്പറഞ്ഞു വെച്ചു.

ഞാൻ ഇന്ത്യക്കാരുടെതന്നെ അറിഞ്ഞപ്പോൾ അ
വളരെ സ്നേഹമേറിയതായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽനിന്നു വ
ന്നു മഹാഭാരതാചാര്യന്മാരും, ഉല്ലാസത്തിന്നുവേണ്ടി പ
ണം വൃത്തിയാക്കുവാൻ വന്നു ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികളെയും,
ഇന്ത്യയുടെ അന്തസ്സ് കൊണ്ടുവന്നിരിക്കാൻ ദോഷമില്ലാ
തെ പണം കൈവശമാക്കുന്ന ഇന്ത്യൻ ഏതെങ്കിലും ഉദ്യോഗ
സ്ഥന്മാർക്കും മാത്രമേ ആദ്യമായി ഏകദേശം പത്തു
ലക്ഷം—കണ്ടിട്ടുള്ളൂ. ഇടത്തരക്കാരുമായ കരിമ്പുക്ക
കൊണ്ടു കൊണ്ടു പഠിക്കാൻ അവർ വിശ്വസിക്കാ
ത്ത. യൂറോപ്പിൽ ഞാൻ സഞ്ചരിച്ച ദിക്കിലെല്ലാം ഇതു
തന്നെയായിരുന്നു ഏകദേശം അറുപതാം. മഹാഭാരതാചാര്യ
ന്മാർ സർപ്പങ്ങളും, സാരി ചുറ്റിയ നായികളും നരികളും
താമസിക്കുന്ന ഒരു നാടാണു് ഇന്ത്യ. ഏകദേശം ഗോ
സമൃദ്ധിയാൽ വിളിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു വിവിധ മനുഷ്യനും അ
വിടെ ഉണ്ടായിപ്പോയിട്ടുണ്ടു്. അതിലധികമൊന്നും അ
വർക്കറിഞ്ഞുകൂടാ.

ആദ്യമായി തപ്പിത്തന്നതു് ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിക്കും.
യൂറോപ്പിലെ പൊതുഭാഷ ഹുണ്ടായിരുന്നു് ഇപ്പോൾ
അമേരിക്കൻ 'ആക്രമണം' മൂലം ക്രമേണ ഇംഗ്ലീഷായി
മാറിവരികയാണു്. മിക്കവാറും ഏല്ലാ വലിയ ഹോട്ടലു
കളിലും ഇംഗ്ലീഷറിയാവുന്ന ഒരു പരിചരിക്കയെങ്കിലും
ഉണ്ടായിരിക്കും. ദേശാഭിമാനികളെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ അ
കമ്പനിയെക്കൊണ്ടും ഇംഗ്ലീഷ് മാധ്യമപരിചാരണം ആവ
ശ്യമാണല്ലോ.

ആദ്യമായി പഠിക്കുക, മാത്രം ഏകദേശം കഴിഞ്ഞാൽ
അവർ ഡ്യൂട്ടിയിൽനിന്നു് ഒഴിവാക്കുമെന്നും പാർസിയിലെ
നിരോധിതനാകുമെന്നും കാണാൻ ഒരു കൂട്ടുകാരി ദേവനാഥ
യിൽ താൻ വരാമെന്നും അറിയിച്ചിരുന്നുവെന്നു പിശാ

ചിന്താശാലകൾ അല്പം പരിചയമുള്ള ഒരു വിശ്വാസ്യൻ കൂട്ടിനു നല്ലതെങ്കിലും ഒറ്റയ്ക്കു നടന്നു പാരിസ്സിലെ കാഴ്ചകൾ കാണാനായിരുന്നു എനിക്കിഷ്ടം. ഞാനത് അവരോടു പറയുകയും ചെയ്തു. പക്ഷെ അവർക്കതു വിശ്വസിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. കൂടെ ഒരു പെണ്ണുണ്ടെങ്കിലേ പുരുഷൻ പാരിസ്സിൽ പുണ്യനാവുകയുള്ളുവത്രെ.

“ആണായാപ്പ് മീശ വേണം

അരികത്ത് പെണ്ണു വേണം.”

മലയാളനാട്ടിലെ ഒരു മാപ്പിള പാടിയ ഈ പാട്ടിലെ പൊരുൾ ഏറ്റൊണ്ടുകൾക്കു മുമ്പുതന്നെ പ്രഞ്ചകാർ മനസ്സിലാക്കി അനുസരിച്ചുപോരുന്നുണ്ട്. ഒറ്റയ്ക്കു ചുറ്റിനടക്കുന്ന പുരുഷനെ സമുദായദ്രോഹിയായിട്ടല്ലെങ്കിലും പാരിസ്സിൽ പറ്റാത്ത ഒരർത്ഥനായിട്ടാണ് അവർ കാണുന്നത്—അതാണ് അവിടുത്തെ ആചാരം. സൗന്ദര്യവും—വേണമെങ്കിൽ പ്രണയവും—അവിടെ വാടകയ്ക്കു കിട്ടുമല്ലോ. പിന്നെ എന്തിനു വിഷമിക്കുന്നു?

എന്റെ ഹോട്ടലിൽ ഞാൻ താമസിച്ച ദിവസങ്ങളിലെല്ലാം രാവിലെ ഞാൻ ഉണക്കുന്നത് മുറിയുടെ മേലേ ഫോൺമണിയടി കേട്ടുകൊണ്ടായിരിക്കും (ഒരുലാറത്തിന്റെ ഉപയോഗംകൂടി അതിന്നുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു!) കിടക്കയിൽനിന്നു മേലേഫോൺ കെട്ടിയിൽ വെച്ചാൽ അഴിഞ്ഞു സ്റ്റാൻഡേർഡ് ഹിസ്റ്ററിയും വിളിച്ചു പോകിക്കുന്ന ചോദ്യം ഒന്നുതന്നെ: “ബ്രേക്ക്ഫാസ്റ്റ് ഒരാൾക്കോ രണ്ടാൾക്കോ?”—ഞാൻ തലേന്നാൾ രാത്രിയിൽ ഒരു കൂട്ടുകാരിയെ എങ്കൽ മുറിയുടെ കോണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടായിരിക്കും എന്ന വിശ്വാസത്തോടെയാണ് സ്റ്റാൻഡേർഡിന്റെ ഈ സൗജന്യമായ അന്വേഷണം.

കുലവും നാമവും

[illegible]

രണ്ടാം പ്രകാരമുണ്ടായതിൽ ജർമ്മൻസേന പടിഞ്ഞാറായിട്ടും, വിപ്ലവചരണന്മാരുടേതായ ഈ കോട്ടയ്ക്കുള്ള നശിക്കാനുദ്ദേശിച്ചുകൊടുത്ത നിഷേധം

ത്തോടെ ഹൃഷ്ടകാർ പാർലിസ്സിനെ ഒരു ഇറന്ന നഗരമായി പ്രഖ്യാപിച്ചു. പക്ഷേ, നിഷ്ഠൂരതും, കലശലാക്കാരും കൊലയെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നവരുമായ ജർമൻകാർ തങ്ങളുടെ നിവൃത്തിക്കു് ഈ മനോഹരനഗരത്തിലെ പല കൊട്ടാരങ്ങളും കലാശൈലികളും ബാരക്കുകൾക്കുമാക്കി മാറ്റി. മതിലുകളും കിടപ്പുമുറകളും നിമ്നിച്ച് അവർ നഗരം ആവശ്യമാവപ്പെട്ടതി. ഡെന്യുരാഷ്കരുടെ വിമോചന സേന പാർലിസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ തുടക്കത്തുതന്നെ തെരുവുവൃദ്ധന്മാർ നഗരത്തെ അന്യധീനം പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഇന്ന് ആഗ്രജപത്തിന്റെ ആ പാടുകൾക്കു് മോശത്തുതക്കിയിരിക്കുന്നു. പുതിയ പാവങ്ങളും മണിയറകളും പാർലിസ്സിനു മോടിക്കുകക്കാണ് ഉയർന്നുവരികയാണു്. ഒരു മഹാവൃദ്ധന്തിരുവ് മർദ്ദനമനുഭവിച്ച നഗരമാണെന്നു പാർലിസ്സിനെ കണ്ടാൽ തോന്നുകയില്ല.

പഴയ പാരിസ്

ആകെ 22 മൈൽ നീളം വരുന്ന 1,840 മതിയെളുത്ത കളാൽ വുറുപ്പെട്ട ഒരു നഗരമായിരുന്നു പഴയ പാർലിസ്സ്. 80 വർഷമേറെയെങ്കിൽ ജർമൻകാർ പാർലിസ്സിനെ ആക്രമിച്ചു കീഴടക്കുകയുണ്ടായി. അറബിയിൽനിന്നു മോചനം നേടിയപ്പോൾ ഹൃഷ്ടകാർ തങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ട നഗരത്തെ സുരക്ഷിതമാക്കാൻ കെട്ടിയുറപ്പിച്ചു. ഭിത്തികളാണു് ഇവയെല്ലാം. ഇവയുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ ഇന്നും കാണാനാണു്. 19,279 ഏക്കറായിരുന്നു പഴയ പാർലിസ്സിന്റെ വിസ്തീർണ്ണം. ഇന്ന് അതു കറേക്കൂടെ വ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

പ്രാതലും കഴിച്ചു കുഴുകും കാനാൻ ഞാൻ റോട്ടുകിയിൽനിന്നു പുറത്തിറങ്ങി, മഴ ശമിച്ചിരുന്നു. നന്മത്തു

മിന്നുന്ന തെങ്ങുകളിൽ മോഴിയുള്ള തോട്ടോർക്കറുകൾ ഉൾപ്പെടെ പഴയ മതിലുള്ള തെങ്ങുകളിലും (cabs) നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തെങ്ങുകളിൽ മനസ്സോടെ ചുരുക്കുകയായിരുന്നു. പാലീസ്റ്റിൻ യാത്ര അവസാനിക്കുന്നതിനുള്ള കിരണമിഴിയിലായിരുന്നു.

പാലീസ്റ്റിൻ യാത്രയിൽ ഒരു വലിയൊരു കരകൾക്ക് മുമ്പെത്താൻ കയ്യിൽ വെച്ചിരിക്കുന്നു. യൂറോപ്പിലെ യൂറോപ്പിന്റെ കോർക്കിൾക്കൊരു കരകൾക്കൊരു കരകൾക്കൊരു കരകൾക്ക് എഴുപ്പം കയ്യിൽ വെച്ചുകൊള്ളുക എന്നൊരു പഴയതരത്തിൽ വെച്ചുകൊള്ളുക എന്ന കീഴ്മലിയിട്ടു നിൽക്കുന്നു.

പാലീസ്റ്റിൻ യാത്രയിൽ ഒരു വലിയൊരു കരകൾക്ക് മുമ്പെത്താൻ കയ്യിൽ വെച്ചിരിക്കുന്നു. പാലീസ്റ്റിൻ യാത്രയിൽ ഒരു വലിയൊരു കരകൾക്ക് മുമ്പെത്താൻ കയ്യിൽ വെച്ചിരിക്കുന്നു. (Place de la concordie)—വെച്ചുകൊള്ളുക എന്ന കീഴ്മലിയിട്ടു നിൽക്കുന്നു.

കോൺകോർട്ട് അങ്കണം

‘വില്ലാസനങ്ങൾ’ എന്നായിരുന്നു കോൺകോർട്ടിന്റെ പഴയ പേര്. ‘എഴുതിപ്പോയവർ’ എന്നൊരു പേരുമായിരുന്നു വില്ലാസനങ്ങൾ എന്നായിരുന്നു. ഇങ്ങനെ വെച്ചുകൊള്ളുക എന്ന പേരുമായിരുന്നു.

കോൺകോർട്ട് എന്നൊരു പേരുമായിരുന്നു. കോൺകോർട്ട് എന്നൊരു പേരുമായിരുന്നു. കോൺകോർട്ട് എന്നൊരു പേരുമായിരുന്നു. കോൺകോർട്ട് എന്നൊരു പേരുമായിരുന്നു.

[illegible]

അവസാനമധ്യത്തിൽ പൊങ്ങിനില്ക്കുന്ന അക്ഷരങ്ങളോടു ചിലപ്പോഴും ചെറിയ പ്രാസംകൾ ആകർഷിക്കുന്നു. അക്കാലഘട്ടത്തിന് ഇതുകിപ്തോസ് സ്മാരകസ്തംഭങ്ങളോടുകൂടി (obelisk)-1631-ൽ ഇറങ്ങിച്ചേർത്ത ചാരക്കല്ലിൽ പാറക്കല്ലാക്കുമാറ്റിയ ചുരുട്ടിയിട്ടുള്ളതായിരിക്കാം. പാറക്കല്ലായിരിക്കാം. ഇത് കേരളത്തിൽ, ചന്ദ്രൻ്റെ മേൽത്തൂണിൽ കണ്ടെത്തിയ ചെറിയ പാറക്കല്ലായിരുന്നു. ഇതുകിപ്തോസ് സ്മാരകസ്തംഭങ്ങളിൽ ചുരുട്ടിയിട്ടുള്ളതായിരിക്കാം. ചന്ദ്രൻ്റെ മേൽത്തൂണിൽ കണ്ടെത്തിയ ചെറിയ പാറക്കല്ലായിരുന്നു. ഇതുകിപ്തോസ് സ്മാരകസ്തംഭങ്ങളിൽ ചുരുട്ടിയിട്ടുള്ളതായിരിക്കാം. ചന്ദ്രൻ്റെ മേൽത്തൂണിൽ കണ്ടെത്തിയ ചെറിയ പാറക്കല്ലായിരുന്നു. ഇതുകിപ്തോസ് സ്മാരകസ്തംഭങ്ങളിൽ ചുരുട്ടിയിട്ടുള്ളതായിരിക്കാം.

[illegible]

இதற்குப் பதிலாகவும் ரா. கீதாஜ்யோதம்மாநாயகம் என்பது
உருக்கித் தீக்கொட்டிப் பணம் கொடுத்தும் இரங்குவதற்கும்தான்.

செய்தல்கள்: அங்குள்ள:

[illegible]

എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

[illegible]

© 2000 by John Wiley & Sons, Inc.

എല്ലാ വർഷവും ഏപ്രിൽ 1 നു അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ഈ വാർഷിക

[illegible]

ആയുർവ്വേദം മുഖ്യമായും ആരോഗ്യപരമായതിനും പ്രാ
 ന്തരീക്ഷം മൃദിമാണ്മണ്ണാൽ ചതുവലകൾക്കു്, നെ
 ള്ളപ്പോലെയായിട്ടു്, പ്രാ. അധാരം മേടിക്കൽ എന്ന
 യോ മൃഗീയസംസ്കാരം ഇതിന്നു് ആ കഴിഞ്ഞു
 ന്നു്.

[illegible]

വനങ്ങളുടെ അടുത്ത അന്തരങ്ങളിലൂടെയും, സുഖഭോഗങ്ങളുടെ കലവറകളുമായ 'കുഞ്ചിക്കൽ'കളിലൂടെയും പ്രണയപ്രലോഭനങ്ങളിലും വിളമ്പിക്കൊണ്ടിരുന്ന സന്ധിപ്പനമുറിയിലുള്ളതേയും ആ വനരാജ്യത്തിൽ സ്ഥാപിതമായിരുന്ന കരണരീക്കമാണു തുടർച്ചയായി നടത്തിയിരുന്നതാണ്. ആമുറിക്കൽകാറ്റിയിലും ഗുരുക്കുമാരനും, ചീനക്കുമാരനും, ചന്ദ്രക്കുമാരനും, അറബിയും, ഇംഗ്ലീഷുകാരനും, ഇന്ത്യക്കാരനും, ഡച്ചുകാരനും അവിടെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചിരുന്ന യാത്രക്കാരെപ്പോലെ തുല്യനിലയിൽ ഇടകലർന്നു വിടുന്നതിനാണ്. വെണ്ണപുരപ്പുറങ്ങളും, വെണ്ണക്കുളവും, ചെരിമുക്കളും, വീടുകളും വനിതകളും, പാലക്കാട് വിളമ്പലുകളും, പ്രണയത്തിന്റെ പരമ്പരയുടനീളവും, അവയെല്ലാം നിറയുന്ന പാർട്ടിയിലെ രാത്രികളുടനീളവും ഒരു അല്പം വേദകത്തിലെ മറ്റൊരു നഗരത്തിനും സമാനമായ ഒരു ഭൂമിയില്ല. വിഷാദവിനയകൾക്കോ അമൃതമയമായ അവിടെ സ്ഥാനമില്ല. ആ ചങ്ങമ്പാഴൻ കലായ ആനന്ദവാദി നിഴലെയും നിങ്ങളും ആഞ്ഞുമാറ്റുക—അതാണ് പാർട്ടിയിന്റെ ആനന്ദം.

പ്രസിദ്ധ് ഉണരുന്നു

അറബി-കന്നട സംഭാഷണത്തിലായാക്കുകയും 'പാരിസ്ഥിതി' പാത്രങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുകയും ചെയ്ത കന്നട-കർമ്മങ്ങളുടെ നിരക്കും ഇവയെല്ലാം വാങ്ങി. ക. മ. തൈയപ്പിയിൽക്കൊണ്ടിപ്പോൾ മുതൽ 'മിഷൻ' പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനുള്ള 'ബുക്കിംഗ്' കളിൽ, പതിപ്പുവാങ്ങിയിട്ട് ഏതാനും പതിയെ മാതൃകയെ നിർമ്മാണപ്പെടുത്തുവാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഉടപ്പുകൾക്കും അവയുടെ പരിഭാഷയിലുള്ള പരിഷ്കാരങ്ങൾക്കും വിളിച്ചുവരുത്തുന്ന പതിപ്പുകൾക്കുമെല്ലാം പ്രായുധം പരക്കുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ

അയ്യപ്പൻ സാഹസികനും, വാദ്യോപാധിയിൽ നിന്നും സാ
മ്രാജ്യം.

[illegible]

മലയാളത്തെ തേടിപ്പോകുന്നത് കടകവിദേശത്തുനിന്നു വന്നു തുടങ്ങിയവരുടെതാണ്. കടകത്തുനിന്നു വന്നവർക്കു കടത്തുവിലയിൽനിന്നു മുത്തുമാലകളും, വാൽവു പുരട്ടിയ മുതലുകളും കിട്ടിയിരുന്നതായി കരുതുന്നു. അക്കാലം മുതൽ മലയാളത്തിൽ അധികമായി ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടതായ ഒരു അനുപാസന വാക്കു കടത്തുവിലയിൽനിന്നു വന്നതായി കരുതുന്നു. അക്കാലം മുതൽ മലയാളത്തിൽ അധികമായി ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടതായ ഒരു അനുപാസന വാക്കു കടത്തുവിലയിൽനിന്നു വന്നതായി കരുതുന്നു.

ഈ സാമ്പത്തികാഘോഷങ്ങളുടെ അനന്തരം കണക്കാക്കുകയും ഇടപ്തം ഉട്പ്തം നെപ്തം തൊക്കി കെട്ടിയുകയാണു് ത്രംഗാർക്കോമരങ്ങളായ പൂജാദിംഗങ്ങളും നടുപ്രാതരിലേയ്ക്കു തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന കഴലിപ്പൊക്കങ്ങളിലിട്ട ചുമൽക്കുസേരമളിൽ മയ്യിൽ ഷാർക്കപയിൽചയ്ക്കുകയാണി കാരണത്തുകിടക്കുന്ന.

4. 2010 年 12 月 15 日 星期四

സമാഹരണത്തിൽ പാർട്ടിസ്റ്റുക്കൾക്കിടയിൽ നവോദനാ അഴിമുഖത്തിന്റെ ഈ പരിഭ്രമത്തിന് കൈക്കൊള്ളേണ്ടിയിട്ടു—ഈ പരിഭ്രമപ്രകാരം അഭ്യർത്ഥന സമർപ്പിക്കുക.

കുറഞ്ഞതുകൊണ്ടും പ്രധാനമായും 'ജോം എഡിറ്റിംഗ്' എന്ന സ്ഥാപനത്തിൽ. ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടുകളും, ശിവാജിയിലും, ജവഹർലാളും, മദ്യശാലകളും, മണിമയിരങ്ങളും നാലാവസ്ഥാപ്രഭയിൽ മുഴുകിയിട്ടുള്ളതിനാലാണ് പരിശുദ്ധത്തിന്റെ വ്യത്യസ്തതകൾ അതിനുള്ളിൽ.

[illegible]

കെട്ടുണ്ടായെന്നും, ഒരു നിമിഷത്തേക്കെത്തെയും ഇരട്ടിക്കൽ കർപ്പനം.....വെളിച്ചം വന്നതോടുകൂടി നിങ്ങൾ മുമ്പെ സംഘങ്ങളോടും സർവ്വതലത്തിലേക്കും കൈകൾക്കുന്ന, നൃത്തം ചെയ്തു തുടർന്ന് നിങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ നിങ്ങൾ ചങ്ങലകൾ തുടർന്ന് സ്വതന്ത്രമായിത്തീർന്നു.

അദ്ദേഹം ഡോക്ടറീൽ മനോഹരതയ്ക്കുമായിട്ടീമോസി
അല്ലെങ്കെ കൂട്ടുകാരി, അങ്ങനെയൊക്കെ കണ്ടിട്ടുള്ളപ്പോൾ ക
പ്പിന്റെ ഷോപ്പെയ്ക്കുപോലെ മറ്റുള്ള ഷോപ്പുകളിൽ മനോഹ
രമാകുന്നത്!

உதேயமும் மிதுனரகையும்

മേലം രാത്രി, മലപ്പുറത്തിൽ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. — അന്ന് ഒരു ശബ്ദാക്ഷേപിയെപ്പറ്റി കഥനിലുണ്ട്.

എട്ടമണി കഴിഞ്ഞാൽ പല കലകളും കണാരകളായി മാറണം—സാതായത്, മുററക്കെ തുറന്ന മതിലുള്ള കടിയും നല്ലൊരു മരമല്ലോ ഉള്ളിലെ അവയിലേയ്ക്കു പകരണം. അവിടെ കക്ഷികളെ ബോധിപ്പിക്കാൻ നൂറു നൂറുകളും ഡോറികളും കലാശകളുമെല്ലാം എപ്പോഴും വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കും.

ഈ കഥാകഥയിലെ ഗുണങ്ങൾ—അവ മിക്കതും ‘സ്റ്റുറിയർ റീസ്’ എന്ന പഴയ നഗ്നഗുണങ്ങളായിരിക്കും—കാണാൻ പ്രത്യേകമായ പൂർവ്വഗണനാവിഷ്കാരം വേണ്ട—പക്ഷെ, അമച്യു കണാൻ ഒരു കപ്പി വാങ്ങാൻ യിൻമേഴ്സ് വാങ്ങാനെന്ന നിർദ്ദേശമാണ്. കഥാകൃത്തും പൂർണ്ണ ഐക്യപ്രിയ മിഖൈലോവ് എന്നയാളിന് കഥാകഥയ്ക്കകത്തു പതിനഞ്ചുപ്പതികയായിരിക്കേണ്ടതും.

പല ഭേദങ്ങളാണുള്ള കൃഷ്ണനാമം അവിടെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നത്

കുറച്ചുനേരമായി ഷാംപെയിൽ കിട്ടിയിരിക്കുന്നത് ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സ്റ്റേഷനിൽ സംഗീതങ്ങളും നൃത്യങ്ങളും പൊതിപൊതിച്ചു നടക്കുന്നു—രണ്ടാഴിഞ്ഞ മേശസ്കരികെ ഞാനും സർലം പിടിച്ചു.

ഒറ്റനോട്ടവും ശ്രദ്ധയുമുള്ള വിവിധ നൃത്യങ്ങൾ ഒന്നൊന്നായി കഴിഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചിവ കോതിക്കുകയും മാജിക്കുകളും തമാശപ്പാടുകളും മറ്റും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒടുവിൽ സ്റ്റീരിയോഫീസ്സിലുള്ള രണ്ടാളായി.

സ്റ്റീരിയോഫീസ് നൃത്തം

അടിച്ചതൽ മുടിവഴെ കറുത്ത വെൽവെറുകൊണ്ടുള്ള തെട്ടപ്പും ദീപപ്രദയിൽ കൂട്ടിയിടുന്ന മത്താളങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു തരുന്നീരണം ലത്താപുരസ്സരം അരങ്ങത്തെയ്തു വന്നു. കാണികളെ നോക്കി ഒന്നു തല കുനിച്ചു നൃത്തം തുടങ്ങി. ചതുരമോടിയിൽ വസ്ത്രധാരണമെല്ലാം ഒരു യുവാവ് അറളുകെ ഡാൻസ് കണ്ടാനന്ദിച്ചും അഭിനയിച്ചും, ഒരു കാലകന്റെ ഫാവറാവങ്ങളോടു ചുറ്റി അരികെ തിരിയുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു പ്രതാപശീതത്വം അവൻ തന്റെ കാലിലെ ഏതൊരു അവന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. അവൻ ആ കൈപ്പ് ഒരു ചെമ്പൻപൂവെന്ന പോലെ മെല്ലെ ചുരുങ്ങിപ്പോയി മാറാനൊരുപ്പ് ഒരു മുഖത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചു. പിന്നെയും അവളെ അനുകൂലപോഷകളോടെ കടക്കിയിരിക്കുന്നു. അവൾ പിന്നെയും ഒരു നൃത്തം ചവിട്ടി, തിരികെയുതിന്ന കാലിലെ മേഴോടികൾ നൃത്തമെല്ലെ കോണ്ടുതന്നെ ഉറക്കിയെടുത്തു, കാലകന്റെ കയ്യിൽ സമർപ്പിച്ചു—ആ മേഴോടികളേയും അവൻ കുറച്ചുനേരം മാറത്തുപെടാതെയിട്ടു. നഗ്നമായ കാലകൾ ഒരോന്നായി മാറിമാറി ഉരുങ്ങിച്ചുവിട്ടിട്ടും, വായു

വിൽ ചുഴറിയും അവൾ ഒട്ടനേകം ഉടുപ്പുകളിലെഴുപ്പാക്കി ഇത്തരം ചെയ്തു. പിന്നെ അവൾ മേറിലെ കുപ്പായം മെല്ലെ ഉഴരി ചുരുളിത്തു മുക്കളിച്ചു. പിന്നിൽ കാത്തുനില്ക്കുന്ന കാമുകന്റെ കയ്യിലേയ്ക്ക് എറിയത്തക്കവണ്ണം.

നഗ്നവസ്ത്രം വലിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അവളോടു ഹംസപ്പക്ഷികളെപ്പോലെ വായുവിൽ വിറങ്ങിക്കളി—വികാരങ്ങളുടെ തരംഗപരമായതായിട്ട് പ്രേക്ഷകരുടെ ഏതെങ്കിലും.

അടുത്ത തരുന്നത്തിന്റെ പ്രാകാരമായി അവൾ അരയിലെ മുറിപ്പാവാടയുടെ അടി അഴിച്ചുതുടങ്ങി. പാവാടയഴിച്ചു അവൾ കാമുകന്റെ കയ്യിലേയ്ക്കു റിത്തുകൊടുത്തു.

ആ പാവാടയുടെ അടിയിൽ പിന്നെയും ഒരു ചെറിയ ഉടുപ്പുണ്ട്. ഇത്തരം ചെയ്യുകയാണ് അവൾ അതും അഴിച്ചുതുടക്കുകയാണ്.

പ്രേക്ഷകരുടെ ഉടുപ്പുണ്ടു വലിപ്പു. പുതിയ ഷാം പെയിൻക്ലപ്പികളുടെ അടുപ്പുകൾ റൂപ്പ് എന്നു തെറിച്ചു തുടങ്ങി.....

അവളുടെ ഉടുപ്പുഴിഞ്ഞ് ഇനിയും അവസാനിച്ചിട്ടില്ല. കാഞ്ചേരിന്റെ ഇലച്ചുറകൾപോലെ അവളുടെ അരമെഴുതിനെ ചുറ്റത്തുകൊണ്ട് പിന്നേയും പിന്നേയും വിസ്താരം കുറഞ്ഞുകുറഞ്ഞുവരുന്ന ഉടുപ്പുകളാണ്. താമ്രനാസ്യതമോയ് അംഗപ്പശ്ചാത്തംഗ ചരണങ്ങളോടും, കാമോത്തേജക കടർച്ചകളോടും, നൈമിഷികങ്ങളായ ത്രീതാപ്രകടനങ്ങളോടും, ദാവയാചരങ്ങളോടുംകൂടി ആ യുവസുന്ദരി തന്റെ പരിധാനത്തോളം ഭരിക്കുന്നായി ഉറപ്പിച്ചെടുക്കുന്നതാകാം അടിയിൽ പിന്നേയും പിന്നേയും നാശമാത്രമായ ആ വരണങ്ങൾ അവശേഷിക്കുന്നു. കലഹിക്കട്ടെ മുമ്പുള്ളത്

രംഗിപ്പിക്കുകയെന്നു. അവളുടെ അന്തരീക്ഷങ്ങളുടെ നാടകം അഴിയുന്ന വേഗത്തിൽത്തന്നെ മദ്യമുപ്പകളും ഒഴിയുന്നു. വാളും മുറുകുന്നു. വർണ്ണാഞ്ജനപവമാണ് പൂർണ്ണ ബലവശം അവളുടെ മദ്യത്തിലേയ്ക്കു കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു.....

കുറുപ്പിൽ അറാധന, വസ്ത്രബാധയിൽനിന്നു പരിപൂർണ്ണമായും, സ്വന്തത്തുമാവാൻ പോകുന്ന ആ മുഹൂർത്തത്തിൽ വാലട്ടുന്നു റിട്ടുകൾമെല്ലാം കെട്ടുപോകുന്നു—ഈ കാലക്കീഴാമകൾക്കുവെക്കെ പ്രേമഗാനം അന്ധകാരത്തിൽനിന്നു വികാശമാഹ്ലമായ അന്തരീക്ഷത്തിലേയ്ക്കു—കരഭാവാചകമുദേയും ആപ്പുവിളികളുടേയും തിരക്കിയിലേയ്ക്കു—ഉയരുകയും ചെയ്യുന്നു. അതാണു് സ്ത്രീ റിപ്പ് റീസ്സ് ഗുണം.

പാർലിസ്സ്—മെമുടിയും മെവു

[illegible]

തബയിൻ നദി

[illegible]

പ്രജാതന്ത്രം, സാമൂഹ്യനീതിയും, ചുറ്റുംകൊണ്ട്
വീശുന്ന കാഴ്ചയിലോ, സെവിൽസർക്കിൾ ചെയ്യാനി-
ന്നാൻ ഭൂപിതത്തിൽ കവിത നിറയുന്നുണ്ടെന്നൊരു

നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാകും. വിശേഷിച്ചും, സംയോജനത്തെ തുടർന്നുകൊണ്ടുള്ള നിശ്ചയാമങ്ങളിൽ, 'പോസ്റ്റ് യുവ' (പുത്തൻപാലം)യുടെ അഞ്ചുമതിനെ ഓരീനിന്നുകൊണ്ടു പുഴക്കരയിലേയ്ക്കു കണ്ണയയ്ക്കുമ്പോൾ നിങ്ങളെ എതിരേല്ക്കുന്ന കാല്പികൾ മറക്കാൻ കഴിയില്ല—പ്രഥമദ്രവ്യത്തിൽത്തന്നെ, നിഗ്രഹമനുഷ്ഠിതത്തോടെ ആശാകുലമായ കടാക്ഷങ്ങൾ സമ്മാനിക്കുന്ന ഭരമകാശനാമിനിയെപ്പോലെ സെവിൽ നിങ്ങളെ വശീകരിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകും. പാലത്തിന്റെ ഇരുവശങ്ങളിലും പുഴക്കരയില്ലാത്തതും തെരുവുവഴികളിലും ജപരിപ്പുന്ന വിദ്യുദ്വീപങ്ങളുടെ വഞ്ചലാതകമായ പ്രതിഫലനങ്ങളാൽ നരിയുടെ പ്രഭാതമായ മനസ്സിൽ, മരങ്ങളുടേയും മതിലുകളുടേയും നിഴലുകളാൽ അവളുടെ കടാക്ഷങ്ങൾ.

മോപ്പാസാർക്കിന്റെയും എമിലി സോളയുടേയും കഥകളിലൂടെ, ഈ സെവിൽതടത്തിലെ മാതൃകാഗങ്ങളും ഇവിടെ അനുഭവം അഭിനയിക്കപ്പെടുന്ന പ്രേമനാടകങ്ങളും നിങ്ങൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തണമിരിക്കും. ആ അരങ്ങുകൾ ഇന്നും അങ്ങനെതന്നെ കറങ്ങാം.

കടാക്ഷങ്ങളുടേയും മനഹാസങ്ങളുടേയും കഥകൾ, പരിമളങ്ങളുടെ പ്രാശങ്ങൾ, ഉടുപ്പുകളുടെ ഉരസുകൾ, കൽപ്പകാവളിൽനിന്നുകൊണ്ടുള്ള ആഴ്ത്തലങ്ങൾ, ഘോരനശിപ്പാക്കലുകൾ, നിഴലുകളുടേയും നിക്ഷേപങ്ങളുടേയും യവനികകൾക്കുള്ളിലേയ്ക്കുള്ള അന്തർഗതങ്ങൾ, പരിഷ്കൃതനവരത്തിലുള്ള പ്രേമഗാനങ്ങൾ, ഇവയെല്ലാം പതിഞ്ഞും ഏററുണ്ടിപ്പോലെത്തന്നെ ഇന്നും അവിടെ നന്നാകുകയായിരിക്കുന്നു. പുണ്യപ്ര

ബന്ധത്തിന്റെ മരണിതമായ പുതുക്കയുടെ നിത്യപ്രകടനങ്ങൾ. കാമിനീകാമകന്യാതയുടെ മണ്ഡപരത്രിശുകൾക്കു തീരമഴിതിക്കൊടുത്ത നദീതീരമാണിത്.

വൃദ്ധനാത്മം ഇവിടെ വന്നുനില്ക്കുന്നുണ്ട്, കഴിഞ്ഞുപോയ കാലത്തിൽനിന്നും കൈഴിഞ്ഞ ഇതുകൾ റമതി ശുശ്രൂഷ മാറോടണമു് തെറ്ററിപ്പുയക്കാൻ.

പാലാത്താ

കിഴക്കുനിന്നു പടിഞ്ഞാറോട്ട് പാരിസ്സ് നഗരത്തിലൂടെ എട്ടുതെരുവ് ദൂരത്തോളം ചാറ്റിവളയെത്താഴ്ന്നു കിടന്നു സ്വപ്നവാഹിനിയാണു് സഞ്ചിത. പല ചാതുര്യത്തിലും ദുഷ്പ്രതിഭയിലും പഴയതും പുതിയതുമായ കട്ടനേക്കു പാലാത്താ പല മുറയിലും കലാഭംഗിയോടെ നദിയെ കവച്ചുകൊണ്ടു്. ഇവയിൽ മുഖ്യമായതു് 'പുതിയ പാലാ'മാണു് (Pont Neuf). പരമാർത്ഥത്തിൽ ഇതു 375 കൊല്ലം പഴക്കമുള്ള ഒരു പഴയ പാലമാണു്. നഗരത്തിലൂടെ പ്രവഹിക്കുന്ന നദിയുടെ ഏറ്റവും വിസ്താരംകൂടിയ ഭാഗത്താണു് ഈ പാലം നിലകൊള്ളുന്നതു്. (ഇവിടെ നദിയുടെ വീതി 863 അടിയാണു്.) ഈ പാലത്തിന്നു് ഇതു നദീതീരത്തെ സ്ലാബ്ബുകൊണ്ടു് നീളത്തിൽ തുടർച്ചയായി കെട്ടിയ കൽക്കല്ലിത്തൂണിൽ ഹെൻറി നാലാമന്റെ ഒരു പ്രതിമ കതിരപ്പുറത്തിരിക്കുന്നു മട്ടിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ഇരുനിക്കക്കാനങ്ങളോടുകൂടിയ വിവിത്രമായൊരു പാലമാണു് 'ഐർ' പാലം. ലോഹനിർമ്മിതമായ കമാനങ്ങളോടുകൂടിയതും, 330 അടി നീളമുള്ളതുമായ ഒരു വലിയ പാലമാണു്. 'അലക്സാൻഡർ മുന്നാമന്റെ പാലം.' കോൺകോട്ട് പാലത്തിന്റെ വീതി 110 അടിയാണു്.

ഈ പാലങ്ങളുടെ പാർപ്പങ്ങളിൽ നിന്നുകൊണ്ട് നടിയിലേയ്ക്കും പരിസരങ്ങളിലേയ്ക്കും നോക്കുമ്പോൾ പാരിസ്സിന്റെ ശാസനാജ്ഞയായ ആത്മാവിനെ നമുക്കു കണ്ടെത്താൻ കഴിയും. പാലത്തിൽനിന്നുകൊണ്ടു മൂന്നുവിട്ടു തീർന്നിരിക്കുന്നതും, പാലത്തിന്റെ മീതും മായംകൊണ്ടു പകർത്തുന്നതും, നമ്മുടെമുമ്പിൽ പൊയി ആനന്ദിക്കാൻ കാശില്ലാത്ത സന്ധിയിന്റെ സൗജന്യരംഗിയെ തേടിവന്നതും, കവിതയും എല്ലാം ആത്മാവിലേക്കെത്തിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നുണ്ടാകാം. സന്ധിയിൽനിന്നു പാരിസ്സിനെ രണ്ടു വൃത്തുസ്തുലോകങ്ങളാക്കി തിരിക്കുന്നു. നടിയുടെ വൃത്തങ്ങളെ ആനന്ദത്തിന്റെയും ആത്മാക്കളുടെയും സമ്പൽസമൃദ്ധിയുടെയും പരിഷ്കാരപ്രയത്നങ്ങളുടെയും ഒരു പുരമാണ് നമ്മുടെ നാട്. നമ്മുടെ നാലകളായി കെട്ടിയ പഴയ കൊട്ടാരങ്ങളും, മദ്യശാലകളും, പ്രകൃതിക്കുറവും, വിദേശപ്രതിനിധിമന്ദിരങ്ങളും, നവീകരണപണികളും നിറഞ്ഞ ഭരതകാലഘട്ടത്തിലായിരുന്നു.

നടിയുടെ തെക്കേക്കരയ്ക്കു പഴയതും ഭാവിദ്രവ്യം, പഴയ കലയുടെ കൈകൾക്കുമകളും, താഴ്ന്നതും വൃദ്ധിപരവും, തമ്മിൽനില്ക്കുന്ന രണ്ടിടങ്ങളാകാം. 'ലാററിൻ കപാർട്ടർ' എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്ന ഈ ഭൂതലോകത്തിലേയ്ക്കു നമുക്കൊന്നു കടന്നുനോക്കാം.

ലാററിൻ കപാർട്ടർ

പഴയ പാരിസ്സിന്റെ ഗന്ധം അനുഭവിക്കുന്നതെവിടെ? മറുകരയിലുള്ള ലാററിൻ കപാർട്ടറിലേയ്ക്കു കടക്കണം. സർവ്വകലാശാലകളും ആസ്ത്രികളും കലാപ്രദർശനമന്ദിരങ്ങളും ഈ പരിസരങ്ങളിലാണ്. ദരിദ്രജനങ്ങളും, പാവപ്പെട്ട വിദ്യാർത്ഥികളും പുലരുന്നത് ഇവിടുത്തെ

തെരുവുകൾക്കിടയിൽ തവണയും വിവരങ്ങളോടുകൂടിയതായ ജനാധിപത്യ ബോധം കിഴിവുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി ഇതിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം. സൈയിൻസിൽനിന്നുള്ള കെട്ടിപ്പിടുത്തങ്ങളിലെ ശിശുവർത്തികളുടെ നിസ്സഹായ പാഴായ പരിശ്രമങ്ങളും പുസ്തകങ്ങളും കലാരംഗത്തെയും പ്രാദേശികതയ്ക്കും വസ്തുതയ്ക്കും മറ്റും വിരുദ്ധം ഉപജീവനം കഴിക്കുന്നവർ പിടിച്ചടക്കിയിരിക്കുകയാണ്. കീറി മുഷിഞ്ഞ വസ്ത്രം ധരിച്ച ശിശുവിളയാത്തറികളുടേയും പിടിച്ചടക്കലുടേയും തെരുവുവേശ്യകളുടേയും താവളമാണ് ഇവിടുത്തെ നഗരീതീരം.

ലാററിൽ കപാർട്ടിലെ പ്രധാന വീഥിയാണ് 'ബുറോ വാർസെസ്' മിച്യൂൽ. ഈ വീഥി കടന്നുപോകുന്ന സോൾ ബോൺ സ്ലാഷറിയാണ് പാരിസ്ത്വം സമൂഹവാദപരമായ തലസ്ഥാനം.

ലക്സംബർഗ്ഗ്കൊട്ടാരവും, കൊട്ടാരത്തോടനുബന്ധിച്ചുള്ള ഉദ്യാനസാമ്രാജ്യങ്ങളും ലാററിൽ കപാർട്ടിലെ പ്രധാന കാഴ്ചകളാണ്. ഫ്ലോറൻസിലെ (ഇറ്റാലി) 'പിററി കൊട്ടാര'ത്തെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്ന ഈ രാജധാനി, മേരി-ഡി-മെഡിറ്റീസ് മഹാരാണിക്കുവേണ്ടി സലോമൺ-ഡി-ബ്രോസ്സ് എന്ന കലാകാരൻ 1615-ൽ പണി ചെയ്തതാണ്. കൊട്ടാരം ഇന്ന് സെനറ്റ് മന്ദിരമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. കലാശാലാവിദ്യാർത്ഥികൾക്കു വിശ്രമിക്കാനുള്ള ഭംഗങ്ങളായിത്തീർന്നിരിക്കുകയാണ് ഇവിടുത്തെ പ്രവിശ്യകളുള്ള പൂങ്കാവനങ്ങൾ.

പാരിയോം

ലണ്ടൻ 'വെസ്റ്റ് മിൻസ്റ്റർ ആബി'പോലെയാണ് പാരിസ്ത്വീയ 'പാരിയോം' (Pantheon).

പഴയ സെൻറ് ജെനീവേവ് കുന്നിന്റെ മേൽ ഭാഗത്തു

പൊതുജനങ്ങളുടെ സുരക്ഷയ്ക്കായി തുടർച്ചയായും (200) ഇതിനുള്ള തുകയെടുക്കുന്നു.

അനുഗ്രഹം

[illegible]

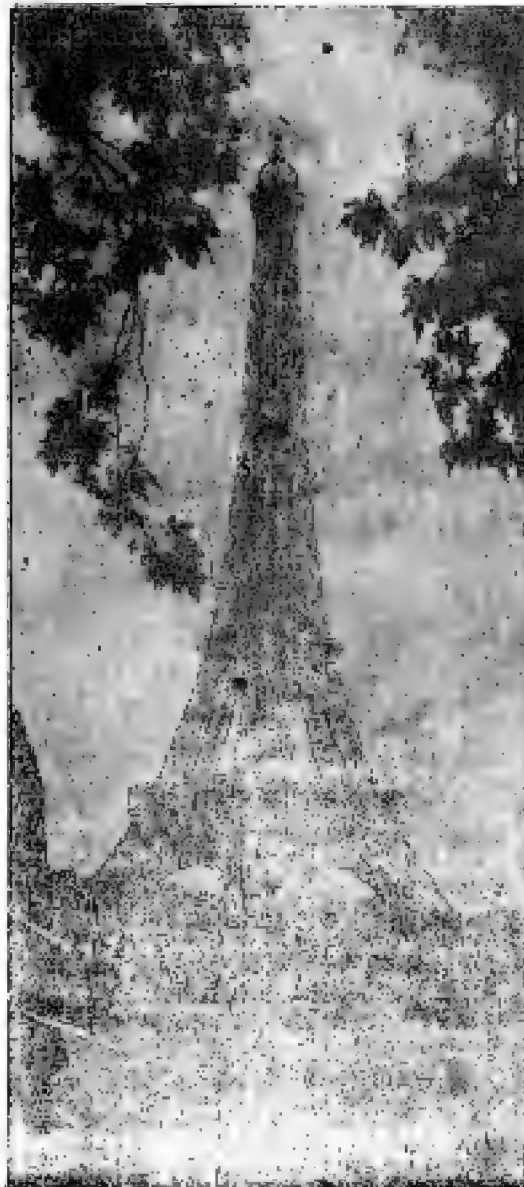
മനുഷികാതികൂട്ടം പലവഴിമാർഗ്ഗം, പലതരം ഹിതമേധാവി ഭരണക്കാരെയും ഉപയോഗിച്ചുമാരും മാരും സമീകരിക്കാനും, അർത്ഥപരിഭവവും ഇതിനെ വെച്ചാണ്.

உய்யுமாதிகளேபின்பு கபாலபாணமியுடன் கவனமாக உறுதலானா னோர்தாம் பட்டி. மரித்துப்படி சாஸனியுடன் ஐந்துநிலிமாண பட்டியுடன் அரங்கம் ௧௦, ௧10 அடிகளீழும் 400 அடிகளீழியுள்ள ஐந்திலை உடைய மரத்தை சித்திகடே கயாணுமேயவகடெகாநு நிபந்தி ரிகலாஸாந்.

പള്ളിപ്പൊയ്ക്കരക്കാട് 200 അടിയിലധികം ഉയരമുണ്ട്. ഈ ഗോപുരങ്ങളിലൊന്നിലാണ് 28,600 രൂപയ്ക്ക് തുടങ്ങിയ വിശ്വവിദ്യാലയമായ നെന്മുളാമിശ്വര മണി സ്ഥാപിപ്പിക്കുന്നത്.

[illegible]

പാരിസ്ഥിതികവും സാമ്പത്തികവും ജീവനും മരണവും

ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനു മുമ്പെ ഈ പള്ളിക്കു തികച്ചും 600 വർഷം പഴക്കമുണ്ട്. 1163 - ൦മാണ്ടു മുതൽ 1351-൦ മാണ്ടു വരെ, 180 വർഷങ്ങൾക്കുണ്ടാണ്ട് ഈ പള്ളിയുടെ നിർമ്മാണം പൂർത്തിയാക്കിയത്. 1845-ൽ ഇതിൽ വീണ്ടും മിലനിർമ്മാണങ്ങൾ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു കണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

പ്ലാമൽ ഗോപുരം

ഏഷ്യയിൽ റിജിമൻറ കെട്ടുതെ സ്തൂപിയാണെന്നിരിക്കിലും കലാസ്മരനായ പാരീസ്സിന്റെ അന്ത

രീക്ഷകളെ കുറഞ്ഞതാണ് അലങ്കാരലക്ഷ്യമുള്ളതെന്നാണ് ഐഫൽഗോപുരം, നഗരമണ്ഡലത്തിൽ ഏവിക്കെനിന്നു നോക്കിയാലും, കഴിവില്ലാതെ, ഒരു ഭൂതത്തിന്റെ അംശമി പണ്ടുതന്നെ ചത്തുനിൽക്കിയിരുന്നപോലെ, ആകാശം മുട്ടിനില്ക്കുന്ന ഈ വിശുദ്ധഗോപുരം മണ്ണിൽനിന്നു പെട്ടെന്നു ഉദാകം.

സെമിനൽകിരളുകെ വീനാദം മലർക്കുണ്ടായതാണ് ഐഫൽഗോപുരത്തിന്റെ കടയ്ക്കു ഭവനമാണ്.

15,000 കൂററൻ ഇരുമ്പും മറ്റും ഉപയോഗിച്ചുണ്ടാക്കിയ ഈ ഗോപുരത്തിന്റെകൊലകൾ 500 അടിമാണ്. 25,00,000 ഇരുമ്പും റിവാൾവകാണ് (ആണിക്കൾ) ഇതിന്റെ നിർമ്മാണത്തിൽ അടിച്ചിറക്കിയിരിക്കുന്നത്.

1900-മാണ്ടിൽ പാക്കീസ്റ്റിൽപ്പെട്ടു നടത്തിയ അഖിലലോകപ്രദർശനത്തിൽ ഏകദേശം 1000 ഐഫൽ നീയർ ഐഫൽ നിർമ്മിച്ച അതുതദേശപ്രദർശനമിട്ടു. ഇതിന്റെ അടിത്തറയുടെ വിസ്തീർണ്ണം 30,000 ചതുരശ്ര അടിയാണ്. മേൽപ്പോട്ടു ചെല്ലുന്തോറും വിസ്താരം ചുരുങ്ങിപ്പോകുന്നു. മുകളിലത്തെ നിരയിലെത്തുമ്പോഴേയ്ക്കും 300 പതുരളുണ്ടായി മാത്രമായിത്തീരുന്നു.

ഗോപുരത്തിന്നു മൂന്നു നിരകളുണ്ട്. മൂന്നാമതിലേക്കു ഇലക്ട്രിക് റിഫ്റ്റിൽ കയറിക്കൊള്ളാം. കാര്യം അധികമായി കയറുന്നതിന്നു പടയകളുണ്ട്. മുകളിലത്തെ നിരകളിൽ റസ്റ്ററൻറുകളും, കൈയ്ക്കുകവസ്തുക്കൾ വില്പനക്കുപറ്റുകയും മറ്റും ഏകദേശത്തിനെ ചിരിക്കുന്നു. ഏകദേശം മുകളിലത്തെ നിരയിൽനിന്നു ഗോപുരത്തിന്റെ മുകൾത്തലം കയറിക്കൊള്ളാൻ പേരേയും മറ്റും പാർപ്പിക്കുകയുണ്ട്. അവിടെനിന്നു ചുറ്റും മറ്റും നോക്കുമ്പോഴുള്ള കാഴ്ച വിസ്മയകരമാണ്. പാക്കീസ്റ്റിനകത്തും പുറത്തും മറ്റും വിസ്താരത്തിൽ പാർപ്പിക്കുകയുണ്ടെന്നും സ്മരിക്കുകയും

മാനിക്കുന്ന മൂലാർത്ഥിനിമുഖമുതലായ അധികൃത സ്ഥാനമുള്ളവർക്കിടയിൽ. നഗരത്തിലൂടെ വളഞ്ഞുതിരിഞ്ഞുപോകുന്ന കെൽവിൻസിയെ നാല്പതു നാഴിക ദൂരംവരെ നമുക്കു ദർശിക്കാൻ കഴിയും.

ഗോപുരത്തിന്റെ മുന്നുകാതത്ത് 'അംഗ-ഡി-റോയ്' എന്ന വലിയൊരു കെൽവനമാണ്. 150 ചെൽവോക്ക് നീളവും, 24 ചെൽവോക്ക് വീതിയുമുള്ള ഈ കെൽവനം നാലു പട്ടാളം തിരിയറങ്ങളാൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി മുന്നിടുന്ന സ്ഥലമാണ്. 180 ചെൽവോക്കുമ്പു സെവിയാനാ ചെൽവോപ്പട്ട മേയ കെൽവനമാണിത്. ഇതിന്റെ മിട്രോണയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ മരകടാമരപ്രസരം വേരോടെ നില്ക്കുന്ന നൂറ് ചെൽവോപ്പട്ടം, അതിമുഖമായ ഒരു കെൽവനമാണ്.

ഈ പഴയ പട്ടാളകെൽവനത്തിന്റെ അറ്റത്തു കാണുന്ന കെൽവം മിട്രോണിക്കോളെയാണ്. മിട്രോണിക്കോളെയിൽനിന്ന് അപ്പം അകലെയായി 'ഇൻറലിറ്റ്' കെൽവനമിരു കാണപ്പെടുന്നു.

നെപ്പോളിയന്റെ ശവകുടീരം

സെൻറ് ജൂഡി പള്ളിയുടെ പാർവതാഗത്തായി, 315 അടി ചെൽവത്തിലുള്ള ഇൻഡ്രാലിറ്റ് കെൽവത്തിന്റെ അടിയിലുള്ള നെപ്പോളിയൻ പത്രോസ്തിയുടെ ശവകുടീരം വലിയൊരു നെപ്പോളിയൻ പത്രോസ്തിയായി കാണുന്നു. സെൻറ് സെവീനാലിയിൽ ആദ്യം അധാരം ചെയ്തിരുന്ന നെപ്പോളിയന്റെ മൃതദേഹം ഹ്രസ്വദീപിതയ്ക്കു കൈമാറുന്നതായ അതിന് അതിശയോക്താവായ റീജിയോണിൾ ഹ്രസ്വകാർ നിർമ്മിച്ചു. കെൽവനായ നെപ്പോളിയൻ പത്രോസ്തിയുടെ കെൽവനം നിർമ്മിച്ചു. മിട്രോണിക്കോളെ എന്നെല്ലാം.

നെപ്പോളിയൻ പത്രോസ്തിയുടെ അധാരം അതിന്റെ

നും, സ്റ്റേഷന്റെ നിയന്ത്രണത്തിൽനിന്നു കയറിച്ചെല്ലുന്നതു് 'പ്ലാസ്'-ദി-ലാ-ബാസ്സി'ലിന്റെ അതികീഴേയ്ക്കുമാണ്. ഇങ്ങിവിപ്പുവം ചെയ്തിയതു് ഈ സ്ഥലത്തുവെച്ചായിരുന്നു. അന്നത്തെ കോട്ടയും അതിവലമായിരുന്ന ബാസ്സിൽ ഇവിടെയായിരുന്നു. 1789 ജൂലായി 14-ാം തീയതിയോളം ജനകീയവിപ്ലവക്കാർ ബാസ്സിൽപ്പറ്റം ആക്രമിച്ചു കൈവശപ്പെടുത്തിയതു്, ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ ആ കോട്ട നിന്നിരുന്ന സ്ഥാനത്തു് ഇന്നു വിശാലമായ മൈതാനമാണു കാണുന്നതു്—'പ്ലാസ്'-ദി-ലാ-ബാസ്സിൽ.'

1830-ലെ ജൂലായിവിപ്ലവത്തിന്റെ സ്മാരകമായി ബാസ്സിൽ അയന്നത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഒരു ഗോപുരവും നിർമ്മിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ടു്. സ്വാതന്ത്ര്യദൈവതയുടെ ഒരു പ്രകാശം രാട്ടുപ്രതിമ 'ജൂലായിഡ്യൂം' എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ ഗോപുരത്തിന്റെ ശിഖരത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നു.

30 ഫ്രാങ്ക് പ്രവേശനഫീസ്സ് കൊടുത്തു ഞാൻ ഗോപുരത്തിന്റെ അകത്തു കയറി. ഗോപുരത്തിന്റെ മുകളിലത്തെ റൂത്താകൃതിയിലുള്ള വ്രാത്തതിലേയ്ക്കു കയറിപ്പോകാൻ അകത്തു കൽപ്പടവുകളുണ്ടു്. 240 പടവുകൾ കയറി ഒരു മുകളിലെത്തി അവിടെനിന്നുകൊണ്ടു് ചരിത്രത്തിന്റെ പ്രമുഖ ഗന്ധം അനുവിറക്കുന്നു അന്തരീക്ഷത്തിലൂടെ ഞാൻ പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ചിത്രശാലയായി മററിയിരിക്കുന്ന പാരീസ്സ് നഗരത്തെ കരേണേതും വീക്ഷിച്ചു. 160 സംവത്സരങ്ങൾക്കുമുമ്പു് ആ പരിസരത്തിൽവെച്ചു സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും സമരപ്രതിഷേധത്തിലും സഹാനുഭൂതിയും നടത്തിയ മഹാസമരത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ എന്റെ മനസ്സിലേയ്ക്കു തിരിച്ചിങ്ങിരിക്കിവന്നു കൊണ്ടിരുന്നു.

മുൻപ്രതികരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി കെ.എസ്.എസ്.എസ്.യുടെ അഭിപ്രായം അറിയാൻ അദ്ദേഹം കെ.എസ്.എസ്.എസ്.യുടെ ഓഫീസിൽ

രം ചെയ്യുന്നു. ഹ്രസ്വസൈന്യങ്ങൾ 1792-ൽ മാർക്കസെ ചെയ്യുടെ നേതൃത്വത്തിൽ മാർച്ചുചെയ്തു പോകുന്ന രംഗം, റുഡ് എന്ന ശില്പി, 'കല്ലിൽ കൊത്തിവെച്ചിരിക്കുന്നത്' അതുവുമായ ഒരു കലാസംഭാവനയാണ്.

മദ്ധ്യകാലത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ, ഒന്നാംകേരളകലാ യുദ്ധത്തിൽ ദരിദ്ര അജ്ഞാതരായ യോദ്ധാക്കളുടെ സ്വാമകമായ 'ആത്മോത്തരോദ്ധ്വിക്കന്റെ പ്രതിമ'യും പ്രതിമയുടെ മുമ്പിൽ സഭാ ഏരിയയുകൊള്ളിരിക്കുന്ന ഒരു തീക്ഷണ്യവും കാണാം.

ലിപ്റ്റ്വാഴി, രണ്ടിരത്തിന്റെ ഭത്താക്കുറുപ്പിരപ്പിൽ ചെന്നെത്താം. അവിടെനിന്നുള്ള കാഴ്ച നെടുന്തിരത്തിൽ എടുപ്പിക്കിവെക്കും പോകുന്ന നടക്കാവുവീഥികളും മണിമാളികകളും വസ്ത്രമേങ്ങലും ദിവിച്ചുപോയുള്ള പാർക്കുകളും ഇടയവൻ കാഴ്ച—നമ്മെ ചുറ്റുംകൊള്ളിക്കുന്നു. കലാഭൂപരപ്പുണ്ടു നില്ക്കുന്ന പാരിസ്സാണ്.

പാരിസ്സ് നഗരത്തിലെ ഭാരതാ തെരുവീഥിയുടെയും സംവിധാനത്തിൽ ഈ കലയുടെ പരമ്പര അറുപ്തീക്കുറുപ്പിട്ടുണ്ട്. ജനങ്ങൾക്കും വാഗ്ദാനങ്ങൾക്കും സഞ്ചരിക്കാൻ നിർമ്മിക്കുന്ന വീഥികൾ അഴകിന്റേയും നടപ്പാതകളായിരിക്കണമെന്ന് അവർ നിർബന്ധമാണ്. സമകാലത്തോടൊപ്പം സൗജന്യവും വേണം. പുഷ്പസദൃശമായ മരങ്ങളെക്കൊണ്ടു കരാറിടിപ്പിച്ചു തെരുവുകൾ കെട്ടുറപ്പാക്കുന്ന മരത്തോളം നീണ്ടുകിടക്കുന്നു. മൂന്നു മൈൽ നീളമുള്ള 'ഡ്യൂവിവർ സ്ക്വയർ' ബസ്സ് നഗര അമ്പരപ്പിക്കുന്നു. ഷാം എലീസ്സി തെരുവുപുഷ്പങ്ങളും ചിത്രശലഭങ്ങളും നിറഞ്ഞ ഒരു സുരഭിശൈലാഗാമാണെന്നു തോന്നുകയുള്ളു. അവിടെ മുട്ടിപ്പായുന്ന മോട്ടോർകാർകൾപോലും വണ്ടികളാണെന്നു തോന്നൂ.

[illegible]

അവാർ ഇങ്ങനെ പെരുമാറുന്നത് എന്നറിയുമ്പോഴാണ് ന്യായ പരമിറ്റിസ് മനസ്സിലായിപ്പോന്നി അതുതന്നെ തോന്നുന്നത്. പാരമിറ്റിസ് എല്ലാ കാലത്തും എവിടെയെവിടെ ചിത്രകലാപ്രദർശനങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നുണ്ടെന്നിരിക്കെ, ആധുനികപ്രയത്നചിത്രങ്ങളുടെ രണ്ടാമത്തെ പ്രകടനങ്ങൾ മൊൻ സാർഗ്ഗിക്കയുണ്ടായി. സമന്വൃത്തിയുള്ള വൈകാരികതയിനാണ് അവാർ ചിത്രകലയിലും പ്രാധാന്യം കല്പിക്കുന്നത് എന്നു തോന്നുന്നു.

പ്രിയ കലാനാഥനുള്ള വെച്ചുപുറത്തി പ്രണാമം സമിക്കാനല്ലാതെ പുതിയ പാരീസ്സിനു കരുതാവുന്ന ഒരു മോശനായി നൽകാനില്ല. അന്നിമഗ്നങ്ങളുടെ കഴിവികൾ കിട്ടുന്ന നിശ്ചിതങ്ങളും മറ്റും അവിതര്യങ്ങളുള്ള മനുഷ്യജാതിയെ വിട്ടുകൊണ്ട്, യുദ്ധാനന്തര ഹോർബിന്റെ കയ്യിൽനിന്ന പാരീസ്സിൽ ഒരു പ്രതിഫലിക്കുന്നില്ല. പാരീസ്സ് വിഭജിക്കാവുന്ന യനിയമങ്ങൾകളുടെയും ദേശഭൂമിനോട്ടകളെക്കുറിച്ച് വരുന്ന അമേരിക്കൻ പട്ടാളക്കാരന്റെയും അതിപ്രിയമായാണ്. മറ്റുള്ളവയുടെ പെൺകൊട്ടികളും അവയിൽനിന്നു മുതലെടുക്കുന്നു. ആണങ്ങളുടെ കാര്യം പാലക്കാലിലാണ്. മറ്റാഴിവില്ലായ്മയും ഭാവിദൂരവും പെൺകിടമറികയാണ്. അമേരിക്കയുടെ മറ്റേയൊരുപോലെയും അവർ താല്പര്യമുള്ള പൊതുനിരപ്പുനങ്ങളെക്കുറിച്ചും അതേയൊരു താല്പര്യമുള്ള ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന മാതൃമാണ്. ഭാഷാത്തിന്റെ സാമ്പത്തികമായ തകർച്ച തീർക്കാനോ പുരോഗതിയുടെ ബീജാവാഹകമായെന്നോ ആ ഭാരം ഉപകരിക്കുന്നില്ല. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകൾക്കുപോലും പ്രധാനവേദങ്ങൾക്കും അവിടെ പ്രാബല്യം കൂടിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിൽ ഒരു അത്ഭുതമില്ല.

ശാലകൾക്കെങ്കിലുമുള്ള ബുദ്ധോ സ്തപയതിഭാഗം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്.

അങ്ങനെ ചുറ്റിനടന്നു ഞാൻ മാർബിനിസ്തപയതിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അവിടെ ഒരു പഴയ തോപ്പിനെ പറ്റി മെറോണിയ്യുന്ന റിമോമയായ ഒരു പർവ്വതമിടിയിൽ, ചാരുവെളികളിപ്പിരുന്നു. കരോപ്പൻ ചിപ്പി പട്ടികളുടെ സസ്യകളും പരിശോധിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്താണവിടെ നടക്കുന്നതെന്ന് നോക്കാൻ ഞാൻ അങ്ങോട്ട് കയറി ചെല്ലുന്നു. അപ്പോഴാണ് എനിയ്ക്ക് മനസ്സിലായത് അത് പാരിസ്ഥിതിക സുപ്രാധിപത്യമായ സ്റ്റാമ്പ് എക്സ്‌പോഷൻ ലഭിക്കുന്നത്. അവർ പരിശോധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതു സ്റ്റാമ്പ് ആയവയെല്ലാമായിരുന്നു.

മുദ്രശേഖരണം ഒരു വിനോദമായി സ്വീകരിച്ചവരും, പഴയ തപ്പാൽമുദ്രകളുടെ ധ്യാനം തടയുന്നവരും, എല്ലാ ഓരോരും ഈ സ്ഥലത്തു സന്ദർശിക്കും. പഴയതും വിചിത്രമായതും തപ്പാൽമുദ്രകളുടെ കൃത്യനിശ്ചയങ്ങളും, വിനിമയങ്ങളും ഇവിടെ സമൃദ്ധിയായി നടക്കുന്നു.

പതിനായിരം ഫീറ്റ്:

ആഫ്രിക്കയിൽനിന്നു ഞാൻ ശേഖരിച്ചതും കൈമാറ്റം ചെയ്യുന്നതുമായ കറുത്തപ്പാൽമുദ്രകളും ഗാസിയുടെ ചിത്രമുള്ള കറുത്തപ്പാൽമുദ്രകളും ഒരു കവറിലാക്കി ഞാൻ എന്റെ കയ്യിലെ ബാഗിൽ സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ത്യക്കാരനായ എന്റെ കയ്യിൽ റിപ്പോർട്ട് മുദ്രകളുണ്ടെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ ആളുകൾ എന്തെങ്കിലും പഴയ ആഫ്രിക്കൻ മുദ്രകളും ഗാസിയുടേതുമായ മുദ്രകളും കണ്ടപ്പോൾ അവർ കൈകൾ വർത്തിച്ചു. വൃദ്ധ

നായ ഒരു ഗുരുക്കാരൻ എന്റെ ചുമലിൽ തട്ടിക്കൊണ്ടു കറുപ്പുപ്പട്ടിയെടുത്ത മരച്ചുവട്ടിയിലേയ്ക്കു വരാനു ആനുമ്പും കാണിച്ചു. ആ മരച്ചുവട്ടിയിലിരുന്ന്കൊണ്ട് അയാൾ എന്റെ മുകളേയ്ക്കു മുഴുവനും പെരിയോഡിച്ചു. കുറച്ചുനേരം ആലോചിച്ചു എന്തോട ചോദിച്ചു: “പതിനായിരം ഗുരുക്കന്മാരും—വിദ്യാർത്ഥികളും!”

ഞാൻ തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത ഒരു സംഭവമായിരുന്നു അത്. ഏകദേശം മുപ്പതോളം വർഷമായി അമേരിക്കയിൽ ജീവിക്കുന്ന എന്റെ മകൻ ജോൺ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയായ റോസിയോടൊത്ത്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു വലിയ മാറ്റം വരുത്തിയിരുന്നു. അദ്ദേഹം അമേരിക്കയിൽ ജീവിക്കുന്നതിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുകൾക്കായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു വലിയ മാറ്റം വരുത്തിയിരുന്നു. അദ്ദേഹം അമേരിക്കയിൽ ജീവിക്കുന്നതിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുകൾക്കായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു വലിയ മാറ്റം വരുത്തിയിരുന്നു. അദ്ദേഹം അമേരിക്കയിൽ ജീവിക്കുന്നതിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുകൾക്കായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു വലിയ മാറ്റം വരുത്തിയിരുന്നു.

ഈ നോട്ടീകൾ നല്ല നോട്ടീകൾക്കെന്നോ എന്തെങ്കിലും കാരണത്താലായിരുന്നെങ്കിൽ, പരിശോധിച്ചതിൽ അവ കള്ളനോട്ടീകളല്ലെന്ന് എനിക്ക് ബോദ്ധ്യമായി.

[illegible]

വൈകുന്നേരം അൻ മോട്ടുലിയിലെ പണപ്പെട്ടാടം മോട്ടുലിലെ മാനേജർ ഏകനാട്ടു ചോദിച്ചു: “നിങ്ങൾ

പാരിസ്-കണ്ടെ കൈററ" എന്ന ഏല്പാട്ട് കാണാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുണ്ടോ?"

എന്നാൽ ആ ഏല്പാട്ട് എന്ന പാഠം കേൾവിയിൽ പോലും അയാളുടെ വിചിന്തയിലില്ല. അതികാലത്തെ പാരിസ് കാഴ്ചകളിൽ പലതും കാണിച്ചുവന്നു. നിശ്ചിതമായ കലാകാരന്മാർ മുഖമുദ്രയും നന്മയുമുള്ള നഗ്നതയുമുള്ള കാണാം. ഉത്തമമായതികൂടാതെ വൃത്തം ചെയ്യും. പ്രത്യേകമായിത്തന്നെ തുടങ്ങി പാരിസ്സിലെ ഏറ്റവും വലിയ കലാകാരന്മാരുടെ പാരിസിയിലെ വിനോദങ്ങൾ വരെ നിശ്ചിതമായ കാണാം. കലാകാരന്മാരിൽ കിടക്കും. എല്ലാ കലാകാരന്മാരും കലാനി പാരിസ്സിലെങ്കിലും. നിശ്ചിത 2,500 ഏക്കർ കലാകാരന്മാർ തമ്മിൽ.

അപ്പോൾ തന്നെ അത് 2,500 ഏക്കർ കലാകാരന്മാർ തമ്മിൽ കിടക്കുന്നതായി.

പാരിസ്സിലെ ഒരു രാത്രി

'പാരിസ്' എന്ന പേരിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ ഒരു നല്ല ബസ്സ് കണ്ടെത്താൻ തീരുമാനിച്ചതായി തന്നെയായിരുന്നു. 32 പേർക്കിരിക്കാവുന്ന കണ്ടെത്താൻ തീരുമാനിച്ചു. അദ്ദേഹം സെക്രട്ടറിയായ ഒരു കൂറൻ വാഹനമായിരുന്നു അത്. 'പാരിസ്സിലെ രാത്രി' കാണാൻ അത് ആ ബസ്സിൽ 20 യാത്രക്കാരുടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാവരും വിഭജിക്കുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം, ഇന്ത്യയിൽ, സ്കാൻഡിനേവിയയിൽ, തന്നെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ, ഇന്ത്യയിൽ ഉണ്ടായ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം രാത്രി കലാകാരന്മാർ തമ്മിൽ ഇരിക്കും.

പാരിസ്സിലെ പലരും വിവിധവിധമുള്ള കലാകാരന്മാർ

രിന്റെ ബസ്സ് കാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കടന്നുപോകുന്ന വീ
 മിടിച്ചേയും, അറയുടെ പ്രാധാന്യത്തേയും, ചരിത്രബന്ധ
 ത്വത്തെയും, അവിടത്തെ കാഴ്ചകളെയും മറ്റും വിവരിച്ചു
 കേൾപ്പിക്കുന്നതിന്നു ചർമ്മപോലെയെങ്കിലുള്ള ഒരു ഉദ്യമേ
 കാരി ബസ്സിപ്പണ്ടായിരുന്നു. ഒരു മെഗാഫോണിന്റെ
 അറകൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഇങ്ങനെ അപായം: “ഇതാ നമ്മൾ
 കടന്നുപോകുന്നത് കോൺകോർട്ട് അറണമാണ്. ഇ
 ത്തിന്റെ മുഖവരയെ ചേർ വിപ്ലവാവർത്തനം എന്നായി
 രുന്നു. ലോകത്തിലേയ്ക്കുവെച്ച് ഏറ്റവും വിപ്ലവാത്മക
 ഭാഗിയായുള്ള ഈ അറയും, ഫ്രെഞ്ച് റിപ്പബ്ലിന്റെ മാറിയിലെ ആ
 മുഖ്യമാന്യന്മാരുടെ അറയാണ്..... വെർണ്ണാജപലമായ വൈ
 ദ്യതപ്രഭയിൽ വിരാജിക്കുന്ന ചുറ്റുപാടുമുള്ള ജലധാരാ
 യന്ത്രചരമ്പുകളും ഹിറ്റ്ലർഷി എന്ന കലാകാരന്റെ
 കീർതിസ്തംഭങ്ങളാണ്. അയണത്തിനു ചുറ്റുപാടുമുള്ള
 ഏക കൽപ്രതിമകൾ, ഹാൻസിയിലെ ഏക നഗരങ്ങളെ
 പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നു. ഇക്കഴിഞ്ഞ ലോകമഹായു
 യത്തിൽ, അതിഭയങ്കരമായ ഉത്തരവുണ്ടാകാത്ത രംഗ
 മാണിച്ച്. 1944 ആഗസ്റ്റിൽ അക്രമികളായ ജർമൻ
 കാൽ ഇത് കയ്യൊഴിക്കേണ്ടതായിവന്നു..... ഒരു ഭാഗ
 ത്തു ‘കീർത്തി’യുടെയും മറുഭാഗത്തു ‘കുബേർ’ന്റെയും പ്രതി
 മകളുടെയും കടിക്കൊള്ളുന്ന വിശാലമായ അറണകവാടം
 കടന്നു നമ്മളിതാ ‘സെൻട്രൽ അവി’യിലേയ്ക്കു പ്രവേശി
 ക്കാൻ പോകുന്നു. ഇടതുഭാഗത്തു കാണുന്നതു സെമിൻ
 ന്തിയുടെ കോൺകോർട്ട് ചാലമാണ്.....”

വിദ്യുച്ഛിഖരത്തിൽ വിരാജിക്കുന്ന കോൺകോർട്ട്
 അറയും ഒരു ഗന്ധർവ്വലോകമായി മാറിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു.
 ഓരൻ ചകൽ ചലതവണ ചുറ്റിനടന്ന ചരപരക്കണം
 തടന്നുമാണ് അതെന്ന് എനിക്കു വിശ്വാസിക്കാൻ കഴി

ബന്ധിപ്പിച്ച് കൃത്രിമരൂപത്തിന് മറുപുറത്താണ് രാത്രികളെ കഴിയ്ക്കുക.

ហេតុអ្វី? ឥឡូវនេះ

[illegible]

നഗരവീഥികളെല്ലാം പറ്റിയിരിക്കുന്നു എന്നും ആദ്യമായി ഒരു കമ്പാനെയിൽ പ്രവേശിച്ചു. തലിക്കത്തു കമ്പാനെക്കയറിയിരുന്ന അത്. അക്കൂടെ സംഭവത്തിനു ശ്വസ്തകം ഒരു ഭൂലയും ഇരിപ്പിടംകൂടെ അതിനെ കർമ്മി സജ്ജമാക്കിയിരുന്നില്ലെന്നായിരുന്നു.

[illegible]

ദ്വക്കാരൻ ഒരു തന്മണിയെ ഒരു വലിയ ഗ്ലാസ് ഭരണിയിൽ ഇടുകൂട്ടി, ഒരു ചുക്കന്നു തുണിക്കൊണ്ടു ഭരണി ചുടി. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു തുണി വരിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ ഭരണിക്കകത്തെ പൊട്ടൻ ചായ്വായിൽ അധിപത്യപോയപ്പോലെ അപ്രത്യക്ഷമായിരുന്നു. അപരിവൃക്കാരൻ അവൾ മരിച്ചു പോയെന്നു പറഞ്ഞു ഭരണിയെ ഒരു കറുത്ത ശവതുണിക്കൊണ്ടു ചുടി. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും തുണിയെടുത്തു ചോറിയപ്പോൾ ഭരണിക്കകത്തു് എഴുന്നേൽ പൊട്ടണം അറക്കുക ഒരു കാര്യം കണ്ടു. ഭരണിയിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

അപരിവൃക്കാരൻ ചെണ്ണിനോടു ചോദിച്ചു: “നീ എവിടെപ്പോയിരുന്നു?”

അവൾ മറുപടി പറഞ്ഞു: “സ്വർഗ്ഗത്തിൽ.”

“നീന്റെ കാര്യം എവിടെയായിരുന്നു?”

“എന്റെ ഉടുപ്പിനുള്ളിൽ.”

പിന്നെ അങ്ങൾ തൊഴുതപ്പിരിയെക്കൊണ്ടു പഴയ ഗ്ലാസുകൊണ്ടു് ഭരണിക്കകത്തുള്ള നിലവറയിലെ ഭരണിയിൽ അധിപതിക്കാരൻ പോയി. അങ്ങൾ ഇടുക്കിയ കല്ലുവെട്ടിപ്പുറം വിരോധമായ ഒരു ഗുഹയിലേയ്ക്കിറങ്ങി. ചെമ്പാതിവെട്ടിയ നാററും തണുപ്പും ഉറഞ്ഞുപുടിയ ഒരു കല്ലാ. എത്രയും പേരുടെ ജീവനങ്ങൾ ആ മണ്ണിനോടും മതിയിനോടും അലിഞ്ഞുചേർന്നിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. “അതിവിന്റെ കറുത്തു് ഒരു പഴയ ഗിരിശ്വാതിൻ (കുറവുവെട്ടിയ കഴുത്തു കൊള്ളിക്കാരനുള്ള തുളയും കഴുത്തുവെട്ടിയ കത്തി നിറത്തിലുള്ള ഏറ്റവും അടങ്ങിയ ഗുഹ) ഇത്രയും പഴയപ്പോൾ നിലകൊള്ളുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അങ്ങൾ അങ്ങനെയൊരു പഴയ മെർട്ടിക്കുന്ന ഒരു ബിടബയത്തും.

മൂന്നാമത്തെ സന്ദർശനവും ഒരു കമ്പാരെക്കുന്നയാ

തന്റെ പക്ഷത്തുള്ള ഷാഹായെക്കുറിച്ച് കിട്ടിയ പണമെല്ലാം കണക്കിട്ട് വാങ്ങുകയും ചെയ്തു.

നാലാമത്തെ കബാറെ മോമാനൂരിലായിരുന്നു. കോമിമകളും സ്റ്റീറിപ്പിഡ് ഇത്തങ്ങളും പലമാതിരി വെണ്ണുതുണുങ്ങലും, ഒരു ചെറിയ നാടകവും കഴിഞ്ഞു, ഒരു ഹൃസ്വ കോമിക് നടൻ "മഴയത്തു് ഒരു നടന്തം" എന്നൊരു പഴിയിട്ട ഇത്തം കാണിച്ചു. ചെങ്കിയിൽ താളാത്മകമായി വഴുതിവീഴുന്നതും, എണ്ണീടുന്നതും, തിരങ്ങുന്നതും, കുറുക്കുന്നതും മനോഹരമായിരുന്നു അഭിനയങ്ങൾ. അതിന്റെ ശ്രേഷ്ഠ 'പ്ലം-പ്ലം-ല-ല-ല-ലാ' (ലവലാ എന്നു മഴ പെയ്യുന്നു എന്നർത്ഥം) എന്നൊരു ഹൃസ്വപാട്ടും അയാൾ പാടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

അടുത്ത പാർട്ടി സ്റ്റീറിപ്പിഡിന്റെ പല നേതാക്കൾക്കു കൂടും കൂട്ടു്, കണക്കിന് ധനമുള്ള ഞങ്ങൾ പാർട്ടിയിലെ ഏറ്റവും വലിയ കബാറെയുടെ "കബാറിനി"ൽ പ്രവേശിച്ചു.

ബാൽക്കണികളും ഗ്യാലറികളുമുള്ള വിശാലമായ ഹാൾ നിറയെ ജനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. പാർട്ടിയിലെ പ്രഭുക്കളും പ്രമാണീഭാഷം പതിവായി വന്നുചേരുന്ന കബാറെയെക്കുറിച്ചു്. ഊവിടെ ഏകദേശമായി ഇത്തക്കൊരിക്കലുണ്ടായിരുന്നു. മക്കളെക്കൊണ്ട് അർത്ഥം—തിരങ്ങുന്നതും, തിരിയുന്നതും, ചൊല്ലുന്നതും, താഴ്ന്നതുമായ വിദ്യകളായി നിമഗ്നിക്കപ്പെടുന്ന സ്റ്റേജുകൾ—അപ്പര സ്ത്രീകളുടെ ശ്രദ്ധയും നൽകുന്ന ഡാക്കോൽ ഇത്തങ്ങളുപോലും ഈ ആഹ്ലാദമായിരിക്കുന്നില്ല.

മോമനാമകളുടെ പുതിയ കോണിടുന്ന പുക്കുപട ചെങ്കിപ്പൂക്കും, ഒരു കൂട്ടം മെല്ലെപ്പൂക്കൾ അഴീനു വരികയാണു്.

[illegible]

ആത്മവധമില്ലാത്ത—അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെയൊന്നില്ലാത്ത—24 സമരങ്ങൾ കൂടുതലായ അങ്ങനത്തു പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി നിരന്വേദങ്ങളും കവലി നുണയും കൂടാതെ, ആ കൂട്ടനൃത്തത്തിന്റെ കലാവിരുത്തിൽ അവരുടെ ഗൗരവനഷ്ടം വിസ്മയിപ്പിക്കാൻ.

എല്ലാം കഴിഞ്ഞു, പാവകുറ്റ് മുന്നമണിക്കു നിൽക്കൂ
 വാഹനം എന്തെ എന്റെ അമാമുഖിൽ കൊണ്ടുവരികയ്യ.

ഇറംചെട്ടിൻ ചരിത്രം

രാജാക്കന്മാരുടെയും പ്രഭുക്കന്മാരുടെയും—പാരിസ്ഥിതികവും—മദ്യമാണ്, ഷാഹ്‌പെയിൻ. പാരിസ്ഥിതിക ഷാഹ്‌പെയിൻ കുപ്പിയുടെ കോർക്കിന്റെ 'ലോപ്പ്' എന്ന മരവും കേൾപ്പിക്കാത്ത വിജ്ഞാ വിജ്ഞാ. പാരിസ്ഥിതിക മരങ്ങളും, പാശ്ചാത്യരാജാക്കന്മാരിലെ പ്രധാന നഗരങ്ങളിലെല്ലാംതന്നെ പ്രഥമഗണനീയമായ മദ്യം ഷാഹ്‌പെയിനാണ്.

മുസാബ് ലോകവിശുദ്ധമായ ഈ രാജകീയമദ്യം

ഘ്രാൻസിൽ മാത്രമേ നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നുള്ളൂ എന്ന വസ്തുത അധികാരപക്ഷം അറിയുന്നില്ല. ഘ്രാൻസിൽത്തന്നെ വടക്കുകിഴക്കുഭാഗത്തു് റീംസ് ജലനിരകളുടെ താഴ്വാരത്തിലുള്ള ഷാംപെയിൻഗ്രാമത്തിന്നു മാത്രമേ ഇന്നും ഈ വിശിഷ്ടമദ്യം പാരറിയെടുക്കാനുള്ള നിയമസൗകര്യമുള്ളൂ.

പാരീസ്സിൽനിന്നു നൂറു മൈൽ കിഴക്കു് ഇരു ഷാംപെയിൻഗ്രാമം. ഘ്രാൻസിലെ പല ചക്രവർത്തിമാരും കിരീടധാരണകൾക്കും നടത്തിയതു ഷാംപെയിൻഗ്രാമത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ റീംസിൽവെച്ചായിരുന്നു. ജോൺ ഓഫ് ആഷ് ചാറൽസ് ഏഴാമനെ കിരീടധാരണം ചെയ്തിട്ടുള്ളതും റീംസിൽപ്പെടുത്തണമെന്നായിരുന്നു. മെൻറി ഏട്ടാമൻ ഇവിടെ സ്വന്തമായി ധാരാളം മുന്തിരിത്തോട്ടങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നുവത്രെ.

ഇവിടെ ജാൺനദിയുടെ ഇരുവശത്തുമുള്ള ജലധാരാങ്ങളിൽ ഷാംപെയിൻ മുന്തിരിവളളിക്കൾ സമൃദ്ധമായി വളരുന്നു. വടക്കുവശത്തെ ജലധാരാവിവൃകളിൽ കുറഞ്ഞുകൊഴുത്ത പ്രാക്കയും മേൽക്കിണറുഗതെ ബ്രീജില്ലയിൽ മുന്തിയതാതി വെളുത്ത മുന്തിരിങ്ങയുമാണുണ്ടാകുന്നത്. കുറഞ്ഞതും വെളുത്തതുമായ മുന്തിരിസത്തരം ഒരു വർഷം നിലയറയിൽ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചതിന്നുശേഷം അവ ഒരു പ്രത്യേകതരത്തിലും രീതിയിലും കലർത്തി പാരറിയെടുക്കുമ്പോഴാണു കമിട്ടുകൾ പൂർണ്ണമായും ഇളംപൊന്നിന്റെ നിറം വിവസുന്നതുമായ സാക്ഷാൽ ഷാംപെയിൻ പിറവിയെടുക്കുന്നത്.

ആനന്ദത്തിന്റെ തകരതീർത്ഥം

കണ്ണിനും കരളിനും മൃക്കിനും നാമിനും പ്രത്യേക സുഖമരുമുന്ന ഷാംപെയിൽമദ്യത്തെ ഇന്നു് ഇത്തരക്കോ

മരം ആരായിക്കുന്നു. 'ആനന്ദത്തിന്റെ തലത്തിന്' ഒരു നാം, 'പ്രേമത്തിന്റെ ആഹാരം' ഭക്ഷണം ഉറപ്പു കൈമാറ്റം പാടിപ്പുകഴ്ത്തിയ ചന്ദ്രകുളപ്പു വെള്ളംകൊണ്ട് അന്നം തിന്ന് മദ്യം ആദ്യം കുണ്ടുപിടിച്ചതു പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അദ്ധ്യായത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന യോഗം മിന്നൻ എന്ന അന്ധനായ ഒരു കൈനിയീട്ട് പശ്ചാത്യനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ ആത്മജ്ഞം മുമ്പാകെ തന്റെ പരീക്ഷണങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ചെറുപലിശ്ശ. യോഗപതിന്റെ അമ്മമാരുവായ ഒരു മിന്നൻ സന്യാസിയുടെ പ്രതിമ ആ ഗ്രാമത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആണ്ടുതോറും അവരവിടെ സ്മരകാർത്ഥമായി നൽകാറുണ്ട്."

യവനരുടെയും റോമക്കാരരുടെയും സ്വത്വം നശിച്ചു ത്തിൽ അവരുടെ രാജകീയവിരുദ്ധതകളിൽ വിമുക്തിയിലു ന്ന ആരോരുത്തരും പാനീയങ്ങളും തിരക്കുതാണ് അല്ല സപ്തം മാനസങ്ങളോടുകൂടി ഇര ഇരുപതാമന്ത്രവാദിയിലെ ബാൻകപറ മേൽപ്പറഞ്ഞ കാരണങ്ങളെത്തന്നെ പുതിയ മി ണ്ടുങ്ങളോ പാനീയങ്ങളോ ഗാർമ്മിക കണ്ടുപിടിമാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും പറഞ്ഞുവരാറുണ്ടല്ലോ. അപ്പുറം വീ ളെയും മത്സ്യവും മാംസവും ഭക്ഷണം ദ്രവ്യരവചനങ്ങളും പഴിവസ്തുക്കളും അക്കാലത്തു ഉണ്ടായിരുന്നു. ഗുണമുള്ള കൽ ഇതു സമ്മതിച്ചുകൊടുക്കുന്നില്ല. ആനന്ദത്തിന്റെ പുതിയ പൊൽത്തളിർപോലുള്ള ഷാംപെയിൻ അങ്ങര കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അവൻ അവകാശപ്പെടുന്നു. അ പ്പോൾ പാനീസ്സിലെ അമേതിക്കൊരമനാരു നാവിൽകിരം പിടുകൊടുക്കുകയില്ല. സ്വീതരവും കൊക്കൊക്കോലയും ത ണ്ടുകളുടെ സംഭാവനയാണെന്ന് അവൻ വീണ്ടുപറയുന്നു.

പാർലിസ്സിലെ മലയാളികൾ

പാർലിസ്സിലെ ഇന്ത്യൻ എംബസ്സിയുടെ ഒന്നാമത്തെ സെക്രട്ടറി, എന്റെ ഒരു പഴയ സ്നേഹിതനും മാഹി സപ്തമിയിലുമായ മി. കെ. വി. പത്മനാഭനായിരുന്നു. പാർലിസ്സിലെ റെക്കർഡിംഗ് ഹാളിൽ കോണിലെ ന്യൂ എഫി എന്ന സ്ഥലത്തു, ജനറൽ കോണിനു ചുറ്റും ഒരു വീട്ടിലായിരുന്നു കുടുംബസമുദായം അദ്ദേഹത്തിന്റെ താമസം.

മി. പത്മനാഭൻ എന്ന ഒരു വിദഗ്ദ്ധ അന്താരാഷ്ട്ര നിയമജ്ഞനായിരുന്നു. കാഴ്ചകൾ കണ്ടുകൊണ്ട് ന്യൂ എഫിയിലെ നാടുകൾ തീരുമാനിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഉച്ചിയിരിക്കുന്നപ്പോൾ ഹോട്ടലിൽനിന്നും തുറക്കും. ഫുഡ് മേജർ അറബിക് റിപ്പബ്ലിക് നൽകുന്ന എന്തെങ്കിലും അതിരുകളിൽനിന്നും ആർക്കും അറബിക് റിപ്പബ്ലിക് ന്യൂ എഫിയിൽ ചെന്നുചേരും.

ഈ സ്ഥലത്തിന് ആകെപ്പാടെ ഒരു നാട്ടുപുറത്തിന്റെ മുമ്പാകെയായിരുന്നു. ന്യൂ എഫി പാലം കണ്ടു ഞാൻ മുമ്പാകെയായിരുന്നു. ഇവിടെയെല്ലാം പുതിയ ക്രമീകരണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. നാടുകൾക്കായി മാറിവരികയാണ്. ഒരു ചെറിയ തനി നാടുകൾക്കായി കട്ടിയിടുന്നതിന്റെ കാഴ്ചകൾ അങ്ങിനെതന്നെ അങ്ങിനെയും ചെയ്യുന്നു.

ഒരു പെരുമ്പട എന്റെ സഞ്ചാരത്തിന് മുമ്പും വരുത്തി. നാടുകൾ തീരുമാനിക്കുന്നതിനുമുമ്പായിട്ടുള്ളപ്പോൾ തന്നെ, ഗവർണ്ണറുടെ കമിഷൻ പേമാരി. ഞാൻ ഒരു നാടുകൾക്കായി കയറി ഒരു കപ്പൽ മുട്ടുകാപ്പിയും മാർഗ്ഗം ചെയ്തു മുന്നോട്ടുപോയി.

മഴയൊന്നു ശമിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ തോട്ടിനുകയറി വേരുതണു, മടങ്ങി, സൂര്യൻ ആസ്സൂതിയുടെ മുമ്പി ബലരാജാവിന്റെ ഒരു മരുപുവട്ടിൽനിന്നുകൊണ്ട് അകലെയ്ക്കു് എന്നു നോക്കി, ആ ഇരുണ്ട അന്ധരീക്ഷയെപ്പോലെ അകലെ ഏപ്രിൽമാസം പ്രതിഭാസം കാഴ്ച കാഴ്ചയായിത്തന്നി. അങ്ങനെയും നീർവാഴ്ചയിൽപ്പോലെയായിത്തന്നെ തോട്ടിയെ ജലത്തിന് അധാരമാക്കിയ ഒരു ഉറുതെപ്പോലും കാണപ്പെട്ടു. ശാപഗുഹയായ ഒരു സ്വയംഭാവം.

വേവിച്ച തവളയും പൊരിച്ച മച്ചും

മോടിയിൽ വസ്ത്രധാരണം ചെയ്തു ഒരു ഇടുങ്ങിയ കൽ, കയ്യിൽ ഒരു തൂണിപ്പോലെയും തൂക്കിക്കൊണ്ടു തോട്ടിനുകയെപ്പോലെ തിരഞ്ഞുനടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്ന, ഏതാണു് ആ മനുഷ്യൻ തിരഞ്ഞുനടക്കുന്നതെന്നറിയാൻ ഞാൻ ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചു. അയാൾ തോട്ടിനുകയെപ്പോലെ മരുപുവട്ടിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ചുകിടക്കുന്ന മച്ചയെ (അച്ചു്) നമുക്കിടയ്ക്കുള്ള സഞ്ചിയിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്ന കാഴ്ചയെന്നു ഞാൻ കണ്ടു്. അരുളയുടെ അന്നത്തെ അങ്ങാടിപ്പിത്താണത്തിൽ വേണ്ട മച്ചയെ കിടക്കുന്ന കാഴ്ച താഴ്ന്നിൽ ഒരിടത്തുപോലും ഞാൻ ഒരു തൂങ്ങിപ്പോയി.

പാരിസ്ഥിതിക മോട്ടോർകളിൽ ഒന്നാണു് കഴിഞ്ഞു ചെല്ലുന്നതും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ അന്നുപോലും പാറം. ഇടുങ്ങിയതായിട്ടുള്ള പാരിസ്ഥിതികളിൽ ആ 'മെന' (പ്രജാസ്ഥിതികളെപ്പറ്റി) കാർഷികനോക്കിയാൽ നിങ്ങളെക്കൊന്നും പേർത്തിട്ടില്ലാത്ത സാധിക്കാതിട്ടു് വേവിച്ച തവളയെന്നും, ക്രമപ്പെട്ടിട്ടും, പൊരിച്ച മച്ചും, കരിച്ച പച്ചയ്ക്കുള്ളതും, കമ്പളക്കാരനാകുന്നതും ഇ

ദുഷ്ടതകളായിരിക്കും. ആഹ്ലാദത്തിൽവെച്ചു മനുഷ്യമാം സത്തിന്റെറത്തൊഴികെ മറെറല്ലാ മാംസങ്ങളുടെയും രുചി നോക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടെന്നിലും ഒച്ചിനെ ഭക്ഷിക്കുന്ന കാര്യമോഗ്നമുപാദം എനിക്കൊക്കാനും വന്നുപോയി.

മി. പപ്പവിന്റെ വീട്ടിലെ സാമ്പാദം ചോദം കൊള്ളുകൊണ്ടു ഞാൻ വേഗം ജനറൽ കോണി ബുൽവറിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. മി. പപ്പവിന്റെ വീടു കണ്ടുപിടിച്ചു.

തോട്ടിൻകരയിൽ, ഒരു പഴയ തോപ്പിന്റെ നടുവിൽ മനോഹരമായ ഒരു കൊച്ചുമാളിക—അവിടെയാണു് ആ മലയാളികളുംബം താമസിക്കുന്നതു്. മി. പപ്പവും പത്നിയും എന്നെ സന്തോഷത്തോടെ സ്വീകരിച്ചു. മി. പപ്പവിന്റെ സ്നേഹാശ്രമം മി. മേനോനും അപ്പോൾ അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു.

മി. പപ്പവിന്റെ ഗൃഹത്തിന്റെ അന്തർഭാഗം തനിമലയാളിമട്ടിൽ അലങ്കരിച്ചുവെച്ചതു് എന്നെ പ്രത്യേകം ആകർഷിക്കയും ആനന്ദിപ്പിക്കുമുണ്ടായി. നിലവിളക്കും പല്ലപായയും തോർത്തുണ്ടും എല്ലാം ആ പാരിസ്ഗൃഹത്തിനകത്തു കടന്നുകൂടിയിട്ടുണ്ടു്. നരിത്തോലും മാൻതലയും ഇന്ത്യൻകൊത്തുവേലകൾ നിറഞ്ഞ മരസ്സാമാനങ്ങളുംകൊണ്ടലങ്കരിച്ച അതിഥിമുറി ഒരു ചെറിയ ഇന്ത്യൻ ഭൂസിയം തന്നെയായിരുന്നു.

സൂട്ടം സാമ്പാദം

പാരിസ്സിൽവെച്ചു മലയാളിമട്ടിലുള്ള ഊൺകിട്ടുന്നതു് ഒരനഗ്രഹംതന്നെയാണല്ലോ. മി. പപ്പ തലശ്ശേരിയിൽനിന്നു വെച്ചുകാറെൻ കണ്ണനെയുംകൂടെ കപ്പൽ കയറിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടു്. സൂട്ടം കൈയും ധരിച്ചു കണ്ണൻ

സാമ്പാർ വിളമ്പുന്ന കാഴ്ചയാണ് എനിക്ക് ഏറ്റവും രസകരമായിത്തോന്നിയത്.

ഇന്ത്യൻ എംബസ്സിൽ വേറെയും ഒന്നരണ്ടു മലയാളികൾ ഉണ്ടെന്നു മി. പപ്പു പറഞ്ഞു. പാരിസ്സ് നഗരത്തിന്നു പുറമെ താമസമാക്കിയിരുന്ന ചില മലയാളികളും ഉണ്ടത്രേ. അവർ ഹിന്ദുസ്ഥാനികളേയും വിനോദം കഴിച്ച് അവിടെ സ്ഥിരതാമസമാക്കിയിരിക്കുകയാണ്.

ബ്രീനാരായണമുതൽസ്വാമികളുടെ പ്രമുഖശിഷ്യനായ ഡോക്ടർ നടരാജൻ ആയിടെ അമേരിക്കൻ പര്യടനം കഴിഞ്ഞ് ബ്രീനാരായണമമ്മപ്രവരണപരിശുദ്ധമേളിലേ ഏല്പുകൊണ്ട് തലക്കാലം പാരിസ്സിലുപറമെ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ താമസമാക്കിയിരിക്കുകയാണെന്നും മി. പപ്പു പറഞ്ഞു. ശിഷ്യഗുണങ്ങൾക്ക് ഉപദേശം നൽകാൻ വിമാനസഞ്ചാരം പതിവാക്കിയിരിക്കുന്ന ബ്രീകുണ്ണമേനോൻ എന്നൊരു പരിഷ്കൃതസത്യാസിയും പാരിസ്സിലുണ്ട്. (ഇദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തുകാരനാണ്.)

പക്ഷെ കോഴിക്കോട്ടുകാരനായ ഒരു മലയാളിയെ പെട്ടെന്നു പാരിസ്സ് നഗരത്തിൽവെച്ചു കണ്ടുകൂട്ടുകയെന്നത് ഒർത്തുതം തന്നെയാണല്ലോ—അതുണ്ടായി. കോഴിക്കോട്ടെ ഡോക്ടർ സി. കെ. മേനോനെ യാദൃച്ഛികമായി ഞാൻ പാരിസ്സിൽവെച്ചു കണ്ടു. അദ്ദേഹം അമേരിക്കയിൽനിന്നു മടങ്ങുന്ന വഴി പാരിസ്സ് സന്ദർശിക്കാൻ വന്നതായിരുന്നു.

ഞാൻ പാരിസ്സിലേക്കു യാത്ര പറയുന്നു

രണ്ടു തികച്ചും പാരിസ്സിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി, എട്ടാം ടിഡസം പ്രഭാതത്തിൽസെന്റ് ലൂസാർഡ്സ്സെനിലെ 24-ാം നമ്പർ പ്ലാറ്റഫോമിൽതയ്യാറായിനില്ക്കുന്ന പാരിസ്സ്-

ലണ്ടൻ എസ്റ്റേബ്ലിഷ്മെന്റിൽ കയറിനിന്നുകൊണ്ട് ഞാൻ ആ അതുല്യതനഗമിയോടു താത്പരനായി.

ദീർഘകാലം ഇന്നങ്ങിപ്രണയിച്ച ഒരു കാമിനി യോടു വിടവാങ്ങുന്ന മധുരമായ വേദനയോടുകൂടിയാണ് ഞാൻ പാരിസ്സിനെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞത്. മനുഷ്യത്വത്തിന്റെ മൂലവശങ്ങളെ മാമകസ്വപ്നങ്ങളിൽ വരിഞ്ഞുകെട്ടുന്ന അനുഭവങ്ങളുടെ സ്തരണകൾ ഷാരപയിൻകുപ്പിലെ തലക്കുളികൾപോലെ പൊങ്ങിവരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. വിദ്യുദീപലക്ഷങ്ങളുടെ കടാക്ഷങ്ങൾ പൊഴിക്കുന്ന വീഥികളും, വാദ്യഘോഷങ്ങളാൽ ഹൃദയത്തെ മമിക്കുന്ന 'കസിനോ'കളും കബാരെകളും കരളിന്റെ അണിയറയിൽ അണിനിന്നു നില്ക്കുന്നു. എന്തെല്ലാം ചിത്രങ്ങൾ! ഏഫൽ ഗോപുരത്തിന്റെ തെരുക്കളിൽനിന്നുള്ള കാഴ്ച. വസ്ത്രദീപ്തിയും സംഗീതപ്രവാഹവും, പരിമളപൂരവും, സമേളിച്ച 'ഷാര എസ്റ്റേബ്ലി'യിലെ രാത്രി. ലൂവൂ കൊട്ടാരത്തിലെ വീനസ്സിന്റെ വെണ്ണക്കൽപ്രതിമ, നെപ്പോളിയൻ ചക്രവർത്തിയുടെ അന്ത്യവിശ്രമശാലം. നൃത്തകലയുടെ ആവരണത്തിൽ കാഴ്ചവെയ്ക്കുന്ന മാംസലാവണ്യത്തിന്റെ ചലനങ്ങൾ, ഫാഷന്റെ പേരിലുള്ള തിറയാട്ടങ്ങൾ. മുഖത്തു ചായത്തേച്ച തെരുവുവേശ്യകളുടെ ഉളിപ്പുഞ്ചിരികൾ. വിപ്ലവത്തിന്റെ ലോരപുരണ്ട മണ്ണിൽ മുകമായി നില്ക്കുന്ന കലാപ്രതിമകൾ. ശൂന്യാശത്തിന്റെ ചിത്രശാലകൾ. ജീവിതാനന്ദത്തിന്റെ ഭേയ്വിളികൾ!—എല്ലാറ്റിനേയും അനുഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കള്ളപ്പുഞ്ചിരിയോടെ സെയിൻ നദിയും പ്രവഹിക്കുന്നു.

